דבר

יום שלישי, ב' באייר תשמ"ח, 19 באפריל 1988 ● גליון 19398

היום 14 עמודים ● המחיר 1.30 ש"ח (כולל מע"מ), באילת 1.13 ש"ח

היום בדבר

- פסה"ד במשפט דמיאניוק
- שאקום המפד"ל / עליזה ולך
- סדק במדיניות הייצוב / דרור שרביט
- די לגימגומים / יצחק רועה
- בזכות הפסילה האישית / אולק נצר
- בורסה וכלכלה ● ספורט ● כל הארץ

„ציונות 88"
מוסף חגיגי מיוחד לערב יום העצמאות
מופץ היום למנויי דבר
ומחר יום רביעי בדוכני העתונים.

הנאשם הוא איוואן האיום – קבע ביהמ"ש בהרשיעו דמיאניוק בפשעים שדינם מוות

איוואן האיום

„איוואן האיום", ג'ון דמיאניוק, מובא לבית־המשפט לשמיעת הכרעת דינו. (צילום: יצחק הררי)

מאת אוריאל בר־עמי, סופר „דבר"

„מצאנו כי הנאשם הוא „איוואן האיום". מעשיו של אותו איוואן, על־פי העובדות המפורטות בכתבי האישום, הוכחו בפנינו וגם הנאשם עצמו הודה במעשיו של אותו איוואן. היסודות העובדתיים גם הוכחו בעדויות הניצולים ויש באלה כדי להוות את העבירות שיוחסו לו עפ"י החוק לעשיית דין בנאצים ועוזריהם", כך אמר אתמול אב בית הדין המיוחד, השופט דב לוין בהכרעת דינו של ג'ון דמיאניוק בבנייני האומה בירושלים. הקהל באולם פרץ במחיאות כפיים לשמע הכרעת הדין.

גזר דינו של ג'ון דמיאניוק ינתן ככל הנראה ביום שני הבא, לאחר שהתביעה וההגנה ישמיעו את טיעוניהם לעונש.

השופטים דב לוין, דליה דורנר וצבי טל קבעו אתמול בהכרעת דינם כי ג'ון דמיאניוק הוא „איוואן האיום שביצע פשע כלפי העם היהודי, פשע כלפי האנושות פשעי מלחמה ופשעים כלפי בני אדם נרדפים. הוא עשה זאת בכוונה להשמיד את העם היהודי, השמדה גמורה או חלקית. וזוהי כוונה מיוחדת שיש להסיקה ממעשיו של הנאשם שהשתתף בתוכנית הנאצית להשמדת העם היהודי בכך שכפה את המובלים למוות, שידע כי יהודים הם, לתוך תאי הגאזים, שהפעיל את מנועי הגז וביצע פעולות התעללות והרג ביהודים, גם כבודדים".

השופטים קבעו עוד, כי מעשי רצח אלה של אוכלוסיה אזרחית בפולין הכבושה, מהווים גם עבירות פשע כלפי האנושות ופשעי מלחמה וכן פשעים כלפי בני אדם נרדפים, שאילו עשה אותם בישראל, היה מורשע בעבירה של רצח. עוד קבעו השופטים, כי הנאשם לא ביקש במשפטו מוסה בטענות צורך, צידוק או כורח. אף בחקירתו הוא טען לא פעם, כי אין זה צודק להעניש שבוי מלחמה אוקראיני, שבצע פשעים מתוך ציות לשוביו וכי אין להשוות את „איוואן הקטן" לאייכמן.

השופטים קבעו כי על פי סעיף 8

(המשך בעמוד 2)

הרגליים רגלי עשיו

שוטר משמר־הגבול אוחז ברגליו של ג'ון (איוואן) דמיאניוק ומסייע להוציאו מאולם בית־המשפט בתום השמעת פסק־הדין. (צילום: יצחק הררי)

פס"ד דמיאניוק הדהד בטרבלינקה

מאת יוסי מלמן, שליח „דבר" לפולין

וארשה (מיוחד ל„דבר")– [illegible] בעיירה טרבלינקה. שמענו בשידור של הרדיו הפולני כי בירושלים נקבע זיהויו של ג'ון דמיאניוק כ„איוואן האיום".

[illegible]

הקרמטוריום ש„איוואן האיום" הפעילו.

הטקס במחנה ההשמדה פתח את האירועים לציון 45 שנה למרד גטו וארשה מטעם ממשלת פולין. הטקס כלל תפילת אזכרה לכ־800 אלף יהודים שנרצחו על־ידי הנאצים בטרבלינקה.

בראש המשלחת הפולנית לטקס עמד אחד ממזכירי המפלגה הקומוניסטית הפולנית, סטניסלאב צ'וסק.

בטקס נשאו דברים [illegible]

(המשך בעמוד 2)

עיקרון תחילה

- נימוקי פסק־הדין המרשיע את ג'ון דמיאניוק בעבירות שיוחסו לו – עמ' 10.
- תיאור מהלך קריאת פסק הדין נגד ג'ון דמיאניוק – עמ' 2.
- רופאי קופ"ח מתכננים לפתוח מרפאות חוץ פרטיות ולגבות 30־40 ש"ח לביקור – עמ' 3.
- קשר רדיו נוצר לראשונה בין חובבי רדיו ממוסקווה ומבאר־שבע – עמ' 14.

שווארנדזה לא יבוא אך ייפגש עם שולץ

מאת סופרו המדיני של „דבר"

שר החוץ הסובייטי אדוארד שווארנדזה לא יגיע לאיזור, אלא ייפגש, כצפוי, בסוף השבוע במוסקווה עם שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ.

גורמים במשרד החוץ בירושלים אומרים, כי שווארנדזה אמנם הבטיח כי יגיע לסיור באיזור, אבל הוא לא נקב בתאריך. מסיבה זו גם לא ראוים כל משמעות בדחיית הביקור.

אותם גורמים מקווים, כי בפגישת שולץ־שווארנדזה יגיעו ארה"ב וברה"מ להסכמה בעניין יוזמת השלום, ובכך יתנו תנופה מחודשת ליוזמה המדינית האמריקאית.

אם אכן תושג הסכמה יחזור לאיזור שר החוץ שולץ ויניח בבירות המזרח התיכון טיוטת הזמנה לוועידה בין־לאומית, שאמורה להיפתח בראשית מאי בז'נווה. אז תצטרך ישראל להשיב, לראשונה, חד־משמעית, תשובה חיובית או שלילית על תוכנית שולץ.

נסיון לפשרה בטאבה לפני פסיקת הבוררים

מאת סופרו המדיני של „דבר"

ישראל ומצרים ינסו פעם נוספת להגיע לפשרה בעניין טאבה עוד לפני פסק הבוררות שיינתן בחודש מאי.

היועץ המשפטי של משרד החוץ האמריקאי, אייב סופר, אמור להגיע לאיזור בניסיון להשיג פשרה בין ישראל ומצרים ובכך למנוע מתח אפשרי בין שתי המדינות אם יפסקו הבוררים חד־משמעית לטובת צד אחד.

ביום שישי קרא ראש ועדת הבוררים, גונאר לגרגן, לשני הצדדים לנסות ולהגיע לפשרה וזאת לאחר תום שלב הטיעונים.

גם ארה"ב מגנה רוצחי אבו־ג'יהאד שגופתו תוטס היום לקבורה בדמשק

בשטחים: ראש עיריית שכם התפטר ● הודעות על הריגת ארבעה ● צה"ל: רק שניים

מאת דן אבידן, גדעון קרן, דליה שחורי ושליח? סופרי „דבר" בארה"ב

גופתו של אבו ג'יהאד תוטס היום מתוניסיה לדמשק והוא ייקבר הערב או מחר בבית קברות במחנה הפליטים אל־ירמוך שליד הבירה הסורית, כך מסרו אתמול מקורות אש"פיים וסוריים מוסמכים. קודם לכן נמסר שאבו ג'יהאד אמור היה להיקבר ברבת עמון אולם התכנית שונתה, לדברי מקורות פלשתיניים, לפי בקשת הורים הישישים ובני משפחתו המתגוררים בדמשק.

וושינגטון (מיוחד ל„דבר")– „ארה"ב מגנה מעשה זה של רצח פוליטי", אמר דובר משרד החוץ האמריקאי, צ'רלס רדמן, בתגובה על רצח אבו־ג'יהאד. „אלימות איננה הפתרון לבעיות של המזה"ת". הדובר הדגיש כי איננו יודע „כל דבר שהוא", באשר לאחריות לביצוע המעשה. כדי שלא להותיר ספק בלשונו הוסיף: „לארה"ב לא היו כל ידע על מעורבות בדרך כל שהיא ברצח זה".

בתשובה לשאלה על ההשפעה שעשויה להיות לרצח על יוזמת השלום של שולץ השיב הדובר „אנו נשארים מחוייבים לדחיפת תהליך

(המשך בעמוד 2)

מוות בפתח

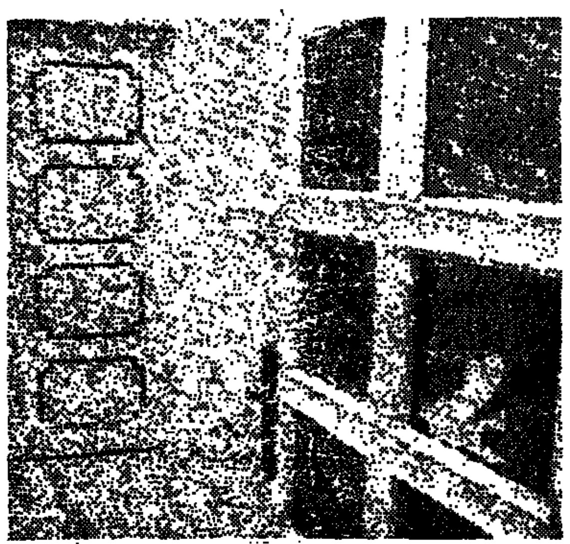

בחדר זה ירו המתנקשים באבו ג'יהאד ביום ו'. החדר נמצא בקומה הראשונה בחווילתו של אבו ג'יהאד. בתצלום נראים היטב החלון השבור ופגיעות הקליעים בקירות. (צילום: א.פ.)

מאת דני צדקוני ויוסי ליבוביץ, סופרי „דבר", וכתבי עתים

ראש עיריית שכם, חאפז טוקאן, הודיע בסוף השבוע למינהל האזרחי, כי הוא מתפטר מתפקידו בעקבות קריאות אש"ף לראשי העיריות המכהנים בשטחים לפרוש מתפקידיהם. גורמי בטחון מנסים לשכנע אותו לבטל את הודעתו מחשש כי אם ההחלטה תצא לפועל, תגרור התפטרויות נוספות שעלולות להביא להתמוטטות מוחלטת של העיריות.

במינהל האזרחי נשקלת האפשרות להחזיר לתפקידו את הקצין הדרוזי ג'אבר היבו, ששימש בתפקיד זה עד למינוי של זאפר אל־מצרי ב־1985. טוקאן מונה לתפקיד במרס 1986 לאחר שקודמו זאפר אל־מצרי נרצח בפתח העירייה. אל־מצרי מונה בתיאום ישראלי־ירדני ובהסכמת יאסר עראפת וטוקאן ששימש כסגנו מונה למחליפו באופן טבעי. ביום חמישי האחרון שב טוקאן מירדן לאחר שיצא לשם להתייעצויות ומאז לא חזר ללשכתו בעירייה.

שני תושבים נהרגו בשטחים במהלך עימותים עם כוחות צה"ל על רקע המהומות המלוות זה היום השלישי את הידיעות על רצח עוזר

(המשך בעמוד 2)

תוניס: מטוס שיבש המכ"ם

מאת גדעון קרן, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר")– בתוניסיה שם שוררת מבוכה רבה בחוגי השלטון, לאחר שתוצאות החקירה הרשמית „הצביעו" על מעורבות ישראל ברצח אבו־ג'יהאד, נמצא גורם חדש להצדקת הצלחת הפעולה – מטוס שנראה חג באיזור בשעת הפעולה ושיבש את פעולת המכ"ם, הטלפון ויתר אמצעי התקשורת.

הנשיא בן־עלי עומד לזמן את שגרירי המדינות החברות במועצת הבטחון, כדי לתבוע כינוס של המועצה, שידון בהפרת ריבונותה של תוניסיה על־ידי ישראל.

מגילת־העצמאות מוזהבת למשפחות השכולות

מאת סופרי „דבר" וסוכנויות

צפירת דומיה בת דקה אחת תפתח הערב בשעה 8.00 את יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל. מחר, יום הזיכרון, תישמע בשעה 11.00 בבוקר צפירת דומיה בת שתי דקות בכל רחבי הארץ, ואחריה יערכו טקסי זיכרון בהשתתפות ראש הממשלה, סגנו, שרים וחברי־כנסת בכ־40 בתי קברות צבאיים ברחבי הארץ.

כ־8000 בני נוער, תלמידי בתי הספר התיכוניים ימסרו היום את שי הזיכרון של שר הבטחון יצחק רבין למשפחות השכולות שיקיריהן נפלו במערכות ישראל. שי הזיכרון השנה הוא לוח אלומיניום מוזהב וממוסגר ושעליו מודפסת מגילת העצמאות. כל לוח נושא את שמו של החייל שנפל, ואת חתימתו של שר הבטחון, אשר הוסיף: „לבנו עמכם".

המשטרה הודיעה, כי תאכוף ביום הזיכרון את החוק האוסר פתיחת בתי עינוגים. נגד מפירי החוק יוגשו דוחות והמפרים יועמדו לדין. מערך המשטרה ישמור על הבטחון והסדר, ויכוון את התנועה והחניה ליד בתי הקברות ואתרי ההנצחה ביום הזיכרון.

בירושלים יפתח בהשתתפות נשיא המדינה טקס פתיחת יום הזיכרון. בבתי העלמין הצבאיים שבהר הרצל ובהר הזיתים ייצגו את הממשלה ראש הממשלה ושר התחבורה.

אירועי יום העצמאות

נשיא המדינה חיים הרצוג השתתף אתמול בחגיגות לציון 40 שנה לשחרור צפת, הפותחות את אירועי יום העצמאות, ונפגש עם לוחמי ומשחררי צפת.

חותמי מגילת העצמאות יהיו אורחי הכבוד בטקס פתיחת תערוכת מגילת העצמאות ומסמכים אחרים בחיי המדינה שייערך מחר בשעה 11.00 בכנסת, במעמד יו"ר הכנסת שלמה הלל. במרכז התערוכה יוצג מגילת העצמאות המקורית בלבד.

צה"ל יאפשר לאורחים ולתיירים לבקר במוצביו ביום העצמאות.

נס הזיכרון על הקברים

לקראת יום הזיכרון לחללי צה"ל ומערכות ישראל הוצבו אתמול נסי הזיכרון על קברי כל החללים. (צילום: יצחק הררי)

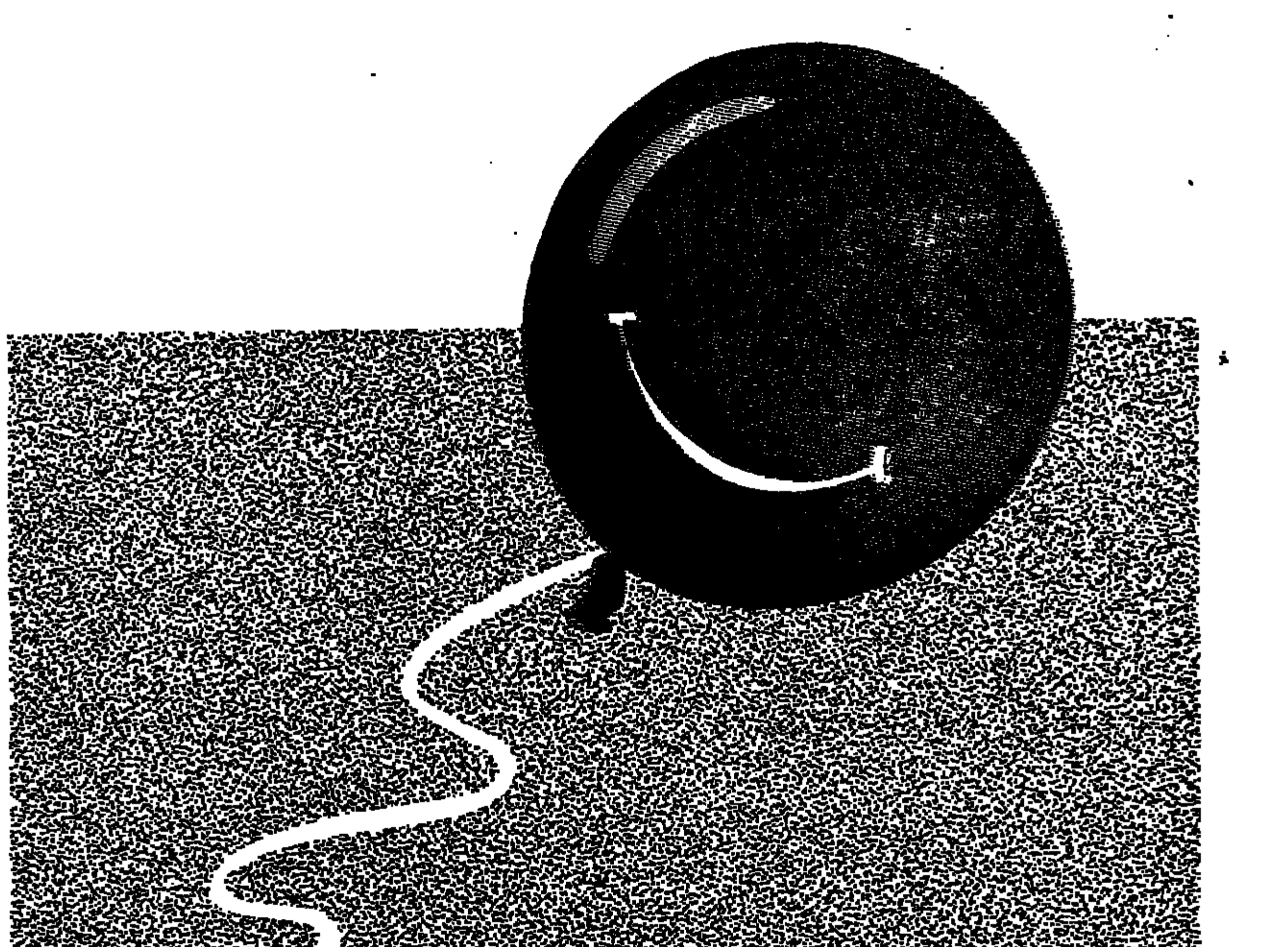

בחגיגות ה־40 למדינה
חג עצמאות שמח.

לנוהגים בכבישים, להולכים בדרכים,
לצועדים בשבילים, ליושבים בבתים, לחוגגים
בכיכרות ולנופשים בצל-אילנות, לכולם שלוחה
ברכת "דלק".
חג עצמאות שמח !...

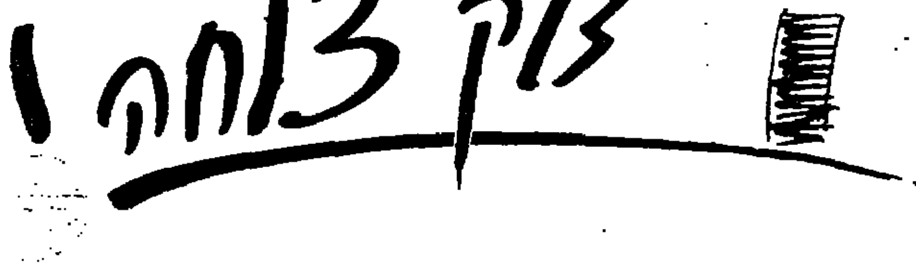

וישנסקי פרידין דובר

המפגן שלפני המפגן

חזרה כללית למפגן יום העצמאות של צה"ל נערכה אמש באיצטדיון רמת־גן. (צילום: ורד פאר)

המדינה נגד דמיאניוק

אוריאל בן־עמי

הכל בולשיט! — צעק איוואן

כמעט שתים־עשרה שעות, מהבוקר עד הערב, קראו השופטים לוין, דורנר וטל את הכרעת דינו של ג'ון דמיאניוק וגימשו בהרחבה שהוא „איוואן האיום".

כל המיוחסים, שרים, ח"כים ואנשי ציבור, בניגוד לציפיות, פשוט לא הגיעו, פרט לח"כ שבח וייס.

הסניגור יורם שפטל הבין שהוא בצרות כבר בצהריים. הוא חילק ראיונות עוד בעיצומה של הקראת פסק הדין והתפאר שהוא ידע כי הנאשם יורשע כבר ממרס אשתקד „וכי הוא יערער".

שפטל שלח לנו רמזים שהמשפט הזה היה „מכור מראש". בני משפחתו של דמיאניוק, אשתו, בנו ג'ון ג'וניור, בנותיו וחתניו עזבו אתמול בצהריים את אולם המשפט, מבלי שיותירו את תגובתם.

הקראת פסק הדין היתה מונוטונית ומעייפת. הודעות כאילו נתמוססו בקריאה היבשה, וברור היה ששולחים מכאן „קול קורא" למען ההיסטוריה. ב־444 עמודים נימקו השופטים את הכרעתם.

הנאשם עצמו נגרר בבוקר בידי ארבעה שוטרים אל תאו בבנייני האומה ונאנק, בטענה כי הוא סובל מכאבים בגבו. סניגורו, ג'ון גיל, ביקש לשחררו מנוכחות באולם והשופט לוין מסר, כי למרות חוות־דעת רפואית, הקובעת שהנאשם בריא, הוא נעתר לבקשת ההגנה.

ג'ון דמיאניוק חובר לאוזניות, שכב על המיטה בתאו והקשיב להכרעת דינו.

בערב, לקראת סיום גזר הדין, נדרך הקהל המגוון לשמע קביעת השופט לוין, שאכן זהו „איוואן האיום". הקהל פורץ במחיאות כפיים והשופט מהסה אותו במהירות הדורש שקט.

העדים אליהו רוזנברג, פנחס אפשטיין ויוסף צ'רני יושבים דרוכים בשורה הראשונה. עם הישמע פסק הדין, הם מבקשים ללחוץ את ידי התובעים בלטמן ושקד.

יוסף צ'רני אמר: „אני רואה את עצמי כלפיד בוער. אני חי את זה: אני נושא את זה על כתפי. כשאני בא הנה, אני חוזר חזרה לטרבלינקה ולגטו".

אליהו רוזנברג נרגש. מנסה לשמור על זעם עצור. הוא נענה לבקשת התובע מיכאל שקד ומבקש לדבר רק לאחר מתן גזר הדין.

עשרות שוטרים בטבעת הדוקה ניצבו בכוננות בין הבמה לבין העתונאים ואז יוצא הנאשם. הוא מוחזק בידי שני שוטרים, משני צדדיו והוא צועק באנגלית „אני חף מפשע, הכל בולשיט".

איוואן האיום מוכנס במהירות לניידת ומורחק מבנייני האומה — לקול הצופרים.

בקהל יש מי שאומר „גמרנו את החשבון". עכשיו נמתין לגזר הדין בשבוע הבא.

נצחון שאקי ומצ"ד מדאיג מתוני המפד"ל — ואת מפלגת העבודה

מאת עליזה ולך, כתבת „דבר" לעניני מפלגות

בחירתו של ח"כ אבנר שאקי לראש רשימת המפד"ל לכנסת הבאה והכללת שני נציגי מצ"ד בשישיה הראשונה, מדאיגים את חברי המפד"ל המתונים ואת ציבור הבוחרים הדתי המתון, כמו גם את מפלגת העבודה, המחשבת את סיכויי הקואליציה שלה אחרי הבחירות. עם זאת, עדיין מוקדם לדבר על פילוג במפד"ל.

במצ"ד ובחוגי יוצאי עזרת המזרח היתה אתמול קורת־רוח רבה. במצ"ד עלצו על הבסת זבולון המר, ואילו בבניין ה„קסטל", מעוזה של המפד"ל, הלכו הספרדים מחדר לחדר וברכו את הנוכחים ב„חג שמח".

מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, אמר אתמול, כי תוצאות הבחירות שהעניקו נצחון למצ"ד „הפכו אותה ל'תחיה' ב', ואין ספק שיש ציבור דתי שמחפש לו מסגרות פוליטיות חדשות".

סיעת „הצעירים" מתכנסת היום להערכת־מצב ראשונה. אתמול לא היה אפשר לקבל את תגובת ראשי הסיעה על התוצאות, אך מקור מקורב אל ראשי הסיעה הדגיש שמוקדם לדבר על התפלגותה של סיעת „הצעירים" מהמפד"ל. יגאל ביבי, ראש עיריית טבריה, שדורג רביעי ברשימת המפד"ל לכנסת הבאה, אמר אתמול כי הוא אינו שוקל פרישה מהמפד"ל, וכי הערכתו היא שגם המר לא יציע פרישה.

תוצאות ההצבעה בסיבוב השני, הוא סיבוב הדירוג של המועמדים, התפרסמו אתמול בשעה 5.00 בבוקר. המר לא נכח באולם שבמלון „פלאס", ולעומתו שהו במקום ח"כ שאקי ושני מועמדי מצ"ד, חנן פורת והרב יצחק לוי.

„הגורם העדתי הכריע"

„הגורם העדתי היה הגורם המכריע", ניתח אתמול את התוצאות אחד האנשים המרכזיים במפד"ל. „הגורם הלאומני היה גורם מסייע בלבד. כל ההצבעות נעשו בשיטה קבועה. התימנים, למשל, לא חשבו לבחור [illegible] לראש רשימת המפד"ל, אך העניקו לו שש נקודות מתוך הזהות עדתית, וכך הוא תפס את המקום השני הקשיח את יהודה בן־מאיר, שהשיג אותו בסיבוב הקודם. על־פי התוצאות אפשר לקבוע, כי 90 אחוז מחברי המרכז העדתיים, המהווים 60 אחוז מכלל חברי המרכז, נתנו לשאקי נקודות". לדעתו של אותו בכיר במפד"ל, הרכב הרשימה יגרום נזק למפד"ל בקלפי.

אמש נודע ל„דבר", שארבעת האישים המרכזיים ב„ועדת יגר", היא ועדת השיקום של המפד"ל — יצחק יגר, ישעיהו פריבס, הרב ליכטנשטיין ופרופ' משה בר־אשר — נפגשו בשבוע שעבר והחליטו להציע לראשי המפד"ל לדחות את הבחירות מתוך דאגה להתפתחויות. הוועדה צפו את הקצנת רשימת המפד"ל וקיוו שעצתם תתקבל ותאפשר את בלימת הסחף והתארגנות טובה יותר של החוגים המתונים. אלא שההצעה לא התקבלה.

ח"כ מנחם הכהן, הבוחן אפשרות להקים מפלגה דתית מתונה, אמר אמש ל„דבר", כי „הטרגדיה של הציבור הדתי היא, שבצד אחד של המפה הפוליטית יש לפחות ארבע מפלגות דתיות, שכל אחת מהן קיצונית מרעותה, ולציבור הדתי שאינו קיצוני אין בשביל מי להצביע". לדעת ח"כ הכהן, „מן הנבון הוא שמפלגת העבודה תעודד הקמת מפלגה דתית מתונה, שלא תהיה מפלגת לוויין שלה, אלא בעלת־ברית טבעית לקואליציה".

פרס: מצטער על המתרחש במפד"ל

ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, אמר אתמול כי הוא מצטער על התהליך המתרחש עתה במפד"ל ועל כך שזנחה את דרכה המתונה והקצינה את עמדותיה הפוליטיות. „תראו מה קרה למפד"ל: האם המפד"ל מנהלת את העניינים, או שהעניינים מנהלים את המפד"ל? מה נותר מהמתינות המרכזיות שלה? כך או כך, מה שאני יכול להציע להם זה שהם ילכו עם מפלגת העבודה ואנחנו נלך עמם".

פרס השיב אתמול לשאלות של סטודנטים במסגרת פורום „בצהרי יום", שקיים ארגון סטודנטים חברי הסתדרות (אסת"ה) באוניברסיטת בן־גוריון בבאר־שבע.

בעוד הנשיא רייגן ממשיך להזהיר את האיראנים שישלמו המחיר

שתי מכות איראן: באסדות הנפט ובכיבוש חצי־האי פאו ע"י עיראק

מאת דן אבידן, סופר „דבר" וסוכנויות הידיעות

וואשינגטון (עיר וע"ס). — הנשיא רייגן הזהיר אמש את איראן, כי „תשלם מחירו אם תמשיך לאיים על אינטרסים אמריקאיים במפרץ". רייגן הגדיר „תגובה מדודה" את ההתקפות האמריקאיות על איראן בעקבות פיצוץ של מוקש שגרם ביום חמישי שעבר להזק במריגטה של הצי האמריקאי ולפציעתם של עשרה יומאים אמריקאיים.

שתי פריגטות וספינת טילים של הצי האיראני נפגעו אתמול קשה לאחר שאניות מלחמה אמריקאיות השמידו שתי אסדות נפט איראניות כתגמול על מיקוש מי המפרץ. דובר הבית הלבן, מארלין פיצווטר אמר, כי הנשיא רייגן הורה לצי להשמיד את אסדות הקידוח כתגמול על זריעת מוקשים על ידי איראן במימי המפרץ הפרסי. במקביל הודיעו אתמול העיראקים כי כוחותיהם שבו וכבשו את חצי־האי פאו, והאיראנים הודו במשתמע, כי „בחרו בעמדות הגנה חדשות" והאשימו את ארה"ב בהושטת סיוע צבאי ישיר לעיראקים.

בהודעת הבית הלבן נאמר כי שש אניות מלחמה אמריקאיות השתתפו בתקיפת שתי אסדות הקידוח האיראניות במפרץ, בסירי ובסאסאן. באסדה זו נותרו אנשי צי אמריקאים והניחו בה מטעני חומר נפץ כדי להשמידה.

עיראק הודיעה אתמול כי כוחותיה המתקדמים לחצי־האי פאו, שנכבש בשעתו על ידי האיראנים, השמידו את רוב החיילים האיראניים במקום. הרדיו בבגדאד הפסיק את תכניותיו כדי לשדר הודעה צבאית על המתקפה, שהחלה ביום א' כדי להחזיר לידי עיראק את חצי־האי פאו. איראן האשימה אתמול את כווית, כי הרשתה למסוקים עיראקיים להשתמש בטריטוריה שלה למתקפה על חצי־האי פאו. קודם לכן הודיעה עיראק, כי ירתה טילים לעבר הערים הראשיות של איראן אתמול בבוקר והאיראנים מסרו, כי כמה אנשים נהרגו כאשר נפגעה אתמול העיר קום.

מחירי הדולאר והזהב עלו בעקבות התקריות במפרץ

חילופי האש בין יחידות הצי האמריקאי והאיראני במפרץ הפרסי אתמול העלו את מחירי הדולאר והזהב בשוקי הכספים במערב אירופה, כך נמסר בלונדון. הדולאר, שכמה ימים קודם לכן סבל מירידות ומהיצעים, התחזק כאשר הגיעו ידיעות שאניות הצי האמריקאי תקפו שתי אסדות קידוח של איראן במימי המפרץ הפרסי והגיע ל־1.664 מארק ול־124.55 ין.

דבר DAVAR
מאוחד עם למרחב

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
מנהל כללי אמנון בר־נוי
המו"ל — „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032

סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233

ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאייה קומה ג'
טלפון 242203, מ. 94229

חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־2־642111, מ. 33104

בצער רב אנו מודיעים כי יקירנו

יוסף חנני ז"ל

הסופר והמחנך הלך לעולמו

המתאבלים
אשתו חמדה
בניו מנחם ואורי
אחיותיו שושנה ואסתר
כלותיו נכדיו משפחות
לבנון הכהן

מפקד חיל־האוויר מגלה:

ישראל מכינה אמצעים ליירוט טילים באוויר ע"י 'מלחמת הכוכבים'

„חיל־האוויר מוכן היום טוב יותר משהיה אי־פעם ללוחמה נגד טילים", אומר מפקד החיל, האלוף אביהו בן־נון, בראיון לגליון החגיגי של בטאון חיל־האוויר היוצא לאור השבוע.

מפקד חיל־האוויר אמר עוד, כי להערכתו, יתכן שבידי המחבלים בלבנון מצויים טילי נ.מ. מדגם „סטינגר".

האלוף בן נון אמר, כי חיל־האוויר נערך לקראת האיום הנרש מצד הטילים הסעודיים בכמה מישורים. המישור הבסיסי הוא מישור ההרתעה — „כל אחד במזה"ת חייב לדעת ששימוש בטילים נגד אזרחי מדינת ישראל יזכה לתגובה תמורה פי כמה". במישור השני מפתחת ישראל, במקביל, במסגרת פרוייקט מלחמת הכוכבים, אמצעי התגוננות מפני טילים לאחר שיגורם, כלומר, אפשרות ליירטם באוויר.

„יש לזכור", הוסיף האלוף בן־נון, „כי מבחינה מבצעית מהווים מטוסי ה„טוראנדו" שבידי סעודיה סיכון מבצעי גדול יותר מאיומים אחרים. אלה מטוסים בעלי כושר נשיאה של מעל שמונה טונות פצצות, יכולת טיסה בגובה נמוך ובכל מזג־אוויר ובעלי טווח המכסה את כל שטח מדינת ישראל".

בנושא אחר אמר האלוף בן־נון, כי חיל־האוויר נערך לפעילות לטווח ארוך בשטחים ולמצב שבו יצטרך להשקיע, על הקרקע ובאוויר, בפעילות כזו בלי לשבש את תוכנית האימונים שלו, או את הכנתו למלחמה.

פסק־הדין הדהד

(סוף מעמוד 1)

חייקה גרוסמן. נבון ציין כי אסור לשכוח שאין עוד עם בעולם שנידון לכליה על־ידי הנאצים זולת העם היהודי. לכן עלינו להיזהר מגימורה של המלה 'שואה' ולהשתמש בה רק בהקשר של רצח העם היהודי על־ידי הנאצים והיטלר.

ח"כ חייקה גרוסמן אמרה: „לא עוד. שלום לעפרכם אחי הטבוחים. לזכר קורבנכם יחיה עמי ויחיו עמים אחרים".

בתום הדברים נאמרו תפילות „אל מלא רחמים" ו„קדיש" וליד קבר האחים הענק שבמקום התארגנה תפילת מנחה ספונטאנית בראשות השר. עשרות זרים מכל רחבי העולם הניחו על מצבת הענק ויהודים רבים הדליקו נרות נשמה לזכר יקיריהם.

ארה"ב מגנה

(סוף מעמוד 1)

השלום של שולץ השיב הדובר: „אנו נשארים מחויבים לדחיפת תהליך השלום קדימה". הוא הוסיף, כי „ברור שבהקשר זה, אלימות מסוג זה לא תהיה חלק מהפתרון. הפתרון יושג במו"מ להסדר. באמצעות תהליך מדיני שיפעל לקראת שלום כולל. אנו מתכוונים ללחוץ בכיוון זה, ככל יכולתנו".

אמצעי התקשורת, גם הם אינם מטילים אחריות ישירה למעשה על צד כלשהו. אולם מציינים ומדגישים את הדמיון הרב שבין הפעולה בתוניס אור ליום שבת לבין הפעולה הישראלית בביירות ב־1973 בה חוסלו שלושה ממנהיגי אש"ף. בנוסף לכך מציינים רבים את הרמה המקצועית בה בוצעה הפעולה אשר רק כוחות הבטחון הישראליים ידועים ביכולת ביצוע כזאת.

„בקשות מנומסות" להמנע מהטלת האחריות על ישראל

ניו־יורק (מיוחד ל„דבר") — עובדי רשות השידור בארץ דיווחו על „בקשות מנומסות" להימנע מלהדגיש את האפשרות כי ישראל היתה מאחורי ההתנקשות בחייו של חליל אלוזיר, גילה [illegible] „טיימס" ג'ון קיפנר בגליון עתונו מאמש. לדבריו, הן בקרב הישראלים [illegible] התנקשות.

סוכנויות הידיעות ברשת הטלוויזיה „סי.אן.אן.", המסתמכים על מקורות ישראליים, הודיעו אמש שהישראלים אכן אחראים להתנקשות אשר בוצעה על ידי כוחות הבטחון של ישראל. אם כי ממשלת ישראל לא נטלה אחריות.

שמיר: אוסף שמועות ושקרים

[illegible] שמיר הגדיר אתמול את הגרסאות השונות המופיעות בכלי תקשורת אמריקאיים ובמיוחד ברשת הטלוויזיה נ.ב.סי., לגבי נסיבות חיסולו של אבו־ג'יהאד: „אוסף שמועות ושקרים". הדברים נאמרו לקבוצה של חברי הקונגרס היהודי אמריקאי, שהתעניינו לדעת אם יש אמת בפרסומים השונים אודות מבצע החיסול.

בתשובה על שאלה של סטודנט ערבי, מדוע ישראל מסרבת לנהל מו"מ עם אש"ף, אמר פרס: „אש"ף רוצה מדינה פלשתינית, עם צבא פלשתיני, שיוצב מול ירושלים. אני מתנגד לכך".

צופים התפייסות בין אסד לערפאת בהלוויית אבו־ג'יהאד

בתחילה התנה הנשיא אסד את הסכמתו לקבור את אבו ג'יהאד בדמשק בכך שרק בני המשפחה ישתתפו בהלוויה. אח"כ שינה את עמדתו והסכים שכל הנהגת אש"ף תוכל לבוא לדמשק ללוויה, לרבות ערפאת, וכתוצאה מכך החליט אש"ף לקיים את הקבורה בסוריה.

התפתחות זו עוררה אתמול ספקולציות שלוויית אבו ג'יהאד עשויה לסלול את הדרך להתפייסות בין הנשיא אסד לערפאת המסוכסכים זה תקופה ממושכת. לפי שעה לא ידוע אם ראש אש"ף אכן יצא לדמשק או אם ייפגש שם לשיחות פיוס עם הנשיא הסורי. ג'ורג' חבש ומנהיגים פלשתינים נוספים בעלי זיקה לסוריה טענו שהתפייסות בין אסד לערפאת תעלה את המורל של תושבי השטחים ותדרבן אותם להמשיך בהתקוממות. אולם משקיפים סבורים סיכויים שאסד וערפאת יתפייסו עתה אינם טובים

בשטחים

(סוף מעמוד 1)

של ערפאת, חליל אל־ואזיר, המכונה אבו־ג'יהאד. מקורות ערביים במזרח ירושלים מסרו גם על מותו של תינוק בן שבעה ימים מהרעלת גאזים, במחנה הפליטים שועפאט. המועמדים לגירוש מהכפר ביתא, הודיעו על ביטול הערר והדבר מאפשר לשלטונות לבצע את צווי הגירוש לאלתר.

אמידה איסמעין סופאת, אם לחמישה ילדים, בת שלושים משכונת זייתון בעזה, מתה לדברי מקורות ערביים בעזה מפגיעת כדור בחזה. גופתה נחטפה מביה"ח „אל־אהלי" בעזה ע"י בני משפחתה והובאה על ידם לקבורה. בהלווייתה השתתפו כמה מאות אנשים. כמה מהם נפצעו, לפי אותם מקורות, מאמצעים שהפעיל גורם הצבא. בעקבות בדיקה שערך הצבא נמסר שמותה של האשה אינו קשור בפעילות של כוחותיו. בשכונת תל סולטאן בעיבורי רפיח נורה למוות צעיר, בן 20, ע"י קצין במהלך התפרעות בשכונה ולאחר נקיטת נוהל מעצר חשוד. השביתה על מות אבו־ג'יהאד נמשכה גם אתמול. במקומות שונים היו הפרות סדר שהתבטאו בעיקר בהבערת צמיגים.

סמוך לשעה 2 אחר־הצהריים הובאה לבית החולים „אל אהלי" בעזה, ללא רוח חיים, הצעירה עיידה עוסמאן תותא אבו זור, בת 18, משכונת זייתון בעזה. רופא מבית החולים הודיע לצה"ל שהצעירה נורתה בחזה ומתה מפציעתה.

בדיקה שנערכה בצה"ל העלתה, שבשכונת זייתון לא היה כל ירי של חיילי צה"ל. נציג דובר צה"ל בעזה מסר, שגופת הצעירה נאספה מבית החולים על־ידי המשפחה, שקברה את הגופה ולכן אין אפשרות לחקור את סיבת מותה.

יום האבל השני שהוכרז עקב מותו של אבו־ג'יהאד, שהוא גם היום השני לצום הרמדאן, צויין בשטחים בשביתה כללית ורק פועלים מעטים יצאו לעבודתם בישראל. המינהל האזרחי הרס אתמול ארבעה עשר בתים שנבנו באורח בלתי חוקי בנפות בית לחם וג'נין. במהלך פעולת הריסת הבתים בכפר פקואה ליד ג'נין, הותקף הכוח המאבטח באבנים, לבנים ובקבוקים. מפקד הכוח הורה לפתוח באש ומן הירי נפצעו שני תושבים מקומיים.

הפרות סדר גדולות היו גם בגדה וצה"ל סגר אזורים רבים לסיקור עיתונאי. המהומות פרצו גם כאן למרות העוצר שהוטל על שכם, עבבתא ועזון ועל כ־15 מחנות פליטים.

שמונה סטודנטים ערבים נעצרו בירושלים

משטרת ירושלים עצרה 8 סטודנטים ערבים לאחר התפרעות רבת משתתפים בקמפוס של האוניברסיטה העברית שעל הר הצופים. ההתפרעות החלה לאחר שקבוצה של סטודנטים ערבים ביקשה לקיים טקס זיכרון לאבו־ג'יהאד. ואולם קבוצות של סטודנטים מן הימין ומן השמאל הפגינו בסמוך נגד כוונתם של הסטודנטים הערבים ואף הפריעו להם לקיים את הטקס. עד מהרה הפכו ההפגנות למהומה שכללה חילופי מהלומות בין הסטודנטים מכל הפלגים.

השתוללות — הגדיר מזכיר התק"ם מערכת הבחירות

מאת שמעון וייס, סופר „דבר"

„השתוללות", כך הגדיר מזכיר התק"ם ישעיהו (שישיק) פרי, את המתרחש בימים אלה סביב ההתמודדות של נציגי התק"ם לכנסת על דירוגם הסופי. ההצבעה של מרכז התק"ם על דירוגם של ששת המומלצים והמתמודדים האחרים תערך ביום ראשון הקרוב במרכז אפעל ולקראת מועד כינוס המרכז גובר המתח בתק"ם.

פרי הגיב, בין השאר, על נסיונות של תומכים במועמדים שונים להפריע ולשבש הופעותיהם של מועמדים אחרים. בימים האחרונים גברו המתח והפעילות, ובין כמה מהמתמודדים הוחלפו האשמות על פעילות לא הוגנת. כאחד המקרים שאירע בסוף השבוע שעבר בעמק הירדן, ניסו אלמונים להפריע להופעתו של אחד המועמדים, מנחם גלעד מבית קשת, בפני הפורום הפוליטי של קיבוצי עמק הירדן.

גלעד נקרא במהלך הרצאתו לא פחות מארבע פעמים אל הטלפון, ובכל פעם נמסר לו כי אלי זמיר ממעגן־מיכאל, לשעבר מזכיר התק"ם ומי שעומד בראש תומכיו, מבקש לשוחח עמו בטלפון. רק בגמר ההרצאה התפנה גלעד לשוחח עם זמיר, אלא שאז התברר שזמיר כלל לא ביקש לדבר עמו. משתתפי השיחה העלו השערה כי מתחריו של גלעד הם שזממו את „התרגיל".

המקרה עורר סערה בתק"ם ורבים הגיבו עליו בחריפות. ראש המועצה האזורית עמק הירדן זאב שור, שאירח את גלעד, קרא לחקור את המקרה ולגלות את העומדים מאחורי ההטרדות הטלפוניות.

עיקר המאבק סביב דירוג מועמדי התק"ם הוא על המקום הרביעי. ההנחה היא ששלושת חברי הכנסת הנוכחיים: השר צור, סגן השר כץ־עוז ועדנה סולודר יתפסו את שלושת המקומות הראשונים מתוך נציגי התק"ם ברשימת העבודה. על המקום הרביעי, שהוא עדיין ריאלי, מתמודדים, בעיקר, שמעון שבס, עוזר שר הבטחון, חגי מרום, מזכיר הנוער העובד והלומד ומנחם גלעד, מרכז ועדת המשק של התק"ם.

הנאשם

(סוף מעמוד 1)

לחוק עשיית דין בנאצים ועוזריהם — טענות ההגנה שלפיהן כל פושע מלחמה במערכת הנאצית, שהיתה כפופה למנהיג אחד ויחיד — אינן תופשות.

הם ציטטו ממשפט אייכמן: „גם בורג קטן וגם [illegible] זעיר עשויים להיות שותפים לעבירה. דינם כדין המשמיד או הרוצח מעשית. פקודה מגבוה אינה משחררת את העבריין, כאשר אי החוקיות בולטת ומזדקרת לעיני העושה".

השופטים קבעו כי „ג'ון דמיניוק, לא היה [illegible] שמילא פקודות, אלא שימש בתפקיד מרכזי במחנה המוות בטרבלינקה ובמו ידיו השתתף ברציחות המוני אדם והוא עשה כן בנפש חפצה, בהתלהבות ותוך כדי גילוי יוזמה, מעבר לנדרש ע"י הממונים עליו".

„לאור האמור לעיל" פסקו השופטים בהכרעת דינם „אנו מרשיעים את הנאשם בעבירות פשע כלפי העם היהודי לפי חוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, פשע כלפי האנושות, פשעי מלחמה ופשעים כלפי בני אדם נרדפים".

„שקריו של הנאשם והתנהגותו המפלילה, מוסיפים משקל וחיזוק לראיות התביעה, לפיהן היה הנאשם בטרווניקי, בטרבלינקה ובסוביבור", פסקו שופטי דמיניוק. גזר הדין יינתן כאמור ביום שני הבא.

ישראל ISRAEL 40

משרד החינוך והתרבות
מרכז ההסברה
הועדה לאירועי יום העצמאות

יום הזכרון לחללי מערכות ישראל ויום העצמאות ה־40 למדינת ישראל

טקסים ואירועים מרכזיים

ערב יום הזכרון לחללי מערכות ישראל
יום שלישי, ב' באייר התשמ"ח (19.4.88)

- 11.00 - ירושלים, משכן הכנסת, **טקס פתיחת תערוכת מגילת העצמאות ומסמכים אחרים בחיי המדינה** בהשתתפות יו"ר הכנסת. (למוזמנים בלבד)
- 20.00 - **צפירת דומיה בת דקה אחת בכל רחבי הארץ**
- 20.00 - ירושלים, רחבת הכותל המערבי, **טקס פתיחת יום הזכרון לחללי מערכות ישראל והדלקת נר הזכרון**, במעמד נשיא המדינה והרמטכ"ל ובהשתתפות שרים, אלופי צה"ל בכל הזמנים ובעלי עיטור הגבורה

יום הזכרון וערב יום העצמאות
יום רביעי, ג' באייר התשמ"ח (20.4.88)

- 11.00 - **צפירת דומיה בת שתי דקות בכל רחבי הארץ**
- 11.00 - טקסי זכרון בבתי הקברות הצבאיים וליד אנדרטאות הזכרון בהשתתפות הורים שכולים, נציגי "יד לבנים", שרים, חברי כנסת, רבנים, נציגי צה"ל ועוד
- 12.00 - ירושלים, משכן הכנסת, **קבלת פנים לי"ב מדליקי המשואות** מטעם יו"ר הכנסת
- 19.45 - ירושלים, הר הרצל, **טקס הדלקת המשואות לסיום יום הזכרון ופתיחת חג העצמאות**, בהשתתפות יו"ר הכנסת
- 24.00-19.45 - אילת, **פתיחת בסיס חיל הים לציבור הרחב**
- 20.45 - **פתיחת חגיגות ליל העצמאות ברחבי הארץ**
- 20.50 - **דבר נשיא המדינה ליום העצמאות - ישודר ברדיו ובטלויזיה**
- 21.30 - **דבר ראש הממשלה ליום העצמאות - ישודר בטלויזיה**

יום העצמאות,
יום חמישי, ד' באייר התשמ"ח (21.4.88)

- 08.00 - **תפילות חגיגיות בבתי הכנסת ברחבי הארץ**
- 24.00-08.00 - **חגיגות ואירועים בכל הרשויות המקומיות**
- 14.00-09.00 - **פתיחת מחנות צה"ל, חגיגות צה"ל והמוזיאונים לגבורה לביקור הציבור.** (פרטים במודעת מרכז ההסברה בערב החג)
- 16.00-09.00 - ירושלים, משכן הכנסת, **תערוכת מגילת העצמאות ומסמכים אחרים בחיי המדינה**
- 09.45 - ירושלים, משכן הנשיא, **כנס אלופי צה"ל, ראשי זרועות הבטחון והפיקוד העליון של 1948**
- 10.00 - **40 סיורים "בעקבות לוחמים ובונים"** לציון 40 שנה למדינה (פרטים במודעת מרכז ההסברה בערב החג)
- 10.30 - ירושלים, משכן הנשיא, **קבלת פנים לחיילים מצטיינים**
- 11.00 - ירושלים, תיאטרון ירושלים, **חידון התנ"ך העולמי לנוער יהודי,** בהשתתפות ראש הממשלה, יו"ר הכנסת, נשיא בית המשפט העליון, סגן ר"הם ושר החינוך והתרבות ויו"ר הנהלת ההסתדרות הציונית - **ישודר בטלויזיה**
- 16.00 - ירושלים, משכן הנשיא, **קבלת פנים לסגל הדיפלומטי**
- 17.00 - ירושלים, תיאטרון ירושלים, **טקס חלוקת פרסי ישראל,** במעמד נשיא המדינה, ראש הממשלה, יו"ר הכנסת, נשיא בית המשפט העליון, סגן רה"מ ושר החינוך והתרבות וראש עיריית ירושלים - **ישודר בטלויזיה**
- 18.45 - רמת גן, האיצטדיון, **מפגן צה"ל לציון 40 שנה למדינה,** במעמד נשיא המדינה, ראש הממשלה, יו"ר הכנסת, מ"מ ראש הממשלה, שרים, חברי כנסת ואנשי ציבור - **ישודר בטלויזיה**
- 21.00 - ירושלים, בריכת הסולטן, **קונצרט חגיגי ליום העצמאות,** בביצוע התזמורת הפילהרמונית הישראלית

מרכז ההסברה מאחל לכל אזרחי ישראל חג עצמאות שמח

ביום העצמאות הניפו את דגל המדינה

פרס שחור־לבן

בטקס הענקת פרסי „אותות 87", שנערך אמש ב„היכל התרבות" בתל־אביב, העניק איגוד המפרסמים 15 פרסים לעבודות הפרסום הטובות ביותר שהוגשו לתחרות. בתמונה: עורכת „דבר" חנה זמר מעניקה את הפרס על מודעת שחור־לבן לחיים גרינברג, מעצב מודעת „לא". (צילום: ישראל סימיונסקי)

טייס המסוק שהנחה המכותרים מקבל צל"ש על אומץ ודבקות

מאת מלי זילינגר, הכתבת הצבאית של „דבר"

היום יעניק הרמטכ"ל, רב־אלוף דן שומרון, ציון לשבח לסרן, טייס מסוק, על דבקות במשימה, אומץ־לב וכושר טיסה מעולה.

בליל 16 בספטמבר אשתקד נתקל כוח של „גבעתי", שהיה בדרכו לביצוע משימה באיזור הבטחון, בחוליית מחבלים [illegible]. הכוח הוזעק שם במסוק ומשהתקרב, נפתחה לעברו אש כבדה. [illegible] ולמעט הכוח הנותר לא היה מגע עם כוחות נוספים של יהודים. טייס המסוק המשיך כל אותה עת לטוס מעל השטח, לכוון את הקרב ולהגיש סיוע. משאזל הדלק במיכלי המסוק, החליף מסוק והמשיך במשימתו עד שהכוח הולך המחבלים חוסל. על כל אלה מקבל היום בצהריים הטייס צל"ש הרמטכ"ל בלשכת הרמטכ"ל בתל־אביב.

היום גם יועלה אל"מ יצחק אלמוג מחיל הים לדרגת תא"ל וימונה לראש פרוייקט סדר־הכוחות העתידי של חיל הים. סא"ל דוד צבת, מפקד מתקן הכליאה בקציעות, יועלה היום לדרגת אל"מ בשל התרחבות המתקן שבפיקודו, לאחר שהחל לקלוט אסירים בטחוניים ועצורים מתושבי השטחים מאז תחילת האינתיפאדה.

מחנכים ערבים פונים לראשונה למורים יהודים: צאו מהאדישות!

מאת יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

קבוצת מחנכים ערבים ניסחה אתמול אגרת לעמיתיה היהודים ובה קריאה לצאת מהאדישות כלפי המתרחש בזירה הפוליטית ולא להפקיר את תלמידי בתי־הספר לפוליטיקאים קיצוניים ולתפישות כהניסטיות.

הקבוצה כללה כשמונים מנהלים של תיכונים בינים ובתי ספר על־יסודיים, וכן רכזי חינוך חברתי, והם התכנסו בנצרת, במסגרת השתלמות שערכה היחידה לחינוך לדמוקרטיה במשרד החינוך, על הנושא "כיצד לדון באקטואליה בבתי הספר של המגזר הערבי".

וזהו לשון האגרת: „מחנך יהודי יקר, לאור המצב החינוכי שבו שרוי ציבור המחנכים היהודי והערבי כאחד, ולאור תוצאות הסקרים המתפרסמים בכלי התקשורת ועל־ידי חלק מהמוסדות העוסקים בהבנה יהודית־ערבית, אנו מוצאים שהקיצוניות והקיטוב שוררים בתחום החינוך במגזר היהודי. קיצוניות התלמידים עלולה להעמיד בסכנה את קיומו של המשטר הדמוקראטי בישראל ובכך מורים אנשי חינוך ופוליטיקה.

„אנחנו חושבים שבדיון מדויק ומעמיק בגורמי הקיצוניות ימצא שהסיבה היא אי עשייתכם החינוכית להבנת הסכסוך הישראלי־פלשתיני, לעקירת הרעיונות הכהניסטיים, בעמידתכם האדישה לנוכח המתרחש ובהפקרת הבמה לאישים פוליטיים, בייחוד לקיצוניים שבהם, שלימצא שהם משפיעים על התלמידים.

אנו פונים אליכם יקירינו, המחנכים היהודים, שתעשו באמת לעידוד מפגשי תלמידים יהודים־ערבים, ושתעשו לקירוב הדעות בינינו לשכבת החברה הישראלית כולה, שאנו חלק ממנה".

מנהל בית הספר המקיף בטייבה שריף דעסן, ומחנכים נוספים שהשתתפו בכינוס, דיווחו על כך שתלמידיהם מביעים חרדה מההקצנה בציבור היהודי. תלמיד מטייבה סיפר שאינו מעז להסתובב בכפר־סבא גם לאחר היום, מפחד שאנשי כהנא לא רק יכו אותו, אלא גם יהרגוהו. תלמידים ערביים מתייחסים ברצינות לרעיון הטרנספר וחוששים ממנו ומכך שקיצוניים ערביים יביאו לכך שמדיניות היד הקשה תחול גם על המגזר הערבי־ישראלי.

השירותרום יצא לדרך

יותר מ־700 חיילים קרביים, המוצבים בימים אלו במשימות אבטחה בשטחים, נכחו אמש בבית־החייל בתל־אביב, במופע הבכורה של השירותרום 88', שהפיקה מחלקת התרבות והבידור בגלי־צה"ל, שר הבטחון, הרמטכ"ל, וצמרת צה"ל נתנו את חסותם לאירוע. במהלך הערב העניק מולי שפירא את פרס גלי־צה"ל לשושנה דמארי על תרומתה לזמר העברי ולצה"ל לאורך השנים (בתמונה). מופע „השירותרום יוצא לדרך", ישודר ביום ו' הקרוב, 22 באפריל, בין 9.00 ל־11.00 בבוקר, ובשידור חוזר – ביום ו', 29 באפריל בין 13.00 ל־15.00 אחה"צ. (צילום: יאיר דומב/ דו"צ)

מכ"ם־קרקע פרי פיתוח 'אלתא' מזהה הולך־רגל ממרחק 10 ק"מ

(עש"ת). – מכ"ם קרקעי חדש מתוצרת „אלתא", חברה בת של התעשייה האווירית, נחשף באחרונה.

המכ"ם, משמש לגילוי כוחות קרקע לטווחים בינוניים, כאשר הגילוי והזיהוי של המטרות מתבצע בשיטות מתקדמות, כגון הפעלה בריחוק עד למרחק של 100 מטר.

מערכת המכ"ם, שפותחה על־פי אפיונים ודרישות של צה"ל, מתופעלת בקלות רבה, כאשר תצוגה טלוויזיונית צבעונית מספקת תמונה ברורה, הניתנת לפענוח קל ומהיר, גם על־ידי מפעילים לא מיומנים. במערכת קיים אמצעי סינון המופעל אוטומאטית או ידנית, שמסלק הפרעות אטמוספריות, ונסיונות לשיבוש על־ידי האויב.

מערכת המכ"ם מסוגלת לגלות מטרות גדולות לטנקים, ממרחק של 30 ק"מ, רכב בינוני ממרחק 20 ק"מ והולכי רגל ממרחק 10 ק"מ. זאת, בכל תנאי תאורה ומזג אוויר. שני חיילים מפעילים את המערכת בתוך 10 דקות, וניתן להתקינה על רכב משוריין, או על גבי מגדל גבוה באופן קבוע.

בוטלו ניתוחי השתלת לב וכבד מחייל אמריקאי שהוטס לישראל

(ע). – ברגע האחרון בוטלו ביום א' בערב השתלת לב והשתלת כבד, לאחר שאבריו של חייל אמריקאי, שנתרמו בהסכמת בני משפחתו, נמצאו בלתי מתאימים לשני חולים ישראלים הממתינים לניתוחי השתלה.

חייל אמריקאי, שנפגע אנושות בתאונת דרכים בתורכיה הוטס בסוף השבוע לישראל והובא לבית החולים על־שם „שיבא" בתל־השומר. הוא מת כעבור יומיים. הורי החייל הגיעו לישראל מארצות הברית ובשעותיו האחרונות הסכימו לתרום את כליותיו, לבו וכבדו לחולים בישראל.

ביום ראשון בבוקר, לאחר שנפטר החייל ונקבע מותו, הועברו הידיעות לרופאי בית החולים „הדסה" בירושלים ולד"ר יגאל קם מבית החולים „רמב"ם" בחיפה. נעשו כל ההכנות הדרושות לביצוע הניתוחים והחולים הוזעקו לבתי החולים. אולם לאכזבתם, לאחר בדיקת רקמות נודע, כי לא ניתן היה לבצע את הניתוחים עקב חוסר התאמה של האברים.

הח"כים ניצלו את ישיבת הפגרה לבקר צירוף ארנס־גור לממשלה

מאת מרבה צימוקי ושלמה גיטסר, סופרי „דבר"

צירופם של חברי הכנסת משה ארנס ומוטה גור לממשלה אתמול לווה בביקורת נוקבת של רוב חברי הכנסת.

הכנסת התכנסה אתמול לישיבת פגרה מיוחדת, כדי לאשר את צירופם של השרים לממשלה. השניים נכנסו ברוב קולות הקואליציה. ח"כ יעקב גיל יצא את המליאה בעת ההצבעה. נושאים אחרים, שבגללם כונסה הישיבה המיוחדת, לא נדונו, עקב הסכם בין המערך לבין הליכוד על ניטרול הדדי של הצעות לסדר היום. הנושאים נדחו למועד כינוסה של הכנסת למושב הקיץ, בעוד שבועיים.

הדיונים התנהלו בסימן של מתיחות בין שני הגושים הגדולים ובאווירת מערכת הבחירות המתקרבת. עם זאת, שרתה הרמוניה בין ראש הממשלה יצחק שמיר לבין ממלא מקומו שמעון פרס. השניים לא הפסיקו להתלחש ולצחקק, ונראה שיחסיהם מעולם לא היו טובים יותר.

מלבד דבריה הפייסניים של ח"כ שרה דורון בשם סיעת הליכוד שדיברה בשבחם של ארנס וגור ותרומתם לבטחון המדינה, יצאו רוב הדוברים האחרים בגנות צירופם של השניים. את מנת החצים העיקרית ספג דווקא מוטה גור.

ח"כ יעקב גיל מהמערך תקף את צירופו של ח"כ ארנס לממשלה ואמר כי אין הוא מן המעוניינים שיקדמו את תהליך השלום.

ח"כ יוסי שריד אמר: „הממשלה הזאת היא ספינה מיוחדת במינה: ספינה טובעת שהעכברים אינם בורחים ממנה אלא להפך – רצים לעלות עליה. משה ארנס, שהוא כפילו של שמיר, ומוטה גור, שהוא כפילו של רבין – אינם נוספים לממשלה בשל תרומתם הייחודית. הם מתווספים כעוד שני זכוכים למועדון הוויכוחים השבועי, שמתווכחים בו על שטויות ולא על העיקר. מוטה ומשה שייכים שניהם לאותה אסכולה כוחנית המאמינה שחייו של אבו־ג'יהאד אחד מציתים „אינתיפאדה" שלמה, ומותו יכבה אותה. מוטה ומשה הם הוכחה נוספת שאין מתפטרים בישראל על עמדה, אלא רק לשם שיפור עמדה".

ח"כ גדי יציב אמר: „אפשר להבין את הצטרפותו של ח"כ משה ארנס לממשלה הכושלת ואבודת הדרך הזאת, אבל מה עושה שם מוטה גור? מוטה גור עומד להצטרף לממשלה שהשיתוק היא חלק מרכיביה".

ח"כ אמנון רובינשטיין אמר כי הוא, לפחות, אינו מצטער על התפטרותו מהממשלה, שבאה עקב הסירוב לאמץ יוזמת שלום כלשהי. ח"כ רובינשטיין אמר כי הצורה שבה חוזרים גור וארנס לממשלה, ללא שום צורך, טעם או סיבה, תגדיל את הזלזול בפוליטיקה ואת הציניות לגבי ההתנהגויות של נבחרי ציבור.

רופאי קופ"ח יפתחו מרפאות־חוץ פרטיות ויגבו כ־35 ש"ח לביקור

ביום א' יתחדשו העיצומים ומרפאות־החוץ בבתי־החולים יהיו סגורות

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר"

רופאי בתי־החולים של קופת חולים יפתחו בתחילת חודש מאי מערך רפואה אלטרנטיבי, מחוץ לקופת חולים – על כך החליטה אתמול מזכירות החטיבה. הרופאים יקבלו חולים תמורת תשלום של 30־40 ש"ח במרפאות מקצועיות, שייפתחו במקומות פרטיים, בתחילה בגוש דן ואחר כך גם באזורים אחרים.

בשלב הראשון יופעלו מרפאות עיניים, אף, אוזן וגרון, אורולוגיה, ילדים, אורתופדיה, קארדיולוגיה ופנימיות. המוכרות בתור בשם „מרפאות חוץ קופת־חולים".

הרופאים בירכו אתמול על מועמדותו של פרופ' ציון מזואו ליו"ר מועצת המנהלים של קופת חולים ועל כניסתו הקרובה לתפקיד. עם זאת ציינו, כי ההסכם על קיצור התורים לניתוחים תקף וכי הם ימשיכו במאבקם עד הפעלתו מחדש.

הערב בשעה 6.00 יסתיימו עיצומי הרופאים והעבודה בבתי החולים תתנהל במתכונת הרגילה עד סוף השבוע. החל מיום א' הקרוב העיצומים יתחדשו. חדרי המיון יעבדו באופן תקין, אולם מרפאות החוץ תהיינה סגורות ויבוצעו ניתוחים דחופים וניתוחים אונקולוגים בלבד.

רופאי המדינה העלו אתמול תביעה חדשה להשוואת תנאי עבודתם לאלה שיש לרופאי בתי חולים של קופת חולים. הם הגישו למנכ"ל משרד הבריאות פרופ' יורם ליס 13 תביעות ביניים כתשלום עבור שעות עבודה נוספות, הגדלת מספר התקנים ועוד. פרופ' ליס העביר את תביעות רופאי המדינה לממונה על השכר באוצר יעקב רונן וביקש ממנו לפתוח עם רופאי המדינה במשא ומתן. הרופאים הודיעו, כי הם יפסיקו את עיצומיהם, שהיום גורמים לסגירת מרפאות החוץ והמכונים בבתי החולים הממשלתיים, ברגע שייפתח המשא ומתן איתם.

בפגישה שקיים אתמול פרופ' ליס עם יעקב רונן הסתכם פתרון שעשוי להוריד מסדר היום את האיום בשביתת עובדי המינהל והמשק בבתי החולים הממשלתיים. התברר, שמתוך 33 בתי החולים הממשלתיים 17 בתי החולים העבירו דוחות אישיים של עובדי המינהל והמשק על ביצוע שעות עבודה נוספות לחיסול פיגורי שביתתם.

האוצר יכבד הדוחות האישיים והעובדים יקבלו את התשלום במשכורת הקרובה. מיתר בתי החולים נשלחו דיווחים גלובליים על השעות הנוספות העובדים בהם יצטרכו להעביר עתה דו"ח אישי על השעות הנוספות שעבדו בפועל בעיקבות השביתה, ויקבלו תשלום רק על בסיס הדו"ח האישי.

דובר משרד הבריאות מסר, כי הדיווח הגלובלי היה בטעות, „זה נוהג מנוגד לתקש"יר". שרת הבריאות שושנה ארבלי אלמוזלינו ציינה אתמול, כי „לא היתה כל כוונה לתת שעות פיקטיביות ולא אושרו שעות פיקטיביות".

סופר „דבר" בירושלים אמנון [illegible] מוסיף:

משרד האוצר האשים אתמול את מנכ"ל משרד הבריאות בנשיאה באחריות לתסיסה המחודשת בקרב עובדי המנהל והמשק. לדברי האוצר, הוראת המנכ"ל למנהלי בתי החולים לאשר לעובדים ששבתו 65 שעות נוספות בחודש מרץ היתה בלתי חוקית ובחריגה מסמכות. עוד טוען האוצר כי מנכ"ל משרד הבריאות אף הוסיף משנה חומרה למעשהו בכך שהורה לעובדי משרדו לבצע פעולה בלתי חוקית.

פעולות אלה של המנכ"ל, קבע האוצר, יצרו אשליה בקרב העובדים שהם עתידים לקבל כספים שלא הגיעו להם. דובר האוצר שב והדגיש, כי רק עובדים שעבדו שעות נוספות בפועל לחיסול פיגורי השביתה, יקבלו תמורה עבור עבודתם.

הרצוג פתח כינוס „עמל"

(ע). – „מדינת ישראל שואפת לבסס את כלכלתה על משק מתוחכם. יכולתנו להגשים שאיפה זו מותנית בראש ובראשונה בכוח עבודה ברמה גבוהה". כך אמר אתמול בערב נשיא המדינה חיים הרצוג בברכו את באי עצרת „עמל", שהתקיימה באמפיתיאטרון של מוזיאון הארץ בתל־אביב, במלאות 60 שנה לרשת.

הנשיא אמר גם כי 60 שנות רשת עמל הם 60 שנים של חינוך לעבודה טכנולוגית, שהיא התנאי לבניית משק תעשייתי בישראל.

לדבריו, דרישות החברה בעידן האלקטרוניקה והמחשבים לכוח אדם מקצועי גדלה. רשת „עמל" עומדת בדרישה זו ואף קנתה לה שם ברמה המקצועית, המוסרית והערכית.

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר בירך בשם ההסתדרות הכללית, שרשת עמל היא שלוחה שלה. קיסר אמר כי עצמאות מדינית תלויה בעצמאות כלכלית, וזו תלויה בכושר ייצור, התלוי ברמה הטכנולוגית. קיסר בירך את הנהלת רשת החינוך הטכנולוגי עמל ואת היו"ר שלה, אורי אגמי.

עצומה לחון את הש.ג.

(ע).– עצומה, הקוראת לנשיא המדינה חיים הרצוג לחון את הש.ג. רוני אלמוג, נמסרה לנשיא בביקורו אתמול בצפת. את העצומה נשאו תלמידים מבית־הספר המקיף בעיר, שבו למד אלמוג, ובו מלמד אביו, יצחק.

נשיא המדינה לא הגיב על קבלת העצומה וסירב להתייחס לנושא.

נבון מצא בית הורי ב.ג. בפלונסק הרוס

מאת יוסי מלמן, שליח „דבר" לפולין

ווארשה (מיוחד ל„דבר"). – סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, יצחק נבון, ערך אתמול ביקור מרגש בפלונסק, עיר הולדתו של דוד בן־גוריון, מצפון לווארשה. השר הגיע לעיר בשעות הבוקר והתקבל על־ידי ראש העיר מיכאו שפילה בלשכתו.

בשיחה עם ראש העיר התברר כי תושבי פלונסק יודעים על כך שבעירם נולד דוד בן־גוריון, המוגדר על־ידם כ„מנהיג יהודי" ו„כפטריוט". ראש העיר סיפר כי לפני כשנה, כשמלאו 100 שנה להולדתו, הגיעו אל העיר פניות ממקומות שונים בעולם בבקשה לקבל פרטים על ילדותו של „הזקן".

התושבים מכנים את אחד מבתי הקפה המרכזיים בעיר בשם „בנגוריונופה".

לאחר קבלת הפנים בלשכת ראש העיר יצאו שר החינוך ומלוויו לרחוב שבו נולד בן־גוריון בנסיון לאתר את הבית עצמו. בהגיעם לרחוב, התברר כי הבית שבו נולד בן־גוריון נהרס כליל. נבון ניסה לדובב את אחת הקשישות שגרה במקום ולברר אם היא זוכרת פרטים על משפחת בן־גוריון, אך היא לא זכרה דבר. גם בית הכנסת ובית המלאכה היהודי שהיו בקרבת הבית נהרסו.

60 מיליון ד' להקמת מלון 500 חדר בטאבה

מאת דוד מרשיוב, סופר „דבר" לענייני תיירות

בשבוע הבא יתקיים באילת טקס הנחת אבן הפינה למלון גדול בן 500 חדרים, ואשר בהקמתו יושקעו 60 מיליון דולאר.

סגן שר החקלאות ח"כ אברהם כץ־עוז מסר, כי המלון מוקם על־ידי משקיע יהודי־גרמני, יהודה טסלר. המו"מ עם המשקיע נמשך חודשים ונערך בחשאיות מרובה. כץ־עוז, המרכז את ועדת ההיגוי של ועדת השרים לענייני הנגב מסר עוד, כי חברת התעופה הגרמנית, „לופטהאנזה", קיבלה על עצמה לנהל מלון גדול זה. עד כה לא ניהלה החברה שום מלון בישראל.

סדרי התנועה ביום הזכרון 20.4.88

יום הזכרון 20.4.88

כל קווי אגד יפעלו עד שעות הצהריים במתכונת של ימי שישי וערבי חג. אחרי הצהריים ימשיכו הקווים לפעול במתכונת יום חול.

שרותים מיוחדים לבתי העלמין הצבאיים:

מתחנה מרכזית תל־אביב

לראש פינה מרציף מס׳ 1	בשעה 6.45
לכפר ורבורג מחצר התחנה	בשעה 8.30
לנגבה מחצר התחנה	בשעה 8.30
לקרית ענבים מרציף מס׳ 3	בשעה 8.30

מתחנה מרכזית חיפה

לראש פינה בשעה 8.15 מרציף נסיעות מיוחדות מס׳ 1.

כל הנוסעים בשרות הבינעירוני המיוחד בקוים הנ"ל יזכו בהנחה של 50%. בכל הנסיעות לשאר היעדים ניתנת הנחה של 50% לכל המחזיקים בתעודות של משרד הבטחון — אגף השיקום. כל תעודה מזכה בהנחה 2 נוסעים.

באישור המפקחים על התעבורה

עפולה
מתחנת "אגד" עפולה בשעות 9.00, 9.30, 10.00

נהריה
מתחנת "אגד" נהריה בשעות 9.30, 10.00, 10.30

עכו
מתחנת "אגד" עכו לבית העלמין בנהריה בשעה 09.00. שרות בחזרה מבתי העלמין בגמר טכסי האזכרה.

כמו־כן יתוגברו יתר הקוים לבתי העלמין באזורים הבאים:

תל־אביב
מתחנה מרכזית — רחוב יסוד המעלה קו 531 לבית העלמין הצבאי בקרית שאול וחזרה.

חיפה
משעה 9.30—10.30 מהדר — רחוב שפירא, דרך התחנה המרכזית ורחוב אלנבי בחיפה לבית העלמין הצבאי בקוים 44, 45 וחזרה להדר.
מחוף הכרמל לתל־אביב קוים 901, 921 בשעה 11.30.

ירושלים
להר הרצל בקוים 17, 18, 20, 27, 39, 40
לקרית ענבים בקוים 085, 086.

סדרי התנועה בחג העצמאות 21.4.88

באישור המפקחים על התעבורה

ערב יום העצמאות 20.4.88

בערב יום העצמאות 20.4.88 החל מהשעה 19.00 ועד גמר השרות, יחולו שינויים במסלולי הקוים העירוניים בשל במות הבידור בערים השונות.

יום העצמאות 21.4.88

השרות בקוים העירוניים יתחיל לפעול בין השעות 7.00 ל־8.00 בבוקר.
השרות בקוים הבינעירוניים יתחיל לפעול בין השעות 7.00 ל־7.30 בבוקר.
גמר השרותים כבימי חול.

להלן רשימת מספרי הקוים שלא יפעלו ביום העצמאות:

1. אזור ת"א, המרכז והדרום קוים בינעירוניים שאינם פועלים:

קוים: 112, 144, 155, 156, 161, 162, 165, 167, 169, 178, 202, 203, 204, 205, 211, 213, 214, 226, 238, 239, 244, 245, 246, 247, 256, 264, 267, 274, 300, 310, 315, 316, 320, 333, 354, 364, 370, 372, 373, 374, 375, 376, 378, 379, 383, 384, 386, 389, 391, 395, 399, 402, 406, 410, 423, 425, 427, 428, 429, 434, 435, 440, 441, 443, 447, 452, 453, 455, 460, 465, 466, 467, 471, 472, 473, 476, 478, 479, 502, 504, 507, 508, 532, 552, 562, 563, 565, 566, 568, 569, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 600, 602, 604, 605, 621, 627, 642, 692, 703, 705, 708, 721, 758, 815, 816, 817, 818, 819, 827, 828, 829, 831, 832, 833, 834, 840, 843, 845, 867, 873, 874, 876, 877, 879, 900, 922, 971, 981, 991, 992, 995.

קוים עירוניים שאינם פועלים:

אילת קוים: 3, 5, 22.
אשדוד קוים: 1, 3, 012, 20, 33, 038.
אשקלון קוים: 2, 6, 7, 8, 016, 019, 20, 30, 35, 036, 037.
באר־שבע קוים: 2 רהט, 032, 038, 040, 41, 042, 044, 46, 048, 051, 52, 053, 55.
בנימינה קו: 21.
גדרה קוים: 1, 6.
הרצליה קוים: 1א, 10, 11, 12, 17.
זכרון־יעקב קוים: 11, 12, 207.
חדרה קוים: 2, 4, 40, 056, 057, 58, 61, 66, 70, 77, 78, 79.
חולון/בת־ים קוים: 73, 74, 75, 082, 94, 97, 98.
יבנה קו: 18.
כפר־סבא קוים: 2, 12, 13, 27, 28.
לוד קוים: 2, 15, 23, 32, 069.
נס־ציונה קו: 2.
נתניה קוים: 4, 10, 11, 12, 24, 26, 029א, 30, 36, 49.
ערד קו: 37.
פרדס־חנה קוים: 24, 26, 31, 42.
קרית גת קוים: 1, 011, 012
קרית מלאכי קו: 1.
ראשון־ציון קוים: 1, 3א, 4, 6, 10, 17, 020, 021.
רחובות קוים: 1, 2, 3, 7, 24, 25, 31, 32, 033, 37, 39, 40.
רמלה קוים: 1, 3, 5, 9, 15, 016, 017, 21.
רעננה — מסוף צומת רעננה קוים: 6, 032.

2. אזור ירושלים והדרום קוים בינעירוניים שאינם פועלים

קוים: 402, 406, 410, 416, 417, 418, 423, 425, 427, 428, 429, 434, 435, 440, 441, 443, 447, 471, 473, 948, 949, 952, 953, 955, 962, 964, 966.

קוים עירוניים שאינם פועלים

ירושלים
קוים: 4א, 5, 8, 16, 17א, 18א, 24, 25א, 26, 26א, 28, 28א, 29, 33, 35א, 36א, 38, 41, 065, 066, 67, 68, 69, 072, 73, 73א, 076, 99, 153, 156, 162.

בית שמש: קוים: 2, 10, 24.

3. אזור חיפה והצפון קוים בינעירוניים שאינם פועלים

קוים: 125, 160, 162, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 183, 185, 222, 223, 248, 249, 250, 252, 254, 255, 258, 260, 262, 263, 264, 270, 281, 293, 296, 298, 325, 326, 336, 337, 341, 343, 351, 362, 367, 375, 401, 402, 403, 405, 406, 409, 411, 420, 432, 433, 437, 442, 461, 500, 502, 503, 505, 533, 541, 542, 816, 817, 818, 819, 827, 828, 829, 831, 832, 833, 834, 840, 843, 845, 874, 876, 877, 879, 900, 922, 948, 949, 952, 953, 955, 962, 964, 966, 971, 981, 991, 992, 995.

קוים עירוניים שאינם פועלים

חיפה קוים: 1, 2, 3, 3א, 4, 5, 6, 10, 10א, 12, 13, 17, 17א, 21 - ישיר, 22, 24, 25א, 26, 27, 30, 31, 32, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 42א, 43, 46, 47, 48, 49, 054, 55, 056, 58, 59א, 065, 066, 76, 77, 78, 84, 87, 88, 191, 192, 193.
טבריה קוים: 2, 3, 15, 016, 017, 018, 022, 40, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59.
נהריה קוים: 9, 19, 024, 032, 040, 042, 043, 045, 47, 48, 50.
עכו קוים: 60, 61, 61א, 62, 063, 064, 065, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 75, 76, 78.
עפולה קוים: 4, 5, 20, 23, 024, 26, 31, 32, 47, 52, 55, 59.
צפת קוים: 40, 42.
קרית שמונה קוים: 2, 051, 055.

מידע נוסף ופרטים בלשכות המודיעין בכל תחנות אגד ובמרכזי המידע לציבור
תל־אביב — טל' 03-432777 בימים א׳—ה׳ מ־6.30—20.30, בימי שישי/ערבי חג מ־6.30—15.00, במוצ"ש/חג מ־16.00—22.00.
ירושלים — טל' 02-304304 בימים א׳—ה׳ מ־7.00—19.00, בימי שישי/ערבי חג מ־7.00—16.00, במוצ"ש — ממוצאי שבת עד 22.00.
באר־שבע — טל' 057-74341 בימים א׳—ה׳ מ־9.00—16.00, בימי שישי/ערבי חג מ־9.00—14.00.
חיפה — טל' 04-549121 בימים א׳—ה׳ מ־07.00—19.00, בימי שישי/ערבי חג מ־07.00—14.00.

הנהלת אגד מברכת את כל בית ישראל בחג עצמאות שמח

אגד התנועה של המדינה

תפנית חיובית נוספת בבורסה

● לאחר יום של הצעים ומימוש רווחים הורה המגמה החיובית הנאה לבורסה. ● התפנית החיובית בשוק באה בעיקבות הערכות כי התנאים הבסיסיים החיוביים בבורסה ימשכו ועשויים להביא להתעוררות חיובית נוספת. ● אתמול התפרסמו המאזנים הנאים של ים המלח ואי.די.בי. פיתוח, מקורבים ופרשנים מאמינים כי השיפור הניכר ברווחיות יעודד את הפעילות במניות. ● בקרנות הנאמנות עדיין אין יצירות כספיות של ממש, פרשנים מעריכים כי בתוך זמן לא ארוך עשוי ציבור המשקיעים לגלות עניין מחודש בקרנות המניות. ● למרות האוירה האופטימית בין כותלי הבורסה מהראוי לזכור כי קיימת רגישות בבורסה לארועים חיצוניים הדיגים במישור הפוליטי־כלכלי. ● בין הקונים הבולטים אתמול – מנהלי קרנות קטנים, מנהלי תיקי השקעות ומקורבים. ● עליות נאות במשתנים 2.43%+, עליות שערים בהנפקות, התעוררות במניות פרוייקטים, יציבות בריבית השיקלית עד 11%, ירידות קלות בבנקאיות שבהסדר. ● היום מסתיים שבוע מסחר מקוצר בבורסה עקב חג העצמאות, מהדרים מאמינים כי המגמה החיובית עשויה להתחזק בשבוע הבא.

מאת שמואל רוזנבלום

לאחר יום בודד של מימוש רווחים מלווה בחששות וירידות שערים, התחדשה המגמה החיובית בבורסה תוך עליות שערים נאות ושיפור באווירה. התנאים הבסיסיים לשוק מניות חיובי לא השתנו ולפיכך משנכחו פעילי השוק שהארועים החיצוניים נמשכים בעצם „כרגיל" חזרה המגמה החיובית לכותלי הבורסה. גם אתמול פעלו קרנות הנאמנות למיתון העליות וניצלו את עודפי הביקושים לקיטון אחזקותיהם. בבורסה מקווים כי הקרנות תגלנה בעתיד הנראה לעין מעורבות במתרחש תוך מנהיגות של ממש ביצוב השוק.

אתמול היו הפסקות מסחר במניות אי.די.בי פיתוח וים המלח, פירסום מאזנים נאים ורווחיים ע"י חברות אלו עשוי לתרום לשיפור נוסף היום במסחר בהתחשב בשורת המאזנים הנאים שהתפרסמו בחודש האחרון ואשר יצרו רמת מהדרים אטרקטיבית במניות רבות.

במסחר במשתנים בלטו עליות חדות בהסנה 6%+ ועלית 5%+, מהראוי לזכור ששני ני"ע אלה נשחקו באורח תלול מתחילת השנה. עליות נאות נרשמו בכלל סחר 4.75%+, כלל תעשיות 4%+, ודיסקונט השקעות 5.5%+. מחזורי עיסקאות סבירים בלטו בעיקר בבינלאומי 2.5%+, סנע 2.25%+ וכלל תעשיות.

במניות ההנפקות נרשמה בדרך כלל מגמת עליות, בלטו שינויי שער תלולים באליאנס, מלס, פוזן, עיד, ניקוב אופציה, 10%+ כל אחת. מניות משוב נרשמו קונים בלבד בפעם השניה עקב דיווח על עיסקה גדולה שעשתה החברה, פעילות ערה נרשמה גם בדנבאר 9.9%+, פרומדום וכלל ביטוח אופציה מניות מרכז הקבלנים נרשמו מוכרים בלבד בפעם השניה לאחר עליות תלולות באחרונה. ירידות חדות נרשמו בקופל 10%–, תאת 8.5%–, להדיה 8.3%–. תוספות, בבנקאיות שרדה מגמת מסחר מעורבת בנטיה לירידות קלות. עקב פגרת יום העצמאות מסתיים שבוע המסחר המקוצר בבורסה היום.

תעתועי בורסה – לאיזה צורך?

מקורבי הבורסה ידעו אתמול להסביר כי ירידת השערים משלשום במסחר הייתה עקב הורמת הצעים מצד גוף בנקאי גדול וזאת במטרת של צינון המגמה מחד ונסיון לרכוש סחורה זולה מאידך. הגוף הבנקאי הינו בשלב זה שליט כמעט בלעדי במתרחש בבורסה בעת האחרונה ולפיכך קל לו בשלב הנוכחי למתן או להאיץ מגמות שוק כאות נפשו. בבורסה לא השכילו אתמול להבין את הפעילות הזו שכן נסיונות צינון בעת הנוכחית נראים מעט מוזרים לאור הפעילות והמגמה בבורסה.

יש לקוות כי בעתיד לא ינסו גופי ניירות ערך גדולים לגרום לטלטלת שוק מיותרת ומזיקה.

תנודות שחורות בשטע – מציאות שונה

שוק המניות מצוי כידוע במצב של השפעות מכריעות, על מגמות המסחר משמועות וחלקיקי שמועות למיניהן. גם בעבר היו משפעת הבורסה ממיני הסברים חצי כלכליים חצי דמיוניים (פיתות-מיתון – משבר בארה"ב) שקבעו במרבית המקרים מגמת ירידות שערים עד בהלה ופאניקה (שישינסקי) תוך מכירות חסרות הגיון.

גם באחרונה נמשכת תופעה זו במלוא המרץ, והמצאות לכאורה כהסברים כלכליים – צפוי שרב גבוה לאפיפיה, הוצגה כאינפלציה, משבר כלכלי עקב המצאות במשטחים ומיון תופיעה לא בדיוק בעלי טעם ערב לחיך. למשקיעים בבורסה מומלץ בעת הנוכחית להמנע מספקולציות למיניהם ולהחליט על פעילותם בהתעלם משיברי הסברים הנראים מוזרים באור המציאות הכלכלית במשק, בוודאי שאין „להתעתע" על שוק המניות אך מנגד אלטרנטיבות השקעה קורצות אין בנמצא ורמת מהדרים סבירה תוך שיפור ברווחיות (ים המלח, אי.די.בי. פיתוח) ישנה בבירור.

קרנות הנאמנות המבלבלות עשויה להשתלם

אחד מהקריטריונים החשובים בבורסה להתפתחות מגמת מסחר חיובית טמונה ללא ספק במידת הרימת הכספים לקרנות הנאמנות המתמחות בהשקעה במניות.

מדי יום ביומו שואלים ובודקים מקורבי הבורסה האם זרמו כספים לקרנות, גם מנהלי הקרנות מקבלים ביטחון בפעילותם כאשר מסתמנת מגמת יצירות אגלם.

התהליך הבורסאי החיובי הנוכחי עשוי, אולי, להתחיל ללא יצירות כספיות של ממש בשוק הקרנות אך מאידך מי שיגלה סבלנות עשוי בסופו של ענין לצאת נשכר.

לא יארך זמן רב עד אשר יבוזו משקיעים נוספים כי כדאי להגדיל מעט פרופורציות השקעה בתיקי השקעתם במניות, בהתחשב באלטרנטיבות ההשקעה האפורות למדי.

כאשר אין תשואה ריאלית בפיקדונות שיקליים וקיים „שקט" במגזרים הפוליטיים כלכליים קיים סיכוי של ממש לגידול עתידי בסכומי הכסף שיופנו בהדרגה לקרנות הנאמנות.

תשואות שנתיות דולריות בבנקאיות 1988

אי.די.בי. רגילות	10.97%	מזרחי ע"ש	10.88
אי.די.בי. ב'	12.02	פועלים ע"ש	11.53%
אי.די.בי. בכורה א'	10.86	כללי א'	11.76%
אגוד	10.31	בלל סטוק	10.88
דיסקונט א'	10.49	מימון וסחר 1	11.17%

מבני תעשיה – מניה על הבוננת

ניירות הערך הדרשים של חברת מבני תעשיה בע"מ עומדים מאז הנפקתם במוקד הפעילות בענף המקרקעין בבורסה. חברת מבני תעשיה הינה חברה ממשלתית להשכרת ובינוי מבנים לתעשיה. הנפקת החברה בבורסה נבנתה כוכוד על מרכיב סולידיות גבוה למדי כאשר חלק הארי מההנפקה בנוי על אג"ח צמודות, אג"ח להמרה, כיתבי אופציה שניתנו חינם ומיעוט יחסי של מניות. הרכב הנפקה זה הבטיח הגנה רבה יחסית למזמיני ההנפקה בהתחשב בסיכון הנמוך יחסית עקב הרכב החבילה ומתן אופציות חינם. ימי המסחר הראשונים במניית מבני תעשיה הצביעו כוכוד על ירידה תלולה בשערה תוך רווח של כ־5% לערך למזמיני ההנפקה. בתום ימי המסחר הראשונים הפכו ני"ע של מבני תעשיה לאטרקציה בורסאית עקב פעילותה המגוונת של לאומי פיא בגנית החברה תוך הערכות חיוביות ביותר לגבי סיכויי הצמיחה והרווחיות של החברה. אין ספק לאור המסחר בבורסה שגורמי שוק רבים מגלים ענין במניה זו.

הודעות מהבורסה

אלרן – בשנת 1987 הרויחה החברה כ־1.19 מליון שקל בהשוואה לרווח בשיעור של כ־3 מליון שקל בשנה הקודמת. החברה תחלק דיבידנד מזומן בשיעור 7%. חלק מרווחי החברה בשנת 1986 נבע ממכירת מניותיה בחברת והחשמל דבר שהניב רווח חד פעמי.

אלגר – לחברה נרשם רווח נקי בשיעור 563 אלף שקל בהשוואה להפסד של כ־516 אלפי שקל בשנת 1986. חברת אלגר מצויה כידוע בבעלות אלרן בע"מ.

גני הדר – אברהם רובינובסקי בעל עניין בחברה רכש מניות גני הדר המסחר בבורסה.

אליאנס – מועצת המנהלים של קונצרן כור עומדת להחליט על אליאנס בעל חברה שאינה יכולה לפרוע את התחייבותיה ולפנות לבית המשפט בבקשה למנות לחברה מפרק זמני.

● הכותב מנהל תיקי השקעות

שערי מניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אר.ה.ח. ש	17520				
מסחרת 1	1141	550			-70.0
מסחרת 5	610	132	-4	-.7	-62.0
כללי לא בהסדר 1	13980	176	+400	+3.0	+152

בהסדר ההצמדה ל-88

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אידיבי מ"ר ל-88	— הפסקת מסחר —				
אידיבי ב' ל-88	— הפסקת מסחר —				
אידיבי בכ"א 88	— הפסקת מסחר —				
איגוד 1 ל-88	79700	149	-250	-.3	-308
דיסקונט ב' ל-88	* 139530	6.0	+1280	+.9	+7.0
* ביצוע חלקי 85.70%					
דיסקונט א' ל-88	136525	220	-500	-.4	-274
דיסקונט שה ל-88	16045				
מזרחי ש' ל-88	44100	576			-690
מזרחי פ' ל-88	44200				
הפועלים מכב ל-88	98500	.1	+1004	+1.0	+.1
הפועלים ש' ל-88	72570	633			-76.0
הפועלים ב' ל-88	72280	107			+77.0
כללי א' ל-88	184600	32.0			+4.0
כללי ש"ה 2.7 ל-88	8880		+60	+.7	+200
כלל סטוק ל-88	46110	745	-150	-.3	-1029
כלל 711 ל-88	17140	52.0	+170	+1.0	+475
מימון וסחר 1 88	61270				
מימון וסחר 5 88	51050	12.0	-100	-.3	-12.0

בהסדר ההצמדה ל-89

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אידיבי מ"ר ל-89	— הפסקת מסחר —				
אידיבי ב' ל-89	— הפסקת מסחר —				
אידיבי בכ"א 89	— הפסקת מסחר —				
איגוד 1 ל-89	98490	4.0	+489	+.5	+76.0
דיסקונט ב' ל-89	— לא נסחר —				
דיסקונט א' ל-89	168300	1.0			-1.0
מזרחי ש' ל-89	54470	62.0	+270	+.5	+178
מזרחי פ' ל-89	— לא נסחר —				
הפועלים ש' ל-89	89570	126			+98.0
הפועלים ב' ל-89	89500	12.0	-400	-.4	-12.0
כללי א' ל-89	228300	1.0	-1400	-.6	-1.0
כלל סטוק ל-89	56869	312	-150	-.3	-359

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
ארגים 0.1	21937				
לאומי משכנתא' ש	* 7870	54.0	+320	+4.2	+101
* ביצוע חלקי 90.00%					
לאומי משכנתא' מ	7450	21.0	+22	+.3	+19.0
כרמל ש	5760 תב	59.0	-400	-6.5	-577
פיתוח תשכ' 1	2110	215			-530
משכן ב' ש	3308	157			+43.0
עצמאות 0.1	16105	20.0			-2.0
בינלאומי למשכ' 1	6470	100			-137
טפחות מבנה ש	21650				
טפחות רג ש	22080	88.0			-88.0

מוסדות מימון

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
החקלאות מכב א	— לא נסחר —				
החקלאות מכב ג	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	11060	6.0			+42.0
פתוח תעשיה מכב	— לא נסחר —				
פת תעש בב ג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג1	— לא נסחר —				
פת תעש בב ד	— לא נסחר —				
פת תעש בב דד	— לא נסחר —				
מרכז קבלנים 5.0	2689 מב		-142	-5.0	-8717
תיירות בב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1א	19880	5.0	+220	+1.1	+5.0
כלל ליסינג 0.5ב	18900	5.0	-200	-1.1	-5.0

ביטוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אילון בטוח 1	103.0	500	+5.0	+5.1	+4100
איילון ביטוח 1	97.0	3100	+3.0	+3.2	+3097
אריה 0.1	— הפסקת מסחר —				
אריה א 0.5	— הפסקת מסחר —				
בטוח משנה 1	322				+40.0
בטוח משנה 5	162.0	1500	-1.5	-.9	-2408
בטוח משנה אופ 2	209				
בטוח מנוף שה-אופ	106.5	9800			+1000
הדר 1	134.0	10800	+1.0	+.8	+4174
הדר 5	110.0	13000	+2.0	+1.9	+8207
הדר אופ 2	103.0	6200	+4.0	+4.8	+8800
הפניקס 1	479 תב	283	+30	+6.7	+1067
הפניקס 5	389	600	-1	-.3	-660
המשמר-הראל 1	4485	390			-50.0
המשמר-הראל 5	5928	200	+20	+.5	+130
כלל ביטוח 1	315	7600			-6100
כלל ביטוח אופ'	68.0 תב	16717	+5.0	+7.9	+22383
כלל ביטוח אג"ח	96.5	11545	+1.0	+1.1	+110936
מנורה 1.0	1356	165	-15	-1.1	-93.0
מנורה 5.0	1063				
סהר ביטוח 1	146.0	15000	+3.0	+2.1	+29476
סקוריטס 1	805	1200	+10	+1.3	+1875
צור שמיר 1	225	50.0			+1950
ציון החזקות 1	2687	3.0	-84	-3.0	-147
ציון החזקות 5	836	174			-4.0

מסחר ושרותים

מסחר

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
איזורבאנקא 1	765	1698	+10	+1.3	+3698
איזורבאנקא 5	603	953	+4	+.7	+2695
גאלי צור 1	530	1925			-1725
כלל סחר אופ 2	180.0	476	-8.0	-4.3	-2376
כלל סחר אופ ד	284	11350	+3	+1.1	+3115
כלל סחר אגח 2	141.5				
קרדסו 1.0	— הפסקת מסחר —				
רפק 1	12985				-14.3
רפק 5	15700		-100	-.6	-3.0
שופרסל א' 0.02 מ	1050	2826			-646
שופר-סל אופ ד	4041	597	+121	+3.1	+3021
שופר-סל אגח א	109.5	9700			-7585

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אסתא 0.01	340	10000	+5	+1.5	+9740
סמכת הסקה 1	479	2039	-25	-5.0	-6150
סמכת הסקה 5	* 108.5	2301	+3.5	+2.0	+6699
* ביצוע חלקי 85.20%					
סמכת הסקה אופ	190.0	15109			-3898
סמכת הסקה אגח	93.0	112620			-67570
קרור הסקה 1	521	741	+18	+3.6	+2136
קרור הסקה 10	189.0	11848	+3.5	+1.9	+28793
מתכבי ערבה 1	1060	173	-45	-4.1	-273
מתכבי ערבה 5	882	820			-820

מלונות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
גלי זהר 1.0	— הפסקת מסחר —				
גלי זהר 5.0	— הפסקת מסחר —				
מלונות דן 1	1351	357	-8	-.6	-520
מלונות דן 5	928	339			-286
חוף האלמוג 0.1	6940	75.0	+10	+1	+75.0
מלונות ירדן 1.0	1963	100			-50.0
ים סוף 1	282	14500	+2	+1.0	+19000
ים-סוף אופ 1	* 122.0	5426	+4.0	+3.4	+15880
* ביצוע חלקי 85.50%					

מחשבים ושרותי מחשב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
ת.ל.ל. 1	153.0	2000			-1000
ת.ל.ל. אופ ב	40.0	28000			-21200
ת.ל.ל. אגח א	99.5	16000			-6000
יעל 1	3901	80.0	+41	+1.1	+39.0
ב.ל.ל. 1	5500	99.0			-1.0
ב.ל.ל. 5	1439	155	+50	+3.6	+200
ביקוב 1	660	200			-863
ביקוב 5	231	103	+3	+1.3	+361
ביקוב אופ 2	434 תב	400	+38	+9.6	+640
תים מחשבים 1	595	115	+15	+2.6	+215

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אזורים אופ 1	* 452	1085	+12	+2.7	+2160
* ביצוע חלקי 87.10%					
אזורים אגח 3	136.0	740			-314
אילון מבנ' 1	74.0	6491			-4299
אילון מלונאות	80.0	5500			-2869
אל-רוב 1.0	352	5780	+1	+.3	+1846
אפריקה 0.1	36500	24.0	+300	+.8	+17.0
אפריקה אופ 5	15880	2.0			-2.0
ארזים 1	625	2450	-5	-.8	-1620
אילון 1	* 2580	54.0	+110	+4.6	+333
* ביצוע חלקי 54.80%					
אילון 5	2020	125			+98.0
ברובינו 1	2845	151			-101
ברובינו 5	2540	1677			+23.0
הדר הנכסר 1	4800	50.0			-50.0
דנקנר 1	185.0				+132
דיזיק 1	131.0	231			-251
מר-לין 1	1584	285			-347
הסקלול 1.0	— לא נסחר —				
הסקלול 5.0	— לא נסחר —				
ת.ב.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
ת.ב.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
כלכלית ים אופ 1	* 75.5	2150	+5	+.7	+257
* ביצוע חלקי 92.40%					
גב-ים 1	3505	400	+35	+1.0	+458
גב-ים 5	3190	431	+30	+1.0	+219
מבני תעשיה 1	75.5	142496	+1.5	+2.0	+142976
מבני תעשיה אופ'	24.5	328600	+1.1	+4.7	+582840
מבני תעשיה להם	98.5	12840	+.5	+.5	+9365
ישפרו 1	3280	640			-88.0
ישראלום 1	1325	1954			-2523
ישרס 1	16650	63.0			-5.0
כנן פיתוח 1	6000	100	+75	+1.2	+90.0
לומיד 1	7195	1080	-210	-2.8	-1070
לומיד 5	2128	502			-65.0
מ.ת.מ. 1.0	— לא נסחר —				
מ.ת.מ. אופ 2	— לא נסחר —				
מ.ת.מ. אגח א	— לא נסחר —				
מגבבי בניה 1.0	— לא נסחר —				
משכנאל 5	161.0	4307	+2.0	+1.3	+9897
משכנאל אגח א	139.5	2566			-156
סבכב 5	1180		+5	+.4	+500
קרבשטיין 1	300	188	-5	-1.6	-1410
קרבשטיין 5	119.0	4290	+2.5	+2.2	+5513
לפשיץ 1	215	2080	+5	+2.4	+1794
לפשיץ 5	99.0	1780	+1.0	+1.0	+1808
לפשיץ אופ 2	47.4	7590			+6410
לפשיץ אגח	91.5	3875			-5875
באות אכבג 0.5	— לא נסחר —				
נכבד אזורים 1	220	252			-2.00
עבד אחזקות 1.0	578	500	+10	+1.8	+185
פזי 1	1617		-80	-4.7	-608
קיסריה 1	2930	10.0	+30	+1.0	+10.0
קיסריה 5	1243	1081	+30	+2.5	+1558
רגנסי 1	176.0	1740	+1.0	+.6	+4360
רגנסי 5	133.0	1785	-3.0	-2.2	-1783
רגנסי אופ 2	834				
רגנסי אגח א	125.5				+10000

חקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	2287	177			-177
מטעי הדר 0.5	2094	50.0	-2	-1	-50.0
מהדרין 1	5120	390			-481
מהדרין אופ 1	2252	251			-211
בבוי הדרים 1	1463	152	+16	+1.1	+448
פריאור 5	2055	600			-600

תעשייה

מזון ומבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
דובק מב ש	2170	100	-20	-.9	-1255
דובק מב מ	2165	200	+100	+4.8	+300
תלכל 1	349				
תלכל 5	301				
תלכל אגח 1	100.0	10000	+1.0	+1.0	+7000
טמפו בירה 1	25500	25.0	-365	-1.4	-50.0
טמפו בירה 5	20700	30.0	-520	-2.5	-30.0
יבוד 1	972	345			-265
יבוד א 5	600	364			-364
יבוד אופ 2	253				+48.0
מן 1	413	287	-17	-4.0	-787
מן 5	275				
פרודוס 1	15700	5.0			-5.0
עסיס ב 5	277	5086	-2	-.7	-1018
שלמה אבגל 1	1800 תב		-169	-8.6	-132
שמן מבב א 4	1160				+100

מקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
ארגד 1	388	1172			-2372
ארגד אופ 2	117.5				
ארגד אגח 1	106.0				
אופים 1	386	350	-13	-3.3	-485
אופנת ברוד 1	244	640	+9	+3.8	+640
אופנת ברוד 5	186.0	1060	-2.0	-1.1	-1008
אופנת ברוד אגח	245				-1069
ארגמן רג ש	7800	42.0			+8.0
דלתא-גליל 0.1	1340	5060	+40	+3.1	+4082
דלתא-גליל 0.5	1164	1585	+40	+3.6	+2755
מסגרות מאוחד 1	1000				
מסגרות מאוחד 5	428 תב	263	+39	+10.0	+1424
ויסלבג 1	257				
ויסלבג 5	216				-400
הדירבון 1	4690	23.0	-10	-.2	-23.0
זיקית 1	1382	610			-412
זיקית 5	1195	266			-699
זיקית אופ ב	559				-370
כתר 1	127.0	454	+6.0	+5.0	+454
כתר אופ 1	53.0	7849	+2.0	+3.9	+4665
קורדה 1	550 תב	1895	-50	-8.3	-1682
קורדה 4	439	1784	-4	-.9	-2284
ליגת 1	126.0	3576	-4.0	-3.1	-3576
עים 1.0	313	1800			-1908
עים 5.0	136.5	2248			-3316
עים אופ 2	98.0	2000			+2000
עים אגח 1	110.0	4000	+1.5	+1.4	+1651
פולגת 1.0	144.0	1522	+5.0	+3.6	+7850
שקם אופ 1	58.0	1202			-1202
פלבנת 1	750	1319			-1302
פלינקן א 0.5	8134				
פרנוד 1	1001		+20	+2.0	+108
גיבור-סברינה	5180 תב	164	-320	-5.8	-164

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אורדן 1	4300	80.0	+50	+1.2	+49.0
אורדן 5	3920	20.0	-100	-2.5	-20.0
אלומית 1	6500	2.0	-30	-.5	-40.0
אלומית 5	4650				
בכלים 1	286	6300	+6	+2.1	+5298
בכלים אופ 1	78.5	23131	+4.0	+5.4	+47829
בכלים אג"ח-אופ'	95.5	14600			+5400
בכלים אגח א	99.5	3000			-1686
התכוף 1.0	530				-750
התכוף 5.0	283	91.0	-2	-.7	-91.0
התכוף אופ	1920	60.0	-71	-3.6	-50.0
וקה 1	1730	30.0	+30	+1.8	+91.1
וקה 5	1090	43.0	-34	-3.0	-43.0
קונסטרוקציה פה 5	2885	390			-437
כבלי ציון 1.0	2234	143	+44	+2.0	+1159
כבלי ציון 5.0	1189	1302	+24	+2.1	+889
מתכת קרמני 1	200	3583			-466
מתכת קרמני 5	105.0	3687			+5567
נחושתן 0.1	22500 תב	16.0	-1500	-6.3	-18.0
נחושתן 0.5	9850				
פקר פלדה 1	1840	480			-205
קינג 1	510	500	-18	-3.4	-592
קינג 5	277				+17.0
קליל 1	2550				
קליל 5	2125	150	+40	+1.9	+200
קליל אופ	982	273	+1	+.1	+161
קליל אגח	124.0				
שלדות 5.0	4274	40.0			-10.0
לביש 1	490	1000	+15	+3.2	+1338
לביש 5	344	500	+10	+3.0	+971

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אלביט 3.0	259000	12.0			-5.0
אלקו 0.1	* 8460	12.0	-940	-10.0	-13.0
* ביצוע חלקי 80.80%					
אלקו 0.25 ש	3450	199			-199
אלקטרה 0.1	1880	1448			-509
אלקטרה א 0.5	1280	1759			-1176
אלקטרה אופ 5	800	3125	+40	+5.3	+4105
אלקטרה אגח 3	135.0	3731	+1.0	+.8	+1731
אריח 0.02	13500	105			-5.0
כלל אלקט אופ א	485	410			-410
כלל אלק אגח 1	100.0	15294			+39706
מטאוגרופ 1.0	975	222			-22.0
מטאוגרופ 5.0	765	1260	+15	+2.0	+1140
פריקוגבר 1	418				
פריקוגבר 5	340	185			+815
ביקוד 1	* 2270	280	-58	-2.5	-284
* ביצוע חלקי 76.90%					
ביקוד 5	1323	1500	-27	-2.0	-1082
טבעטקי 1	2599				-2.0
טבעטקי 5	2199				
ת.א.ת. 1	750 תב	683	-70	-8.5	-903
ת.א.ת. 5	408	1500	+18	+4.6	+5025
תדאה 1	695	1201			-1201

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
א.מ.כללבנין 1	164.0	3000			-2000
א.פ. בנין אופ א	550	800	+12	+2.2	+440
א.פ. בנין אגח א	155.0	10000			+5200
אקרשטיין 1	385	2385	+15	+4.1	+8537
אקרשטיין 5	251	960	-2	-.8	-569
אקרשטיין אופ א	308	931			+1069
אקרשטיין אג"ח 1	128.5	10000	+5	+4	+4820
האחים בלום 1	93.0	4615			-4467
אחים בלום אופ	51.0	5000			-3271
כדור השק 1	— הפסקת מסחר —				
מואקיה 1	— לא נסחר —				
מואקיה 5	1400				
נגב קרמיקה 1	304	1812			-412
נגב קרמיקה אופ	* 122.5	1500	+1.5	+1.2	+2000
* ביצוע חלקי 75.00%					

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אגן 5	1560	1025	+15	+1.0	+188
אליאנס ב 200.0	* 675	100	+61	+10.0	+303
* ביצוע חלקי 52.00%					
גל תעשיות 1	275 תב	988	-18	-6.1	-1058
גל תעשיות 5	192.0	50.0			-50.0
גל תעשיות אופ	42.0 תב		-6.0	-12.5	-1000
גל תעשיות אגח 1	99.0	15000			+1168
רשנים 0.1	3590	341	-160	-4.5	-396
רשנים 0.5	1597				-21.0
דיקה בסיקל 10.0	— הפסקת מסחר —				
ליפסקי 1.0	1817	666			-216
מקסימה 1	590				
מקסימה 5	385	5735	+10	+2.7	+5735
מגן 1	19680	10.0	+5		+83.0
מגן 5	17450	3.0			
פריקלאס 1	540	1000	+18	+3.5	+1124
פריקלאס אופ 1	136.0	4940	+1.5	+1.1	+3500
קים 1	* 5020	190	+80	+1.6	+120
* ביצוע חלקי 73.30%					
קים אופ 2	2770	200	+104	+3.9	+450
קים אגח 1	112.0	32200			-12200
תיא 5	4130	55.0			-15.0
פרוטארום 10.0	525	5529	+16	+3.1	+6937

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
כתר 1	126.0	5557	+2.0	+1.6	+3057
רשפון 1	6199	7.0	-1		-7.0
רשפון 5	3900				
ת.מ.ג. 1.0	6600 תב	86.0	+380	+6.1	+106
ימה 1	2250	960	+20	+.9	+1275
לבגיו אשקלון 1	825	910	-10	-1.2	-730
מלק ב 0.5	22800		+400	+1.8	+1.0
קרגל 1	674	650			+250
קרגל אופ 1	360	1785	+15	+4.4	+645
רים 1	335	575	-10	-2.9	-305
רים 4	150.0	2500			-2500
תעל ב 2	16550	68.0			-68.0

תעשיות שונות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אבריו 1	170.0	1000			-544
אבריו 5	95.0	1000	+5	+5	+1000
המישה יוד 1	1800		-30	-1.6	-70.0
הנ.מולק 1	959	73.0	+15	+1.6	+77.0
הנ.מולק 5	907				

השקעות תעשיה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
מרכזית ב 0.1	9140	538	+90	+1.0	+211
סוד בבי 1.0	6060	150	-60	-1.0	-150
כלל תעש אופ ד	126.0	17277			+7254
כלל תעש אגח 6	108.5	9200			-9200

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אמפא ש	4850	21.0	-70	-1.4	-21.0
אידיבי פית אופא	— הפסקת מסחר —				
אידיבי פית אגח א	— הפסקת מסחר —				
אלגר 1	980	1000	+40	+4.5	+899
בזלת השקעות 1	1011				
בזלת אופ א	775		+20	+2.7	+350
בזלת אגח 1	108.0				
דנבאר 1	520	801	+20	+4.0	+721
דנבאר 5	* 433	1651	+39	+9.9	+3997
* ביצוע חלקי 86.70%					
הכרוז לישראל 5	2790	520			+214
הלמונו 0.1	115900				
הלמונו 1.0 ש	20550	10.0	-160	-.7	-10.0
אגמיא א 0.5	19265	2.0	-600	-3.0	-2.0
השק דיסק אופ	852	15483			-11093
השק דיסק אגח א	110.0	12100	+2.0	+1.9	+63500
מזרחי השק ש	27150	9.0			-9.0
מגר השק אגח 124	14019				
הירוז 1	1170	100			+100
הירוז 5	584	280	-1	-.2	-80.0
ישמר 1	1959 קן		+93	+8.0	+376
ישמר 5	1600 תב	572	+100	+6.7	+450
יבגא ש	14100	165			+94.0
ירדן א 0.1	1061	150	+10	+1.0	+29.0
כלל ישראל 50.0	995	400	+35	+3.7	+450
מגור 1	320	250			+207
מגור א 5	350				
מגור אופ ב	124.0				
מגור אג"ח 1	127.0	5000	+1.0	+.8	+8700
מגור פיתוח 1	323	250			+750
פז השק ש	* 2131	180	+21	+1.0	+50.0
* ביצוע חלקי 66.60%					
פמה א' 1	4930	7.0	-50	-1.0	-7.0
פמה 5	3268	15.0	-2	-1	-15.0
פרזן ב 0.2	— הפסקת מסחר —				
קרדן 1	106.0	9339	+1.0	+1.0	+2661
קרדן 5	64.0	5600	-1.0	-1.5	-600
קרדן אופ 2	47.0	11923	+5	+1.1	+9077
קרדן אגח 1	108.0	4503			-1503

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
בזית מ	250				

רשימה מקבילה

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
הראל קרוזה 1	— הפסקת מסחר —				
י.פ.ק.ל. 1	223	600			-100
קונטרסיום 1	1290 תב	189	+117	+10.0	+272
קונטרסיום 5	245	502			+498
קונטרס. אופ ג	47.0	1186			-1192
פחק 1	558 תב	90.0	-62	-10.0	-90.0
תבל 1	161.0	1060	-1.0	-.6	-1060

מלונאות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
בני הדר 1	110.0	7000			+440
בני הדר אופ 1	68.5	1000	+5.5	+8.7	+1000
תהיה ישראלית 1	48.0	1148			+9938
כנס 1	1152	61.9			-63.5

מחשב ושרותי מחשב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
איכות 1	302	1138	+1	+.3	+43.0
רשת מיכון 1	426		-1	-.2	-2.0
רשת אופ 1	710	290			-20.0
כלל מחשבים 1.0	4400	20.0			+128
משוב 1	128.5 קף		+6.0	+4.9	+5826
רשף 1	322	3174	-8	-2.4	-3346

נדל"ן בינוי ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
ארזן מבנים 1.0	— הפסקת מסחר —				
ארזן מבנים 5.0	— הפסקת מסחר —				
אמבנים 1	426	397	+10	+2.4	+322
בן-יקר בת 1.0	2421 תב		+120	+5.2	+94.0
דרוס 1.0	— הפסקת מסחר —				
דרוס 5.0	— הפסקת מסחר —				
עיד 3.0	* 1286	125	+117	+10.0	+110
* ביצוע חלקי 83.30%					
רסקו מבוב	1679	326			-46.0
רסקו רג	1599	240	-1	-1	-192

חקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
שן-הר 0.1	— הפסקת מסחר —				

מזון ומבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אגאס 1	1040				-100
מלפרוסט 1	613				
מלפרוסט 5	388	1.0	+10	+2.7	+602

מקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
יהודרס 1	177.0				
מקס 0.1	2070	50.0			-67.0
מקס 0.5	975	160			-160
תעש רהיטון 1.0	1231	100	+30	+2.5	+500

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אקסטנ 5.0	— לא נסחר —				
בורגן 1.0	— לא נסחר —				
משאבת סלע 1	76.0	1000	-1.0	-1.3	-1000
מתכת סרום 1	62.5	11105	-.5	-.8	-20632
מתכת סרום אופ'	17.9 תב	668	-1.1	-5.8	-42020

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אלקל 1	— הפסקת מסחר —				
אלקל אופ 2	— הפסקת מסחר —				
בר-סון 1	2100	403			-403
בר-סון 5	1320	821			-328
ברשוי אופציה	592	563			-107
פרומאוסבסט 1.0	3120	4.8	-30	-1.0	-4.8
פרומאוסבסט 5.0	853	294			-243
מ.ע.ב. 1.0	* 867	55.0	+79	+10.0	+71.0
* ביצוע חלקי 77.40%					
מ.ע.ב. 5.0	519		+32	+6.6	+160

מוצרים כמיים, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אלרן-סק 1	150.0 תב	2490	-8.5	-5.4	-14726

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
ריסקור 1	— הפסקת מסחר —				
אפר 1	8500				
ת.ב.ל. 1.0	1290				
ת.ב.ל. 5.0	1295				
תרא א' 5	5550				+30.0

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אורדע פרינט 1	451				
סקוגריה 1.0	7250	70.0	-250	-3.4	-142

תעשיות שונות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
גולן 1	340	1720			-617
דלפתון 1	123.5	2000			+4000
פ-תך 1	392 תב	1860	+36	+10.1	+2702

השקעה בתעשייה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
כלל פיתוח 1	107.0	4080	+1.0	+.9	+2510

חברות השקעה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אינקובה 1	35.0	10020			+19835
איתים 1	202	523			-525
איתים אופ 1	48.0	999			-999
אנשור בב 1	439	366	-1	-.2	-462
אפיק 1.0	— לא נסחר —				
אפיק 5.0	— לא נסחר —				
בבין השק ב 5	9638	4.9	+281	+3.0	+46.9
ישום 1	76.5	28314	+3.0	+4.1	+16985
ישום אגח-אופ 1	63.5	6800			-3600
כורשו 1	— לא נסחר —				
כורשו 5	— לא נסחר —				
עוד השקעות 1	* 1287		-13	-1.0	-42.0
* ביצוע חלקי 57.00%					
עוד השקעות 5	880	267			-267

חיפושי נפט

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
דלק חיפושינפט 1.0	1701	179	-49	-2.8	-118
דלק חיפושינפט 5.0	890	300	+28	+3.3	+2121
תו חיפושי נפט	22700	65.0	+900	+4.1	+36.0
י.ש.א.ל. אופ 2	67.0	1311	+2.0	+3.1	+7811
ל.ג.ג. 1.0	3390				
ל.ג.ג. 5.0	2055	80.0	+20	+1.0	+80.0
שראל ב 0.03	4200	27.0			-27.0
נפטא ש	— הפסקת מסחר —				

משתנים

שם נייר	מספר עסקות	שער א	שער ב	שינוי באחוזים	מחזור
הבינלאומי	19	6203	6097	2.50	4058.0
פיבי	4	7478	7586	1.76	1835.0
הסנה	36	146.00	140.50	6.18	186142.0
שלמה	4	704	699	.72	5280.0
כלל סחר	18	382	365	4.66	49350.0
שופר-סל ב'	12	985	962	3.47	34718.0
דלק ג'	16	2024	1975	2.48	40873.0
אפריקה 1	11	31361	30646	3.50	422.0
אזורים	12	781	758	3.03	17920.0
נכסים-בנין	9	2717	2471	3.50	14505.0
הכשר הישוב		54260	54260	.00	.0
חברה כלכלי	4	293	284	3.17	18923.0
כלל בריל'ן	15	655	633	3.48	16829.0
עלית	14	12921	12502	4.75	802.0
שלגת ב'	2	618	600	3.00	6750.0
קומפוגרפו	13	3101	3040	2.01	3840.0
כלל תעש אל	1	2002	1944	2.98	538.0
אלדין	8	197907	192610	2.75	25.0
סלע	36	9389	9182	2.25	6218.0
ים המלח		2046	2046	.00	.0
פטרוכימים	8	876	859	1.98	10087.0
בנק הדרה	34	226901	219228	3.50	280.0
כלל תעשיות	28	195.50	186.80	4.03	127047.0
אידיבי פת'		6865	6365	.00	.0
אגוד	3	776	759	2.24	4588.0
חבר לישרא	11	3639	3516	3.50	4778.0
כעל השקע	4	664	654	4.06	6472.0
דיסקונט השק	15	1974	1940	3.51	10937.0
כלל ישר"ם 10	25	1096	1078	3.49	33154.0
יואל	1	274	269	1.86	6326.0

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	5370.05	5291.64
אבוקה	418.84	410.71
אגוז	272.03	266.84
אגם	108.15	106.05
אד"ר	1816.54	1780.78
אדום	164.46	161.50
אופיר	167.56	166.40
אור	433.16	429.45
אורין	135.29	132.61
אורלי	298.86	296.69
אורן	840.33	824.00
אייל	5425.63	5319.83
איתים	5712.07	5594.49
איתן	808.62	792.72
אילן	664.30	650.84
אלמוג	706.31	692.57
אליבס א	106.03	104.62
אליבס ג	99.25	96.90
אליבס מ	90.79	88.61
ארז	311.30	305.22
אש	139.67	136.59
אשל	194.36	190.57
אתגר	88.13	86.44
אתרוג	265.21	262.68
בדולח	157.93	154.92
ברוש	529.58	519.16
ברק	473.40	464.02
ברקת	324.35	321.95
בכיש	1604.40	1573.67
גבע	118.85	117.09
גורן	472.92	466.92
גיא	105.75	103.16
גיל	3382.48	3317.26

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
גלית	668.72	660.33
דוברון	856.97	853.59
דוכיפת	513.93	505.89
דולב	255.54	250.82
דורון	1635.97	1606.21
דותן	281.68	276.58
דליה	590.85	580.39
דרור	329.83	323.81
דקל	361.79	354.86
הדס	394.72	391.94
הילה	418.14	416.26
הדר	568.56	558.56
זהבית	2042.75	2003.68
זהר	113.44	111.46
זיו	139.86	137.79
זינוק	106.64	104.38
זמיר	441.90	433.26
חוחית	168.87	165.16
חלמיש	149.30	148.89
חלבינים	220.68	219.19
חן	156.18	155.51
טופז	118.40	115.82
טל	6539.62	6459.99
יובל	482.10	472.80
יהלום	171.26	167.95
יסודות	368.58	364.99
יעלה	471.52	462.45
כוכב	308.37	294.56
כחל	134.25	131.64
כלנית	645.56	633.98
כספית	272.38	270.55
כרמל	142.95	140.72
כתר	1245.35	1229.37

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
להב	4985.18	4889.63
למשקיע	139.70	131.10
לפיד	342.13	335.51
לקט	2002.15	1961.92
לשם	397.24	394.64
מבחר	1436.56	1409.08
מבטח	4117.66	4091.68
מגד	265.80	264.00
מגדל	3867.16	3852.90
מגן	1652.08	1645.86
מורן	877.95	869.39
מטח	25625.01	25250.45
מיטב	1081.15	1060.61
מכלול	98.08	96.21
מנוף	4703.49	4616.09
מעיין	782.79	768.19
מפרט	401.98	399.82
מרום	131.01	130.33
מרחב	1418.03	1392.30
נוגה	132.42	130.16
נופר	278.92	276.99
נטע	474.56	467.38
ניצן	136.07	134.86
ניר	647.38	635.98
נרקיס	143.95	141.11
נשר	391.10	388.49
סביון	560.92	549.97
סתיו	389.81	382.42
עדי	178.48	175.24
עדית	369.17	360.22
עדן	770.27	764.56
עומר	507.40	490.97
עופר	115.98	118.82

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
ענה	2366.16	2348.60
עתרי	529.92	519.53
ערמון	151.51	128.83
פ"א	1655.81	1623.68
צבר	559.62	548.47
צמרת	485.39	475.88
צוק	151.03	130.51
צבי	1181.13	1157.52
צאלה	527.99	520.82
צמיח	150.74	149.45
צרה	105.01	104.40
קליע	171.81	170.95
קור	109.13	106.98
רויית	17926.04	17774.94
רימון	138.86	138.62
רקפת	881.08	865.71
רשף	438.25	424.32
שביט	478.65	466.56
שחף	355.14	351.80
שחר	106.09	104.03
שדה	457.48	453.99
שמיר	438.11	421.74
שנהב	684.33	674.40
שקד	690.97	683.61
שריון	193.86	190.07
תאנה	249.56	240.57
תדהר	518.82	516.23
תירוש	571.11	564.16
תלמה	107.82	105.48
תמר	244.74	240.64
תפוח	286.46	235.91
תרשיש	119.56	117.38
תשרי	553.91	549.30

הודעה
לבעלי היחידות של

„אלמוג" – קרן צמודה בנאמנות לתשלומים שוטפים

„צבר" – קרן להשקעות משותפות בנאמנות

תשלום הדיבידנד החודשי במאזמן פטור ממס־הכנסה לחודש אפריל 1988 כדלקמן:

ב„אלמוג" – 6.9% מהערך הנקוב.

ב„צבר" – 5.5% מהערך הנקוב.

התשלום יבוצע באמצעות בנק הפועלים בע"מ החל מיום 28.4.88 בגין יחידות שהיינה במחזור ביום 20.4.88.

לבעלי יחידות למוכ"ז המחזיקים התעודות ברשותם יבוצע התשלום כדלקמן:

ב„אלמוג" – בתמורה ולאחר הפקדת תלוש מס' 141.

ב„צבר" – בתמורה ולאחר הפקדת תעודותיהם.

תלושים ותעודות למוכ"ז ניתן להפקיד באמצעות כל אחד מסניפי הבנקים בארץ וחברי הבורסה לניירות־ערך בתל־אביב.

המרת הדיבידנד ביחידות חדשות – ללא שיעור הוספה.

בעלי היחידות רשאים להמיר את סכום הדיבידנד ביחידות חדשות של הקרן לפי מחירן היסודי שייקבע ביום 28.4.88.

לבעלי יחידות למוכ"ז המחזיקים התעודות ברשותם תבוצע המרת הדיבידנד ביחידות חדשות של הקרן לפי מחירן היסודי שייקבע ביום ההפקדה.

מנהל הקרן: **פועלים – קרנות נאמנות בע"מ.**

הנאמנים: **בנק הפועלים בע"מ.**

בנק דיסקונט לישראל בע"מ.

פועלים-קרנות נאמנות

במלאת 40 שנה לנפילתו
של הטייס

דניאל בוקשטין ז"ל

מראשוני חיל האויר
יתקיים טקס אזכרה ליד הגלעד
בגבעת יערים מחר יום ד'
ג' באייר תשמ"ח 20.4.88 בשעה 9.30 בבקר

המשפחה

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי מטה אשר
הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון, אישרה תכנית מפורטת הנקראת „תכנית מפורטת מס' 5345 – קיבוץ אפק, שהודעה על הפקדתה, יחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3401 מיום י"ח בחשון התשמ"ז (20.11.86) עמוד 222.

אלה הם השטחים הכלולים בתכנית: גושים (חלקים): 10243, 10244, 10247, 10248, 10499.

עיקרי מטרת התכנית: קביעת יעודים שונים, הסדרי הבניה במקום, ביטול ואיחוד חלקות וגושים קיימים.

התכנית האמורה, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותה ביחד עם התשריט המצורף אליה, הופקדה במשרדי הועדה המחוזית האמורה וגם במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה מטה אשר שבמעונה האמורה מטה אשר.

וכל המעוניין רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

תאריך: ט' בניסן התשמ"ח
27.3.1988

עמרם קלעג'י
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ובניה – צפון

בצער רב אנו מודיעים על מותו ללא עת
של בעלי, אבינו וסבנו היקר

נחמן יבניאלי

הלויה היום, יום שלישי ב' אייר תשמ"ח 19.4.88 בשעה 16.00
בבית העלמין בקיבוץ גבעת חיים המאוחד.
יושבים שבעה בבית הבן ישראל יבניאלי בקיבוץ גבעת חיים המאוחד.

האבלים:
אשה: אסתר יבניאלי
בנו: ישראל יבניאלי וב"ב
בנו: גורי יבניאלי וב"ב
בתו: טובה נחומזון וב"ב
בתו: חוה הוכלר וב"ב

אנו משתתפים באבלו של
ישראל יבנאלי
על מותו הטראגי של

אביו

חבריו בגבעת ברנר

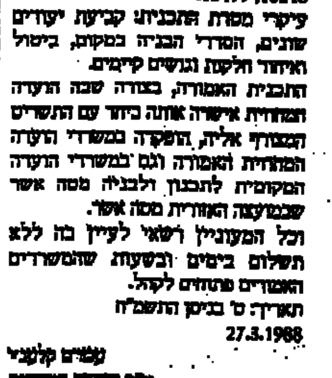

השתתפותנו הכנה באבלו הכבד של חברנו
דב בוים
במות **אמך ז"ל**
ועד עובדי חברת החשמל לישראל
מרחב הדרום

כמה צריך מנהל להשתכר?

מאת מוריה אבימלך

נכון עשה המחוקק שחייב גילוי שכרם של דירקטורים בחברות ציבוריות. חובת חברה המגייסת כסף מהציבור ומשתפת אותו ברווחיה ובהפסדיה, להציג בפניו את המידע הזה. אולם התגובה של כמה פוליטיקאים לידיעה על גובה השכר של מנכ"ל „כללי" אהרן דוברת – שכר שלא היה היה בחזקת סוד והתפרסם מידי שנה בדו"ח השנתי לאספה הכללית ולרשויות הפיקוח – הינה מיצער הצביעות.

שכרו של דוברת, גם כשמנכים ממנו הוצאות סוציאליות הוא, לכל הדעות, שכר גבוה ומעורר קנאה. לא רבים המנהלים במשק הישראלי שמשתכרים כמוהו, ובצדק. דומה שאין עוד במשק מנהל חברות שהצליח לבנות משברי חברות מפסידות שהגיעו לכנוס נכסים אמפריה כלכלית בסדר גודל בינלאומי, להבטיח תעסוקה לאלפים רבים של עובדים ולנתב את הקבוצה לתוצאות עסקיות העולות על אלו שהשיגו קונצרנים וחברות אחרים שפעלו בתנאי משק דומים.

מיבנה ההכנסות בישראל רחוק מלשקף עדיפויות לאומיות וחברתיות. המאיון העליון מורכב מעורכי דין, שמאים ומתווכים, חלק גדול מהם חברי כנסת ופוליטיקאים, המצליחים לרתום את קשריהם עם הממסד לקידום עסקיהם הפרטיים. רק לפני כמה חודשים גילה איש העסקים יעקב נמרודי כי בוצר בו"כ אהוד אולמרט כעורך דינו בעיסקת „הכשרת הישוב" כ"פרס" על יחסו ההוגן אליו כחבר ועדת חוץ ובטחון בפרשת איראנגייט. אולמרט הרויח בעיסקה בודדת זו יותר משהשתכר דוברת בשנת עבודה תמימה. שרים וחברי כנסת, אגב, לא מגלים את היקף הכנסותיהם, בניגוד למקובל בארה"ב, למשל.

לא רק שמקבלי ההכנסות הגבוהות במשק אינם דווקא אלו התורמים לו ביותר, אפילו בין מנהלי חברות לא שיקפה התפלגות השכר את העדיפויות הלאומיות. כך השתכרו מנהלים בבנקים, שעיסוקם בתיווך פיננסי, הרבה יותר ממנהלי חברות תעשייתיות התורמים לתוצר ולייצוא.

שכרם של מנהלים־בעלים בחברות פרטיות קטנות ובעלי ביצועים בינוניים, חברות בנייה למשל, גבוה בהרבה מהסכומים של מנהלי קונצרנים כלכליים שהם חברות ציבוריות, בעוד יעילות כלכלית תכתיב דווקא עידוד למנהלים מוכשרים לנהל חברות ציבוריות גדולות.

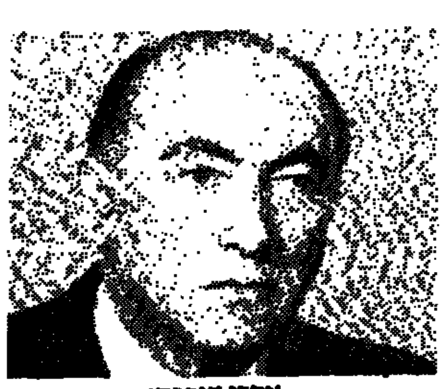
אהרן דוברת: מעורר קנאה

בארה"ב משתכרים מנהלים של חברות גדולות ומצליחות סכומים המגיעים למיליוני דולרים לשנה. חלק עיקרי בשכר הוא בונוס להישגים, ונראה תמורה הולמת לתרומת מנהל לתוצאות העיסקיות של החברה. בעוד מנהל מצליח מתוגמל, מנהל שנכשל נאלץ להתפטר. „כללי" היא אחת החברות הבודדות במשק שהכניסה כללי התנהגות דומים. המנהל השונה של חברה שאינה מתגמלת על הצלחות ואינה תובעת אחריות אישית לכשלונות, עלתה למשק הישראלי בסכומים אדירים.

התעוררות כמה פוליטיקאים לעשות הון פוליטי מהידיעה על שכרו של דוברת, או „לסגור עמו חשבון" מנסה לזקות את המלחמה, המוצדקת, שניהלו בזמנו גורמים שונים לשינוי נורמות השכר ממנו נהנו מנהלים בבנק לאומי ובראשם ארנסט יפת. שני המקרים שונים, הן בסדרי גודל, הן בתוצאות העיסקיות של החברות אך בעיקר בתהליך קביעת השכר למנהל. ארנסט יפת קבע את שכרו והזב חברי הדירקטוריון וכמובן בעלי המניות לא ידעו על כך, בניגוד למיקרה של „כללי". שונה גם מצבו של בנק לאומי שנזקק להצלה לאחר משבר המניות הבנקאיות ממצב „כללי" שלא פנה מעולם לחסדי התקציב הציבורי.

אם בעלי המניות בחברה ציבורית חושבים ששכר המנהל והבונוס שהוא מקבל פוגעים בתוצאות העיסקיות, הם יכולים להצביע ברגלים ולהסתלק מאחזקותיהם בחברה. המשקיעים ב„כללי" חושבים, כנראה, אחרת.

מפעלי ים המלח הרויחו 36 מיליון דולר

אריה שחר: ב־1988 צפוי רווח יותר גדול

מאת אבי שוברט

הרווח הנקי של קבוצת מפעלי ים המלח בתקופת אפריל־דצמבר הגיע ל־36 מיליון דולר לעומת 28.9 מיליון דולר אשתקד, המהווה גידול של 22 אחוז.

הכנסות החברה היו 299 מיליון דולר, עלייה של 10 אחוז.

מכירות האשלג עלו ב־7.5 אחוז לעומת השנה הקודמת והגיעו לשיא של 1.6 מיליון טון.

אריה שחר מנכ"ל מפעלי ים המלח אמר אתמול, עם הצגת הדוחות הכספיים של החברה לשנת 1987 (9 חודשים), כי תשעת החודשים הללו היו התקופה הקשה ביותר של החברה, בשל הירידה הדרסטית במחירי האשלג בארבעת החודשים הראשונים, שהגיעו לשפל הנמוך ביותר בהיסטוריה של החברה. מחודש אוגוסט 87 החלה עלייה במחירי האשלג, שנבעה מהחלטת היצרנים הקנדים לצמצם את הייצור ולהעלות את המחירים בשוק האמריקאי, בשל הדרישה הגוברת לאשלג עם התאוששות החקלאות בארצות הברית והגידול בביקוש בדרום אמריקה והמזרח הרחוק. גידול המכירות והתאוששות המחירים יביאו לכך שהשנה יהיו הרווחים גבוהים במידה ניכרת.

אריה שחר

למפעלי ים המלח ידוע מאז *1952* על סימנים להימצאות אשלגן בהר סדום, אמר שחר בתשובה לשאלה, והוסיף כי *בכוונת החברה להשקיע בשנה* הקרובה למחקרים כדי לבדוק את הנתונים הראשונים ואת מכיון שלא ברור עדיין באם קיימת כדאיות כלכלית בהפקת האשלגן מהר סדום.

חברת מפעלי ים המלח שילמה בתקופת החשבון דיוידנד במזומן לבעלי מניותיה (88% בידי כימיקלים לישראל, 12% – הציבור) בסכום של 19.4 מיליון דולר ובתום שנת החשבון חולק דיוידנד ביניים לשנת 1987 בשיעור של 20 אחוז. כן שילמה החברה בונוס של 2.2 מיליון דולר לעובדים.

מפעלי ים המלח מייצאים ל־30 מדינות. ליבשת אירופה, לאמריקה הצפונית והדרומית, בעיקר לברזיל, לאוקיאניה אוסטרליה וניו־זילנד, לדרום מזרח אסיה, לדרום אפריקה ומעט למדינות אפריקה. אחת ההצלחות של מפעלי ים המלח לדברי שחר נובעת ממדיניות פזור השוק. מדיניות זו סייעה להקטנת הפגיעה בחברה בעתות שפל בחלק מהשווקים.

תכניות גיוס ההון על ידי חברת הברום ירדו בינתיים מהפרק. מפעלי ים המלך ממנים השקעות ממקורות עצמיים והעניין בגיוס ההון הוא של חברת האם, כימיקלים לישראל.

קבוצת אי.די. בי. הרויחה 45.5 מיליון דולר ב־1987

רקנאטי: חברות הקבוצה הצליחו להגדיל יצוא למרות הפער מצטבר של יותר מ־30% בין המדד והדולר

מאת מוריה אבימלך

קבוצת אי. די. בי. הרויחה בשנת 1987 45.5 מיליון שקל, לעומת רווח של 7.7 מיליון שקל ב־1986, גידול פכמעט פי 6 ברווח הנקי.

קבוצת אי. די. בי. לאחזקות בנקאיות הינה חברת האם של בנק דיסקונט ושל אי. די. בי. פיתוח, זרוע ההשקעות של הקבוצה.

רפאל רקנאטי יו"ר מועצת המנהלים ומנהל העסקים הראשי של הקבוצה מציין כי הגידול ברווח הושג בעקבות שיפור התוצאות העיסקיות של שתי הזרועות של הקבוצה, בבנקאות ובהשקעות, וברוב חברות הקבוצה.

רקנאטי מציין את הפגיעה בריווחיות היצוא של חברות הקבוצה הנובעת מהמדיניות הממשלתית, שהיא בעלת השלכות קשות על הצמיחה וההשקעה במשק, אף כי חברות הקבוצה הצליחו להתמודד עם התנאים ואף להגדיל את היצוא שלהן.

ריווחי קבוצת בנק דיסקונט הסתכמו ב־61.9 מיליון דולר (! חצי מיליון דולר בשנה קודמת).

ריווחי אי. די. בי. פיתוח, שהתפרסמו אתמול, הגיעו ל־21.1 מיליון דולר. (16.3 מיליון דולר בשנה קודמת). אי. די. בי. פיתוח מחזיקה בדיסקונט השקעות (60%), בפי. אי. סי. (93%), בכלל (32%), בישראס (42%) המחזיקה בבנק כללי עם הברון רוטשילד, וביתרון המחזיקה בנכסים ובניין עם דיסקונט השקעות.

רפאל רקנאטי: שיפור ברווח

ההון העצמי של הקבוצה עמד בסוף השנה על 987 מליון דולר והתשואה עליו הגיעה ל־4.7% (0.8% ב־1986).

רקנאטי קורא לממשלה להיכנס למו"מ עם בעלויות הבנקים שבהסדר כדי למצוא פתרון שימנע הלאמתם ויקטין נזקי ההסדר.

מטבע יום העצמאות ה־40 למדינת ישראל (בתמונה) המציג את מעמד המדינה על ידי ראש הממשלה הראשון דוד בן גוריון. עיצובו נעשה בידי ראובן נוטלס.

שמעון ולנר איש השיווק של השנה

שמעון ולנר, מנכ"ל יקבי רמת הגולן זכה בתואר „איש השיווק של השנה" בתחרות שנערכה ע"י איגוד המפרסמים.

בחירת איש השיווק של השנה מתקיימת לראשונה. היו"ר היוצא של איגוד המפרסמים בני גאון רואה בחידוש הכרה בחשיבות העולה של אנשי השיווק לצמיחה כלכלית. לדבריו, ההוצאה העולמית לפרסום תעמוד בשנות ה־90 על 60 מיליארד דולר וישראל צריכה להערך לעידן זה.

בטקס חלוקת פרס אותות שנערך אתמול קבע בני גאון כי המשק זקוק כיום לאנשי השיווק, שמתוכם יותר מבעבר צומחים מנהלים.

בני גאון סיים אתמול שבע שנות פעילות באיגוד המפרסמים, בברכת הצלחה ליו"ר החדש של האיגוד אליצור גורן.

מ.א.

משק עולמי / ביל כספי

ירידה גדולה בשער הדולר

שערו של הדולר האמריקאי ירד ביום חמישי ביותר משלושה אחוזים.

הירידה בשער הדולר נבעה מפירסום נתוני סחר החוץ של ארה"ב לחודש פברואר שהיו גרועים ביותר. המומחים צפו שהגרעון יצטמק מ־12.5 מיליארד דולר בחודש ינואר לבעשרה מיליארדי דולרים, אך הגרעון גדל ל־13.8 מיליארדי דולרים.

האכזבה גרמה להיצעים דולרים גדולים ושער הדולר ירד. באותו יום ממש היו מרבית ראשי הכלכלה של המערב מכונסים בוושינגטון כדי לדון בדרכים לבלום את ירידת שער הדולר. הם נאלצו להתערב ורכשו כשלושה מיליארדי דולרים וכך בלמו את ירידת שער הדולר ביום ששי. גם שמועות על כוונת הבנק המרכזי של ארה"ב להעלות את שערי הריבית סייעו לבלימה.

מטבע	שער	שינוי שבועי באחוזים
	השינוי בשער הדולר	
לירש"ט	1.89	−0.8
מרק גרמני	1.661	−0.8358
פרנק שווייצרי	1.372	−0.9029
פרנק צרפתי	5.635	−0.8446
גילדן הולנדי	1.8615	−0.9841
יאן יפני	125.9	−1.5103
דולר קנדי*	0.811	−1.0592
שקל ישראלי	1.5642	−0.3249

* השער ביחס לדולר

עלו מחירי הנפט

שבוע שקט היה בשוקי הסחורות החשובים, בניגוד לאירועים הסוערים בשוקי המניות והכספים.

בשוק המתכות הבסיסיות ירד מחיר האלומיניום ב־15 אחוז ל־1299 לישט"ט הטונה, בעקבות משלוחים גדולים של סחורה שהגיעו מאוסטרליה. גם מחירי המתכות הבסיסיות האחרות ירדו עקב ביקוש תעשייתי מוקטן שהטה מטה את המחירים.

מחיר הזהב עלה ל־455.99 דולרים האונקיה, והפלטינה עלתה ל־543.5 בגלל עליה בביקושים התעשייתיים, בעיקר מתעשיית הרכב לפלטינה ומהתעשייה הרפואית לזהב.

מחירי הדגן ירדו בשיקאגו בגלל העליה בשער הדולר ורמה גבוהה מדי של מחירי הדגן.

העליות הגדולות ביותר בשוקי הסחורות השבוע היו של הנפט המזוקק והגולמי. מחירם של אלו עלה בכעשרה אחוזים בעקבות צפיות שלאחר כינוס החרום של מליאת אופ"ק ב־25 באפריל מחירי הנפט עשויים לעלות.

	מחירי הקומודיטיס	
זהב (אונקיה)	455.9	דולר
כסף (אונקיה)	6.455	דולר
פלטינה (אונקיה)	543.40	דולר
נחושת (טונה)	1236	לישט"ט
אלומיניום (טונה)	1299	לישט"ט
קפה (טונה)	1113.5	לישט"ט
סוכר לבן (טונה)	240	דולר
גרעיני חיטה (בושל)	3.22	דולר
כותנה (ליברה)	0.6272	דולר
נפט ברנט (חבית)	17.10	דולר
נפט דובאי (חבית)	15.30	דולר

יציבות בשערי הריבית

יציבות בשערי הריבית במרכזים הפיננסים החשובים. במערב אירופה וביפן לא היו שינויים, לא בשערי הריבית הניידים וגם לא בקבועים.

חוגים פיננסים במערב גרמניה יודעים לספר שלמרות לחץ כלפי מטה של שערי הריבית, כנראה בגלל עליית שער המרק בסוף השבוע, דאג הבנק המרכזי של מערב גרמניה לשמור על יציבות שערי הריבית על ידי רכישת או מכירת אשראי בשערי הריבית הקיימים.

בניגוד ליציבות ביבשת אירופה ובטוקיו ירדו שערי הריבית הניידים בלונדון בגלל חוזקה של הלישט"ט. בלונדון מדברים על הורדה נוספת של שערי הריבית הקבועים ועל ירידה של אחוז בריבית לשבעה אחוזים לשנה.

בארה"ב מגמה הפוכה: שערי הריבית עלו במקצת בעקבות הירידה הגדולה בשער הדולר. גם בניו יורק מדברים על שינויים בשערי הריבית הקבועים, כשמומחים סבורים שהבנק המרכזי יעלה את הריבית לניכיון שטרות, הריבית המוערית של המשק האמריקאי, משששה לששה וחצי אחוזים לשנה.

שערי ריבית הדולר	
ריבית בסיסית (PRIME)	8.50
ריבית לניכיון שטרות	6.00
ריבית לקרנות פדרליות	6.81
ריבית ליבור חצי־שנתי	7.25
ריבית ליבור – חצי־שנתי	
לישט"ט בריטית	8.53
מרק גרמני	3.56
פרנק שווייצרי	2.56
גילדן הולנדי	4.13
יאן יפני	4.25

האמר: שבע חברות ענק אמריקאיות הקימו גוף לקדום השקעות בברה"מ

שבע חברות אמריקאיות גדולות הקימו קבוצת גג כדי לנהל מו"מ משותף עם השילטונות הסובייטים על הקמת חברות כלכליות משותפות עם חברות רוסיות.

החברות האמריקאיות הם חברת המכוניות פורד, חברת התרופות ג'ונסון את ג'ונסון, חברת ציוד הצילום איסטמן קודאק, חברת המזון והטבק אר. ג'אי. אר., נאביסקו חברת הנפט שברון וחברת עיבוד המזון ארצ'ר דאניאלס מידלנד.

הקבוצה הוקמה על ידי הבנק האמריקאי מארקאטור קודפאראישון של ניו יורק.

הגוף החדש יהווה משקל נגד לגוף הסובייטי האחראי על מגעים כאלו הנקראה הקונסארן הכלכלי הסובייטי.

הודעה על הקמת החברה החדשה נמסר במוסקווה על ידי איל ההון האמריקאי ארמנד האמר, היהודי הידוע בקשריו המצויינים עם ראשי השילטון במוסקווה.

האמר העומד בראש אוסידאנאטאל פטרוליאום הודיע על הקמת פרוייקט משותף בברה"מ בהשקעה של 200 מיליון דולרים להקמת מפעל ליצור פי וזי סי.

גדלו ריווחי אי. בי. אם.

חברת אי בי אם משיכה להתאושש וברבעון הראשון של שנת 1988 הרוויחה 913 מיליון דולר — עליה של 16 אחוזים לעומת הרווח ברבעון הראשון של שנת 1987.

השיפור ברווחיות של אי. בי. אם. משקף שינויים אירגוניים רבי היקף שבוצעו בתשעת החודשים האחרונים.

בין השאר רכשה החברה חלק ממניותיה והגדילה בכך רווח למניה עולה. מספר המניות של אי. בי. אם. ירדו מ־605 מיליון ברבעון הראשון של שנת 1987 ל־595 מיליון ברבעון הראשון של השנה.

החברה הוציאה את המוצרים החדשים, בעיקר במחשבים אישיים. כן צימצמה את כוח האדם שלה באמצעות פרישות מרצון פנסיות מוקדמות פיצויים מוגדלים.

אי. בי. אם. מתפארת שלמרות צמצום מצבת כוח האדם ב־15% היא לא פיטרה אף אדם בלא הסכמתו וכך לא סטתה מאחד מאבני היסוד של החברה להוות מקום עבודה לכל החיים "LIFETIME EMPLOYMENT".

אירופה מחזרת אחרי „פורד"

מדינות מערב אירופיות רבות מחזרות אחרי חברת פורד לאחר שזו החליטה לבטל את תוכניותיה להקים מפעל לרכיבים אלאקטרוניים בעיר דנדי שבסקוטלנד.

פורד החליטה לבטל את התוכנית לאור התנגדותם של האיגודים המקצועיים בסקוטלנד לעיקרון של איגוד אחד.

מאחר ובהשקעה של כמה עשרות מיליונים דולרים מדובר, אשר תיצורו כאלף מקומות עבודה אין זה מפתיע שמדינות כמו איטליה ספרד מערב גרמניה וצרפת מחזרות לפתחי פורד בהצעות להקים את המפעל בתחומן.

הנהלת פורד מסרה שהגיבר הבטוח היחיד זה שהמפעל לא יוקם בסקוטלנד. חוגים בדטרויט, מרכז העצבים של פורד, סבורים שהחברה צימצמה את האופציות שלה לשתיים: העיר המערב גרמנית קלן והעיר הספרדית קרטגנה.

וול סטריט / שולה פרומר

הדאו – לתהליך בניה מחודש

שישה ימי עליה רצופים ואף שבירת שיאי פוסט־התמוטטות אוקטובר, נבלמו כמעט באחת. אופטימיות יתר באשר לנתוני הגרעון המסחרי התבדו ושוק המניות נסוג מתחומים פסיכולוגיים בעלי חשיבות עליונה אל ממוצעי המדד שנבנו לאיטם לאחר התרסקות ה־19 באוקטובר אשתקד.

תחילת השבוע ממשיכה את הטון החיובי שבו החל השוק לאחרונה. טון חיובי שנהנה במאמצי אמתון קשים ואיטיים. בשבוע שעבר עלה המדד ב־120 נקודות והשבוע התמודד לראשונה עם קו 2100 הנקודות. כאמור " קו בעל חשיבות פסיכולוגית ממדרגה ראשונה. עליה של יום ששי ברציפות נרשמה במחצית השבוע והעידה על אופטימיות יתר לגבי פרסום נתוני המאזן המסחרי לחודש פברואר.

הדאו ג'ונס שובר שיא שלישי רצוף לאחר התמוטטות אוקטובר. התאוששות זו היא הראשונה מאז ה־31 ביולי 1987: אז עמד המדד על 104.07 נקודות בששה ימי מסחר.

עליות במחירי הדלק, תולשת שוק האג"ח וכמובן הפרסומים הגרועים מעבר לכל הצפוי של הגרעון המסחרי לפברואר 13.83 ביליארד לעומת 11.5 צפוי, מזעזעים את וול סטריט והשקיעה לא מאחרת לבוא בסיכום שבועי יורד המדד 76.26 נקודות ומסתיים ברמת 2013.93, מחוורי המסחר עדיין איטיים ונראה שהנתון הבלתי צפוי יחזיר את שוק המניות לאחור לתהליך בניה מחודש.

אי די בי חברה לפתוח בע"מ

תמצית מאזן מאוחד
ליום 31 בדצמבר 1987
מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד חודש דצמבר 1987
(באלפי ש"ח)

	1987	1986
השקעות	642,764	643 704
פקדונות והלוואות לזמן ארוך	613,836	689,128
רכוש שוטף	192,273	146,865
רכוש אחר והוצאות נדחות	9,720	4,506
סה"כ	1,458,593	1,484,203
הון עצמי	516,892	510,787
אגרות חוב ניתנות להמרה במניות	18,281	–
זכויות בעלי מניות חיצוניים	134,669	129,530
אגרות חוב של חברה בת ניתנות להמרה במניות	6,748	–
אגרות חוב והלוואות לזמן ארוך	650,042	722,254
התחייבויות שוטפות	131,981	121,632
סה"כ	1,458,593	1,484,203

תמצית דו"ח רווח והפסד מאוחד
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 1987
מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד חודש דצמבר 1987
(באלפי ש"ח)

	1987	1986
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	27,509	22,315
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	2,330	2,444
רווח נקי לפני חלקם של בעלי מניות חיצוניים	25,179	19,871
חלקם של בעלי מניות חיצוניים	4,040	3,570
רווח נקי	21,139	16,301

דו"ח מאוחד על השינויים בהון העצמי
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 1987
מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד חודש דצמבר 1987
(באלפי ש"ח)

	1987	1986
הון עצמי לתחילת השנה	510,787	536,499
רווח נקי לשנה	21,139	16,301
תמורה מהנפקת כתבי אופציה	3,104	–
הפרשים מתרגום דו"חות כספיים של חברות בת וקשורות	(18,138)	(42,013)
הון עצמי לסוף השנה	516,892	510,787

שערי מטבע חוץ ביום 18.04.88

המטבע	בנקנוטים – לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות – לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	1.52	1.59	1.52	1.59	1.52	1.59	1.5518	1.5712	1.5493	1.5687	1.5503	1.5698	1.5608
1 מארק גרמני	0.91	0.96	0.92	0.96	0.91	0.96	0.9320	0.9437	0.9326	0.9442	0.9347	0.9465	0.9413
1 לירש"ט	2.87	3.00	2.88	3.02	2.88	3.02	2.9383	2.9751	2.9306	2.9671	2.9378	2.9748	2.9587
1 פרנק צרפתי	0.27	0.28	0.26	0.28	0.26	0.28	0.2747	0.2781	0.2749	0.2783	0.2744	0.2779	0.2772
100 ינים יפאניים	1.22	1.28	1.23	1.28	1.22	1.28	1.2484	1.2640	1.2484	1.2640	1.2472	1.2629	1.2582
1 גולדן הולנדי	0.82	0.85	0.81	0.85	0.81	0.85	0.8327	0.8431	0.8299	0.8402	0.8308	0.8412	0.8393
1 פרנק שוויצרי	1.10	1.15	1.11	1.16	1.10	1.16	1.1265	1.1406	1.1265	1.1406	1.1275	1.1416	1.1395
1 כתר שוודי	0.26	0.27	0.25	0.27	0.26	0.27	0.2654	0.2687	0.2650	0.2684	0.2652	0.2686	0.2669
1 כתר נורבגי	0.25	0.26	0.25	0.26	0.24	0.26	0.2522	0.2554	0.2519	0.2550	0.2517	0.2548	0.2536
1 כתר דני	0.24	0.25	0.24	0.25	0.23	0.25	0.2424	0.2454	0.2425	0.2456	0.2420	0.2450	0.2444
1 מארק פיני	0.38	0.40	0.38	0.40	0.38	0.40	0.3900	0.3949	0.3897	0.3945	0.3891	0.3940	0.3928
1 דולר קנדי	1.24	1.29	1.24	1.30	1.25	1.29	1.2611	1.2769	1.2593	1.2750	1.2583	1.2742	1.2686
1 דולר אוסטרלי	1.08	1.19	1.12	1.21	1.13	1.21	1.1646	1.1792	1.1624	1.1769	1.1630	1.1776	1.1710
1 ראנד דרא"פ	0.47	0.56	0.44	0.60	0.46	0.64	0.7373	0.7364	0.7274	0.7365	0.7284	0.7376	0.7332
10 פרנקים בלגיים	0.43	0.45	0.43	0.46	0.43	0.46	0.4434	0.4489	0.4458	0.4514	0.4461	0.4517	0.4497
10 שילינגים אוסטריים	1.30	1.36	1.30	1.37	1.30	1.37	1.3292	1.3458	1.3278	1.3443	1.3298	1.3466	1.3400
1000 לירטות איטלקיות	1.23	1.29	1.23	1.31	1.23	1.32	1.2570	1.2727	1.2555	1.2711	1.2593	1.2751	1.2669
1 "סלי" (ECU)	—	—	—	—	—	—	1.9374	1.9616	1.9388	1.9630	—	—	1.9544
1 דינר ירדני	4.27	4.54	4.28	4.56	4.33	4.62	—	—	—	—	—	—	4.5497
10 לירות לבנוניות	—	—	0.08	0.09	0.02	0.04	—	—	—	—	—	—	0.0436
1 לירה מצרית	0.64	0.68	0.59	0.63	0.61	0.66	—	—	—	—	—	—	0.6829

מכון לבון

שניאור המאמן וגרונדמן עוזרו ידריכו את הנבחרת

18 חברי הנהלה תמכו בהצעת היו"ר סווירי למנות צוות ישראלי במקומו של מיחיץ' • יו"ר ועדת הנבחרות שחר התנגד וביקש להמשיך בנסיון למנות את המערב־גרמני ריבק • המינוי יגרום להתפטרותו של שרף מאימון הנוער

מאת ג.אשר

צוות מאמנים ישראלי, יצחק שניאור ויעקב גרונדמן, יוליך את נבחרת הכדורגל הלאומית של ישראל, במקומו של היוגוסלאבי מילינקו מיחיץ', שיסיים בימים הקרובים את פעילותו בנבחרת. טרם הוחלט אם מיחיץ' ישלים את עבודתו עד תום החוזה ב־1 באוקטובר או יקבל פיצויים ויסיים את עבודתו קודם לכן.

הנהלת ההתאחדות לכדורגל החליטה, בתום דיון קצר, לקבל את הצעתו של היו"ר שאול סווירי למנות את שניאור וגרונדמן כמאמני הנבחרת. למרות הקביעה שמדובר בצוות, הודגש, כי שניאור הוותיק יותר יהיה המכריע במקרה של חילוקי דעות.

יצחק שניאור

דב שחר, שהוא גם יו"ר ועדת הנבחרות, התנגד להצעתו של סווירי למנות את שני הישראלים. הוא טען, כי עדיין לא מוצו הנסיונות למנות את ריבק כמאמן, במקומו של מיחיץ', ולפיכך כדאי להמתין. ראובן פריגר, גם הוא חבר ועדת הנבחרות, נמנע בהצבעה לתמוך בשניאור וגרונדמן. בסופו של דבר הצביעו 18 בעד הצעת היו"ר ואילו 1 התנגד ו־1 נמנע.

לדיון בהנהלה קדם דיון מרתוני בסיעת הפועל בהנהלת ההתאחדות לכדורגל וכן ישיבות תאום של ראשי ההתאחדות. בישיבת סיעת הפועל הביא סווירי בהצעה את מינוי שניאור וגרונדמן כמאמנים באחריות שווה. כאשר נשאל סווירי לגבי הבכיר יותר, הבהיר, כי שניאור

יעקב גרונדמן

הוותיק יהיה גם המכריע. דב שחר התנגד גם בסיעה למינוי הצוות הישראלי. הוא טען, כי ניתן לו מנדט לניהול מו"מ עם ריבק המערב גרמני והוא עדיין לא סיים את המו"מ. סווירי אמר לשחר, כי הוא מצדו חייב לחתוך היום בנושא המאמן הלאומי הבא ולפיכך לא ניתן עוד להמתין לריבק.

מזכ"ל הפועל יצחק אופק נכח בישיבת הסיעה. מאחר וניתן חופש הצבעה לחברים, לא התערב אופק בדיון ואח"כ המשיך לחיפה.

דרור בירנבוים, צעיר חברי הנהלת ההתאחדות, שהיה מהתומכים להדחתו של מיחיץ', אמר בסיעה: "אני ברגשות מעורבים. פספסנו את מיצוי המו"מ עם ריבק. אם קיימת בעיה של זמן, כדאי אולי למנות את שרף כמ"מ עד גמר המו"מ עם ריבק. אם אכן ימונה ריבק, יהפוך שרף לעוזרו. בירנבוים הזכיר לכולם, כי הוא היה זה שהעלה את שמו של ריבק כמועמד, כאשר שימש כיו"ר משלחת נבחרת הנוער לאירופה.

מאחר וניתן חופש הצבעה לחברים בהנהלת ההתאחדות, לא צריכה היתה סיעת הפועל לקבל החלטה מחייבת. חברים אחרים חזרו על הדעה שיש למנות מאמן זר בעל שיעור קומה לנבחרת, אולם לאחר ששאל סווירי זור ואמר שאין עוד מקום לחכות, באמר שמינוי שניאור וגרונדמן היא ההחלטה הטובה ביותר במצב שנוצר.

מזכירות ההתאחדות לכדורגל תתכנס בשבוע הבא כדי להחליט על מועד סיום חוזהו של מילינקו מיחיץ'. במועד זה יוחלט אם יסיים מיחיץ' את חוזהו בהתאם לתאריך, או יקבל פיצויי פיטורין ויפסיק את עבודתו כבר בימים אלו. הנטיה להפסיק את עבודתו כבר עתה ולשלם למיחיץ' את המגיע לו. ההחלטה למנות את שניאור וגרונדמן היא לשנה אחת עם אופציה להארכה בשנה אחת נוספת.

עתה כבר ברור, כי מינוי השניים יגרור את עזיבתו של שלמה שרף מאימון נבחרת הנוער. שרף הבהיר, כי הוא רואה את עצמו מועמד במקרה של מינוי מאמן ישראלי. אם ימונה מאמן ישראלי, יעזוב את תפקידו כמאמן נבחרת הנוער, בתום משחקי קדם אליפות העולם לנוער בארגנטינה.

יצחק שניאור, שהתבשר על המינוי בעת אימון הפועל תל־אביב, הביע תקווה שיוכל יחד עם גרונדמן להצעיד את הנבחרת להישגים. למעשה התבשר שניאור על מינויו עוד שלשום, בתום שיחה עם חברי הנהלת ההתאחדות, אלי מילר וחיים צימר, שהם גם מראשי הפועל תל־אביב.

שרף יקבע היום הי18 לארגנטינה

מאת שמואל קליגר

מאמן נבחרת הנוער, שלמה שרף, יקבע היום את רשימת 18 הכדורגלנים היוצאים למשחקי קדם אליפות העולם, שיפתחו ב־2 במאי בארגנטינה, לאחר משחק האימון עם הפועל חדרה מהליגה הארצית.

אתמול נערך בשפיים אימון שיגרתי, בו לא השתתף של בניץ. הסגל מונה כעת 19 שחקנים ולמעשה ישחרר המאמן רק שחקן אחד. המאמן הוסיף אימון אחד האחרון, שיהיה ביום שישי הקרוב.

• נבחרת הנוער של ישראל עומדת לצאת מחר ליוון, כדי להתמודד במשחקי קדם אליפות אירופה לנוער בכדורסל.

40 פעמים ל"בול"

גיא סטריק

תחרות הקליעה הבינלאומית של מקסיקו, "גביע חוארז", היא כמעט כמו "מיגרש בית" לקלעים הישראלים. לפני ארבע שנים הרהים יאיר דווידוביץ' אפילו את עצמו כאשר השווה במקום שיא עולמי, ובסוף השבוע חיקה אותו גיא סטריק. דווידוביץ', המשמש עתה כמאמן הנבחרת, השקיף בהנאה מן הצד. המעניין הוא שגבי שהשיא העולמי נקבע בהפרש של שנים באותו הרגיל ברובה תפסי – מצב שכיבה במסגרת ירי בשלושה מצבים. ההישג הוא מרשים לכשעצמו – צבירת כל 400 הנקודות לאחר ירי של 40 כדורים. פירוש הדבר, כי הקלע הישראלי לא הניד עפעף, לא הזיז אצבע מיותרת והניף באותו רמת ריכוז ויכולת ארבעים פעם ברציפות.

ההישג הזה לא הוביל, למרבה הצער, את סטריק אל המשלחת האולימפית. שכן, מה שקובע לגביו הוא הסיכום בכל שלושת המצבים (שכיבה, עמידה וכריעה) ובתרגיל המלא חסרו לו נקודות נוספות. עם זאת, התוצאה המצויינת הגדילה את סיכוייו של סטריק בנבחרת הקליעה האולימפית.

למעשה מתמודדים עתה ארבעה רובאים על שני כרטיסים לסיאול. שני הכרטיסים הוענקו לישראל כהמוגה מיוחדת של ההתאחדות הבינלאומית מתוך רזרבה המקומות שלה לאחר שהישראלים לא עברו את התחרויות הקדם־אולימפיות. ברור, אפוא, שהמאבק הפנימי בנבחרת הישראלית הוא חריף וכל הישג, כל שיפור של שיא וכל נקודת "בול" נוספת, מעניקה לקלע נקודות זכות נוספות במבחן האולימפי. עד כה צעד בראש, בסיכום ההישגים הבינלאומיים, יצחק ינוטי ואחריו פיניה – היחיד ש"הרגיע" את הכרטיס האולימפי ושמט אותו על חום הכקרה. עתה הצטרף אליהם גיא סטריק ורמז על כוונותיו, לתת "פייט" הוק עד למועד קביעת שני המשתתפים.

סטריק בן ה־23 מהפועל ירושלים הוא קלע מקצועני. מאז שחרורו מצה"ל הוא עוסק רק בעניין אחד – הכנות לאולימפיאדה. הוא יורה שש פעמים בשבוע, מוותר על בילויים תכופים ומתייצב בכל יום למישווח כדי לירות מאות כדורים במהלך התרגילים. את האהבה לקליעה רכש מאביו, צייד חובב, והוא יורה כבר 11 שנים. לצד פעילותו כקלע בינלאומי מוצא סטריק פנאי להדריך יורים צעירים. ניתן לומר, כי העולם שלו סובב עתה סביב עמודות־הירי והמטרות שלפני חוכת המפגש.

דבר
קשא
בגליון יום העצמאות
שני מוספים

מכתבי בן־גוריון
"הזקן" כותב לעם
פרסום ראשון

תמונה קבוצתית

שעתה היפה של המדינה
אבנר שקיד • שושנה דמארי • יצחק בן־אהרון • הנהלה מרון • יעקב חזרוני • ישעיהו ליבוביץ • רון פלר • גאולה כהן • דן הורוביץ • חיים כהן

מבודים, מתחתנים, עושים ילדים, מתגרשים
ישראל פוגש את ישראלה
יקיר צור

מדינה בצהרים
יהודי ממלנבקי

ציונות 88
מוסף מיוחד ומהודר. עורך: חגי אשד
חיים גורי • גרשון שקד • שמעון פרס • אהוד ברק • אבירמה גולן • מיכאל שטר • דני רובינשטיין • מרים טוקם • יצחק מאור • דניאל בן־סימון • יצחק בן־נר • ישראל לנדרס • מייק לוין • ישראל דליות • יצחק בישלר • יקיר צור

"משא" לספרות ולאמנות

כוכב מכבי נתניה, שלום תקוה:

עכשיו הלחץ ירד מאיתנו ויעבור קצת להפועל ת"א

מאת ניסן פרידמן

התקופה האחרונה מאכזבת למדי מבחינתו של כוכב מכבי נתניה, שלום תקוה. דווקא לאחר שהגיע לשיאו (מקום 1 בליגה עם קבוצתו, מקום 1 בטבלת "מלך השערים" ורימון לשער הלאומי), באה הנפילה.

זה החל בחוסר אמון שהפגין כלפיו מילינקו מיחיץ' ("אתה טוריסט") באוקיאניה, ונמשך במחזור ה־26 בליגה שהוריד את נתניה מפיסגת הטבלה (לטובת הפועל ת"א) ואותו מפיסגת המבקיעים (לטובת אורמלי).

★ שלום, סיום מאכזב מאוד.

"זה עדיין לא הסיום. יש עוד 7 מחזורים בפליי־אוף ורק אחריהם נוכל לסכם".

★ אני מדבר על סיום הליגה הרגילה. הובלתם לאורך כל העונה וברגע המכריע ירדתם למקום השני.

"זה נכון. היינו ראשונים כל־כך הרבה זמן. שאפנו מאד לגמור ראשונים וזה לא הלך. אני מקווה שלא נהיה מאוכזבים בסוף העונה".

★ איזה השלכות יהיו למהפך הזה במשך הפליי־אוף?

"מבחינה מקצועית אני לא בטוח שזה ישפיע עלינו לרעה. עכשיו הלחץ ירד מאיתנו ויעבור קצת להפועל ת"א. היינו לחוצים מאד בתקופה האחרונה ולא ניצחנו ב־5 המשחקים האחרונים. אולי המצב ילחיץ אותם עכשיו".

★ זה צד אחד של המטבע. להם יהיה יתרון ביתיות, על כל המשתמע מכך.

"ברור שזה נותן להם יתרון. נדמה לי שהם ישחקו 6 מ־7 משחקי הפליי־אוף בבלומפילד. 4 שמגיע להם לארח; נגד שמשון, שזה גם ביתה וגם בית"ר ת"א תעביר את המשחק לבלומפילד. זה יתרון גדול. בעקרון, יהיה להם יותר קל, אבל, אל תשכח שלפעמים מה שנראה קל הופך ליותר קשה. דווקא כשהיה לנו יתרון 9 נקודות בפיסגה והכל נראה פשוט, התחיל ללכת קשה".

★ גם מבחינה כספית ההפסד שלכם גדול מאוד.

"אמנם לא דיברו איתנו על הנושא הכספי, אבל, ברור שגם האגודה הפסידה הכנסות מהמשחק נגד הפועל ת"א וגם השחקנים יפסידו פרמיות. מה לעשות, כרגע הכסף לא בראש דאגותינו. אחרי דרך כה ארוכה אנו רוצים אליפות. השאיפה שלנו כה גדולה, וכך גם היה בחיפה, שלא הצלחנו לנצח".

★ אולי אינכם בנויים עדיין לדרוך לאליפות?

"אנחנו בונים קבוצה כבר 4 שנים. לדעתי, אנו בנויים לאליפות. גם הצעירים רכשו נסיון. הקבוצה עומדת טוב על הרגליים ואין תירוצים. אמנם, בתחילת העונה היינו "קונים" מקום בצמרת, אבל, בכדורגל מתפתחים דברים לא צפויים".

★ לאחרונה, אתה לא בבשר. מה קרה?

"זה עדיין בגלל מסע הנבחרת. הנסיעה היתה קשה, סבלתי מפציעה ולא התאמנתי כמו שצריך. לצערי, בגלל שיקולי המאמן לא שיחקתי מספיק. אני מאמין שאחזור לעצמי ואני מקווה לסייע לקבוצה במירוץ לאליפות".

היום, במשחקים חוזרים בגביע

במוקד: הפועל י־ם – הפועל כפר־סבא

מאת ג.אשר

המשחק החוזר בין הפועל ירושלים לבין הפועל כפר־סבא, שיערך היום ב־5 אחה"צ במגרש ימק"א, יעמוד במוקד המשחקים החוזרים במסגרת גביע המדינה בכדורגל. שתי הקבוצות התמודדו בשבוע שעבר בכפר סבא וסיימו בתום 120 דקות בתיקו 1:1.

הפועל ירושלים, מוליכת הליגה הארצית, מקווה להפתיע בביתה את כפר־סבא, מצמרת הליגה הלאומית. לרשותה הכלים לעשות כן, אולם לאור שרשרת אי ההצלחות במשחקים האחרונים, צפוי מאבק עיקש שיוכרע בתום הארכה נוספת ואולי בבעיטות 11 מטר.

קבוצת מכבי תל־אביב, שהידרדרה למקום ה־12 בטבלה הלאומית, תארח את האחרונה בארצית, קבוצת הפועל עכו. המשחק יתקיים באיצטדיון בלומפילד. בשבוע שעבר סיימו שתי הקבוצות בתיקו 3:3.

קבוצת הפועל צפרירים חולון תתמודד עם קבוצת מכבי איכסאל מליגה ב'. בשבוע שעבר סיימו שתי הקבוצות בתיקו 1:1.

קבוצת בני יהודה תארח את מכבי כפר קאנא, גם היא מליגה ב'. בשבוע שעבר סיימו שתי הקבוצות בתיקו 1:1.

שרף מועמד לאמן את הפועל ת"א

שלמה שרף, מאמן נבחרת הנוער, הוא המועמד כמעט ודאי לאימון קבוצת הפועל תל־אביב בעונה הקרובה, במקומו של המאמן שניאור, שיאמן את הנבחרת הלאומית.

אתמול נפגשו ראשי הפועל תל־אביב, אלי מילר וחיים צימר, עם המאמן שרף כדי לברר את תנאיו לעונה הבאה. שרף אינו מעוניין להמשיך באימון הנוער, לאחר שלא נבחר כמאמן לאומי.

מועדון הכרמל אלוף האלופים

טניסאי מועדון הכרמל, מחזיקי גביע המדינה, זכו אתמול בתואר אלוף האלופים ובגביע מסורתי לזכרו של רוני לרנר, שהיה שחקן נבחרת הידורים של ישראל.

מועדון הכרמל ניצח את מכבי ת"א – 0:2. שחר פרקים גבר על מנשה צור 2:6, 1:6 ואהוד ויינברג ניצח את ניר דקל 3:6, 2:6.

חוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי חיפה
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מתאר מקומית.

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965 שהועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה, החליטה לאשר, באישור שר הפנים, שינוי תכנית מתאר מקומית הנקרא: תכנית מס' "חפ/1873 – תוספת בניה ברחוב רד"ק 20, חיפה".

המהווה שינוי לתכניות הבאות:
חפ/981 – המושבה הגרמנית הצפונית.

שם התכנית: חיפה, רח' רד"ק 20 (בין שד' המגינים לרח' תל־אביב) הודעה על הפקדת שינוי התכנית פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3448 התשמ"ז עמוד 1581.

השינוי האמור, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותו, ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, חיפה, וכל המעוניין רשאי לעיין בו, ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

משה גלזר
יושב ראש הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה
שבט התשמ"ח פברואר 1988

למממשלה ולכנסת ישראל

הרפואה הציבורית מתמוטטת העם סובל ובריאותו נפגעת
התערבותכם הדחופה במשבר הבריאותי חיונית ותוכיח רגישותכם לסבל ולמצוקת החולים.

ארגון רופאי קופת חולים
חטיבת רופאי בתי החולים

הסכמים יש לכבד.

גליל לחצי־הגמר ניצחה ר"ג 81:91

מאת נירית דותן

קבוצת הפועל גליל־עליון תתמודד ביום ראשון בהיכל הספורט ביד־אליהו מול מכבי ת"א, במסגרת חצי גמר הפליי־אוף. כך נקבע אמש, בעקבות נצחונה הביתי הצפוי על מכבי ר"ג בתוצאה 81:91 (37:47).

אוהדיה הרבים של הגליל חייבים את עליית הקבוצה לחצי הגמר לשחקן גבה ויחסית אלמוני – אבי מורחי, שהביא למפנה ביחסי הכוחות במגרש והעלה את חבריו ליתרון, שנשמר ללא קושי עד לשלבי הסיום.

האורחים מעיר הגנים סבלו מעצבנות רבה, שבאה לידי ביטוי ביכולת קליעה גרועה. רק קילינג ומאיר ניסו להוביל משהו, אבל לבדם הם לא הספיקו. את אכזבת המשחק היווה ללא ספק ליאור ארדיטי, ששיחק במרבית דקות המשחק ולא קלע אפילו נקודה אחת.

פתיחת המשחק היתה דווקא של האורחים – 9:27, אבל התעוררות של מורחי הביאה תוך דקה למהפך – 19:29. עד לסיום המחצית הצליחו המקומיים להגדיל את יתרונם – 29:39.

במחצית השניה הצליחו שחקני הגליל להגדיל את יתרונם עד ל־21 נקודות (62:83), אבל בדקות הסיום הקטינו האורחים את התוצאה.

שפטו זגול ופישר לעיני 300 צופים באולם בית ציפורי בכפר גלעדי.

●נקודות לגליל: פרימן 20, ליף 19, הנפלד 19, מרטין 15, מורחי 14, בן עזר ומטלון 2 כ"א.

●נקודות לר"ג: מאיר 28, קילינג 22, בינר 14, ריכליס 8, שורצמן 6, שילר 3.

ייערך דיון חוזר בהפחתת הנקודות של ראשון וק.אונו

מאת משה כהן

בית הדין העליון של איגוד הכדורסל הוליט אמש להחזיר את הדיון בהפחתת נקודות ליגה מקבוצות מכבי ראשל"צ ואליצור קרית־אונו לבית הדין המשמעתי של האיגוד.

טורניר הטניס הגדול במונטה־קרלו איפשר את עריכת המפגש הזה: ביורן בורג הגדול (משמאל), אלוף בלתי מנוצח ועתה טניסאי בפנסיה, והכוכב הגרמני הצעיר בוריס בקר, המתגורר בבירת הנסיכות. נושא שיחה משותף הם לא התקשו למצוא

נאוורטילובה הכניעה סבאטיני

הטניסאית מרטינה נאוורטילובה הכניעה במשחק גמר הטורניר באמיליה איילנד בפלורידה את הארגנטינית בת ה־17 גבריאלה סבאטיני 6:0 6:2.

לפני שבוע ניצחה נאוורטילובה גם כן במשחק הגמר בהילטון הד, פלורידה, את סבאטיני, אבל אז המאבק היה בן שלוש מערכות.

כידוע סאבאטיני ניצחה בחצי הגמר, לאחר מאבק בשלוש מערכות, את הטניסאית מספר אחד בעולם, שטפי גראף ממערב גרמניה.

היה זה התואר החמישי השנה של ילידת פראג, בעוד שאשתקד לא הצליחה, עד הופעתה בווימבלדון בחודש יולי, לזכות בכל תואר שהוא.

יש לציין, כי היה זה נצחונה ה־13 של מרטינה ורק פעם אחת נוצחה השנה, לכריס אוורט. המשחק הגמר שהיה באמיליה איילנד ארך 53 דקות בלבד.

ירדן מוסיפה לסחוט תיקו

נבחרת הכדורגל של ירדן מוסיפה להפתיע בטורניר הקדם אסיאתי הנערך בקואלה לומפור, כאשר סיימה שוב בתיקו אפס והפעם עם נבחרת מאלזיה המארחת.

זה היה התיקו השלישי של ירדן ופעם אחת אף ניצחה. היא צברה עד כה 4 נקודות מ־3 משחקים ותופסת את המקום השני, כשהיא מפגרת בנקודה אחרי כוויית, שהביסה את פקיסטאן 0:3.

פרטיזן הובסה

קבוצת הכדורגל פרטיזן בלגרד נחלה תבוסה במחזור ה־24 בליגה היוגוסלאבית ע"י אוסייק בשיעור 4:1. היא מדורגת במקום הרביעי עם 28 נקודות ומפגרת בשלוש נקודות אחרי ולז, שניצחה את ויוודינה 0:1.

הכוכב האדום בלגראד, שגברה על סלובודה 1:3, תופסת את המקום השני עם 30 נקודות ומקדימה בנקודה את דינאמו זאגרב, שהובסה ע"י ג'יקשיץ' 3:0. איירדוק ספליט ניצחה את נייש 0:1.

חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי המרכז
הודעה בדבר הפקדת תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה–1965 כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז מרכז ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה המרכז הופקדה תכנית מפורטת הנקראת: "תכנית מספר ממ/3050".

השטחים הכלולים בתכנית ומקומם: ישוב: גבעת שמואל; גוש 6185 חלקות 216.

עיקרי הוראות התכנית: קביעת קוי בנין למבנים קיימים עפ"י התשריט והלוקת השטח למגרשים.

כל מעונין רשאי לעיין בתכנית, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל. כל מעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי התכנית, וכן כל הזכאי לכך על פי סעיף 100 לחוק, רשאי להגיש התנגדות במשרדי הועדה המקומית האמורה, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות.

התנגדות לתכנית לא תתקבל ולא תידון אלא אם כן הוגשה בכתב בפירוט הנמקות ובלווי תצהיר המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.

דב שיש
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז מרכז

בבית המשפט המחוזי בחיפה
תיק אזרחי 1848/85

התובע: קרוש יעקב ע"י ב"כ עו"ד א.צ. שמעוני מרח' הרצל 65 חיפה

נגד

הנתבע מס' 1: ורדון נסים מקודם רח' קליבנוב 31 חיפה וכיום מקום המצאו בלתי ידוע

הזמנה לדיון

אל הנתבע הנ"ל, הנך מוזמן בזה לדיון בפני כב' השופט ש. סלוצקי ביום ה' זה בתאריך 12.5.88 בשעה 8.00 בבוקר.

יהיה ולא תופיע לדיון ביום האמור, יתן ביהמ"ש צו כטוב בעיניו.

צ. מאיר
מנהל מחוז אזרחי

ב־ידיעות אחרונות
ערב יום העצמאות

14 סופרים מציירים דיוקן של ישראל '88:
מוסף חג מיוחד

בהשתתפות: נסים אלוני • חיים באר • יצחק בן־נר • חיים גורי • יהודית הנדל • אהרן מגד • סמי מיכאל • נעים עריידי • דן צלקה • יורם קניוק • דן שביט • דוד שיץ • נתן שחם • משה שמיר

במוסף נוסף ליום העצמאות:
עם הרמטכ"ל במלאת שנה לכהונתו • ההשקעות הטובות ביותר ב־40 השנה • ניכסון משרטט דיוקן של גורבצ'וב • הסיכומים הקטנים של תש"ח • מדריך אירועי שנות ה־40

שירון: שירי 40 השנה
השירים הנבחרים מכל עשור בשיתוף עם מפעל הפיס

לגליון יצורף מוסף פרסומי מיוחד – ישראל – השגים ואתגרים

גליון ערב יום העצמאות של "ידיעות אחרונות" יופיע ביום ד', השבוע

זריקת חוץ — ברוך שיינברג

פאט ריליי – האלגנטי בין מאמני האנ.בי.אי

מה לא נכתב כבר על ליגת האנ.בי.איי, הן לגבי האירועים במשחקים עצמם והן לגבי כל המתרחש סביבם. בביקורי האחרון בניו־יורק, כאשר נכנסתי ל"מדיסון סקוור גארדן" לחזות במשחק הניקס נגד דאלאס, קיבלתי במעבר ביקורת כרטיסי הכניסה שתי חוברות מקצועיות, שהאחת התייחסה לקבוצת

פאט ריליי

הניקרבוקר, שה"גארדן" הוא מגרשה הביתי, והשניה, הנקראת "הופ", עסקה בליגת האנ.בי.איי.

תוך כדי הצצה בחוברת "הופ" גיליתי כתבה בשם: "מאמני האנ.בי.איי מביאים סיגנון (טוב ורע) לשולי המגרשים". השם עצמו סיקרן אותי וכך עד לשריקת הפתיחה של המשחק גמרתי לקרוא כתבה די מהנה לגבי. הכתבה, שהשתרעה על שני עמודים, מלווה בטבלה ותמונות של מאמנים, עסקה לא פחות ולא יותר מאשר בסיגנון הלבוש של מאמני האנ.בי.איי. כתבה זו התבססה על סקר שערך מחבריה בין כדורסלנים, שופטים, מנהלי קבוצות, אנשי התקשורת ואוהדים וכלל שאלות על כל פרטי הלבוש וההתנהגות של כל אחד ממאמני הקבוצות במסגרת המשחקים.

במקום הראשון זכה לא אחר מאשר פאט ריליי, מאמנה של לוס אנג'לס לייקרס, אלופת האנ.בי.איי, שצבר את מלוא 50 הנקודות האפשריות. הוא קיבל 10 נקודות עבור חליפותיו; 10 נקודות עבור חולצותיו, 10 נקודות עבור אביזרי לבוש אחרים (עניבות, גרביים, נעליים), 10 נקודות עבור התאמת צבעי לבושו ו־10 נקודות נוספות עבור התנהגות במהלך המשחקים. מאמן לייקרס סיפר למחבר הכתבה, כי הוא מתכנן בעצמו את בגדיו, בהתאם לאופנה, ומאז 1970 הוא תופר אותם אצל אותו חייט. כשנשאל, כיצד הוא מצליח לשמור על קור רוחו, גם כאשר קבוצתו במצוקה, השיב: "זה ענין של אופי וסיגנון". ריליי התחלק בבכורה עם צ'ק דאלי, מאמן דטרויט פיסטונס, שצבר גם הוא את מלוא 50 הנקודות. דאלי מחליף את מראהו ממשחק למשחק ותמיד מצליח לשמור על סיגנון לבוש הולם. גם הוא שומר כלפי חוץ על שקט נפשי. ידידו המושבע של ריליי במאבק על הזכיה באליפות, ק.ס. ג'ונס, מאמנה של בוסטון סלטיקס, דורג במקום התשיעי עם 33 נקודות, אחרי מאמן הניקס, ריק פיטינו (במקום השביעי), שצבר 38

ק.ס. ג'ונס

נקודות. במקום האחרון, בין 23 מאמני האנ.בי.איי, נמצא פראנק לאיידן, מאמן יוטה ג'אז, עם שבע נקודות בלבד.

בהפסקת המשחק ב"גארדן" ניגשתי אל אחד מעמיתי האמריקאים ושאלתיו לגבי הסקר על אופנת המאמנים. האגרואה מופתע מעצם שאלתי והשיב: "משחק הכדורסל בארצנו, כמו גם בענפי ספורט אחרים, הוא מוקד ההצגה, כשמסביבה כל הקשור אליה בצורה ישירה ו/או עקיפה, מהווה את הקישוט וגם הוא נמצא תמיד מול עיניים בוחנות".

האוסטרלי מקדואל הורחק גם מסיאול

כדורגלן נבחרת אוסטרליה, גארי מקדואל, שהורחק במשחק עם ישראל בגין פגיעה גסה בירון פרסלני, ספג עונש חמור מהתאחדות האוקיאנית – הרחקה מפעילות בינלאומית לשנה תמימה.

מקדואל בן ה־29 הואשם בהתנהגות פרועה לאחר שדרך על ראשו של פרסלני. הוא כבר הורחק ע"י פיפ"א לשלושה משחקים ועתה ספג עונש הרחקה נוסף. באורח מעשי לא יוכל מקדואל להשתתף ב"טורניר הזהב" בחודש יולי, בו ישתתפו נבחרות בראזיל, ארגנטינה וסעודיה. הוא גם יחמיץ את אולימפיאדת סיאול.

מקדואל מתכוון לערער על ההחלטה להשעותו. "היא אינה צודקת. פירושה חיסול הקריירה שלי ככדורגלן בינלאומי", הוא אמר. מקדואל יוכל לחזור לנבחרת רק לקראת המשחק עם פיג'י במוקדמות הגביע העולמי בנובמבר, אולם המאמן פרנק ארזק כבר הודיע, כי מבחינתו לא יהיה למקדואל מקום בנבחרת.

העונש החמור הוטל על מקדואל לאחר ביקורת נוקבת כלפיו בעיתונות האוסטרלית.

דונאלד טראמפ מהמר על טייסון וספינקס

מאת שמואל טל

מה משותף למיליונר דונאלד טראמפ ולצמד המתאגרפים מייק טייסון ומייקל ספינקס? כל השלושה שונאים להפסיד. ואכן מאזנם מורה על נצחונות בלבד. לטייסון, אלוף העולם במשקל כבד, מאזן של 34 נצחונות (30 בנוקאאוטים) מול אפס הפסדים. ספינקס, צנוע קצת יותר – 31 נצחונות (21 בנוקאאוטים). וטראמפ, הוא כמובן יודע כמה לשלם כדי לזכות בזכויות על הקרב, שיפגיש את השניים ב־27 ביוני, קרב המבטיח להיות חם ולוהט.

הקרב יערך כמובן ב"טראמפ פלאזה" באטלנטיק־סיטי ובסיומו יקבע האם ימשיך טייסון הצעיר בן ה־21 לשאת את הכתר על ראשו, או שספינקס יחזיר לעצמו את התואר שניטל ממנו, ללא קרב, בשל סירובו להלחם.

טראמפ, ספורטאי בזכות עצמו, צופה שהקרב בין השניים יהיה הגדול ביותר, מאז הקרב בין מוחמד עלי וג'ו פרייזר. ללא ספק הוא

מייק טייסון – 17 מיליון דולאר כדי לשמור על התואר

יהיה היקר ביותר. טראמפ שילם יותר מ־11 מיליון עבור זכויות הקרב, הרבה יותר מעלות הקרב בין שוגר ריי לאונרד ומרווין האגלר, שעלותו היתה 6.5 מיליון דולאר ונחשב היקר ביותר.

טראמפ מצפה, כי המהמרים ישקיעו בקרב עד 10 מיליון דולאר וכן, לדבריו, הוא יכול להרשות לעצמו לשאת את הנזק על גבו. הוא מתכוון למכור מקום ישיבה באולם, בו יערך הקרב, ב־1000 דולאר. אלה שיעדיפו לשבת קרוב לזירה, יצטרכו לשלם כ־1500 דולאר.

אנשיו של טראמפ מתכוונים להגדיל את מספר מקומות הישיבה באולם מ־15,000 ל־21,908. אלפים אחרים ישלמו עבור האפשרות לחזות בשידור ישיר של הקרב בטלוויזיה במעגל סגור. ורשת הטלוויזיה ה.ב.או. מתכוונת לשלם 3.1 מיליון דולאר ל"שידור מאוחר".

אגב, גם המתאגרפים עצמם לא יפסידו מהקרב, יהיו אשר יהיו תוצאותיו. ספינקס צפוי לקבל קרוב ל־13 מיליון דולאר. טייסון יעשיר את חשבון הבנק שלו אף יותר – 17 מיליון דולאר.

יום הדין

משחרית ועד ערבית היה אתמול יום־הדין של איוואן דמיאניוק. עד אתמול היה בבחינת נאשם; מאמש הוא פושע שהורשע בדין ונמצא אשם בפשעים נגד העם היהודי, בפשעים נגד האנושות, בפשעי־מלחמה ובפשעים נגד בני־אדם. נותר לדמיאניוק עוד יום־דין אחד, זה שבו ייגזר עונשו, למוות או למאסר, ואחרי־כך יום־הדין האחרון, שבו יתייצב לפני בוראו.

שלושת שופטיו של דמיאניוק, שעשו מלאכה מדוקדקת ומפרכת של חיבור עדויות וראיות למסכת של מסקנות ופסיקות, התמקדו בשני הבטים מרכזיים של המשפט. ראשית, שאלת הזיהוי, שהרי מלכתחילה לא היתה מחלוקת על מעורבותו של אותו "איוואן האיום" בפשעים שנזכרו בכתב־האישום, אך על התביעה הוטל להוכיח ששני האיוואן חד הם. שנית, שגם אם איוואן היה אוקראיני, שנאגם לסייע לרבי־הטבחים הגרמנים במלאכת ההשמדה ושמעשיו מתגמדים בהשוואה לאלה של הוגי ההשמדה ומפקדיה, אין בכך כדי לפוטרו ביחס סלחני.

השאלה הראשונה פרטה את משפט דמיאניוק לפרוטות של זיהוי תצלומים, בדיקת תעודות, אימות סוגי־נייר ומהדקים ועימות בין התביעה מכאן וההגנה מכאן לבין מומחים למעשה ולכאורה. להכרעת השופטים בהבט זה השפעה מיידית ועיקרית, כמובן, על גורלו של דמיאניוק, אך יש בה גם קביעה נוספת: גושפנקה רשמית, שיפוטית, לזכרונם המצוע, הכאוב והמוחשי של ניצולי ההשמדה, שמוראות התקופה המזוויעה ההיא מבעתים את ימיהם ואת לילותיהם גם לאחר ארבעים וחמש שנים ויותר. בתשובתם על השאלה השנייה נתנו השופטים תוקף מחודש למינוח יעדי הכפל שבחוק: עשיית דין לא רק בנאצים, כלומר באייכמנים שחומקו מגורלם של ההיטלרים והבורמנים, אלא גם בעוזריהם, כלומר באיוואנים שנספחו אל שטני־ההשמדה.

כמו משפט אייכמן, היה משפט דמיאניוק חד־פעמי. כמו סיסמתה הנחושה של היהדות ששרדה, "לעולם לא עוד", מוטב למדינת ישראל להסתפק במסר ששודר בשני אלה ולא להיגרר עוד לפרשיות כאלה של הסגרה, שפיטה והוצאה־לפועל של גזר־דין.

סדק במדיניות הייצוב

מאת דרור שרביט

יעד עליית המחירים השנתי מתרחק; האמצעים להשגתו – דחיית הפיחות והדחיה בהעלאת מחירי המסובסדים ומחירי הדלק, ירחיבו את הסדק לשבר גדול

מדד חודש מארס שסיכם שנת מחירים תקציבית משופרת – ירידה של שליש לעומת שנת התקציב הקודמת – גרם לסדק במדיניות הייצוב, העלול להתרחב לשבר גדול לנוכח מדד אפריל שצפוי כי גם הוא יהיה גבוה.

היעד לאינפלציה שנתית בשיעור של 12 אחוז, נראה עתה רחוק מהשגה. כבר בסוף אפריל, כאשר אך יסוכם השליש הראשון השנה, צפויה עליית המחירים להגיע ל־6 אחוזים, כמחצית מהאינפלציה שנצפתה לכל השנה. כדי שיושג יעד המחירים, צריך שיעורם לעלות מדי חודש בפחות מאחוז אחד, וזאת לאחר שייספגו עליות המחירים המסובסדים שהשפעתם על המדד כ־1.5%, עליית מחירי הדלק שהשפעתם אחוז אחד לפחות והשפעת הפיחות שתבנית רחייתו קטנה והלכת.

לנוכח הדבקות במדיניות הייצוב והעמדת יעד עליות המחירים בראש סולם העדיפויות, לא נתפלא אם גם סיבסוד המוצרים והדלק יצורפו לרשימת הצעדים שהפעלתם תידחה – לא רק למועד שלאחר גיבוש הסכמי השכר ותוספת היוקר החדשים, אלא כחלק אורגני של ההסכמים החדשים, כדי למתן את השפעתם על עליות המחירים הצפויות.

נוח לתרץ את העליה החריגה במחירים בחודש מארס (1.6%) בעליה הגבוהה שחלה במחירי הירקות והפירות בחודש זה, לצפות לירידת מחיריהם בחודשים הקרובים ולהסיק שמדיניות הייצוב אמנם משיגה את יעדיה. אבל, כשם שעליית מחירי הירקות והפירות בחודש מארס תרמה לשליש מעליית המחירים הכללית בחודש זה, פי שניים ממשקלם בכל המדד, הנה ב־1987 היה זה דווקא סעיף הירקות והפירות שהטה את המדד הכללי כלפי מטה. ניכוי מחירי הפירות והירקות בשנה הקודמת היה מצביע על עליית מדד שנתית הגבוהה ב־1.5 אחוז ממחירי 1986. במקום מדד של כ־16 אחוז ב־1987 היתה האינפלציה צפויה להגיע ל־21.5%. מן הסתם, אינפלציה בשיעור כזה ב־1987 אף היתה מציבה יעד צנוע יותר לעליית מחירים ב־1988, יעד שהדבקות בהשגתו עלולה לגרום לדחייה מזיקה בהפעלת צעדים הכרחיים בתחום שער החליפין, מחירי המסובסדים ומחירי הדלק.

ראוי גם לשים לב כי ההתפתחויות החריגות במרכיבי ההתייקרות קשורים בעיקר במוצרים הבלתי סחירים – כך ב־1986 ו־1987 וכך גם בתחילת 1988 – אם כי הפער בין עליית המחירים הכללית להתפתחות מחירי המוצרים הבלתי סחירים מצטמצם והולך. הירקות והפירות סחירים רק לכיוון היצוא ואולי כבר הגיעה העת לשקול את חשיפתם ליבוא מתחרה, על מנת להרתיע את סוחריהם גם כלפי הצרכנים כאן. חשיפת המוצרים החקלאיים הטריים ליבוא מתחרה תהיה עקבית, עם הצעדים לחשיפת מונופולים וקארטלים אחרים כמו השמן, הסיגריות והדלק. החשיפה לא תפגע בסקטור החקלאי, שעדיין ייהנה מיתרונות בשוק המקומי על פני מתחרים מארצות גידול אחרות, אך תמנע תנודות מיותרות ובלתי צפויות במחירים בשל מגבלות עונתיות בהיצע.

מרכיבי מדיניות הייצוב ויעדיה הם עתה שבירים וקשים יותר להשגה. לנוכח מדדי מארס ואפריל יהיה קשה מאד לשכנע את ההסתדרות לוותר על מכשיר תוספת היוקר או על 12 אחוזיה הראשונים. הניסיון הדיון מחייב עתה סילוק של כמה אחוזים נוספים מעל ל־12 אחוז, כאשר כבר ברור שיעד עליית המחירים השנתי (12%) יהיה גבוה מכפי שנצפה תחילה. אבל, הדרישה לוויתור על החלק העיקרי מתוספת היוקר, אף שעדיין לא נעשתה כבר גרמה להרחבת תביעות השכר הענפיות, מחשש שוויתור תוספת היוקר ישחוק את השכר הריאלי.

קיים ספק גדול אם מנגנון השכר הענפי־המפעלי יוכל לשמש תחליף נוח יותר למנגנון האוטומטי של תוספת היוקר, לנוכח תנאי אי הוודאות ביחס להתפתחות המחירים, שעדיין משפיעים על הסכמי השכר וגורמים לסף תביעות גבוה. עוד יתברר בעתיד שתוספת היוקר, גם בתקופות שהאינפלציה ירדה, שימשה עוגן נוח למניעת תביעות שכר חריגות ולאי־הולתם במפעלים ובענפים שנקלעו למשבר.

שאקום המפד"ל

מאת עליזה ולך

אחרי שנודעו תוצאות הבחירות, היו במפד"ל שלקו בהלם, אחרים נדבקו באופוריה. מימסד המפלגה עוד לא התעורר מחלום־הבלהות. איך יצביע לכנסת הציבור הדתי המתון בתנאים החדשים – ימים יגידו

בשעה שחברי מרכז המפד"ל המתינו לתוצאות הסיבוב הראשון בהליך בחירת נבחריהם לכנסת הבאה, התכנסה סיעת "הצעירים" באולם שהוקצה לה. הכיבוד היה "על חשבון הבית" והדוברים המרכזיים השרו על "חייליהם" תחושה של ביטחון בניצחון. אחד ממקורבי־המקורבים לזבולון המר אף חילק ל"חיילים" הוראות איך עליהם לנהוג בסיבוב השני. הרעיון המרכזי היה שיש להגיע לברית עם סיעות אחרות, כדי שבשישיה הראשונה יישמר האיזון בין שלושה אשכנזים לשלושה ספרדים. נקודת־המוצא היתה, כמובן, של"צעירים" יהיו שני נציגים. המר, יצויין, לא היה שיכור ניצחון בטרם עת ותיצל את ההזדמנות להודות לכל אלה שסייעו לו לפני כשלושה שבועות וחצי להשיג את 60 האחרים. עם זאת, על עצמו דיבר כשאמר: "מסתיים שלב בחירת ההנהגה שתוביל אותנו להצלחה בבחירות". אתמול, כשהעירו את המר ב־5 לפנות־בוקר כדי להודיעו שהמוביל הוא שאקי, אמר המר: "אני פורש".

איש, חוץ משאקי עצמו, לא האמין שפרופ' אבנר חי שאקי יקבל את מספר הנקודות הגבוה ביותר בבחירות למועמדי המפד"ל לכנסת. גיחוך רב במפלגה עוררה ידיעה בעלון פנימי, שהאדיר את שמו של שאקי על כך שבש"ס סבורים כי אם ייבחר שאקי, ש"ס מחוסלת. היו שהעריכו כי הוא יזורג במקום קדמי למדי, והיו, כמובן, אלה שזילזלו בהתערבותו וסברו שלא ייכלל אפילו בשישיה הראשונה. הראשונים השעינו את הניחוש שלהם על מוצאו. האחרונים תלו את יהבם בעסקות הבין־סיעתיות, בעיקר בזו שבין שתי הסיעות הגדולות, "הצעירים" ו"למפנה". הלוטוס עבר לטובת המוצא העדתי בעיקר, אף שאי אפשר להתעלם גם מהנופך הלאומני. אחד מדברני מצ"ד, למשל, שאין לחשוד בו כי לא ייחל לבחירתו של חנן פורת להנהיג את המפד"ל, אמר בהיוודע התוצאות באשמורת הבוקר: "יותר קל לי להגיד המנהיג שאקי מאשר המנהיג המר".

המפד"ל היתה צריכה להגיע להליך הבחירות הדמוקרטי שלה כדי שיתחוור לה, חד־משמעית, שתהליכים שנבטו בה בתחילת העשור הבשילו לקראת סופו. מאמץ השיקום, שגזרה על עצמה באמצעות "ועדה קרואה", איתר את הגורמים לפיחות כוחה של המפד"ל ואף רשם לה רצפט להבראה, אך חברי המפד"ל בלעו רק את הגלולות המסוכרות ודחו את הטיפול המכאיב במרפאה. במבט לאחור אפשר לקבוע שגם המשקמים טעו. גם הם לא הבחינו שהמפד"ל נידונה לטרנספורמציה ולא לחילופי־דורות. לשיפוץ כללי ולא לטיח.

אהרן אבוחצירא נטש את המפד"ל על סף הבחירות ב־1981 מפני שלא ניתן ייצוג הולם, לדעתו, ליוצאי עדות המזרח. שלושת המנדטים שקיבל מן הבוחר בבחירות לכנסת ה־10 הוכיחו שהיתה לו הבחנה נכונה. "מרד" יוצאי עדות המזרח התרגש על המפד"ל גם לקראת הבחירות לכנסת ה־11, ב־1984. למודת לקח הפלגנות ומותשת ממאבקים פנימיים תירגמה המפד"ל את המסר הזה בהצבת דוד דנינו במשבצת שפינה אברהם מלמד. הבוחר העדתי לא גמל למפד"ל טובה תחת טובה, כשם שלא גמל לאבוחצירא בבחירות של 1984. היה צורך בתרכובת של מוצא ועמדה פוליטית כדי לחולל את המהפך האמיתי בתנועה הדתית־לאומית.

לשאקי עצמו לא היה די כוח לחולל את המהפך המושלם, כשם שמצ"ד לא הצליחה לחוללו בכוחות עצמה בלבד. רק מאמץ משולב, מונע בדלק הנקמנות של שני האגפים מצידי המימסד החדש במפד"ל, נשא בסופו של דבר פירות. המר וסיעתו לא הביאו בחשבון, באמת, שאחרי גדיעת הצמרות הוותיקות של התנועה – יצחק רפאל בסיבוב הראשון וד"ר בורג בסיבוב האחרון – הצמרת שלהם נהפכת למימסד והם המועמדים הבאים בתור לחיסול. המר וחבריו היו יותר זמן בשטח מכפי שיתייחסו אליהם כאל ריענון ההנהגה. הפמליות ששבו הביתה אחרי שרעו בשדות זרים, מצ"ד ותומכי אבוחצירא, לא ביקשו לעצמם חלקת דשא מגודר, אלא את הבית כולו. שעת הכושר הזדמנה להם בגלל המריבות של בעלי־הבית וליבוי השנאה ההדדית.

גם שיטת בחירת המועמדים לכנסת הכניסה כללי־משחק אשר למניפולטורים המנוסים לא היתה שליטה עליהם. זבולון המר ויהודה בן־מאיר לא הפיקו את לקח שגיאותיה של ד"ש והדמוקרטיזציה המתוחכמת שהיתה בעטיה, ונגררו למהלך שמעצם טבעו מקנה להם רק מינימום של שליטה במצב. אם נכפה על כל חבר מרכז לסמן שישה מועמדים, היה על המר ובן־מאיר להביא בחשבון שגם אם תהיה משמעת סיעתית הדוקה בקרב חבריהם, עוד מישהו ייהנה מהקולות שלהם, אחרי ששניהם יסומנו בפתקי־ההצבעה בעדיפות עליונה. לסיעת "הצעירים" לא היה מועמד עדתי בולט ולפיכך החליטו לתמוך במועמדות ראש עיריית טבריה יגאל ביבי, ונציג אחד הפלגים של "למפנה". אלא שההחלטה הרציונאלית הזאת נתקלה בהיסחפות אמוציונאלית לעבר שאקי, בעקבות תוצאות ההצבעה בסיבוב הראשון, סיבוב ה"פאנל". אין בכלל ספק ששאקי קיבל בסיבוב השני נקודות גם ממתנגדו של המר, אף אם הללו לא דירגוהו בשלושת המקומות הראשונים. בין המר לשאקי הפרידו בסיבוב הראשון רק 250 נקודות, שעל־פי שיטת הבחירה המשוקללת במפד"ל, התרגום האנושי שלהן התבטא רק בעשרות מצביעים. ואכן, אם בשלב הראשון קיבל שאקי 2000 נקודות מ־513 מצביעים, הרי בשלב השני קיבל 2580 קולות מ־581 מצביעים. לעומתו, עלה המר מהסיבוב הראשון לשני בזכות פחות מצביעים, ולכן תוספת הנקודות שקיבל לא הספיקה לו כדי לשמור על מקומו הראשון מהסיבוב הראשון.

אחרי שנודעו התוצאות היו במפד"ל שלקו בהלם ואחרים שנדבקו באופוריה. המימסד המפד"לי עדיין סוטר לעצמו כדי להתעורר מחלום הבלהות הזה. כשיתברר לחבריו שלא סיוט חלמו אלא התעוררו אל מפד"ל חדשה, יכלכלו את המשך דרכם. המנצחים, לעומת זאת, יחגגו השנה את יום העצמאות במשנה כוונה. מה יהיו דפוסי ההצבעה של הציבור הדתי המתון בתנאים החדשים, ימים יגידו.

איש מלבדו לא פילל: פרופ' אבנר חי שאקי

גלוי ומכוסה / יצחק רועה

די לגימגומים!

"לא עוד גימגומים", זה המסר הראשון שיוצא מפי ראש המפד"ל החדש, אבנר שאקי. "לא עוד גימגומים, כי הזמן אינו מצדיק גימגומים. הציבור היום רוצה דברים ברורים, הציבור רוצה לשמוע אמיתות ולא חצאי־אמיתות". ונכון. הימים האחרונים סיפקו דוגמאות מדאיגות לגימגומים ושפי חולשה. וגם את החולשה אין הזמן הזה מצדיק. וזה שאבנר שאקי גבר על זבולון המר רק מוכיח שאכן, כך זה.

בימים האחרונים קרה גימגום מדאיג בשימוש במלה רצח. יום אחד או יומיים ידענו שתרצה פורת ז"ל נרצחה. ומיד נקבע הטון הראוי, טון ההספד, ומיד נקבעו דפוסי האבל. מיד נקבעה גם נימת התגובה הראויה בהתאם, וגם מסקנות לביצוע נרשמו מיד: למחוק מהמפה. לא חצאי אמיתות, לא חצי הדים. עבר יום, עברו יומיים והתחיל אותו גימגום. לא עוד רצח. רק הריגה. לא פוגרום, בסך־הכל אסון. תאונה. טעות או שרשרת של טעויות.

ומיד גורר השינוי המגומגם הזה אי־בהירויות בשטח. הפסקת הריסת הבתים. וגם התנצלויות שמענו בשוליים. מישהו גם יקבל פיצויים על ביתו שנהרס בטעות, כנראה. בקיצור, גימגום גורר גימגום, גורר גימגום. במלה ובמעשה.

אח"כ קרה עוד מקרה דומה, אבל אותו איננו מסוגלים להבין לפי שעה מחוסר אינפורמציה. אני מתכוון לרצח אבו־ג'יהאד. גם רצח אבו־ג'יהאד התחלף אחרי יום יומיים בהריגה. אתם יכולים לבדוק את זה בהקלטות השידורים. גם בעתוני יום ראשון. הרצח הדו־משמעי התחלף בהריגה מגומגמת, וגם בערבובים מגומגים: בכותרת: "הריגה", בהמשך הידיעה: "רצח". או: "לאחר שנהרג, נמלטו הרוצחים". אח"כ הלכה הלשון והתייצבה על "חיסול". אבו־ג'יהאד חוסל. חיסול אבו־ג'יהאד. אבל עדיין אין מדובר על "מחסלים". נראה איך זה יתפתח. ההתפתחות תעזור לנו, אולי, להבין במה מדובר, אולי אפילו במי מדובר. נצטרך לעשות ניתוח אידיאולוגי בלשון הידיעה, להבין דבר מתוך דבר.

בימי ההתקוממות הראשונים, אולי עוד יזכור הקורא, היה מאבק נמרץ בתקשורת במלים כמו "מרד", כמו "התקוממות עממית". מומחים ונבונים באו לאולפנינו ולעתונינו להגן עלינו מפני המלים הלא־יהודיות האלה. הם עזרו לנו להתמודד עם המצב המפתיע בעזרת מלים נוחות יותר: "התפרעויות"; "הפרות סדר".

אם תרצה תוכל לומר: גימגומים. מעניין מה חושב הפתעת־המפד"ל אבנר שאקי על חצאי האמיתות האלה ושכמותן.

הנדידה הגדולה

מאת חיים ביאור

בין אם הישובים החדשים בשטחים הם אויבי ערי הפיתוח ובין אם גוש דן והאבטלה, עובדה היא כי 21 מתוך 26 ערי הפיתוח סובלות ממאזן־הגירה שלילי, ובינתיים לא ננקטו צעדים של ממש לעצירת הנטישה

עשרות רבות של דירות העומדות ריקות בבית שמש משמשות עדות לעזיבה הגוברת מהעיירה שבאמצע הדרך מירושלים לתל־אביב. מפעל יוזר, מנועי בית שמש, השרוי בקשיים, מעלה בעשרות אחוזים את עקומת האבטלה בעיירה ותורם את חלקו למאזן ההגירה השלילי שבה. בית שמש – 1,575 מתושביה נטשו אותה בשנתיים האחרונות, חרף מיקומה הגיאוגרפי הנוח במרכז הארץ, בין שתי הערים הגדולות במדינה – היא אחת מ־21 ערי פיתוח בישראל הסובלות מהגירה שלילית. רק חמש ערי פיתוח נהנו בשנה החולפת ממספר משתקעים גדול ממספר העוזבים. לכאורה אין בכך חדש. כבר לפני שלוש, שבע ואפילו עשר שנים היתה תופעת הנטישה מוכרת. בשנת 1987 רק הורע.

390 אלף נפש מתגוררים כיום ב־26 ערי הפיתוח, כתשעה אחוזים בלבד מאוכלוסית המדינה וכמספר תושביה של עיר גדולה אחת בישראל. ואולם חלקן בשיעור האבטלה מטפס ל־35 אחוז ולעיתים מתקרב ל־40 אחוז.

ערי הפיתוח, שהוקמו בשנות ה־50 כמימוש מדיניות פיזור האוכלוסיה וכדי לקלוט את גלי העלייה באותו עשור, בחלקן הגדול, נאבקות על עתידן. למעט דוד בן־גוריון, איש שדה בוקר, לא היה להן אבא ראוי לשמו ומאז הוקמה ממשלת האחדות הלאומית בשנת 1984, אין להן אבא בכלל. השרים דוד לוי וגד יעקבי (ולפרקים גם אריק שרון) נאבקו זה בזה על ראשות ועדת השרים לענייני ערי הפיתוח. התיקו הפוליטי גרם לניטרול הדדי. ערי הפיתוח נותרו ללא מען מיניסטריאלי.

חלק מהפרנסים של ערי הפיתוח, כמעט כולם אנשי מערך, רואים ב־1967 את השנה שבה החלה השקיעה הגדולה. הפניית משאבים לשטחי יהודה, שומרון ועזה, במיוחד לאחר המהפך השלטוני של 1977, נעשתה על חשבון הבנייה והתיעוש בערי הפיתוח, הם טוענים. השר יעקבי גורס שקרבתם היחסית של יהודה ובעיקר השומרון למרכז הארץ, מעניקה לשטחים אלה יתרון לעומת כמה ערי פיתוח הסמוכות לגבול לבנון או בנגב. הוא מצביע על הירידה בחלקה של האוכלוסיה היהודית בגליל ובנגב כראיה לשגיאה שנעשתה בהפניית יתר־משאבים לשטחים.

מנהל מרכז ההכוונה לערי פיתוח זוהר גינדל, הנזהר מאוד מפירושים "פוליטיים", מרגיש שהאבטלה – ורק היא – גרמה להתגברות העזיבה מערי הפיתוח. רבות מערי הפיתוח, הוא מזכיר, מתבססות על ענפי תעשיה בודדים שנקלעו לקשיים. בכמה מהערים די בסגירת מפעל אחד או שניים כדי להחליש את הבסיס הכלכלי של העיר כולה. "ההחמרה במאזן ההגירה בשנת 1987", אומר גינדל, "היא עדיין תוצאה של העמקת האבטלה בשנתיים הקודמות ויש סיכוי טוב שהעזיבה תקטן בשנת 1988".

האוייב של ערי הפיתוח, מטעים גינדל, אינם יהודה, שומרון ועזה, אלא גוש דן. כל לבנה לבניין בגוש דן היא לבנה פחות בערי הפיתוח. בשנת 1986, הוא אומר, עברו מערי הפיתוח לשטחים רק 222 איש. תושב גוש דן העובר ליו"ש אינו האב־טיפוס של מי שעובר לעיר פיתוח.

אף אחת מהתוכניות הממלכתיות להחלמתן של ערי הפיתוח מהבוץ לא התממשה. אחת ההצעות שבהן – גינדל הגה אותה – הציעה לסווג מחדש את ערי הפיתוח על־פי ריחוקן הגיאוגרפי, כמו גם מצבן הכלכלי והדמוגרפי. היום, מעשה פלא, נכללים בהגדרה של ערי פיתוח גם רמת ישי, מגדל וכפר תבור, ישובים מבוססים לכל דבר. גם ההסתדרות אינה יכולה לצאת נקיה. הוועדה לפיתוח הנגב שהוקמה לפני שנתיים בקול תרועה בראשות המזכ"ל ישראל קיסר והוועדה לערי פיתוח בראשות נחום פסה, גוועו בקול דממה דקה.

מדו"ח על מאזן ההגירה של ערי הפיתוח לשנת 1987, שהוכן במרכז ההכוונה לערי הפיתוח ופורסם לראשונה ב"דבר", עולה שבראש הסובלות ניצבת דימונה: 1,095 איש יותר עזבו משבאו. אחריה, בדרגת חומרה יורדת, צועדות צפת 714 יותר עוזבים, נצרת עילית 633, עכו 462, אופקים 456, קריית גת 387, בית שאן 321, ערד 307 וכך הלאה. חמשת האיים הבודדים של הגירה חיובית הם: אילת עם עודף של 836 נכנסים, יבנה, שקלטה בעיקר מהגרים וסטבאים, עם יתרה של 353 נכנסים, כרמיאל 59, מצפה רמון 31 ויוקנעם 10.

מי הנוטשים? האוכלוסיה הצעירה והמשכילה דווקא. משוחררי צה"ל, המתקשים למצוא תעסוקה הולמת לכישוריהם, אקדמאים שרכשו תואר ראשון ואין להם אפשרות לנצלו בתחום הקריירה ובעלי מקצועות מעולים, שאין ביקוש לכישוריהם במפעלים עתירי עבודה. ביום העצמאות ה־40 יקפצו הנוטשים, כמנהגם, לביקור מולדת בערי הפיתוח שנולדו, גדלו והתחנכו בהן. מרחק הנסיעה לערים אלה התארך גם הפעם, מה חבל, בשנת עצמאות אחת.

ניתוח התנהגות פוליטית / אולק נצר

משהו בזכות הפסילה האישית

היא עניין חמור וקשה, כרוכה בסיכונים ובטעויות אפשריות, ועם זאת הכרחית לשמירה על הזהות ולעמידה על הגבולות הערכיים של אדם וחברה

כמענה למה שהוגדר "השמצות", נשמעה מכיוון מפלגת העבודה ההצהרה, "אנחנו לא נעסוק בפסילה אישית". מדוע לא לעסוק בפסילה אישית של מי שראוי לפסילה אישית? האם הימנעות־מראש מפסילה אישית אינה כרוכה בהכרח במתן הכשר לאנשים פסולים, אם קיימים או יתגלו כאלה?

"פסילה אישית" היא תוצאה קבועה והכרחית של פעולת מערכת המושגים והערכים האנושיים. כל אדם משייך את עצמו למסגרת חברתית־ערכית, ומי שחורג ממנה אל מעבר לגבול מסוים המסומן על מפת־המושגים – נפסל כשותף לאותה מסגרת. הוא מוגדר זר, אויב, מתנגד־משטר, חריג, עבריין וכו'. לכן ההצהרה "לא נעסוק בפסילה אישית" רק נשמעת כביטוי של עמדה עקרונית וכללית. למעשה היא משקפת את היחס רק אל אותם "משמיצים", לא אל כולם. כל אחד במציאות, גם במפלגת העבודה, פוסל אנשים וקבוצות מסוימות כשותפים לחיי החברה וכשייכים למה שמוגדר "אנחנו". אלמלא עשה כן, היה חסר־עקרונות וחסר־זהות לגמרי.

גבולות ההתנהגות התקנית בכל חברה מוגדרים במפת־המושגים המשורטטת בראשי האנשים. אבל במעבר מן המפה לשטח יש, כמובן, בעיות. המציאות מלאה ורצופה מצבים חדשים ותגובות שלא קל להגדירן, כך שאנחנו לא תמיד יודעים לקבוע בעצמנו את הגבול אשר מעבר לו בא תחום הפסילה האישית. לשם כך יש בכל חברה קובעי־סטנדרטים, מנהיגי ציבור ודעת־ציבור, שמהם קולט הציבור הנחיות ומעורכן על פיהם את גבולות המותר במסגרת הזהות המשותפת.

קהילת נטורי קרתא בירושלים יכולה לשמש דוגמה לאי־בהירות ביחס לגבולות ה"אנחנו": כל שנה, לפני פסח, במסגרת טקסי החיזוק הקולקטיביים של הזהות שלנו על־ידי מעצבי דעת הציבור ומבטאיו, מופיעות בכל העיתונים תמונות תגיניות של הגעלת־כלים במאה שערים. המשמעות היא, שמקומם של נטורי קרתא בפנים, שהם "אנחנו", למרות שלפי מפות־המושגים שלהם אנחנו זה לא הם. הם מגדירים עצמם כיהודים פלשתינים, תומכים פעילים באש"ף ושונאים נוראים של הציונות ומדינת ישראל. בכל זאת, מה שקובע ביחס שלנו אליהם הוא הגדרתם בתוך מסגרת־הזהות שלנו, ולא בתחום הפסילה. אנחנו מתמצאים על פי מפות־המושגים שלנו יותר מאשר על־פי המציאות, ועל כן האבנים שהם זורקים עלינו לא מעוררים שום תגובה הדומה ל"דם יהודי לא יהיה הפקר". אילו מנהיגי דעת־הציבור היו פוסלים אותם "פסילה אישית" – יחס הציבור אל מעשיהם היה משתנה גם הוא.

דוגמה לקביעת־סטנדרט פעילה על־ידי מנהיג היא הצהרתו של הנשיא הקודם שר החינוך יצחק נבון, שאמר על אותם הרבנים שעמדו להצטרף ל"ספינת השבים" של אש"ף, "אינני יודע מי בכלל הסמיך אותם לרבנות". זאת פסילה אישית. מאחר שרבנים בכל העולם הם בתוך גבולות ה"אנחנו", היה צורך לערער על רבנותם כדי למקם אותם "בחוץ". דוגמה להשפעה לא־פעילה על קביעת ה"תקן" החברתי־המוסרי שלנו היא הימנעותו של שר החינוך מלהטיל ספק בכשרות הסמכתו של הרב הראשי אליהו, לאחר שהרב הזה גילה את דעתו ברבים ש"אנחנו הרמנו את הערבים מאשפתות והם כפויי טובה". כל מנהיג שעבר על זה לסדר־היום, תרם להשתרשותה של התנהגות גזענית כנורמה. זאת המחשה של הסכנה הטמונה, עקרונית, בהימנעות מפסילה אישית.

פסילה אישית אינה השמצה, אלא החלטה מוצהרת של הפוסל להוציא את הנפסל אל מחוץ למסגרת החיים שלו ולהתייחס אליו כאילו איבד את זכותו להיות אחד מאתנו.

(המשך בעמוד 8)

עיתונאי ישראלי במכה (2)

עם פלשתינאים – המיוחסים שבזרים

מאת מוחמד חליליה

יודעים שירושלים כבושה בידי היהודים. אבל ישראל – מי זה?

לאחר הימים הראשונים לשהותי בסעודיה – הם שימשו לי, יחד עם חברי למשלחת מישראל, לקיום מצוות וטקסים הקשורים בחג וגם להסתגלות – החלטתי להעז ולגשת לביצוע משימתי העיתונאית. בבתי הקפה ובחנויות התחלתי לשאול שאלות על אורח החיים, על העסקים ועל מה שמעסיק את האנשים. באחד המימצאים הראשונים נדהמתי לגלות שהסעודי המצוי יודע על ירושלים הכבושה על־ידי היהודים, שבבוא היום ירושלים "תשוחרר" בידי המוסלמים ולסעודים יהיה חלק ב"שיחרורה"; אבל על ישראל, מה היא ומי היא, אינו יודע, ובוודאי אינו יודע כי בישראל חיים יותר מ־700 אלף ערבים ישראלים, כ־17% מכלל אוכלוסית מדינת ישראל.

שכרתי מונית ביחד עם אחד החברים במשלחת מישראל לצורך סיור במכה. ביקשתי לעשות היכרות עם הנהג שהיה סעודי (להבדיל מן הזרים הרבים שידובר בהם להלן). תחילה היה מסוגר, הסתפק באמירת שמו ורק לאחר הפצרות ופיתויים נעתר ונענה על שאלות. וכשהגיע תורו לשאול, רצה לדעת מי זה ישראל, מה סיבו של האיש ומה מראהו. לא האמנתי למשמע אזני.

נהג המונית, כאמור, היה סעודי. הארץ הזאת מונה כיום כ־10 מיליון תושבים־אזרחים ומלבדם מצויים בה כ־3.5 מיליון זרים מכארבעים (!) ארצות העולם השלישי. עובדים בכל עבודות השרותים, החל מפועל הנקיון וכלה במנהל עסקים לרבות בתי־מלון. סעודיה – אמרו עובדים זרים, בני־שיחי – סובלת ממצב כלכלי קשה. עד לפני שנה הם השתכרו בין 2500–3000 ריאל סעודי לחודש (הריאל – חצי שקל) היום הם משתכרים בין 1500–2000 ריאל. כל עובד זר חייב להשיג ערב סעודי כדי שיוכל לשהות ולעבוד בסעודיה, והוא נוסע פעם בשנה לבקר את משפחתו. רבים, ובמיוחד אלה הבאים מבנגלהדש, עושים זאת פעם בשנתיים.

הפלשתינאים נהנים ממעמד מכובד בזכות ההערכה שרוחש להם העם הסעודי. פלשתינאים לא מעטים מועסקים במשרות אקדמאיות, כמורים, מהנדסים ומנהלי עבודה. בקצה האחר, רוב עובדי הנקיון ואיסוף האשפה הם מפאקיסטן ובנגלהדש וגם מתימן. בשכבה הזאת מצויות גם עוזרות הבית. כמעט כל משפחה סעודית בינונית מעסיקה עוזרת בית זרה. מצרים מצויים לרוב בקרב נהגי האוטובוסים והמוניות. חלקם מועסקים בהוראה, חלק לא מבוטל עובדים כטבחים ומלצרים במסעדות ובבתי המלון.

למכה ולאל־מדינה, שהן שתי ערים קדושות לאיסלאם, אסורה הכניסה לבני דתות אחרות, וכל עבריין שנתפס נענש בחומרה. יש גם איסורים נוספים מיוחדים לסעודיה. אסור לאשה לנהוג שם במכונית ואסור לה לחשוף חלק כלשהו מחלקי גופה ואת פניה היא חייבת להסתיר מאחורי רעלה. מותר לה לחשוף פניה רק בהיכנסה לחנויות לערוך קניות. אגב חנויות: יעצו לנו שלא להתווכח על המחירים, אך בהיותנו ישראלים הפרנו את הלאו, עמדנו על המקח ואף הצלחנו בכל פעם להוריד את המחיר, במיוחד בחנויות ההלבשה, ההנעלה והתכשיטים וגם במוניות.

לפני חמש שנים – סופר לי – החלו עבודות ענפות בפיתוח תשתית הכבישים, כדי להתגבר על עומס התחבורה הפרטית הציבורית ההולכת וסותמת את ערי הממלכה. רוב הכבישים הפנימיים כיום הם של ארבעה נתיבים, מדרכות רחבות ואיים, של גשרים, מחלפים ומנהרות. מחלת המדינה, כמו בכל ארץ מתפתחת: תאונות הדרכים הקטלניות. בתקופת שהותנו בסעודיה פתחה המדינה במלחמה נגד תאונות הדרכים, הסברה, הדרכה וגיוס כל האמצעים. בצמתים ובמרכזים ההומים הוצבו על עמודים גרוטאות של מכוניות עם הסיסמה "זה הסוף, נהג, היזהר. ילדיך ובני משפחתך מחכים לך, שתחזור אליהם שלם ובריא".

המדינה אף החליטה לירק את ארץ המדבר. על המדרכות ניטעו עצי זית, ברוש ותמר. בכבישים, בין המסלולים, נשתלו פרחים. הסיסמה לעידוד נטיעת עצים צוירה באותיות גדולות על כרזות בד גדולות, המונפות כמעט בכל פינה: "מי שנוטע עץ – קוטף פרי".

המים בסעודיה יקרים מהדלק. ליטר מים מזוקקים עולה שני ריאלים; ליטר בנזין – שליש ריאל אחד. תחנות הדלק מן המפוארות שראיתי מימי. הדלק – אלקטרוני, שרת את עצמך.

רק ביום השלישי לשהותנו במכה התפרסמה בעיתון "אל־מדינה" ידיעה צנועה על בואנו אנו, "ערביי 1948", למכה. עם פירסום הידיעה נהרו למלוננו ("מנאר פלאזא") עשרות פלשתינאים מתושבי השטחים, כדי לשמוע ממקור ראשון על המתרחש בגדה וברצועה. לאמיתו של דבר, כל חברי המשלחת היו חרדים. הגיע גם נציג "אגודת העולם המוסלמי" בעיר מכה ד"ר מאזן אל סבאח, פלשתינאי שהוריו מתגוררים בכפר טורמוס עייא באזור שכם. לדבריו, ביקר מספר פעמים בישראל, הזכיר לנו שמות בערים ובכפרים ערביים בישראל.

ד"ר אל סבאח סייע לנו לבקר במספר מקומות ואתרים דתיים חשובים. הוא שמח לשמוע שאני עיתונאי והצליח להפגיש אותי עם מספר נסיכים בעלי מעמד בינוני. הנסיכים המארחים העדיפו, במקום להתבטא בעצמם, לשאול שאלות קצרות, רובן על היחסים של ערביי ישראל עם היהודים. הם ביקשו לדעת אם לא הידלדלנו, אם לומדים את השפה הערבית, אם יש פולחן דתי. הופתעו לשמוע שבכל יום שישי מעביר קול ישראל בערבית בשידור חי, תפילה מהמסגדים בנצרת, ביפו, בעכו, ברמלה ועוד. הסברנו להם שהמסגדים בכל הישובים מלאים במתפללים בימי שישי וכ־90% מהמוסלמים צמים כמעט כל חודש רמדאן, ושהמדינה – ישראל – מסייעת בבניית המסגדים ושרותי הדת המוסלמים הם כיום עובדי מדינה לכל דבר.

(רשימה שניה בסידרה)

מכתבים למערכת דבר

[כותרת על רקע מנוקד, לא קריאה]

בהודעת „מבט" 13.4.88, שודרה כתבה המראה כיצד הצבא מחסל אוטונומיה שהוקמה בכפר ערבי ביו"ש. בכתבה סופר, שהתושבים התארגנו בכוחות עצמם ודאגו לעניינים העירוניים ואף השתלטו על הנערים וזורקי האבנים.

נשאלת איפוא השאלה האם הפעולה אינה סותרת את הצעת האוטונומיה אותה ישראל מעלה על גם בכל הזדמנות? אדרבה, שהכפרים הערביים ינהלו בעצמם את חייהם וישראל תשאיר בידה רק את הנושא הבטחוני.

דוד עזיקרי

ירושלים

[כותרת על רקע מנוקד: ...שיכון ...]

בחודשים האחרונים אנו עדים להחרפת ההתקוממות. זאת הרף הצעדים התקיפים שצה"ל נוקט שם כנגד האוכלוסיה המקומית. התקוממות זאת היא פרי באושים של עשרים שנות כיבוש וחיכוך; תהיה זאת טעות ואשליה מכוכבת לחשוב ולקוות, כי המצב שהיה לפני פרוץ ההתקוממות, יחזור. וכי זה רק עניין של זמן. המצב לצערנו היום הוא בלתי־הפיך!

כשנכנסנו ל„שטחים" ב־67, יצאנו להגן על גבולות מדינת ישראל ולא למסע כיבושים... מאז, כאמור, עברו 20 שנה, והנה במקום לצאת בזמן, בכבוד, מתוך עמדה של כוח, כשזה היה קל יחסית, אנו עדים להתיישבות מתמשכת ב„שטחים". היום כבר ברור לכולם, כי התיישבות זו ברובה, היא מכשול בתהליך השלום. יתירה מזאת, הלק מהמתיישבים שם גורמים למתחים בלתי־נסבלים בינם לבין המקומיים. זאת בניגוד גמור להצהרותיהם כדבר יחסים של דו־קיום עם האוכלוסיה הערבית המקומית.

לאן הגענו? מהו המאזן? מהו הלקח? נכון לעכשיו, במאזן־ביניים, מגיע מניין ההרוגים ליותר מ־100!! (צעירים ברובם) וזה לא הסוף. האם ניתן למצב הקיים להימשך? האם נמשיך לעצום עיניים וככך בעצם להיות שותפים לטרגדיה הנוראה הזאת?

יש לזכור, כי כוחה הרב של החברה הישראלית, נובע בעיקר מתוך אחדותנו וחוסננו המוסרי, שהיום למרבה הצער, הולכים ומתכרסמים במהירות. האם ניתן לאותו קשר של ידידות ודו־קיום עם ערביי ישראל, שנבנה בעמל רב לאורך עשרות שנים להתפורר? ברור, אם כן, כי המשך הקו הקיים הוא מירשם בטוח לחורבן ולהתאבדות קולקטיבית של עם ישראל היושב בציון.

האם ניתן לקיצוניים משני הצדדים להמשיך ולהכתיב לנו את מהלכי ההיסטוריה באיזור? האם נסכים להנציח את המצב כך שבעתיד יוביל אותנו למלחמה בלתי־נמנעת? לכן זה הזמן לעשות חשבון־נפש נוקב עם עצמנו. זה הזמן להשמיע קול זעקה שיגבר על קולותיהם של הפוליטיקאים האחראים על המחדל המדיני הזה, הנמשך למעלה מעשרים שנה. הלקח העיקרי ביותר שיש להסיק מהמחדל המדיני ב„שטחים" הוא ללמוד מה היו המשגים, היכן טעינו בעשרים השנים האחרונות? זאת כדי שלא נחזור שנב על אותן טעויות בעתיד?

לכן, היום לא נותר אלא ללכת לפשרה („שטחים" תמורת שלום). פשרה שפירושה חלוקה מחדש. דבר זה מעשי רק אם בשני הצדדים יצליחו המתונים להוביל במאבקם כנגד הימין הקיצוני. ברור, כי בחזרת ה„שטחים" יש קשי וסיכון בטחוני מסויים. אולם זהו סיכון מחושב. ומאידך קיים גם הסיכוי שיש לנסותו על מנת לפרוץ את מעגל האיבה והשכול.

לכן, על המתונים שבתוכנו מוטלת אחריות כבדה וחובה לעשות הכל על מנת להגיע להידברות עם נציגיו הלגיטימיים של העם הפלשתינאי? זאת הדרך? כל דרך אחרת נוסתה כבר בעשרים השנים האחרונות – ונכשלה!

דורון ספקטור

קיבוץ מרחביה

תלות הדדית

חוסיין זקוק להתקפות פרס על שמיר כדי לבסס את תדמיתו המתונה. פרס זקוק להסכמת חוסיין לקונפדרציה של הפשרה הטריטוריאלית כדי להוכיח לבוחר הישראלי שהפתרון למצב בידי המערך.

דא עקא שחוסיין הערמומי אינו מוכן לרוקן אפילו עצם לפרס ולפי ההודעה האחרונה מעמאן, אף הקשיח את עמדותיו. נראה, שהחימוד של פרס על־חוסיין לא עלה יפה ושועל המדבר שוב „שיחק אותה" למגינת ליבו של פרס.

עמוס גלבוע

קיבוץ ראש הנקרה

[כותרת על רקע מנוקד, לא קריאה]

כמי שיש לו בת מראשוני רמת מגשימים, אשר בנולן, הבן ממייסדי ומקימי פרזאל, אשר בשומרון, רשאי אני, זכאי וחייב לפקוח עיניהם לראות את משוגתם.

כאשר ידידי שאלוני: „הכיצד אתה מתיימר לדבר בשם ההסתייגות והשקפת כן עוזי על כבוד כל אדם שנברא בצלם, הנך מעודד את ההתנחלויות?" טענתי: „הא גופא, ראיה", בלשון ימינה דווקא משום כך. לפני ששת הימים, היינו בנוכרים, זרים, אלמונים לאלפי הפלחים ביש"ע. יתירה מזאת, הצטיירנו בעיניהם כמפלצת שלא מעלמא הדין, ועתה הדמנות... המטרה העיקרית, אם לא הראשונית, של ההתנחלויות ביהודה ושומרון, היתה צריכה להיות: ליצור מגע חם, לבבי, קומוניקציה אנושית, בין בני ישראל לבני הזרים, בני ישמעאל. ומטרה חשובה זו הוחמצה. לא רק שלא הושגה, לא זו בלבד שלא מופחה, אלא גם השיגו את היפוכה. במקום ניכור וזרות לפני ששת הימים, איבה ושנאה תהומית באלה הימים.

על כן לא חשוב כמה ערבים סובבו את הילדים המטיילים מאלון־מורה, לא חשוב כמה אבנים זרקו, כמה פגעו, ובאיזו מידה פגעו. חשוב יותר לדעת, מה עשו המתנחלים מאלון־מורה במשך 20 שנה כדי לטפח יחסים קורקטים (אם לא אחוה וידידות) עם תושבי ביתא? לא חשוב אם הנירה שפגעה בילדה תרצה היתה של יהודי או של ערבי. חשוב יותר לדעת, למה ירו בכלל, כאשר מאות ערבים סוגרים עליכם עם רצח בעיניים. והעיקר, מה מפריע לבני קצובר לקבל גירסת הרמטכ"ל שהיתה לאלדובי פליטת כדור אומללה. הרי אף אחד לא מאשים ברצח, או בהריגה. כולם יודעים, שאלדובי רצה להגן על המטיילים. מה מפריע לקצובר, כאשר הרמטכ"ל מבקש לרכך ולהקהות את אש האיבה. אולי בכל זאת משתמש קצובר וחבריו בסיסמה של „ההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה"?!

אהרון שמחוני

בת ים

[כותרת על רקע מנוקד: ...לבחירות]

בצער רב קראתי על הולשתם של מספר איקים (יפוי למלה מגננון) במפלגת העבודה שאפשרים סגה לא יוכל להתמודד בבחירות הפנימיות לרשימת המערך לכנסת.

איזו דמוקרטיה זו? איזו פתיחות „שודות זו? האיזו איחלות – הרי אחת הסיבות למעבר משיטת הוועדה המסדרת להתמודדות הופשית היתה הרצון לספר את הנבחרת של המערך, והנה מגבים מצעיד מכשר להתמודד, לא מאפשרים לתת־אלוף (במיל.) לנסות ולהיות ח"כ (ואחר כך שואלים למה הצעירים מצביעים לשינוי ורצ).

מה פשעו של סנה? לפי תוקת המפלגה על חבר להיות חצי שנה חבר מפלגה על מנת שיוכל להיות מועמד לח"כ. אבל ד"ר סנה היה בצבא לפני שהצטרף למפלגה. האם שירות כצבא חשוב פחות מחברות במפלגה (על „חסאי" אודה כאן – הצטרפתי למפלגת העבודה לאחר שיחרורי מצה"ל).

לצערי הרב יש למערך מה ללמוד מיריביו. מספר ימים לפני שמונה עזר וייצמן לתפקיד שר התחבורה מטעם גח"ל הוא השתחרר מהצבא – מנהם בגין הבין אז את המשקל הסגולי של דמות כוייצמן שהפך אחר כך לאיש מס' 2 בחירות.

אחת הטענות של בני בגין נגד שרון היתה שהוא הצטרף לתנועת החירות רק לאחר עלייתה לשלטון. תשובתם של אנשי שרון היתה שבזמן שבני בגין עסק בחפירות אריק עסק בהתחפרויות ובשמירה על גבולות המולדת (וגם על גבולות אחרים...)

אין ספק, לדעתי, שאחת הסיבות להתחזקות הליכוד היא הדמוקרטיה הפנימית שלו ופתיחות השורות האמיתית בו. לכן, יש לדעתי, לאפשר לד"ר סנה להתמודד על הזכות להיות ח"כ מטעם המערך. יש לשנות את החוקה כך שזמן שירות במערכות הביטחון ייחשב לא פחות מזמן חברות במפלגה.

אליעם אורי

ירושלים

[כותרת על רקע מנוקד: ...על ... ארץ ישראל]

אין כל תועלת בכך, שלפני בחירות המפלגות מחפשות אחת אצל חברתה שגיאות מתוך מחשבה שאם תשמיץ אותה יותר יהיו לה יותר מצביעים. גישה זו היא טעות מיסודה. ככל שתרבו להשמיץ תזיקו נגרם לכם ולארצנו. שנים של הקרבה חלוצית והתמסרות ציונית של אנשים אשר באו לבנות בית לעם ישראל, שלא חשבו על מגרשים ושלטון, הולכות לטמיון. בנינו את ארצנו ולימדנו את הערבים שיטות חדישות בחקלאות, אך גם דבר זה היה לצנינים בעיני הגויים.

ועכשיו בקשר לשלום לא חשוב מי יהיו הפרטנרים למשא ומתן על השלום. הוא צריך להתנהל מתוך הגינות והתחשבות במצב, אך על הערבים והאמריקאים לדעת, כי אנחנו לא נזוז מפני שזה יהיה רצונם. אנו כמו כל העמים זכאים לארץ משלנו ועל זכות קיומנו נילחם בכל כוחותינו ובכל דרך לגיטימית כדי לשמור על הקיים. אין לנו ברירה. לא ניתן לאף אחד להשמידנו ועם ישראל יתקיים לעדי עד.

צבאנו הוא כוחנו ומשענתנו. נשמור עליו והוא יגן עלינו. לא ניתן לאיש להשמיץ את צבאנו הדגול השומר על כבודנו ונפשנו ועל חיינו וארצנו, ואתם אחינו היהודים בעבר לים אל תשתקו, עיזרו לנו, אנו הגב שלכם, כבודכם. ואם חלילה נפסיד את המערכה נהיה כולנו אבודים לעדי עד.

יונה גולדשטיין

רמת גן

[כותרת על רקע מנוקד: ...ריקות תקופתיות לקשישים ואחוזים ...]

כל בוקר, בשעה מוקדמת „עם הנץ החמה", יוצא בעלי שמעון להתפלל בבית־הכנסת תפילת שחרית. בעלי הולך־רגל בצורה זהירה ומקפיד מאוד על חוקי התנועה. לעולם לא יחצה כביש בצורה פתאומית, אלא אך ורק במעבר־חציה.

באותו בוקר בו קרה המקרה, חצה בעלי את הכביש במעבר־חצייה ולפתע הגיחה בפתאומיות מכונית פרטית שנהגה נגע בה בתוסר ריכוז מוחלט ולא הבחין במעבר־החצייה. למזלנו הרב, ממש בשניה האחרונה הצליח לעצור. הנהג, אדם מבוגר (מעל 65) נראה עייף ומטושטש ואפילו לא טרח להתנצל.

הצעתי היא: כאשר אדם יוצא לגימלאות יש לחייב אותו מדי שנה בבדיקות בריאותיות ורק במידה והתוצאות משביעות רצון – יש לחדש לו את רשיון־הנהיגה. לא ייתכן, שאדם הסובל מלחץ דם גבוה, או מטישטוש ראיה וכדומה – יסכן את שלום הציבור.

משרד התחבורה חייב לקחת יוזמה ולערוך בדיקות תקופתיות לאנשים קשישים האוחזים בהגה, על מנת שיהיו כשירים לעמוד באחריות הכבדה הכרוכה בנהיגה זהירה.

מלכה פיין

פתח תקוה

אנשים ● אנשים ● אנשים ● אנשים ● אנשים ● אנשים ●

פרחים על קברים

שר הבטחון יצחק רבין פנה אל נספח צה"ל בארצות־הברית אלוף עמוס ירון, וביקשו להניח זרי פרחים ולקיים טקסי זכרון ליד קברותיהם של צ'ארלס אורד וינגייט („הידיד") ודוד מרכוס (מיקי סטון) ביום הזכרון לחללי מערכות ישראל. וינגייט נטמן בבית הקברות הלאומי בארלינגטון וושינגטון, וקברו של דוד מרכוס נמצא במכללת וסט־פוינט.

תומכים

בכנס רב משתתפים ובתוכם למעלה מ־200 חברי מרכז של הפורום ההסתדרותי במפלגת העבודה, בו השתתפו מזכירי מועצות פועלים ואיגודים מקצועיים, מזכירות נעמ"ת והברי מרכז מפלגת העבודה, שנערך באולם „מופת" ברמת־גן, קראו חיים הברפלד יו"ר האגף לאיגוד מקצועי ומאשה לובלסקי מזכ"ל נעמ"ת לתמוך בגדעון בן ישראל (בתמונה) יו"ר אגף הארגון ומועצות הפועלים כמועמד הפורום ההסתדרותי לרשימת מפלגת העבודה בכנסת. לפני באי הכנס הופיעו גם שר הכלכלה והתקשורת גד יעקבי ומזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם שעמדו על היערכות מפלגת העבודה לקראת הבחירות וקראו לאחדות המחנה. בדבריו עמד עוזי ברעם גם על החשיבות של כניסה לכנסת של נציגים מוסמכים מהמערכת ההסתדרותית נוכח רפיון מסויים בסיעה בכנסת בייצוג הנושאים החברתיים והכלכליים.

לוין ב„הבימה"

כבר לא מחזאי בית ב„קאמרי". חנוך לוין (בתמונה) יעלה מחזה חדש שלו בתיאטרון הלאומי. „מלאכת החיים" שמו והוא עוסק בלילה אחד בחיין של גבר הנשוי שלושים שנה ועורך את חשבון נפשו. ב„הבימה" לא לוין יביים את המחזה, אלא במאי הבית של התיאטרון, מיכאל גורביץ. זה יהיה מחזהו השני של חנוך לוין שיועלה ב„הבימה". מחזה ראשון שלו הועלה שם לפני כעשר שנים.

ו.צ.

פיקוד הצפון בצה"ל ערך ביום א' מסיבת יום העצמאות ה־40 בהשתתפות עשרות קציני או"ם ומשקיפים מכוח האו"ם המוצבים באזורנו. זוהי מסיבה מסורתית שעורך מלון פלאזה טבריה בכל שנה עבור פיקוד הצפון. במסיבה השתתפו אלוף פיקוד הצפון יוסי פלד, קצין הקישור לאו"ם של צה"ל סא"ל אפרים גליק וקצינים בכירים אחרים של צה"ל בצפון. בראש קציני האו"ם עמד גנרל גוסטב הגלונד השוודי, מפקד יוניפי"ל. במהלך הערב העניק האלוף פלד לקציני האו"ם הבכירים שתילים של עצי זית כסמל לשלום.

ואלה הזוכים

ואלה הזוכים... והפעם במענקי היצירה לשנה זו ע"ש משה שרת מטעם „קרן התרבות אמריקה־ישראל": חבר השופטים – יגאל צלמונה, יוסי אשר ואיתמר לוי – בחר באמנים תמרה ריקמן ולאורי אברמסון. כל אחד מהם יקבל סכום של 8,000 ש"ח בטקס חגיגי שיתקיים בביתן הלנה רובינשטיין ב־3 במאי. „אמן פורה, אישי ומעמיק המתעקש להתרכז בעיסוק באיכויות ובמשמעויות מעבר להשפעות של אופנה וזמן", אומרים השופטים על אברמסון, ואילו בריקמן הם רואים „אמנית המצליחה להגיע באמצעות כשרונה והתמדתה למיצוי מעמיק ומתומצת של ביטוי הנושאים האמנותיים שהיא עוסקת בהם". הפרס ע"ש גינה בבאואר לפסנתרן ישראלי צעיר, המוענק על־ידי ידידי מפעל המלגות על־שם שרת יוענק השנה לדניאל גורטלר. הפרס, בסך 4,000 ש"ח, יוענק לו בקונצרט התזמורת הסימפונית ירושלים ביום 17 במאי. חבר השופטים שבחר בגורטלר כלל את פנינה זלצמן, מיכאל בוגוסלבסקי, יהלי הנמן, אריה ורדי ואלכסנדר תמיר.

ו.צ.

נחליץ לעזרה

המזכ"ל המיועד של הנוער העובד והלומד ברוך קושצ'יבה, מקיבוץ רמת רחל, נתון היה בפתיחות מועצת התנועה שהתכנסה באפעל ללחץ בלתי פוסק מצד אורחי הכבוד באירוע לעברת את שמו. „רע לך", אמר מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, „שגם שם משפחתי הנוכחי הוא גירסה עברית לשם קודם. בשמחה אני מוכן לייעץ לך למצוא שם עברי".

עודד בר־מאיר

לזכור הבנים

בסוף השבוע הועברה בשלמותה, לאחר 10 שנות עבודה, האנדרטה של הפסל מרדכי בארי, מנהלל, שהוכנה ע"פ הזמנת עיריית גבעתיים, לזכור בני העיר שנפלו במלחמות ישראל. האנדרטה הועברה ממושב נהלל והוצבה בגן הורדים בגבעתיים. הפסל עשוי מאבן שיש שהובאה מקררה שבאיטליה, גובהו 4 מטרים ומשקלו 20 טון. בתמונה: יצחק ירון ראש עיריית גבעתיים ליד הפסל.

פרס ע"ש

פרס על שמו של דוד פרידמן ז"ל, ראש מערכת סוכנות עת"ים בירושלים, יוחלק מדי שנה בעבור כתבה עתונאית אשר תעסוק בקידום החוק והדמוקרטיה בישראל. לשם כך הוקמה קרן שתישא את שמו של פרידמן ז"ל. הטקס כך נמסר באזכרה ביום השלושים למותו. הטקס התקיים בבית אגרון בירושלים, בנוכחות מאות רבות של מוקירי זכרו, אשר גדשו את האולם עד אפס מקום. נראה שם בין היתר שופט בית המשפט העליון גבריאל בך. הדוברים כולם, אלטר ולטר עורך עת"ים, צבי גורן מרשות השידור, ברוך מאירי מ„מעריב" וח"כ אמנון רובינשטיין העלו על נס את כשרונו הרב של דודי פרידמן, את טוב ליבו ואנושיותו. רובינשטיין, שיוחד דברים לחופש העתונות, ציין כי זו הפעם הראשונה מאז הקמת המדינה שחופש העתונות נתון בסכנה.

טובה צימוקי

מורה נבוכים

מדוע נבחרו צבעי כחול־לבן לדגל ישראל? מה הן הדרכים ההלכתיות לזכור את הנופלים במערכות ישראל? מדוע „ממליצה" המסורת שלא להסתפק במשיח אחד, אלא לצפות לשניים? מה הן התפילות וכיצד יש לנהוג ביום העצמאות? על שאלות אלו ורבות אחרות משיב רבה של צפון ת"א, הרב יונה מצגר, בספר ראשון מסוגו הרואה אור בימים אלה. בספר כינס הרב מצגר סדרה מגוונת של הלכות, מנהגים, אנקדוטות, אותן כתב בעברית מודרנית, תוך שימוש בשפה מתומצתת כמעט עתונאית. בספרו „במעגלי החיים" מייחד הרב פרק ליום הזכרון לחללי צה"ל וליום־העצמאות. זוהי פעם ראשונה בה מתייחס רב אורתודוקסי, בספר הלכתי, לחגים אלה ומביא לצד התפילות הנהוגות באותו יום גם הסברים הלכתיים והיסטוריים לרקעו של החג, למרות שחוגים דתיים רבים מציינים רשמית ובלתי־רשמית את יום העצמאות. הרב מצגר, בן 35, משמש מרן במיל', שירת כטנקיסט והשתתף במלחמת יום־הכיפורים בקרבות רמת־הגולן.

פרסום מוצלח

אמש נערך בהיכל התרבות בתל־אביב טקס הענקת „האות הנחשק" של „אותות" – כתב־העת של איגוד המפרסמים. הפרס הוענק השנה לפרסום „או.קיי." על מסע הפרסום „הארץ מדבר בשפה שלי". פרסום „או.קיי." ומיקי קאופמן העומד בראשו כבר זכו לפני כחודש בפרס ראשון על סידרת המודעות למסע הפרסום של עתון „הארץ", ועתה ניתן להם גם הפרס. מן הראוי לציין את האנשים שמאחורי הקלעים: עיצוב מסע הפרסום נעשה בידי אלון זייד, כתבה אותו מלכה זיסמלט (ארכיטקטית שעשתה הסבה מקצועית) וצילם רפי דלוין.

ו.צ.

המדור נערך ע"י אורה זרניצקי

שחמט

אליפות הארץ

מאת אהרן איסרס

גמר אליפות הארץ לגברים ולנשים יחל ב־26.4 ויימשך ברציפות עד 11.5. המשחקים יתקיימו באולם המפואר ע"ש ליאו מודל במרכז ג'ראר בכר, בשעות 13.30–19.30. עד כה הבטיחו את השתתפותם השחקנים הבאים: נתן בירנבוים, יצחק ויינגר, אליהו שווידלר, גדי רכליס, אמציה אבני, רונן לב, ידעאל סטפק, עופר ברוק, אילן מנור, מלכיאל פרץ, הראל אליוסף, אהוד להב ויוסף סבי. טרם נתנו תשובה חיובית יעקב מוריי, ולדימיר ליברזון, יהודה גרינפלד. אלון גרינפלד לא ישתתף עקב עומס בלימודים.

בתחרות הנשים הבטיחו את השתתפותן: לובה קריסטול, אולגה פודרז'נסקיה, מלכה שורץ, מרים וייס, מרים חיימוביץ', עדה זקריה, פאולה פלדמן, ריטה קאופמן, אווה ברנשטיין ונטשה צ'רבנסקי.

המחלקה לתרבות של עיריית ירושלים תערוך ארועים נוספים:

★ תחרות סוף־שבוע, בקצב של שעה לכל שחקן, שתערך ב־29–30.4.

★ אליפות הבזק של ירושלים שתערך בשני שלבים. מוקדמות ב־1:5 והגמר ב־8.5.

★ משחק סימולטני עם האמן יואל תמנליס, אשר יתקיים ברחובת „בית־העם" ב־3.5.

★ גמר אליפות ישראל בבזק שייערך ביום רביעי 11.5 בשעה 9.00.

תחרות בריסל

התחרות הראשונה בסידרת תחרויות הגרנד־פרי המאורגנת ע"י התאגדות רבי־האמנים, עומדת על סף סיומה.

בתום הסיבוב ה־13 מוביל אנטולי קרפוב עם 9 נק', בהקדימו את ואלרי סאלוב 8, בליאבסקי תאן 7½ (מ־12) כ"א, פורטיש 7 (מ־12), אנדרסון 7, ניקוליץ' ושפילמן 6½ (מ־12) כ"א, ליובוייביץ', סימן, סירוואן וטל 6 (מ־12) כ"א, אנדריי סוקולוב 5½ (מ־12), נוגואיראס 5½, סאקס 4½, קורצ'נוי 4 וטימאן 1½.

קרפוב, שהשיג לאחר הסיבוב החמישי רק 2½ נק', התאושש בצורה מופלאה וצבר 6½ נק' רצופות.

הא.ב.ל. הבלגי לוק וינאנטס הוה את התחרות בצורה מבטיחה, ואף זכה בפרס השחקן המצטיין של הסיבוב הראשון. בהמשך כשל במשחקיו, ושגיאותיו הגסות נוצלו היטב ע"י מתחריו. כך היה בסיבוב השמיני נגד יהיב שקיבל את פרס השחקן המצטיין של הסיבוב השלישי, ואשר טרם התאושש ממפלתו בתחרות המצעדים. לאחר המסע ה־38 של השחור נוצרה העמדה הבאה:

ויקטור קורצ'נוי

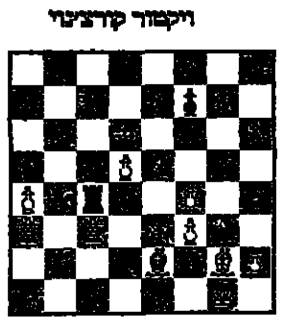

לוק וינאנטס

במצב זה ביצע הלבן שגיאה גסה תוצח מיד. 39. צה3?? צג3+ 40. מז2 רו1+ והלבן נכנע (אין מנוס מאבדן כלי וממט כפרי).

ניבור הסיבובים הראשונים היה, ללא ספק, האנגלי יונתן שפילמן, שהוביל את התחרות ללא הפסד, אך הפסדים רצופים דירדרוהו למקום השמיני. במשחקו הבא נקלע לאחר 20 מסעים לקמדה נוחתה, אך בסיום וידטואזי, בסגנון עמנואל לסקר, ניצל את שגיאות יריבו הבלגי וזכה בנצחון.

לבן: לוק וינאנטס

שחור: יונתן שפילמן

פתיחות רגלי המלכה

1. ד4 ר6 2. ה4 ו6 3. פג3 רז4 4. רז5 פג6 5. רכ5?! א6 6. רג5+ בג6 7. פמ2 צב8 8. כב3 פו6 9. ס־ס רב7 (עדיף 9... ס־ס) 10. ו3 ח6 11. רה3 ס־ס 12. מהד2 מח7 13. צאד1 (עדיפות ברורה ללבן) ה6 14. פא4! פר7 15. ג4 מהה7 16. צזה1 (אפשרי 16. מהא5) ו5 17. הז5?! צד8? (17... דה5 18. דה5 צד8 19. פו4 פה5 20. מהו2? ז5, על 20. פח5 יבוא 20... פר3 ועדיפות לשחור. בהמשך 19. מהא5 פה5 20. פר4 יש ללבן תמורה עבור הרגלי) 18. מהא5! דה5 19. מהג7 צדג8 20. מהא5 הד4 (20... ה4 21. הה4 ג5 22. דג5 ועדיפות ללבן) 21. רד4 ה5 22. רא7 צא8 23. רג5 מהז7 24. צד2 ה4 25. הה4 (עדיף 25. ו4!?) הה4 26. צז1 מהה8 27. צד1 פה5?! 28. פג6 הז3 29. צד6 פה4

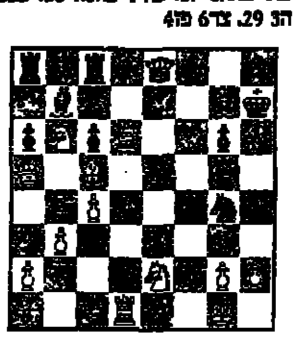

30. רד4?! (אן 30. צד7 צד8!) 30... מהה5?! 31. צה7+! וזוכה) 31. ח3 צד7 32. צד7 צד8 33. צה8 מהד8 34. הז4 מהד1+ ויתרון ברור לשחור. בן 30. פא8 מהה5 31. פו3 31. ז3 מהה4] ה2 32. צה1 מהד6! 33. רד6 רד4+ 34. מח1 פו2+ ותיקו. בן 30. פ:ג8! מהה5 31. פו3 ר:ג8 32. צד8

תחרות אוקהאם

52 שחקנים מ־16 מדינות, ובהם 5 רבי־אמנים, 12 אמנים בינלאומיים, ו־18 אמני פיד"א נטלו חלק באחת מהתחרויות הבינלאומיות החזקות ביותר שנערכו לנוער עד גיל 21. מארגני התחרות באוקהאם שבאנגליה חיזקו אותה גם ברבי־אמנים שעברו את הגיל.

בבכורה זכה הא.ב.ל. האנגלי ביימס הוזאל עם 7½ נק' מ־9, לפני הא.ב.ל. לוקאס ברונר (מערב־גרמניה), מייקל אדמס (בן ה־17), ל. ג'נג'בה (הכשרון הצרפתי) ובוריס גלפנד (ברה"מ) 6½ נק' כ"א, סטיוארט קונקוואסט, ר.א. ג'יים פלאסקט (שניהם מאנגליה) ופבל בלאטני (א.ב.ל. מצ'כוסלובקיה) 6 כ"א, ר.א. איוון סוקולוב (יוגוסלאוויה), סיבור פוגרסי (א.פ. מהונגריה), ארגסון (איסלנד), סרפר (ברה"מ), דיוויד נורווד (א.ב.ל. מאנגליה), מתיו סדלר (בן ה־13!) וקאטלין נאברוטסקו (א.פ. רומני) 5½ נק' כ"א.

ר.א. האנגלי גלאן פליר, השתתף מחוץ לתחרות, צבר רק 4½ נק'. סוקולוב החל עם מלוא 5 הנקודות, אך סיים עם ½ נקודה בלבד במשחקיו האחרונים.

הישראלים גדי רכליס ועופר ברוק ייצגו את המדינה בכבוד. רכליס סיים עם 5 נק' (הפסיד בסיבוב האחרון לאדמס), וברוק צבר 4½ נק', לאחר שהפסיד בסיבוב האחרון לרוסי סרפר.

אנגליה נחשבת, בעשור האחרון, למעצמת שחמט המגדלת כשרונות כבר מגיל צעיר מאד. כזה הוא מתיו סדלר, בעל מד־כושר בין־לאומי 2385, שהצליח להשיג את הציון הראשון לתואר אמן בין־לאומי. יריבו הצ'כי הוא א.ב.ל בעל מד־כושר 2430.

לבן: מתיו סדלר

שחור: לדיסלאב מטרוטיל

הגנה בנוני

1. ד4 פו6 2. ג4 ה6 3. פג3 ג5 4. ד5 הד5 5. גד5 ד6 6. פג3 ז6 7. פו2 פא6 (עדיף 7... רז7 8. פג4 ס־ס) 8. פג4 פג7 9. ה4 בג5? (שגיאה המביאה את השחור למצב קשה) 10. פא5 א6 (10... בג4 11. פג6 מהד7 12. פב5 ויתרון ברור ללבן) 11. רו4 רז5 12. מהד3! (מסע מצויין המכחיש את קשייו של השחור. בעת אסור להצריח בשל פג6) רד7 (מסע יאוש. השחור אינו יכול למנוע כצורה אחרת את המסע פג6) 13. הז5! (זוכה כפוי בכלי במשחק)

13... רהה5 14. פב7 מהה7 15. ד6 ד6 16. מהה6 רה6 17. רהו6 צג5 (17... מהה6 18. פגה4 ולבן זוכה בשני הצריחים) שחור נכנע.

עוורפות ברורה ללבן) צד8 31. רהז5 צד8 32. צד6 צד8?! 33. צד6 53 צד8 33... מהז7 34. מהה1] 34. גד6 מהה4 35. מהה 5ג 36. מהז1 פר6 37. פו2! [37. רז פה3+ ותיקו] מהג6 38. ראו! מהה6 39. מהג4! ויתרון ללבן) מהד8 34. רד4 מהה4 35. פר5?! [35. הז 3ח מהו2+ 36. מח1 מהה2 37. הז4! מהד1+ 38. מח2 מהד4 ועדיפות לשחור. 35. רה3 מהח2+ 36. מו1 פה3+ ויתרון ברור לשחור) מהו2+ והלבן נכנע.

מאבק מותח בליגה

המאבק בצמרת הליגה הלאומית התחריף בתום משחקי הסיבוב השביעי. קבוצת הפועל תל־אביב הביסה את רובינשטיין ירושלים בתוצאה 0:5 (בירנבוים, שווידלר, גלפר, ברוק ואלתרמן ניצחו את דורקוב, גוטצייט, טלסין, סמודרניצקי וביכלר) וצימצמה את הפער ל־½ נקודה בלבד, לקראת „משחק העונה", נגד ב"ש, שייערך בסיבוב השמיני. תבוסה זו, הדרידה למעשה, את הקבוצה הירושלמית לליגה הארצית.

האלופה המובילה, באר־שבע, הביסה את ירדיבתה לצמרת, הפועל הוד־השרון/פ"ת בתוצאה 1:4 (א. גרינפלד, רכליס, דיקר ופיירניק ניצחו את סופר, לב, גל ובוים, לודמן הפסיד לברמנוס).

בקרב תחתית חשוב ניצחה, לראשונה העונה, ביכורי־העיתים א' ת"א את הפועל רחובות. הקבוצה הזוהרה בליגה שטרם זכתה בנצחון, בתוצאה 1½:3½ (שרנצל ואפק ניצחו את סגר־דוידשוויל ואליגסון, אבני, אנושי ושבתאי סיימו בתיקו עם קסימוב, פרציקוביץ' והאקס).

הפועל פלדקליין ראשל"צ שיקעה את הפועל הרצליה עמוק בתחתית, לאחר שניצחה 1½:3½ (ויינגר, גוטקין וחברסקי ניצחו את סבי, אליוסף ושרף, מרנץ סיים בתיקו עם סטפק, וקריסטול הפסידה לברש).

המשחק בין אסא"א ת"א למכבי חיפה נדחה לשבת הקרובה.

הטבלה: ב"ש 24, הפועל ת"א 23½, הפועל הוד־השרון/פ"ת 19½, טכניון חיפה 18 (5), הפועל פלדקליין ראשל"צ 18, אס"א ת"א 17 (5), ביכורי־העיתים א' ת"א הפועל רחובות 14 נק' כ"א, הפועל הרצליה 12½ ורובינשטיין ירושלים 9½ נק'.

גביע המדינה

משחקי ½ גמר בגביע המדינה הוקדמו וייערכו בשבת הקרובה. הפועל ת"א תארח בדרבי את ביכורי־העיתים, ומחזיקת הגביע, באר־שבע, תארח את הפועל ראשל"צ.

משהו בזכות הפסילה האישית

(המשך מעמוד 8)

כאשר אדם מצהיר שהוא פוסל מישהו, הוא בהכרח לוקח על עצמו סיכונים. לעומת השמצות, שאפשר לשכוח אותן למחרת במונחן, לפסילה אישית יש מחיר אישי. שנית, הפוסל חושף את עצמו. בחיים הפוליטיים אפשר לומר במידה רבה של צדק, „תגיד לי את מי אתה פוסל ואת מי אתה לא פוסל פסילה אישית, ואגיד לך מי אתה". שלישית, הפוסל מסתכן בטעות, בגרימת עוול, אפילו בטעות מן הסוג „הפוסל במומו פוסל". קיימת גם סכנה של פסילה דוגמאטית המתמשכת לאחר שהנפסל השתנה ושוב אינו ראוי לפסילה. פסילה אישית היא אפוא עניין חמור וקשה – אך עם זאת הכרחי לשמירה על ההוגנות ולעמידה על הגבולות הערכיים של אדם וחברה.

כדי להימנע מטעויות בפסילה אישית צריך, ראשית, להתבסס על עובדות. התבססות על עובדות היא המבדילה האשמה מהשמצה. שנית, צריך לפרש את העובדות ההתנהגותיות בזהירות, כדי שההכללה שעושים ביחס לאישיות כולה תהיה תקיפה, וזה הקושי העיקרי. בניה כי מישהו סבור שנגעות ומנטאליות פאשיסטית הן סיבה לפסול את האישיות פסילה אישית: באיזו מידה ניתן להכליל ולקבוע שהתבטאות או התנהגות פאשיסטית מסוימת אכן מעידה על האישיות כולה – למשל, האם העובדה שרפול איתן הצהיר, עוד לפני ההתקוממות בשטחים, ש„צריך להרוג במקום כל ערבי שיימצא סכין על גופו" מעידה בהכרח שהוא פאשיסט? – כשרוצים להרוג משפט צדק על אדם, חייבים לבדוק מספיק ראיות, הרבה ככל האפשר. עם תחילת ההתקוממות בשטחים הוא הצהיר, „במקום לרדוף אחרי הערבים עם מקלות, החיילים צריכים היו לירות בהם בראש". יש פה שוב אותה תמיכה בהתנהגות בלתי־חוקית, בלתי־אנושית וברברית בעליל, מה שמחזק את ההנחה שההתבטאות אינה חריגה לגבי אותה אישיות. ועוד עובדה, „מחנות ההשמדה של הנאצים יהיו כבית־הבראה של קופת־חולים לעומת מה שיקרה לנו אם נובס במלחמה". צריך לבדוק האם אפשר לפרש את הדברים האלה אחרת, מאשר כגילוי של אישיות מטורפת־שנאה והסרת כל מעצורים ביחס למציאות, לאמת ולמוסר. והאם הצהרותיו האחרונות בראיון עתונאי, „הערבים המנוולים משתלטים עלינו" או „ההוראות לצבא הן שהחיילים יגישו את הלחי השניה לזורקי האבנים" – מחזקות או מחלישות את הפירוש הקודם? והאם אפשר להצביע על גילויים אחרים בהתנהגותו של רפול, שיש בהם כדי לסתור או להטיל ספק גדול יותר בפירוש הזה? – שאלות כאלה צריכות להישאל אם שוקלים פסילה אישית.

כאמור, כאשר מנהיגי הציבור נמנעים לפסול את האישיות, ההתנהגות זוכה ללגיטימציה והופכת להלק מן התכונות והתרבויות ומן הדימוי העצמי שלנו. רק פסילה אישית יכולה לעצור ואף להפוך את הכיוון של התהליך הזה.

כוח השפעתה של הפסילה האישית על דעת הציבור גדול יותר מכוחה של השמצה. הנימוקים המשכנעים ביותר את אלה שאינם נוטים להיות משוכנעים מראש, הם נימוקים המבוססים על ערכי־יסוד המשותפים לכל בני האדם, כמו אמת ביחס לעובדות, הגינות, צדק ואמון ציבורי. אם הפסילה האישית עומדת בקריטריונים האלה, איני רואה סיבה להימנע ממנה בהתנהגות והתקשורת הפוליטית.

הטכניון

מכון טכנולוגי לישראל

ביום הזכרון יתקיים טכס הנצחה

עם זכר חללי מערכות ישראל

סטודנטים, חברי סגל ועובדים

ביום רביעי ג' באייר תשמ"ח 20.4.88 בשעה 09.00

בפרוזדור ע"ש שרמן

מול קיר הנופלים בקרית הטכניון חיפה

משפחות שכולות, קרובים, ידידים

ואנשי בית הטכניון מוזמנים

דבר

לפני 60 שנה

התקפה רבתי של הלאומיים בסין

עם בוא האביב החלה בסין התקפה הלאומית כלפי הצפון לאורך חזית בת 400 מיל. משערים, כי שלושת רבעי מליון עומדים במערכה. הגנרל צ'יאנקאי־שק מפקד על צבא של רבע מליון לאומיים.

הרעש בבלקן

ידיעות על זעזועי רעש מגיעות מכל ערי הבלקן והארצות השכנות – מבוקרשט, בלגרד, בודפשט וערי מקדון ותראקיה. העיר פילפול בבולגריה היתה כולה למפולת. במוסיה רבים קבורים תחת הריסות ובמקומות רבים היה שטפון.

לפני 40 שנה

טבריה כולה בידי ה„הגנה"

השלב הראשון במערכת טבריה נסתיים כשהשירות האפורגנות של עירני טבריה פינו כליל את העיר. כל העמדות הערביות נתפסו ע"י כוחות ההגנה. פלוגות המחץ של ההגנה אשר פעלו לפי שיטת הגלים ביצעו את המשימה בדייקנות ובמהירות הבזק.

מנהלת העם בישיבתה הראשונה

ישיבה ראשונה של מנהלת־העם נתכנסה באולם הקק"ל. נשמע דו"ח קצר על המצב, ועל הצעדים הנעשים לביצועה המלוה הלאומי. המנהלה תתחיל לפעול אחרי הכנוס הראשון של מועצת העם.

ענין של לב

מאת יצחק מרידור

שמשון שחורי, ראש העיר הראשון של עפולה, לקה בלבו ורופאיו פסקו שהוא צריך לב חדש. ההוצאה הכרוכה בהשתלת לב, בחו"ל, גבוהה ביותר. לבן תמותה רגיל, אפילו היה ראש עיר, קשה לעמוד בה. בני עירו של שחורי מתגייסים לסייע לו

כאשר זכתה עפולה למעמד של עיר ב־1971, הפך שמשון שחורי, אז ראש המועצה, לראש העיר הראשון של בירת העמק. משלא נבחר מחדש כראש עיר, בבחירות של 1978, נעשה אדם פרטי, וידידיו הרבים שמעו אותו לא פעם מחור ומבריח, כולו מחייך: „נכון, אני כבר לא ראש עיר, אבל את התואר ראש העיר הראשון של עפולה איש אינו יכול לקחת ממני".

שחורי המשיך לטפח על שכם חבריו, הירבה לחייך – אך גם לא הסתיר ממקורביו את הרונו, בשל בריאותו הלקויה: ואמנם, חמישה מקרים של אוטם שריר הלב, ואירוע מוחי חמור אחר, דיים כדי להדאיג גם את החזק שבאדם.

שחורי (בן 58) הוא יליד הונגריה, בן למשפחה ברוכת ילדים. אמו ילדה תוך 20 שנה 12 ילדים. המשפחה, שהיתה, כרבות אחרות בהונגריה, דתית מאד, ידעה בתקופת השואה דרך יסורים, שעברה דרך ברגן־בלזן וטרייזנשטט – שם נפטר האב – עד שהגיעה לארץ, דרך קפריסין, בסוף 1947.

בן פחות מ־17 נשלח שמשון לנהלל, בית הספר החקלאי. אחר כך שירת בגולני, ניסה את מזלו בקורס טיס, נכשל, והפך לצנחן. עם שיחרורו החל דרכו כמורה, שימש זמן מה מזכיר מועצת פועלי כפר חסידים, עד שהגיע ב־1954 לעפולה, וזו הפכה לביתו.

- לפני שנבחר ב־1968 לראש המועצה המקומית, הספיק לייסד את בית־הספר „אורט", להיות מורה ב„יזרעאל", מזכיר מועצת פועלים ומנהל המחלקה לחינוך („זה היה התפקיד הכי אהוב עלי"). את הבשורה על היבחרו לקדנציה שניה, כראש עיר, קיבל בבית החולים, אחרי התקף לב.

„את הימים הכי קשים בחיי עברתי במלחמת יום כיפור", הוא מספר. „התפקיד הכבד מנשוא להודיע להורים על נפול יקיריהם, הבקורים הליליים בבית העלמין הצבאי, שם נחפרו הקברים – את זה לא אשכח לעולם, ולבי לא עמד במעמסה", הוא אומר.

„להיות ראש עיר זה יפה, זה מכובד, אבל התחושה היא שאתה בודד, לבד בראש של פירמידה. עזבתי את התפקיד הזה עם הרגשה עמוקה של סיפוק, עם ידיעה ברורה שאת כל שעשיתי – עם כל הלב עשיתי". כשהוא מספר על הימים והלילות שהקדיש לעפולה בשנות כהונתו כראש עיר, נדלקות עיניו העייפות, וכאילו גם קומתו נזקפת.

עד שהוא נזכר במטרת פגישתו אתי: בניתוח המסובך, אותה השתלת לב, שרופאו פרופסור מרווין גוטסמן מ„הדסה" ירושלים, קבע שהוא חייב לעבור, אם חפץ חיים הוא. „אינני יודע", אומר שחורי בהיסוס, „אולי לא קניתי לעצמי אצל בני עירי את הזכות לבקש מהם עכשיו, שיסייעו לי. אולי לא עשיתי די. בינינו לבין עצמנו: לולא הילה, הבת הקטנה שלי, בת השלוש וחצי, אולי הייתי מרים ידיים ...)

בחול המועד פסח התאספו אחדים מידידיו של שחורי, כדי לטכס עצה, כיצד לעזור, כיצד לאסוף 80,000 דולר, הסכום החסר ל־120,000 הדולרים הדרושים לראש העיר לשעבר. 40,000 גייסו הוא ומשפחתו. הם הקימו עמותה מיוחדת, בחסותו של ראש העיר הנוכחי ח"כ עובדיה עלי, ובינתיים פתחו חשבון מיוחד בבנק הפועלים בעפולה.

ומאחר שהזמן דוחק, הנה המספר:

בנק הפועלים עפולה, מספר חשבון 550640, קרן למימון השתלת לב לשחורי. מיותר להוסיף: כל המציל נפש אחת, וגו'.

שמשון שחורי

דיוקן של נדבן יפאני

מאת אריאלה ראובני

בחיפה התנהל באחרונה ויכוח ציבורי על אישיותו ועברו של המליונר היפאני ביואיצ'י סאסאקווה, בן ה־88, יו"ר קרן תעשיית המספנות ביפן, שתרם 1.5 מיליון דולאר להרחבתו של המוזיאון היפני בחיפה. בעקבות כך החליט מנהל המוזיאון אלי לנצמן לספר את קורות חייו של הנדבן, בנסיון להזים את מה שהוא כינה „טענות ומתן פירושים מעוותים של פרטים ביאוגרפיים בחייו של האיש מתוך קנאה וצרות עין".

מבקריו של סאסאקווה טוענים, כי האיש הוגדר, עם כיבוש יפאן על־ידי כוחות הברית כ„פושע מלחמה" ואף הושם במאסר. ועל כן, הם טוענים, יש משום טעם לפגם בקבלת תרומה ממנו למוסד ציבורי ולהעניק לו אזרחות כבוד של חיפה.

אלי לנצמן מספר, כי התוודע אל סאסאקווה ביפן לפני שנתיים באמצעות ידידים, ולאחר שסיפר לו על מוזיאון חיפה ותכניות הפיתוח שלו ניאות התורם להעמיד לרשות המוזיאון 1.5 מיליון דולאר. לנצמן מדגיש, כי הוא דיווח על השתלשלות הקשרים עם סאסאקווה לשגריר ישראל בטוקיו ולאישים אחרים ש„התרשמו מיחסו האוהד לישראל". המליונר היפני הוזמן רישמית לבקר בארץ, התקבל על־ידי קברניטי המדינה בכבוד רב, ובעת ביקורו בחיפה, לרגל הנחת אבן הפינה לאגף החדש של המוזיאון, הוענקה לו אזרחות כבוד של העיר והוחלט לקרוא את האגף החדש על שמו.

לנצמן מציין, כי סאסאקווה תרם מליוני דולארים לקרנות שונות ביפן, בהן לשיפור המערכות האורבנית והאקולוגית וכן לקרנות ולמוסדות ברחבי העולם, בכללם לארגון הבריאות העולמי, ליוניצ'ף, שיעודו לעולם השלישי וכן למוסדות ילדים, קשישים ולמוסדות בריאות שונים. עם המדינות שזכו לתרומות מהקרנות של סאסאקווה נימנות יוגוסלאוויה, רומניה, ברה"מ, שווייץ הודו ואחרות.

עוד הוא מספר, כי לאחר מלחמת העולם השניה אימץ סאסאקווה את הדת הבודהיסטית, האוסרת על הרג ומאז הוא מטיף להשכנת שלום, להפסקת מירוץ החימוש העולמי ולמאבק בחולי ובעוני ברחבי העולם. העובדה, כי סאסאקווה היה היחיד מבין הפוליטיקאים היפאניים מתקופת מלחמת העולם השניה, שזכה בשנת 1987 בתואר הכבוד הגבוה ביותר שניתן לאזרחי יפן על־ידי הקיסר, מעידה, לדבריו של לנצמן, על כך, שהחברה היפאנית סלחה לו על מעורבותו הפוליטית במלחמת העולם השניה.

לנצמן מקווה, כי לאחר שהציג כמה פנים לא מוכרות באישיותו של סאסאקווה תוסל, למעשה, הויכוח סביב עברו וכי הדבר יאפשר את יישומה של תכנית הבנייה של האגף החדש של המוזיאון היפני על הכרמל, שברשותו יותר מ־6,000 פריטים, בהם נדירים, מאמנות יפן.

ריפוי בעיסוק כמקצוע

חוג חדש לריפוי בעיסוק, משותף לפקולטה לרפואה שליד בית־החולים רמב"ם הטכניון ואוניברסיטת חיפה, נפתח בימים אלה בחיפה באישורה של המועצה להשכלה גבוהה. תכנית הלימודים תעניק לבוגריו תואר ראשון.

חסרונו של החוג לריפוי בעיסוק הורגש מאד בשנים האחרונות בחיפה, שבה פועלים שלושה בתי־חולים, ובאזור הצפון, שבו פועלים שלושה בתי־חולים נוספים.

ריפוי בעיסוק הוא אחד ממקצועות הבריאות המטפל באדם הפגוע באמצעות צוות רב מקצועי. זה מקצוע המאבחן, מטפל ומשקם את האדם הפגוע, בהתאם למערכת האפשרויות האישיות לו, גופניות, נפשיות וחברתיות. דרך הטיפול של הריפוי בעיסוק היא להפגיש את המטופל עם הפוטנציאל התיפקודי שלו ולסייע לו להתמודד עם המגבלות שנוצרה עקב פגיעה גופנית או נפשית, ולסגל את עצמו למצב החדש. הפעילות הטיפולית מכוונת לפתח כישורי תיפקוד בתחומי החיים השונים, כמו טיפול עצמי, תיפקוד משפחתי, עבודה, לימודים ובילוי בשעות הפנאי.

המקצוע נולד בתחילת המאה ה־20 בארה"ב, בעקבות קריאה של זרמים רעיוניים וחברתיים, לחברה לדאוג לבריאותו של הפרט ולרווחתו, תוך הדגשת משמעות היצירתיות בחיי האדם, לעומת המיכון בעבודה... עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה חדר המקצוע לתחום הפגיעות הפיסיות, נטיה שהתחזקה עם התפתחות המדע והטכנולוגיה הרפואית בימי מלחמת העולם השנייה ולאחריה. בשנות ה־60 התפתח המקצוע, לאור השילוב של הטכנולוגיה והידע הרפואי עם האוריינטציות החברתיות והחינוכיות. בשנים הללו גם החל הפיתוח המואץ של הבסיס התיאורטי והמחקרי בתחום הריפוי בעיסוק. בעשורים האחרונים עשה המקצוע צעד חשוב קדימה, תוך הרחבה מתמדת של טווח הטיפול ושכלול השיטות והאמצעים, המאפשרים לטפל באוכלוסיות חדשות, בהן אוכלוסיית הקשישים, נפגעי תאונות דרכים ותאונות עבודה, תינוקות ונפגעי מלחמות.

תכנית הלימודים בחוג החדש לריפוי בעיסוק גובשה בהתאם לדרישות ולקריטריונים שנקבעו על־ידי הארגון הבינלאומי של מרפאים בעיסוק. ראשי החוג בחיפה מעוניינים להקנות לו, במהלך הזמן, אפיקים ייחודיים, כמו שירותי מניעה בגנונים ובתחנות לאם ולילד, מיון ואיבחון פגיעות בתחום הסנסומוטורי ועוד.

ארץ חמדה/צבי אילן

40 סלתי"ם ל־40 אתרים בשנת ה־40

בית הכנסת העתיק של מרות בגליל הצפוני־מזרחי, ליד עמק החולה מזרחית לתל חצור

רבים מתחבטים בשאלה כיצד לבלות את יום העצמאות. בציבור הולכת ומתגבשת מסורת של יציאה לטבע ביום זה. השנה, במסגרת ציון 40 שנה להקמת מדינת ישראל, יזמו מרכז ההסברה והחברה להגנת הטבע מבצע מיוחד של 40 סיורים ללא תשלום (סלתי"ם) ברחבי הארץ, בסיסמא „בעקבות לוחמים ובונים".

בתחילת כל סיור יחולקו למשתתפים דפי הסבר על המסלול ובסופו יקבלו המטיילים תגי השתתפות במבצע. הסיורים יימשכו שעתיים וחצי והם מתאימים לכל בני המשפחה. הסיורים ייפתחו ב־10 בבוקר בארבעים נקודות מפגש, עליהן יפורסם בעתונים. במסלולים ארוכי־הטווח יהיה הסיור ברכב הפרטי של המטיילים.

הרי כמה מן המסלולים: מגבעת האם לתל־פאחר; נבי־יושע ורמות־נפתלי; משמר הירדן וגשר בנות יעקב; חניתה; גשר יד לי"ד באכזיב; שירת יחיעם; עין־גב וסוסיתא; מצפה לדגניות; מחנה מעצר עתלית; רמת־הנדיב ושוני; גבעת־אולגה וחדרה; שפיים וסידני־עלי; מגדל־צדק; קולה; מקווה־ישראל ותל־גיבורים; בן־שמן, גמזו ולוד; בית־הערבה וכביש אלון; גבעת־הקיבוצים ומכון איילון ברחובות; מחולדה למשמר־דוד; דרך בורמה; לטרון; גשר עד הלום וגבעה 69; ניצנים; מנגבה לעידק־סואידן; גוש־עציון; מכורנוב לחצבה; מביר־עסלוג' לניצנה; סיור לכפר־דור (הקמת ישוב חדש ליד שדה־בוקר ע"ש בן־גוריון); סיור בעקבות מבצע „עובדה" ממשטרת אילת עד הר חזקיה (נקודה 833). נוסף על כל אלה סיורים בחיפה, בתל־אביב ובירושלים.

הסתערות לעומק

אנו באביב וכבר מתחילות חפירות עונת תשמ"ח. הארכיאולוגים „גומרי" את מאמציהם (הבלתי נגמרים) להשיג תקציבים, לארגן משלחות, אנשים וכלים, והם פותחים בהסתערות על אתרי העבר של ארץ התנ"ך. 28 חפירות מתחילות בחודש זה, בהרשאת אגף העתיקות, והן יימשכו עד אוקטובר־נובמבר. משלחות החפירות הללו מארחות מתנדבים מהארץ ומחו"ל. בדרך כלל מבקשים שהמתנדב יגיע לשבוע ולעתים לשבועיים לפחות. הארכיאולוגים מציעים למתנדבים עבודה קשה, באבק ובשמש, לינה ואכילה בתנאי שדה, אך ראה זה פלא, אנשים באים מהארץ ומכל קצווי עולם, ולעתים משלמים די הרבה כסף בשביל התענוג. ומה בתמורה? השתתפות בחדוות הגילוי, בהתרגשות שבחשיפת אוצרות העבר של הארץ, חברה מגוונת, שינוי לעומת שגרת היום־יום, הכרת אזורים ואתרים חדשים. וכאשר יענו אותם כן יחזרו ויבואו כל שנה, המתנדבים. מי שחפר והשתתף בגילוי, זוכר זאת כל חייו. אגף העתיקות פירסם חוברת, עם פירוט המשלחות המקבלות מתנדבים. פרטים והפניה – באגף, טל. 02-278603.

נזכיר כמה מהחפירות ומקומותיהן, החל באלה הנפתחות בחודש זה, בתוספת מידע שאינו כלול בחוברת אגף העתיקות. ראשונה היא חפירת הר כרכום, מדרום למכתש רמון, בניהולו של עמנואל ענתי, החושב שכרכום הוא הר סיני. באכזיב מתחילה לחפור אילת מזר, מהמכון לארכיאולוגיה באוניברסיטה העברית, בית קברות פיניקי, מהמאות י"ה לפני הספירה.

חפירות נוספות: עין יעל שבירושלים, תל אל חמה שבדרום בקעת בית־שאן, גמל קיסריה, תל ניצנה, חורבת עוזה, ציפורי (שתי משלחות), תל בטאש (תמנה), תל מקנה (עקרון), ליד רבדים שבדרום; תל יוקנעם שליד יקנעם. תל איפשר („חפר"), ניצנה (שני מחזורים), תל דן וארץ גשור. משלחת בהנהלת פרופסור כנבבי מאוניברסיטת תל־אביב חופרת בארבעה אתרים בגולן – תל הדר, שייח' חדר מצפון לעין־גב, בתל סורג, שליד אפיק, וכן ברוג'ום הירי, הוא גילגל רפאים שבמרכז הגולן. זהו מבנה מעגלים, המזכיר מיבנים מסוג זה באירופה, ביחוד באנגליה, ואין יודעים בבטחון גמור מה היה תפקידו ומה תיארוכו המדוייק (כנראה באלף השלישי לפני הספירה).

בחפירה ברוג'ום הירי תשותף משלחת אמריקאית, ובתל עין־גב תעבוד, מטעם הפרוייקט, משלחת מיפאן. עבודות הפרוייקט מעוררות ציפיה וסקרנות. כן יחפרו בתל גריסה (רמת גן), בשוני, בתל הרור שבנגב הצפוני, ביקנעם, בדור, בעיבל (אתר פולחני גדול מתקופת הברזל הראשונה, שיש ויכוח גדול אם הוא מזבח יהושע) ובתל כברי: יחשפו פרה־היסטוריה במערת היונים שבמערב הגליל, מבצר הליניסטי בשער העמקים (גבע של הפרשים?), מצודה צלבנית וממלוכית בתל חנתון, ליד בקעת בית נטופה, יישוב כלקוליתי בשקמים שבנגב הצפוני ומנזר אבתימיוס שבמדבר יהודה, במישור אדומים.

נוסף על כל המאמצים הללו הכינו באגף העתיקות תוכניות למתנדבים לחפירות הצלה, להשתתפות בסקר החרום בנגב, לחקלאות עתיקה בהרי יהודה, לחפירות ליום אחד באיזור ירושלים (בעיקר לתיירים הרוצים להתנסות) ולפעילות במסגרת המרכז לארכיאולוגיה תת־ימית בדור־נחשולים. מומלץ לצעירים שיש להם כמה חודשים פנויים לפני גיוס, לאנשים בין תפקיד לתפקיד, בין עבודה לעבודה, לאלה הרוצים „לשטוף" את הראש, להחליף אוויר ואווירה, והחוזרים לעשות זאת בסוג בילוי קשה, אך לרוב מהנה.

המפגש במרות

רבים שואלים איך ומתי אפשר להגיע למרות, מקומו של בית־הכנסת שנחשף בגליל. ובכן, בשבת הקרובה, 23.4, עורך בית־ספר שדה „חרמון" של החברה להגנת הטבע סיורים מודרכים במקום לחברי החברה ולמצטרפים חדשים (אפשר להצטרף במקום), בין השעות 10־11. הכניסה היא בדרך עפר (קשה) משולשת מדרום לתל חצור, המסתעפת מכביש ראש פינה קרית שמונה.

כפר עזה מול עזה

מאת דני צדקוני

בשבת, 13 בדצמבר, נפל דבר בישובי קו הרצועה. היה זה לאחר התאונה הקטלנית שאירעה כמה ימים לפני כן ליד ארז. כשקמו החברים בכפר עזה משנתם, בשעה קצת מאוחרת, כהרגלם בשבתות, נדהמו ממראה עיניהם. כפר עזה שוכן כשני ק"מ ממזרח לקו הידוק של הרצועה. הם ראו מסך עשן שחור, שכיסה את שמי הרצועה מצפון לדרום. במשך שעות צפו ברצועה הבוערת. אומר חבר הקיבוץ שי תרמש: „תפסנו פתאום שנפתחה תקופה חדשה. האיתות היה חד־משמעי ולא השאיר סימני־שאלה".

- כבר למחרת כינס תרמש, העומד בראש המועצה האזורית שער־הנגב, דיון להערכת מצב הבטחון. חמישה מישובי המועצה הזו – ארז, ניר־עם, מפלסים, נחל עוז וכפר עזה – הם ישובי הקו הראשון מאז רוכא הפרוד ברצועה. בראשית שנות ה־70, בשנים הראשונות אחר הכיבוש, השקיעה המדינה עשרות מיליוני דולרים במיגון הישובים הישראליים השכנים לרצועה, שסבלו מהטרור ובעיקר ממיקושים. בכפר עזה ובנחל עוז, למשל, נסללו בכל קיבוץ 25 ק"מ של דרכי בטחון בשורות. באותה תקופה הותקנה גם לאורך גבולה המזרחי של הרצועה גדר הבטחון.

המערכת היקרה הזו מפורדת כיום, למעשה. „השקט", שאיפיין בכיבול את הרצועה במשך 17 שנים, שחק את תחזוקתה השוטפת של מערכת המיגון. לקיבוצים, שבינתיים נקלעו למצוקה כלכלית, לא היו משאבים להשקיע בשמירת המערכת. מה שמדאיג אותם הוא, שמא המתרחש בתוך הרצועה יגלוש לגבולות הישובים שלאורכה. עדיין אין הם חוששים ש־50,000 תושבי ג'יבליה יפתחו במצעד לעבר כפר עזה, פחות משעה הליכה, אבל בקיבוץ לא מוציאים מכלל אפשרות שכמה קיצונים מתוך המש הרבבות הללו ינסו לבצע פיגוע בכפר עזה או בקיבוץ אחר ליד הגבול. מחשבות כאלו ואחרות העלו את נושא הבטחון לעדיפות ראשונה במועצות ובישובים לאורך גבול הרצועה. לאיזור הזה להגיע סיורים של אנשי משרד הבטחון, ועדות הבטחון של התנועות, מפקדי צבא. כולם שוכנעו שיש לתגבר את אמצעי המיגון ואת הבקרה על אפשרויות החדירה לישובים.

אם בעקבות המצב החדש לא השתנו אורחות־החיים בקיבוצים, הרי חושי החברים התחדדו למתרחש, גם מהבחינה הפוליטית. מהבחינה הסביבתית כבר ננקטו אמצעים שונים, כמו ליווי חברים חיילים ואבטחתם בעת בואם או יציאתם. חומשו נהגים, וכן מורים ומורות הנוסעים באוטובוסים המסיעים תלמידים. במרחב הבולל חודשה פעולתה של ועדת הבטחון של הנגב, הגוף הוולונטארי שהקימו כל ישוביו לפני 25 שנה ושהיה בנפטלין זה 17 שנה.

כפר עזה, קיבוץ של האיחוד לשעבר, השתדל תמיד שלא לכרוך את פעילותו הקיבוצית עם הפעילות המפלגתית. הוא הנהיג הפרדה ברורה בין שני התחומים. באופן יוצא מן הכלל, מספר המזכיר ששון עזה, החליטה אסיפת הקיבוץ בראשית פברואר, בתום דיון פוליטי, לקרוא למוסדות התק"ם, ובאמצעותם לממשלת ישראל, להגיע מיד לפתרון מדיני. בני־שיחי מציינים, כי הם יודעים שפתרון מדיני עלול לפגוע בבטחונם, אך ברור להם שלא יתכן שהמצב הנוכחי יימשך.

עקיבא, שהיה שנים רבות המא"ז של כפר עזה, מצפה לכינון יחסים נורמאליים עם שכניו הפלשתינאים, מה שלא היה אף פעם ב־30 השנים מאז נוסד הקיבוץ. הוא רוצה בהמשך קיומה של הגדר, אבל לא כמסך ברזל. הוא רוצה בשכנות טובה, לא במיטוד, כפי שהיתה עזה לישובים כל השנים.

אריק שרון, במסגרת מסע ההפחדה של הליכוד מפני שלום של פשרה, מפחיד את יושבי גבול הרצועה בתחזיות שחורות על הפגזות קאטיושות שיונחתו עליהם מעזה, אם יהיה שלום. ביום שני של חול־המועד פסח הגיעו אנשי „פרוזדור לשלום", התארגנות של אזרחים מהישובים שלאורך הרצועה, למחסום ארז, כדי להפגין למען השלום. בין הבאים היה חבר קיבוץ נחל עוז סגן שר־החקלאות אברהם כ"ץ־עוז (כצל'ה, הרחוק מהר־מירוני של יונה פוליטית).

כצל'ה הסביר לי, כי בא למחסום כדי להפגין את עמדתו, כי הכל ורעות־רוח הוא האיום, שהחזרת שטחים נוגדת את צרכי הבטחון. לדבריו, „הבטחון באיזור זה מותנה בהחזרת הרצועה; אי־החזרתה הוא הוא הפוגע בבטחון". עם חברי הקיבוצים הפגינו יותר תושבים מהעיירה הסמוכה שדרות. יצחק כהן, מראשי „פרוזדור", נמנה עמם. האירועים ברצועה ויוזמת שולץ – הוא אומר – עוררו רבים מתושבי קו הרצועה להביע דעתם בנושא השלום והבטחון ולתמוך במאמץ להשגת שלום יציב עם הערבים.

בתים ישנים חיים בראשון

מאת דני צדקוני

בניגוד לערים אחרות ישנו מקום בארץ שבו משמרים דווקא את בנייני העבר. המדובר בראשון־לציון בת ה־106 וברחל גיסין, מנהלת המוזיאון לתולדותיה. סמוך למוזיאון נמצא בית־הכנסת, המשמש זה כמאה שנה כבית תפילה. הוא הוקם בשנת 1885 בכספי הברון. לא הרחק משם נמצא מבנה ציבורי אחר מאותה תקופה, הממלא פונקציה שימושית בימינו – בית העם. מבחינה היסטורית מציין המבנה את השתחררותה של ראשון־לציון משלטון הפקידות של הברון. הוא הוקם בשנת 1898 מכספי איכריה, כבית הוועד שלהם, בית הספרים של המושבה וגם כסוכת התזמורת המפורסמת שלה.

בית העם הישן מכיל רק 150 מקומות ישיבה באולמו. מייסדי ראשון־לציון, הביל"ויים, לא חלמו בשלהי המאה הקודמת שהם מניחים יסוד לעיר גדולה כמו זו של היום. גם כיום הוא עדיין מוקד תרבותי־חברתי. מתקיימים בו חוגים שונים, „שבתרבות" וכמובן, ישיבותיה של מועצת העיריה. הבית שנה במשך השנים ועכשיו עומדים להחזירו, לפי חומר תיעודי הנמצא במוזיאון, לצורתו המקורית.

אתרים ציבוריים רבים נשמרים בראשון־לציון, ביניהם מגדל המים. שנים עמד המגדל כתצוגה בלי ראש, כלומר בלי הבריכה. עכשיו שוחזר הגג שלו והמרפסת שמתחתיו. לא הרחק מהמגדל שוקמה באר המושבה וכיום מוצגת בה תוכנית אור־קולית.

מה שהיה בעבר פרדס המושבה, נהפך לגן המושבה, ואחר־כך לגן העיר. ב־1884, כשראשון היתה בת שנתיים, הוקמה במקום הזה תחנת נסיונות חקלאית בניהול הביל"ויי מנשה מאירוביץ', שהיה גם אגרונום, ועמיתו הצרפתי דיגור. השנים ניסו לטעת בה נטיעות מאירופה ומאסיה ולהתאימן לאדמות החול המקומיות. לצוות החוקרים הצטרפו במשך השנים שני גננים והם נטעו את האקליפטוסים, שהובאו בעיקר „לטיהור האוויר (לא לייבוש הביצות, כמו שחושבים בטעות). את האקליפטוס נטעו בחולות, כי שורשיו הארוכים מסוגלים למצוא מים במעמקי הקרקע החולית. ענפיו הרחבים הם שטיהרו את האוויר. האקליפטוסים נפוצו בכל הארץ וסייעו בעצירת נדידת החולות.

אנשי המוזיאון איתרו בגן העיר 30 עצים ששרדו מימי תחנת הנסיונות, ביניהם אקליפטוס, שקמה, זית, פיקוס הגומי ופיקוס קדוש, ברוש, קוקוס, תמר כנרי ועוד. בית גורדון, או מלון „לונדון", שוכן ברחוב אחד העם והוא מהבתים הראשונים במקום. הבית עבר גלגולים רבים עד שרכשה אותו בשנות ה־20 משפחת לונדון ופתחה בו מלון. ראש העיריה, מאיר ניצן, פעיל מאד בשימור עברה של עירו ולכן רכשה העיריה את הבית והוא יהיה אגף במוזיאון השכן. מהריסה ניצל גם ביתו של הייסמן, אחד מעשרת הבתים הראשונים במושבה. הוא יישמר כבית איכרים טיפוסי מסוף המאה הקודמת ומתחילת המאה הנוכחית.

רשות הדואר
השירות הבולאי

בקרו בתערוכת הבולים הלאומית
"עצמאות 40"

בנייני האומה, ירושלים, ב'-ט' באייר התשמ"ח 19 עד 26 באפריל 1988

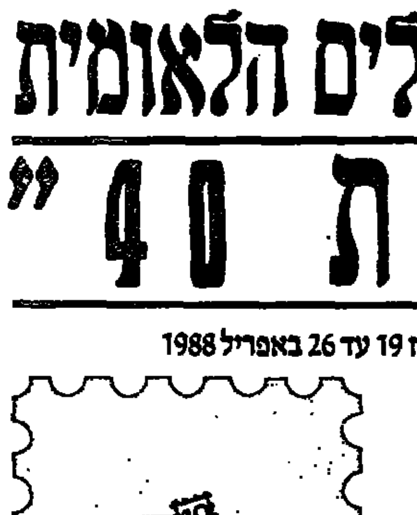

★ 1300 מסגרות, 300 אספנים מ-13 ארצות
★ מוצגים מיוחדים מתקופות וארצות שונות
★ אוספי נוער ופעילויות לנוער
★ תצוגה בנושא הבול כעזר הוראה
★ תצוגה של ספרות בולאית
★ מעל ל-30 דוכני סוחרים מהארץ ומחו"ל
★ אביזרי בולאות במחירים מיוחדים
★ סניף דואר מיוחד, דלפק ותצוגה של השירות הבולאי

לבני הנוער
ב-21.4.88 יום הנוער: הכניסה לבני נוער חינם!
ביום הנוער יחולקו כ-2000 שקיות שי של בולים
כ-700 שקיות שי בולים יחולקו לבני הנוער בכל יום אחר בימי התערוכה.

שעות פתיחת התערוכה וסניף הדואר
המיוחד:

יום ג' (יום הפתיחה) 19.4 (ערב יום הזכרון)	18.00-13.00
יום ד'-ה' 4 20 4 21	22.00-10.00
יום ו' 22.4	14.00-10.00
מוצ"ש 23.4	23.00-20.30
ימים א'-ב' 4 24 4 25	22.00-10.00
יום ג' (יום הנעילה) 26.4	14.00-10.00

"עצמאות 40"
חוויה תרבותית לכל המשפחה

הפשעים: כלפי האנושות, העם היהודי, נרדפים, פשעי מלחמה

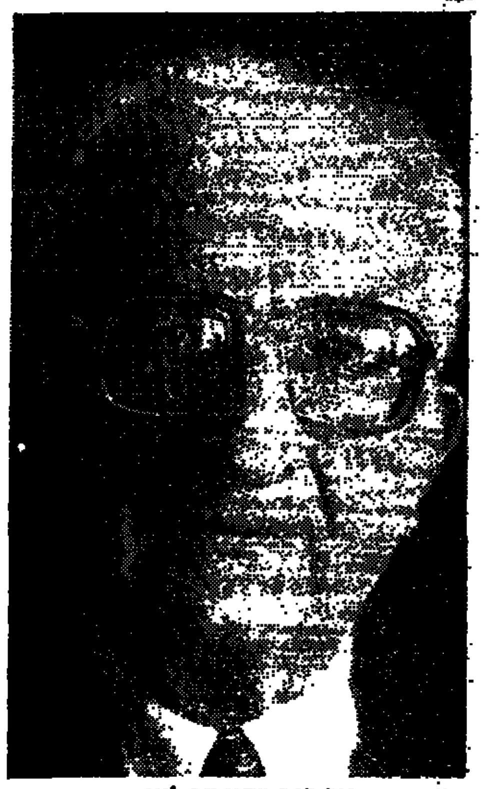
אב בית הדין דב לוין

השופטת דליה דורנר

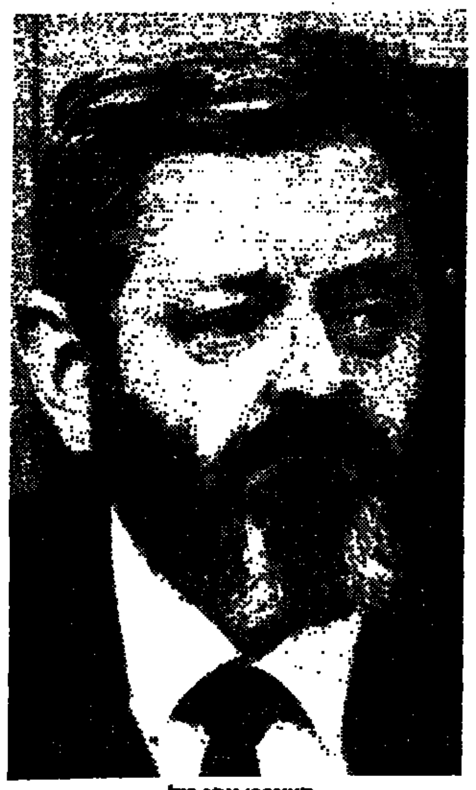
השופט צבי טל

התובע מיכאל שקד

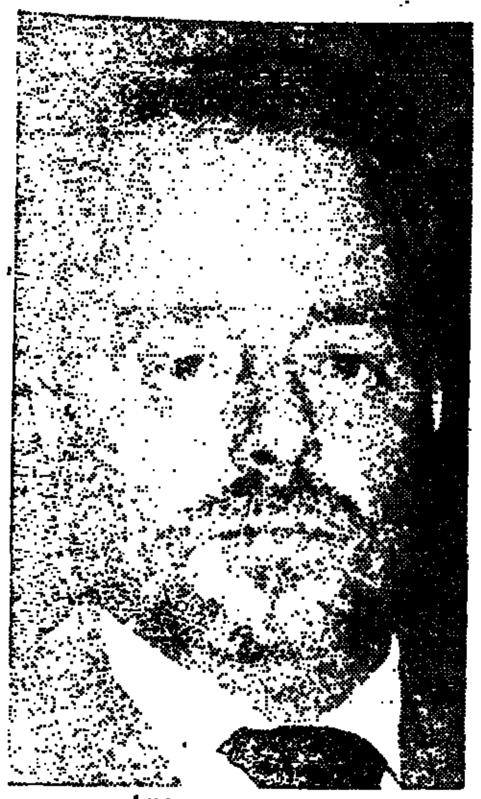
הסניגור יורם שפטל

הסניגור [illegible] או'קונור

קטעים מהכרעת הדין במשפט דמיאניוק שהוקראו אתמול בבית המשפט בירושלים

(עו). – השופט דב לוין פתח את דבריו אתמול בבוקר במשפטים הבאים: מונח בפנינו כתב אישום רחב היקף עצום ומזעזע בתוכנו, מילותיו צורבות, עלילותיו מעוררות פלצות. דומה שהעובדות המהוות את תשתית האישום, תוארו על דפי כתב האישום בכאב עצום, בעין דומעת וביד רוטטת. שהרי בכתב אישום זה מגוללת התביעה פרק בסיפור השואה האיומה מכל שפקדה את העם היהודי למוד הסבל לדורותיו. פרק מעשה ההשמדה המתוכנן והמחריד, הבלתי נתפס ולא נסלח, של 870,000 מבני העם היהודי, אנשים נשים וטף שהובלו כצאן לטבח מכל רחבי פולין ומקהילות ישראל אחרות באירופה והוכחדו באכזריות לא תשוער במתקני ההשמדה שבמחנה טרבלינקה.

המדינה פורשת בכתב אישום זה את המדיניות הזדונית של גרמניה הנאצית להכחיד, בעזרתם של עוזרים ומשתפי פעולה מקרב העמים, את העם היהודי תוך ביצוע מעשי פשע שאין להם אח ורע, פשעים כלפי העם היהודי, פשעים כלפי האנושות, פשעי מלחמה ופשעים כלפי בני אדם נרדפים. מעשים אלה, כפי שהם מתוארים בכתב האישום, ביצע לפי הנטען הנאשם בהתלהבות ובתאוות רצח. דומה כי העובדות הסדורות והערוכות בכתב האישום פרקים פרקים, סעיף אחר סעיף, מבצבצות ועולות מתוך ערפל העבר הלא-רחוק המדחוק במכוון או מתוך שכחה אל תהום הנשיה.

את מסך הערפל הזה ככל שהוא קיים נקראים אנו לפזר, את האמת המרה ככל שהיא התקיימה מבקשים אנו לחשוף, להעביר ולקבוע וכן להחליט אם יש לנאשם יד במעשים הללו. הכל על פי סדרי הדין ועל פי מכלול ראיות ובדיקות והדרך המאפשרת קביעת ממצאים והסקת מסקנות מעבר לספק סביר כנדרש ובמתחייב בהליך פלילי. זוהי משימה קשה וסבוכה שנעסוק בה בבגד סמכותנו בהדרת קודש ומתוך האחריות הכבדה המוטלת עלינו. בהדרת קודש משום שנדרשים אנו לזכור את גורלו המר והנמהר של העם היהודי לתפוצותיו באירופה, בימים האפלים של השואה האיומה ולהלך בנתיב היסורים והמוות העקוב בדמם הרותח בדמעותיהם של מיליוני בני אדם, ולענייננו 87 ריבוא בני אדם, אנשים נשים וטף, שנהרגו, שנשחטו, שנשרפו ושניספו על קידוש השם בידי המרצחים הגרמנים ועוזריהם משאר העמים. במלוא כובד האחריות – משום שמוטלת עלינו החובה לקבוע בדרך משפטית אמיתות היסטוריות באשר להתרחשויות שפקדו את עולמנו באחת התקופות האפלות ביותר בתולדות העמים.

הנסיון להלך אימים

ג'ון איוואן דמיאניוק שבבחרותו שירת בצבא ויצא להילחם בצבא הגרמני הפולש, שנפצע ואושפז, חזר לשרות ונפל בשבי, שזוהה את מאורעות השבי, שרד המלחמה, היגר לארה"ב, בנה בה את ביתו חי לו בשלווה בחיק משפחתו וקהילתו, עד שנחשד הנאשם בביצוע הפשעים האיומים המיוחסים לו והועמד לדין בפנינו.

תחושת אחריות זו מחייבת אותנו לשקול את העובדות באחריות ובקור רוח בזהירות ובקפידה, בהסרת שיקולים שברגש ובהתעלם מכל מה שנאמר ונכתב ונדון מחוץ לכותלי בית המשפט, אם בתקשורת ואם בקרב הציבור הרחב. המשפט הוא פומבי, העניין בו הוא כללי

את מסך הערפל ככל שהוא קיים אנו נקראים לפזור את האמת המרה ככל שהתקיימה אנו מבקשים לחשוף

ונרחב. טבעי איפוא שנמצאו מי שלא עצרו בעצמם והתבטאו לגופו של עניין בדרך שאינה הולמת את כללי הדין הולה בהתבטאויות כאלה במהלכו של משפט. יש להצטער על כך, כשההורמון לנו גם מחינו על כך ומכל מקום שלמים אנו עם עצמנו, שבבואנו להכריע את הדין נשכיל להשכיחם מלבנו. באותה מידת האחריות משוכנעים אנו כי נדע להזהיר מתודעתנו את כל אותן הטענות חסרות השחר והעדויות הבסיס שהושמעו כאן, אנו רוצים לקוות בהיסח הדעת, ורק בשל שאת הטיעון על ידי סניגור זה או אחר. כוונתנו לטענות המרשעות את ההליך שהתנהל בפנינו, למשפטי ראווה או למשפט דרייפוס הידוע לשימצה וטענות שהעלה לכאורה מתוכנן אבק של נסיון להלך אימים על בית המשפט. ביקרנו טענות אלה בעת השמעתן, שכן לדעתנו לא ראוי היה להשמיען במשפט זה, שניהלנו להבנתנו במלוא ההתחשבות, אורך הרוח והעזרה שבית משפט יכול לגלות כלפי בעלי דין. אנו רוצים להאמין כי הדברים הפעלו אך ורק בלהט הטיעון, מכל מקום כאמור נרון תהליך במשפט דנן ללא פניות, ללא מורא, במלוא האחריות והכבוד ביושב הנציב תדיר בפני כל בית משפט, לחון דין אמת לאמיתו על פי מכלול הראיות הקבילות והכשרות אשר הוצגו בפנינו ועל פיהן בלבד.

בכפוף לאמור לעיל חשנו כי הגישה הרצינית, מידת האחריות הראויה והכובד הראש הנדרש אפיינו גם את צוות התביעה וגם את צוות הסניגורים, שעשו לילות כימים יכולתם, איש איש על פי דרכו וסגנונו בלימוד החומר והבהעת הראיות בהצגת גירסותיהם והשמעת הטיעון. אכן עשייתם הצטיינה בעמקות, ביסודיות מתוך תחושת הזכות והחובה שנתגלגלה להם לסייע לבית המשפט במשימתו הכבדה לחשוף את האמת ולעשות דין צדק בעניין דנן, ועל כך נתונה להם הערכתנו ותודתנו.

84 פסקאות בכתב האישום

כתב האישום הוא רחב בהיקפו מפורט וסדור בצורתו ב–84 פיסקאות סוכם הוא ביסודיות ובפירוט רב את לידתה של התוכנית השטנית שהתגבשה ונוסמשה על פי תורת הגזע של השלטון הנאצי בגרמניה ושבמסגרתה תוכנן להביא פתרון סופי לעם היהודי. הוא מתאר את הצעדים שנינקטו על ידי השלטון הגרמני הנאצי למימוש תוכנית זדונית זו באמצעות גרמניים ואנשי משטר מסייעים שנוייסו למימוש תוכנית זו בקרב עמים שונים כדי שיסייעו בידם בביצוע מעשי הרצח ההשמדה וההכחדה.

כתב האישום מסביר את השיטות ואת התהליכים לפיהם הוקמו מחנות ההשמדה ברחבי פולין ואת התהליכים ואת הפעולות שנינקטו לקידום הרג של המוני בני אדם בשיטתיות מחרידה. במיוחד עומד כתב האישום על מה שהתרחש בשנת 1942 ו–1943 בגיא ההריגה שבמחנה טרבלינקה ועל החלק המיוחס לנאשם במעשי הרצח ההתעללות וההתעברות ובהתפקיד שמילא לדעת התביעה ברצון ובהתלהבות במימוש התוכנית הרצחנית הנפשעת.

פרק י"ג מוכתר "העבירות שביצע הנאשם". נאמר בו כדלקמן: במעשיו המתוארים לעיל גרם הנאשם ביחד עם אחרים למותם של מאות אלפי יהודים בכוונה להשמיד את העם היהודי השמדה גמורה או חלקית. בכך עבר הנאשם עבירות של פשע כלפי העם היהודי.

במעשיו במתוארים לעיל פעל הנאשם ביחד עם אחרים ברציחתה ובהשמדתה של אוכלוסיה אזרחית, בכך עבר הנאשם עבירות של פשע כלפי האנושות.

במעשיו המתוארים לעיל פעל הנאשם ביחד עם אחרים בתוך ארץ כבושה ברציחתם של בני אוכלוסיה אזרחית של ארצות כבושות בידי גרמניה הנאצית, בכך עבר הנאשם עבירות של פשע מלחמה.

במעשיו המתוארים לעיל גרם הנאשם בכוונה תחילה למותם של בני אדם נרדפים שאילו עשאם בשטח ישראל היה אשם בעבירות רצח לפי סעיף 300 לחוק העונשין תשל"ז 1977. על סמך כל אלה קבעה המדינה לסיכום כתב האישום כי הנאשם עבר את כל אחת מהעבירות הבאות: פשע כלפי העם היהודי, עבירה לפי סעיף 1(א)1 כהגדרתה בסעיף 1(ב)1 לחוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם תש"י 1950, פשע כלפי העם והאנושות, עבירה על פי סעיף 1(א)2 כהגדרתה בסעיף 1ב' לפי החוק האמור, פשע מלחמה עבירה לפי סעיף 300 כהגדרתה

במעשיו גרם הנאשם למותם של מאות אלפי יהודים בכוונה להשמיד את העם היהודי

לפי סעיף 1ב' לפי החוק האמור, פשעים כלפי בני אדם נרדפים עבירה לפי סעיף 2 ו' לחוק האמור ביחד עם סעיף 300 לחוק העונשין תשל"ז 1977.

אין כפירה במעשים

תגובת הנאשם לכל האמור בכתב האישום במיוחד למעשים ולעבירות המיוחסים לו בכתב זה השמעה בפנינו לראשונה מפי סניגורו בישיבת בית המשפט מיום 16.2.87 אך בהמשך המשיכה הסניגוריה והעלתה על הכתב תגובה זו את תשובתו המלאה. תגובה זו אשר להמצאת כלהלן:

א) שמו של הנאשם הוא אמנם ג'ון דמיאניוק כפי שמופיע ברישומיו הרשמיים בארה"ב אולם אין הוא נושא את השם איוואן ובוודאי שאינו איוואן גרוזני מטרבלינקה.

ב) הוא לא נמצא אף פעם עם כוחות העזר ששרתו את השלטון הגרמני ואין זה נכון כלל ועיקר כי גויים ממחנה שבויים לשרת במחנות ההשמדה של הס.ס.

ג) מעולם לא היה הנאשם במחנה טרווניקי ומעולם לא קיבל שם מספר אישי ו/או תעודה כלשהי ומכל מקום לא קיבל הנאשם את פיסת הנייר "מלאת שגיאות הכתיב הכתובה בשלל צבעי הקשת ואשר זוייפה בנוער כלשהו על ידי מנגנון הרשע והדיסאינפורמציה המשוכלל עלי ארמות המכונה הק.ג.ב., כלשון עו"ד שפטל, אחד מסניגוריו של הנאשם, בתגובה שבכתב הערוכה על ידו.

ד) הוא הנאשם לא הוכשר לתפקיד כלשהו במחנה טרווניקי שהרי מעולם לא היה בו וממילא לא מילא תפקיד כלשהו במבצע ריינהארד.

ה) מעולם לא היה במחנה ההשמדה טרבלינקה והוא הדין במחנה ההשמדה סוביבור.

ו) מאחר ולא שהה ולא מילא תפקיד כלשהו במחנה ההשמדה טרבלינקה, ממילא אין הוא "מפלצת אדם" שכונתה "איוואן גרוזני" כלשון עו"ד שפטל בכתב תגובתו, ואין הוא אותו איוואן שביצע את מעשי הזוועה המתוארים בכתב האישום.

בקליפת אגוז, תגובה זו מעבירה לאמור שאין הסניגוריה כופרת, אדרבא, היא מכירה ללא סייג בכך שכל מעשי ההשמדה ההרג וההתעללות והרדיפות המתוארים בכתב האישום אכן התרחשו בפועל, אולם כתב האישום נגוע ולוקה בטעות הזהוי, דהיינו, כתב האישום מייחס לו לנאשם ביצוע כל אותן עבירות שבוצעו בפועל על ידי אדם אחר.

מדיניות הפתרון הסופי

אב בית הדין ציין, כי חשיבות ממדריגה ראשונה ניתנה בהכרעת הדין למידת הקירבה של אותם עדים למוקד המעשים הנפשעים שבוצעו בטרבלינקה. כן ציין, כי בעונש שקבע המחוקק לפשעי הנאצים כלול גם עונש מות, אולם לשם כך אין להתפעל בהודעה מפי הנאשם, אלא על דרישה כוח להיות מוכחת. לכן התעלם בית המשפט מהודעה חלקית שמסר הנאשם לגבי עובדות מסויימות, אלא התייחס להוכחות במלוא והיקף והכלל הנושאים שנדעלו במהלך משפט זה.

השופט לוין המשיך, כי טרבלינקה הוקמה במסגרת תוכנית הרייך השלישי להשמדה טוטאלית של היהודים מכל רחבי אירופה. על פי השקפה זו פעלה גרמניה הנאצית, זאת לאחר שהמנהיג אדולף היטלר הכריז עליה כאידיאולוגיה רשמית שלו, ואז הפכה למדיניות שיש לבצעה הלכה למעשה.

אולם הנאצים ביקשו להסוות את מעשיהם הנפשעים, אשר אותם ביצעו בהדרגה: תחילה שלילת רכושם של היהודים, לאחר מכן שלילת אזרחותם (חוקי נירנברג בשנת 1935), מאוחר יותר עבר השלטון הנאצי לעידוד הגירת יהודים, תוך רדיפות, נגישות ומעצרים, ורדיפה שנמשכה עד מלחמת העולם השניה ב–1939. במהלך המלחמה הם עברו לשלבים נוספים בתוכניתם השטנית, עד להשמדה וההרג הטוטאלי.

פסק הדין מתאר בפירוט את רדיפת הנאצים כאשר ריכזו היהודים בגיטאות השונים, וסבלו שם מסיוט מתמשך, עד אשר אלה שלא יכלו לעמוד בסבל מתו או תלו את עצמם.

במקביל לפלישת גרמניה לברית המועצות ב–1941, תוכננה גם ההשמדה של היהודים מהשטחים שנכבשו. כך התגבשה בצמרת הנאצית, התוכנית הנוראה מכל – להשמיד את כל יהדות אירופה. הצמרת הפיקודית של הנאצים גילתה התלהבות יתרה לביצוע הפתרון הסופי, אשר תוכנן בקפידה ודקדקנות על ידי המופקדים על המבצע, הכל נעשה תוך נסיון להסוות פעולות אלו מעיני זרים.

לפיכך ב–3.9.41 נעשה במחנה אושוויץ נסיון ראשון להשמדה על ידי גזים. תחילה רוכזה קבוצה של שבויים סובייטים, אשר נרצחו בשיטה זו, ובאשר נוכחו הנאצים ששיטה זו אכן יעילה ועונה על צרכיהם – אז נסללה הדרך לביצוע ההשמדה ההמונית, כאמור למימוש הפתרון הסופי.

האור הירוק למיבצע זה ניתן בוועידת ואנזה, שם נקבעו האנשים המופקדים על ביצוע, כאשר בראשם עמד ריינהרד היידריך שעל שמו נקרא מיבצע ההשמדה כולו.

אז הוחלט על הקמת שלושה מחנות השמדה במזרח פולין – מחנה בלזן, סוביבור, ומחנה טרבלינקה, שיועד ליהודים מאיזור ורשא. בכל מחנה הוצבו 30 – 20 גרמנים, אך אלה נזקקו לכוחות עזר רבים יותר, אשר גוייסו מקרב שבויי המלחמה הסובייטים והיו בעיקר אוקראינים וליטאים. מגויסים אלו הועברו תחילה למחנה האימונים בטרווניקי, שם עברו הליכי מיון ורישום ולאחר סידרה של אימונים הוצבו במחנות השמדה שונים. מכל מקום, מחנה טרווניקי היווה למעשה את המרכז של כל כוחות העזר הללו, אשר חלק ניכר מהם מילאו קודם לכן תפקידים בגיטאות, ולאחר מכן במחנות ההשמדה.

תיאור מחנה טרבלינקה

השופט לוין פסח פה ושם על קטעים מהכרעת הדין, כלל תיאור מפורט של מחנה טרבלינקה. בהמשך צויין בפסק הדין, מעדותו של מפקד המחנה שטנגל, אשר סיפר, בשעתו כי להערכתו אפשר היה לחסל 3000 בני אדם תוך שלוש שעות ואילו במשך 14 שעות ניתן לחסל בתאי הגזים 13 אלף בני-אדם. כן צויין שם, כי היו ימים רבים שלליטאים הללו עבדו מבוקר עד ערב כלל בעבודת תאורה, ולפיכך ניתן לאמוד את היקף קצב ההשמדה באותם ימים.

המסע הנורא הזה של יהודי אירופה למחנה טרבלינקה נמשך חודשים רבים, כאשר על פי הפקודה מגבוה חייבים היו כל היהודים להתחסל עד נובמבר 1942, ובהתאם לכך נעשו גם כל הסידורים – עם הנהלת הרכבות וכדומה. אמנם המיבצע כולו לא הושלם ב–1942 אלא לקראת סוף 1943, אבל בכל הזמן הזה הושמדו במחנה טרבלינקה 870 אלף יהודים, תוך כדי תיכנון וביצוע מדויקים ללא תקדים.

מכאן עבר פסק הדין לתאר את המסע אל המוות כפי שהשמיעו הניצולים המעטים שהעידו במשפט. כמו כן מובאים בהכרעת הדין סיפורים ועדויות משל אותם ניצולים אשר הלכו לעולמם אולם העדויות שלהם נתקבלו כקבילות במשפט.

השמש זרחה והשוחט שחט

פסק הדין מתאר להלן את מעשיהם של עובדי הכפיה במחנות, תוך ציון העובדה שהללו לא סייעו חלילה בפעולות ההשמדה אולם הוטל עליהם לבצע עבודות סיוע סביב מנגנוני ההשמדה הללו. מתי מעט חזר מגיא ההריגה הזה בטרבלינקה כאשר הם עדיין נושאים בנפשם הכמוס את אשר עבר שם כדי לספר זאת לעולם, כיצד גזרו הגרמנים שמד על העם היהודי וכיצד ביצעו את זממם זה.

תוך כדי תכנון וביצוע מדוייקים ללא תקדים הושמדו במחנה טרבלינקה 870,000 יהודים

כל התהליך הזה של השמדה נמשך כשעתיים בכל פעם, כאשר מאות האלפים הובלו אל תאי הגזים בשביל אשר כונה בפיהם "הדרך לשמים".

אולם, כשגבור המשלוחים ולא יכלו לעמוד בקצב ההשמדה, נבנה תא גזים נוסף בטרבלינקה. על הפעלת שני תאי הגז הופקד נאצי בשם שמידט אשר לצידו עוד שני אוקראינים ניקולאי ואיוואן. זה האחרון עשה מלאכתו בתאווה יתירה ואכזריות רבה. העד אליהו רוזנברג שעבד בניקוי תאי הגזים העיד וסיפר כי כיצד הפעילו השניים הללו את מנוע הגזים. כאשר הוכנס לתא משלוח רצו לסגור את הפתחים היטב סיפר העד, ואף הבאנו חול כדי לאטום כל סדק. משסגרנו את הדלת ופיזרנו את החול החלה הרעש הגו וכאשר התמלא התא בגז התחלתי לשמוע בכי וצעקות אימים, וזעקות של שמות ילדים ואנשים – "מאמא , מאמא, שמע ישראל". כעבור 20 רגע השתתק הכל וכשנפתחה הדלת הייתי רואה בחורים צעירים שוכבים על גופות של אחרים, ובעינים התמלא עשן כחלחל מן התא. הם מתו מחנק נוראי, רבים מהם בעמידה, וכאשר נפתח התא נפלו ועלינו היה למשוך ולהשליך אותם למטה. בדרך כלל היינו שני אנשים לוקחים גוויה אחת, אבל כאשר בער להם לנאצים לקח כל אחד מאתנו גוויה והוריד למטה.

כך נישאו הקרבנות מיוסרים ומושפלים בחייהם ובמותם באלונקות אל בורות הענק שהוכנו בעוד מועד נאמר בפסק הדין תוך כדי ציטוט מ"עיר ההרגה" של ביאליק: "השמש זרחה, השיטה פרחה והשוחט שחט".

מעשי הזוועה של איוואן

כאן עבר פסק הדין לתאר את מעשי הזוועה שביצע איוואן האיום בטרבלינקה , ומצוטטים דברים מפי העדים הניצולים: היתה לו להרוות ולהתעלל בקרבנותיו, היה מכה מכות רצח, מרביץ את הגוויות ומסתכל עליהן. איוואן אמר למישהו מעובדי הכפיה היהודים שיקיים מגע מיני עם אשה מתה. הוא היה מסתכל בתאווה בעת עקירת עיניים, כריתת ידיים והיה יצור שלא מן הפלנטה הזו. יום אחד בא האשמראי הזה איוואן עם מקדחה וקדח באחוריו של אחד מהקרבנות, באומרו: אם תצעק אני יורה בך. איוואן היה סופר-משוית בטרבלינקה.

הוא לא היה חייב לעשות מה שעשה, אבל התענג מכך שהוא מתעלל בחיים ובמתים. הוא נהגה כשהיה פותח את המתג כדי להזרים את הגזים לתא ההשמדה. לא כבכדי כינו אותו איוואן האיום.

בקרב המובלים למחנה טרבלינקה היו מעטים שהעלו מחשבות על הימלטות משם אבל הסיכויים היו קלושים מאד. רק בודדים הצליחו אכן לברוח וחלק מהם נתפס על ידי כפריים בסביבה והוחזר למחנה. במקרה אחר, נעץ יהודי מעובדי הכפיה סכין בגבו של מפקד נאצי במחנה והרגו – ומייד רוצצו את גולגלתו ונרצחו כל אלה שהיו במקום. מעדויות נוספות עולה שהיו עוד נסיונות לסכן את חייהם.

ב–2.8.43 פרץ המרד במחנה טרבלינקה, מרד שתוכנן היטב על ידי כ–60–70 מעובדי הכפיה במחנה, אבל בסופו של דבר נכשל כמעט לחלוטין. המרידה תוכננה לשעת אחר הצהריים, בכוונה להשתלט על המחנה כולו. אולם קרתה תקלה ובטרם הספיקו להוציא את הנשק מהמחסן, כפי שתוכנן, נשמעו כמה יריות . החלה בריחה המונית ומייד פתחו השומרים במירדף וביריות אחרי הנמלטים. רבים נהרגו במחנה ובקרבתו, ורק כמחצית כ–150 איש הצליחו להתחמק, אולם רבים מהם הוסגרו לאחר מכן על ידי האוכלוסיה המקומית ורק 50 – 60 הצליחו להישרד ולהימלט מהמחנה.

בין הניצולים עברה שמועה כי גם איוואן גרוזני האיום נהרג במהלך המרד, אולם, לדברי פסק הדין , התבררה שמועה זו כמוטעית ולא נכונה. השופטים מנתחים בהכרעת הדין את אותן עדויות של כמה ניצולים אשר סיפרו בשלבים מסויימים מוקדמים כי איוואן האיום נהרג במרד.

איוואן לא נהרג במרד

אחרי הפסקת הצהריים המשיך השופט צבי טל לקרוא מהכרעת הדין. כאן עוברים השופטים בתיאור מפורט את אשר אירע במרד בטרבלינקה, תוך שהם מנתחים את הגירסאות שהושמעו בשלבים מוקדמים על ידי כמה מן הניצולים,לפיהן נהרג איוון דמיאניוק במהלך המרד. על פי גירסאות אלה נהרג איוואן כאשר עובדי הכפיה היהודיים שהתמרדו ניסו להשתלט על התנורים.

באותן הגירסאות אף נאמר שבאותה מרידה נהרגו במקום כל הגרמנים שהיו שם ונהרס תא הגזים. אולם, ציינו השופטים בהכרעת הדין, התברר מאוחר יותר כי אף גרמני לא נהרג שם וכי לא אירע דבר לתאי הגזים באותה מרידה. מסתבר שהגירסאות הללו היו מבוססות על שמועות בלבד, שמועות שאותם ניצולים שמחו לקבלן כעובדה. אין כל יסוד לגירסאות בדבר הריגתו של איוואן במהלך המרד, קבעו השופטים. "כשקבענו כי הוא לא נהרג – הסקימו – נופלת גם הטענה כי הנאשם שלפנינו אינו יכול להיות איוואן האיום מטרבלינקה".

האליבי – נדחה

כאן קרא השופט טל תקציר מתוך פרק ארוך ומפורט המתייחס לאליבי שהעלה דמיאניוק במשפטו. על פי גירסתו, הוא שהה בין היתר 18 חודשים במחנה חולם, לאחר שנישבה על ידי הגרמנים בעת שנלחם לצד הצבא האדום במלחמת העולם השניה. גירסה זו צריכה לסתור את הטענה שבאותם חודשים שהה במחנה טרבלינקה, כטענת התביעה, וביצע שם את המעשים הנוראים המיוחסים לו. אולם גם כאן ניתחו השופטים אחת לאחת

אין יסוד לגירסאות השונות לפיהן נהרג איוואן במהלך המרד במחנה טרבלינקה. כשקבענו כי הוא לא נהרג, נופלת גם הטענה כי הנאשם שלפנינו אינו יכול להיות איוואן האיום

את טענותיו של הנאשם, ואת גירסת התביעה, ומצאו כי אין שחר לאליבי זה שהעלה דמיאניוק.

הכרעת הדין קובעת, כי טענת אליבי עשויה לשמש כחרב פיפיות, שהרי אם נופלת הטענה הזו – יש בה כדי לחזק את טענת התביעה ומי שטוען לאליבי ונמצא כוזב – גם אז הוא מחזק בכך את הראיות נגדו.

פסק הדין מציין,כי בשני המשפטים שנערכו לדמאניוק בארה"ב, האחד כאשר הוא ביקש להתאזרח והשני מאוחר יותר בבקשת השלטונות לגירושו, הוא נחקר בשבועה והשיב על שאלות. שם הוא לא הזכיר כלל שהיה במחנה חולם. כמו כן התעלם מן הטענה שהשמיע במשפט פה בירושלים, כי בעת שהותו במחנה זה עבד רוב הזמן בכריית כבול, עבודת פרך שממנה סבל קשות. הוא הסביר זאת כאן, כי הדברים הללו פשוט נשכחו ממנו, אבל לא נתן הסבר ממשי לשכחה זו. עד אשר הזמן עד ההגנה פרופ' וכנאר מהולנד והציע הסברים משלו לאותה שכחה. אולם ההסברים הללו, קבעו השופטים, אין להם על מה שיסמכו.

שכחת שמות היא אומנם תופעה נפוצה, אולם מקטעים שונים במהלך המשפט התברר כי לנאשם זה זכרון טוב מאד במקרים רבים, ואין שום הסבר לעובדה שהוא התעלם דווקא מחוויות קשות בלתי נשכחות בחייו, כמו סבל הרעב הנורא וכריית כבול ועבודה קשה. לפיכך, מקובלת על בית המשפט עמדת בא כח התביעה כי הסבריו של פרופ' וכנאר חסרי בסיס הם, וכל אלה מביאים את בית המשפט שלא להאמין לגירסת הנאשם ולאליבי שלו, כאילו שהה 18 חודשים במחנה חולם. אין זו אלא גירסה בדויה, והוא הדין לגבי עבודתו כביכול בכריית כבול באותו מחנה.

האמור לעיל מביא אותנו שלא להאמין בעדות הנאשם, שלא נתמכת בשום ראיה אחרת, כי הוא שהה 18 חודש במחנה חלם

מכאן עוברת הכרעת הדין,לנתח את עדותו של אוטו הורן, שלדברי השופט מצויה בעדותו ראיה המפריכה גירסאות על הריגתו של איוואן גרוזני מכל וכל. ראיה נוספת נמצאה בעדותו של אבילבלצקי לפיה הסתבר כי איוואן גרוזני שרד גם אחרי המרד, היה בסוביבור ומשם המשיך למחנות ריכוז אחרים. בסיכום פרק זה, אומרים השופטים, כי אין כל יסוד לגירסאות על דבר הריגתו של איוואן בעת המרד. משקבעו השופטים כי איוואן האיום לא נהרג בטרבלינקה נופלת, לדברי השופטים, הטענה כי הנאשם אינו יכול להיות איוואן האיום שנהרג בטרבלינקה. וכך על בית המשפט לקבוע אם הנאשם הוא אכן איוואן האיום.

מיסמך טרווניקי – אותנטי

בית המשפט רואה את עיקרי הראיות בעדויות ובהודעות של העדים שהצביעו או שלא הצביעו על תצלומי הנאשם כמי שמוכר להם מטרבלינקה. בצד ראיות אלה תופש חלק חשוב של המשפט, אומר השופט טל, למסמך הקרוי "מסמך טרווניקי" (ת–149). התביעה רואה מסמך זה כאותנטי, המוכיח כי הנאשם שירת בכוחות העזר של הס.ס. כאמבן במחנה השמדה, ואילו ההגנה רואה בו זיוף סובייטי מעשי ידי הק.ג.ב. כן תופש חלק חשוב של המשפט לטענה של הנאשם "במקום אחר הייתי", טענה הידועה כאליבי.

הנאשם טוען, הוסיף השופט טל, כי בכל תקופת קיומו של מחנה ההשמדה בטרבלינקה היה הוא עצמו בשבי הגרמנים במחנה השבויים בחלם. הוכחת טענה זו אפילו רק במידה המעוררת ספק סביר באשמת הנאשם, יש בה כדי לזכותו. ואילו הפרכת טענה זו או סתירתה יש בה לחזק את הראיות של התביעה.

בית המשפט, מטעים השופט טל, הלך לפי סדר חשיבות הראיות מניתוח ראיות הזיהוי דרך מסמך טרווניקי ועד לטענת האליבי ושאר טענות.

כאן עובר השופט לנתח את טענת האליבי של הנאשם. הנאשם בהגנתו טען כי לא זו בלבד שהעדים טועים בזיהוי אלא שבאותה שעה העדים כביכול ראו אותו בטרבלינקה, במקום אחר היה.

גירסת הנאשם: הנאשם טוען כי בזמן שאיוואן האיום עשה את מעשיו הנוראים בטרבלינקה, היה הנאשם עצמו בשבי הגרמנים בפולין, במחנה שבויי מלחמה הנקרא חלם או חולם.

עיקר טענת האליבי מתמקדת בפרק הזמן שהנאשם טוען כי שהה במחנה השבויים בחלם. לפי טענתו ולפי סדרי הזמנים שהוא מציע מקביל זמן שהותו בחלם לזמן פעילותו של איוואן האיום בטרבלינקה. על טענה זו לא הגישה ההגנה כל ראיה פרט לעדות הנאשם עצמו. לפיכך כל טענת האליבי תלויה במהימנות של הנאשם ובשאלה האם עלה בידו לעורר ספק סביר שהוא אכן שהה בחלם כל אותו פרק זמן ולהפך. התביעה תוקפת את עדות האליבי של הנאשם הן מצד עצמה והן מצד הרקע ההיסטורי. מצד עצמה על אי סבירותה, על דלות הפרטים וריבוי הגירסאות והסתירות הפנימיות בה. מן הרקע ההיסטורי הביאה התביעה ראיות אשר לדעתה מפריכות את טענת האליבי, ועיקרה כי אם שהה הנאשם בחלם 18 חודש כי אז לא יכול היה סמוך לכך להגיע בגרץ את הדיביזיה האוקראינית ולא את צבא ולאסוב בהייברג כי צבאות אלה באו לעולם זמן רב לאחר מכן. גם בית המשפט בחן את גירסת האליבי של הנאשם ואת הרקע ההיסטורי. בית המשפט אומר כי גירסה נבחנת בין היתר בסבירותה בהיעדר סתירות בה ובהתאמה לזמנה ולמקומה. ייאמר מיד, שאין לזקוף כל סתירה וכל אי דיוק לחוסר זכרון. טבעי הדבר שברבות העתים מתחלפים לאדם סדרי זמנים וסדרי מאורעות והוא טועה בין מוקדם למאוחר. כן טועה אדם באומדן פרקי זמן שונים בעברו. ואולם בגירסאות הנאשם ישנן סתירות היוצאות ללמד מעט או הרבה על הרגשת אשם והבאה ניכרת ששינויי הגירסאות המתחלפות לא באו בשגגה מחמת שיני הזמן אלא ביודעין ומתוך מצוקה.

גירסת הנאשם

כאן עבר בית המשפט לנתח את גירסת הנאשם. לפי התביעה הגיע הנאשם למחנה טרווניקי לא יאוחר מ–19 באפריל 1942 ולאחר מכן ביצע הנאשם את הפשעים המיוחסים לו בטרבלינקה מאוקטובר 1942 ועד לסיום תהליך ההשמדה בטרבלינקה בסתו 1943. בינתיים שהה פרק זמן מסויים בסוביבור מ–27 במרס 1943 .

בעדותו אומר הנאשם כי למחנה חלם הובא בסתו ושהה שם כ–18 חודש. השבויים עבדו מבוקר ועד לילה. רוב הזמן, החל מאביב 1943, הועסק הנאשם בכריית כבול. העבודה היתה מפרכת ביותר, צריפו לא הוסק, הרעב והמחלות והקור עשו שמות בקרב השבויים אלפים מתו וגוויותיהם פונו דבר יום ביומו. הנאשם היה מוכן למכור את נפשו בעד לחם ובשרו כחש על עצמותיו. לא נותר בו אלא עור ועצמות.

והנה בארה"ב עמד הנאשם בפני שני משפטים. בעדותו המוקדמת ב–1970 אומר הנאשם כי היה רק בשני מחנות בפולין. הראשון רובנו ואת השני אינו זוכר. הנאשם כאמור לא נתן הסבר של ממש לשכחתו. עד שבא פרופ' וכנאר נתן הסבר לשכחתו. אשר לשכחת שם [illegible] לא ידע את שם המחנה חלם. [illegible] המחנה היה ידוע אולי כסטלג 370. [illegible] הנאשם לא ידע את השם לא [illegible] הנאשם נכנס ויצא במחנות [illegible] דומים זה לזה כי אז [illegible] זה הזכרו של מחנה חלם [illegible] לא שמחנה חלם נשכח מלב הנאשם [illegible] להזכיר אותו בספרו את קורותיו. [illegible] פרופ' וכנאר בחקירה [illegible] עד זה גירסה אחרת [illegible] של הנאשם במחנה.

ההסבר [illegible] של הנאשם בילדותו בזמן הרעב [illegible] ההיסטורית במלחמה ופציעתו הקשה, כל [illegible] את ליבו.

אבל [illegible] על ידי הנאשם עצמו האומר [illegible] והלוא אין אדם נזכר בדבר אלא [illegible] אומר השופט. גם ההסבר [illegible] דומים זה לזה, עם [illegible] של הנאשם ולא [illegible] גם הסבר זה פורח באויר.

האמור לעיל [illegible] שלא להאמין בעדות הנאשם שלא [illegible] כי הוא שהה 18 חודש במחנה חלם. [illegible] זה רק מתחזק מדלות הפרטים [illegible] אין הנאשם יודע לתאר [illegible] לא את שכניו בבריקו ולא [illegible] ולא שם של בעל תפקיד [illegible].

גירסתו על [illegible] כי הוא שהה בחלם 18 חודש או יותר, [illegible] על הרעה לאור האופי הטריטוריאלי של [illegible] רק לקבוע את המועד המוקדם ביותר [illegible] להם וכן את המועד המאוחר ביותר [illegible] של הנאשם.

אבל גם אם [illegible] הזמן האופטימלי עבורו בחלם, [illegible] לקבוע את מועד פינוי מחנה חלם [illegible] נותר פער של כ–18 חודשים עד שהדיביזיה האוקראינית החלה להתארגן בגרץ.

[illegible] – מיסמך טרווניקי

הכרעת הדין [illegible] לטענת הנאשם והסניגוריה כי מיסמך טרווניקי [illegible] כי זיוף מיסמכים מצד הק.ג.ב. [illegible] בכלל במציאות הסובייטית הזו. אלא [illegible] בפסק הדין, הספקו לתביעה 3 [illegible] בצורתן הדומות בתוכן למיסמך [illegible] ת–149 במשפט זה.

[illegible] על ידי השלטונות הסובייטים [illegible] של משרד החוץ הישראלי, והובאו על ידי [illegible] האמור המצוי בקשר הדוק עם [illegible] בטענתה שאלה הם זיופים וכי לא ניתן [illegible] זיופי הק.ג.ב. המיומן במעשים [illegible].

בית המשפט קבע, כי [illegible] התאורית שהוייפן [illegible] לא ידגיש בזיוף אינה מתקבלת על [illegible] שהרי על פי גישה זו ניתן לטעון כך לגבי כל [illegible] קבע בית המשפט, הפרטים [illegible] בזהים ועוד – כפי שמופיעים [illegible] טרווניקי – מתאימים לאלה של הנאשם [illegible] עצמו ניסה לטעון במהלך המשפט [illegible] וכמה פרטים כגון צלקת [illegible]. אולם במהלך המשפט שינה [illegible] האחרות.

פסק הדין [illegible] השונות שהובאו סביב מיסמך טרווניקי. [illegible] כי התרשמו מאד מעדותה של [illegible] מומחית לרפואת [illegible] בירושלים אשר לה נסיון [illegible].

[illegible] ללא ראיות מדויקות [illegible] את התמונה כשבמיסמך טרווניקי [illegible] ניתן לקבוע זאת [illegible] התצלום שבתעודת טרווניקי [illegible] ולקביעה זו ניתן [illegible] התימות מפקד [illegible] וכן את חתימתו של דמיאניוק [illegible] של המיסמך, אשר בניגוד לתחימות [illegible] באותיות קרילית.

הראיה העיקרית נגד הנאשם אינה במיסמך טרווניקי אלא עדויות המהימנות של הניצולים

השופטים [illegible] בהכרעת הדין, כי הראיה העיקרית נגד הנאשם אינה במיסמך טרווניקי, אלא על ידי עדויות אותנטיות של הניצולים המהוות את הבסיס להאשמתו. [illegible] המשפט כי במיסמך טרווניקי אין כל [illegible] של דמיאניוק לטרבלינקה. [illegible] של צוות ניצולים.

בית המשפט קבע, כי בכבוד בתעודות שירות של [illegible] כי [illegible] לא היו רשומות הצבות למקומות בהם שרתו [illegible], או שלא נרשמו כלל הצבות [illegible] לא ידוע [illegible] במחנה כשלהו. [illegible] לא נרשמה [illegible] בתעודות שונות לשם נשלחו [illegible].

לפיכך [illegible] את גירסת הסניגוריה, כי [illegible] במשפט ניתן לבסס [illegible].

[illegible] בנשאי ויהוי

בית המשפט [illegible] של עו"ד שפטל לגבי האליבי היהודי [illegible] של הנאשם על ידי [illegible] אלו פעמים רבים יותר [illegible]. כן טען, כי עדים רבים [illegible] כאשר כאלו שכן [illegible].

[illegible] בהגידו אותה "תיזה [illegible] הדברים לאשרם. [illegible] ביש ראל רכשו נסיון [illegible] לבית המשפט [illegible] היהודי גם במשפט זה. [illegible] שלא כהלכה [illegible] – "שהיא [illegible].

סניגורים גיל, שפטל וג'ומק בהקשבה דרוכה (צילום: יצחק הררי)

דירות

וילות ובתים

באבן-יהודה למכירה/ להשכרה בית חצי דונם בערב 03-478974 (12849)

בנווה-אפקה/ שיכון-דן, במבצע! פנטהאוז אחורי+ מיזוג, וקוטג' אחורי. בתשלומים! 03-473521 פתוח בשבת (14210)

איך להגיע לקוטג' שנשקף לים משכנתא צמודה עד 55,000 ש"ח ב-7½ ריבית ל-12 שנה. 3% הנחה ערבות בנקאית צמודה נוח' הבנין, זכרון-יעקב משרד מכירות: (4112) 06-396817

ברמת השרון וילה מפוארת ומיוחדת על מגרש גדול 052-556349 (28216)

בשיכון דן קוטג' מפואר ומיוחד בשלבי בניה מתקדמים 052-556349 (28200)

ברעננה! בפרוייקט "גני השעיאים" הזולה מכירה שלב ב' בשכונת קוטג'ים דו משפחתיים החל מ- 165,000 תנאי תשלום ובטוחות מעולים! "ישראהאוז" (13198) 052-456049

קבלנים מציעים

ברעננה ברחוב בר-אילן דירות פאר מרווחות וגדולות בנות 4-5 חדרים (13.00-11.00, 17.00-19.00, פרט ליום ג' אחה"צ) 03-251329 (9329)

דירות פאר 5 חדרים בפרוייקט מגדלי-קסם ברמת-גן. 03-769961 (11763) 03-761779

חברת יורן ישקיהו מציעה במבצעים בפ"ת מבחר דירות קוטג'ים דירות בנות 3½, 4, 5, 6 חדרים+ מרפסות שמש דירות גג. 03-906132 (23879) 03-912068

ת"א-יפו

דירות למכירה

כולם זכאים להלוואה. הלוואות לזכאי משרד השיכון, לזוגות צעירים, לעולים חדשים. תעודות זכאות, הלוואות משלימות, הלוואות לשיפוצים. בנק טפחות המומחים למשכנתאות. לפרטים: תל-אביב: רח' החשמונאים 123, חולון, 03-5614081-9 שד' קוגל 25, בת-ים, 03-881471-2 שד' העצמאות 64, רמת-גן, 03-587924 רח' ביאליק 12, 03-721644 פתח-תקוה, רח' חובבי-ציון 29, (7925) 03-900345-6

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

מבצע! ברמת-אביב ג' 4-5 קוטג'ים (לובי מפואר, אנטרקום T.V ועריסים חשמליים, אנטנה לווינית, פיש בסלון, מרפסת שיזוף ועוד...) 4 מרווחים 107 מ"ר החל מ- 209,000 ש"ח 5 אקסלוסיביים 148 מ"ר החל מ-250,000 ש"ח פנורמה אמיתי (במגדל אחד) דירות גג בתוספת מע"מ במזומן, אפשרות לתשלומים נוחים ומשכנתאות. "ישקו" 03-426293 "ISCO" (9690)

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בכפר-גנים 4 מפוארת ושקטה מיידי 03-9343723 (13967) 03-9246515

דירות למכירה 3-3½ חדרים

חולון-בת-ים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 1-1½ חדרים

שרון

דירות למכירה

כולם זכאים להלוואה. הלוואות לזכאי משרד השיכון, לזוגות צעירים, לעולים חדשים. תעודות זכאות, הלוואות משלימות, הלוואות לשיפוצים. בנק טפחות המומחים למשכנתאות. לפרטים: הרצליה, רח' סוקולוב 11, 052-84354 נתניה, רח' הנוטע 16, חדרה, 053-337523-4 רח' פלטנר, 06-324224 (2949)

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות גג

בצהלה 5 חדרים+ גג, 300 מ"ר (150 בנוי, 150 גג) מושקעת עם תוספות, נוף מקסים (3147) 03-496498

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

דרום

דירות למכירה 1-1½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות בדמי מפתח

עסקים

מחסנים

אולמות

חנויות

למכירה להשכרה בהרצליה הירוקה משרד, מיזוג, בבניה (28228) 052-556349

משרדים

דרושה לרכישה קומת משרדים פנויה או מושכרת כ-800 מ"ר בגוש-דן. פלוס נכסים (מלי"ן) 03-264625 (15841)

דרוש לרכישה בתל-אביב בנין משרדים 4000 מ"ר. יתכן נכס לשיפוץ. פלוס נכסים (10252) 03-264625

מבני תעשיה

מגרשים

להשכרה בבתים 1700 מ"ר מבנה עצמאי 4.5 דולר "רשף נכסים" (10330) 03-5742777

חצי מגרש+ בית, דב'והח 41 חולון 08-470554 (6141)

בקרית-בודש למכירה! לדו משפחתי "קיוון נכסים" 03-941352 (לא בשבת) (20281)

בגן-יבנה במרכז לבניה מיידית לוילות, 29,000 דולר כולל מע"מ ופיתוח, 2000 במזומן היתרה במשכנתא. באשדוד: 08-574335, ברעב: 08-574823, (26786) 08-574587

הצעות עבודה

חוט/ת לאחר שירות צבאי נסיון בהפעלת מכונת ויי-רב אוטומטית למפעל בתל-אביב עדיפות לתושבי/ות אשדוד והמרכז "חבר" שירותי כ"א 03-5101420 למושיקו (6465)

מלווימות מנוסות למשמרת בוקר בתל-אביב חשבות +ארוחות לתושבות אשדוד והמרכז "חבר" שירותי כ"א 03-5101420 למשה (6463)

שבנאי קירור ומיזוג אויר מרכזי 3 שנות נסיון לעבודה מיידית בהרצליה, תנאים טובים 03-371465 "א.ו.ת" (6258)

עובד ייצור למשמרת ב' בתל-אביב תנאים טובים 03-371465 "א.ו.ת" (5287)

גורן +ידע ונסיון בניהול חדר גזירה +ציור +הגדלות +תדמנות (7068) 03-900062

נשים וגברים בשקמ"ים ובמשברים לקידום מכירות אזה"צ בכל הארץ 03-7513872 03-7511615 (3241) 03-7513601

למיוזמי פרדיין דרושה מקבלת קהל לסופי שבוע +מלצר מקצועי לפנות 496117, 496115 (6910)

פועלי יצור לעבודה מיידית בחולון /פ"ת משמרות תנאים טובים 03-371465 "א.ו.ת" (6564)

בפתח-תקווה מזכירה בקיאה עברית/ אנגלית +שלקס ו"וורדסטאר" בבוקר בשעות 11.00 עד 6 בערב. "חבר" בן יהודה 1 ת"א 03-5101420 לבקש את רבקה. (6477)

פקידים/ות

כתבניות אנגלית עברית מנוסות לעבודה קבועה מיידית - "א.ו.ת" (6261) 03-371465

עובדי מחשב

תופרות ומטבלות

תופרות בית לזינגר ואוברלוק בעלות מקצוע וזריזות, אנו מביאים ולוקחים 03-831491 (6086)

תופרות לאוברלוק וזינגר, שכר גבוה עד 7 ש"ח לשעה, תנאים טובים אפשרות ל-6 שעות עבודה קבועה (6081) 03-837724

טבחים – קונדיטורים

גזירה תפירה

הנהלת חשבונות

מנהלי-חשבונות מנוסים ועצמאיים בעבודה, ליום מלא, ידע בעבודה על מחשב - חובה. "מפנאואר" בן-יהודה 12, ת"א, א'-ה', 8.00-14.00 (6628) 03-298877

סוכנים הנדסאים

לחברה למיזוג אויר שכנאים ומתקינים +נסיון. 03-202637 (3200)

שרטוט וגרפיקה

עובדי דפוס

חשמל ואלקטרוניקה

לחברת "גילאור" חשמלאים בעלי נסיון בתעשיה, מבני ציבור ותאורת רחובות. (6033) 03-810194

עובדי יהלומים

ספרים/ות

נהגים

נהגי מולטרלר לעבודה מיידית בהרצליה תנאים טובים "א.ו.ת" (6273) 03-371465

מחסנאים

מפ"ס +נסיון בהפעלת מחשב לחברה אלקטרוניקה גדולה בת"א תנאים טובים 03-371465 "א.ו.ת" (6563)

מוכרים/ות

סוכנים – מקדמי מכירות

מפעילי ציוד מכני

פועלים/ות

עובדי נקיון

עובדי מתכת

משחזין כלים +מסגר -רתך +חשמלאי ראשי/ מוסמך +מסגר אחזקה 03-5031502 +ברסם (2297)

עובדי מוסך

שומרים

פנסיונרים

● פנסיונר עד 55 לעבודה בבוקר מהשעה 12.00 ובחדרים עד 8.00 בערב ליום ו' ... 03-5101428

שליחים

מכוניות

דודג' אריס מפוארת 1983 מצויינת יד ראשונה בעבודה (4932) 03-800066

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אלפא רומיאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

וולבו

טלבוט

טנדרים

מסחריות

פול 1987 200 אוטומטית 5,000 ק"מ מראשונה, חדשה!! 03-484620 03-624797 (2655)

מרצדס

סובארו

בהזדמנות 1300 מראשונה סוף 1983 14,900.- +מזגן במשרד 03-858629 (6953) 03-5030435

פחות מחמתידון 1982 1600 פרטי שנית 03-9328324 שמורה (6110)

סוסיתא

סיאט

סיאט איביזה 87, 1.2, מזוגת, רדיו, מהשכרה (4367) 03-291112-4

סיטרואן

פולקסווגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

אופנועים וקטנועים

השכרת רכב

חלפי רכב משומשים

מציעים למכירה

המדה 700 רבע גליון במצב עבודה מעולה (4324) 03-330281

רוצים לקנות

רהיטים

מקררים

וידיאו טייפ

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

הלוואות

תכשיטים

פוליש ונקיון

ציוד תקשורת

מזגני אויר

ציפוי אמבטיות

מכונות תפירה

ריפוי והרזיה

אדריכלים בת"א

דרוש
אדריכל
משרה מלאה
טל': 03-241325/6

דרושים:
פועלים פשוטים
לעבודות צבוע בת"א.
במשרד: 03-289336

צילום

קיט ונופש

קופות רושמות

שונות

בן זוג

הכרזות

ירושלים

עסקים

משרדים

הצעות עבודה

מכוניות

מציעים למכירה

ריפוי והרזיה

להברה אלקטרוניקה בינלאומית
הנדסאי/ מהנדס
נסיון 3 שנים לפחות ב:
★ מעגלים לוגיים אנלוגיים
★ מערכות ביקור מוסק.
עבודה מעניינת — תנאים טובים
טלפונים: 03-5466713
03-454277 '8

מתפנה
איש מכירות
עם נסיון רב בשיווק להר"ל מעוניין בהצעות רציניות.
טלפון: 03-712552
ת.ד. 288 קריאה.

להברה ציבורית
דרוש
מישפטן או עו"ד
לשכבר, לתפקיד יועץ משפטי של החברה. אין צורך בנסיון עו"ד.
03-5742666

לחברה לעבודות עפר
דרוש:
מפעיל לטרקטור —
שופל + נהג משאית
מהפך באזור ת"א.
03-392115

דרוש
איש מכירות
למכירת תכולה
...
03-821867

אשדוד

חיפה

באר שבע והדרום

עסקים

מציעים למכירה

חיפה

דירות

כולם זכאים להלוואה. הלוואות לזכאי משרד השיכון, לזוגות צעירים, לעולים חדשים. תעודות זכאות, הלוואות משלימות, הלוואות לשיפוצים. בנק טפחות המומחים למשכנתאות. לפרטים: באר־שבע, רח' מצדה, מרכז הנגב, 057-76183 קרית־גת, נגזרות אגד החדשה, חנות 6, 051-84777. אשדוד, מרכז מסחרי ד', מ.ח. שפירא, 08-552334-5 ראשון לציון, רח' הרצל 44 03-9664175 רחובות, רח' בית הפועלים 4, 08-451861 רמלה, רח' הרצל 65, 08-230939 (74)

למוסד בנקאי בתל־אביב
דרושים:
1. **מבקר פנימי**
למשרה חלקית
ידע ונסיון בתחום הבנקאי
כישורים מקצועיים הכרחיים
2. **מזכירה למנכ"ל**
רצוי עם נסיון בנקאי
3. **כספר/ית**
עם נסיון בנקאי
4. **פקידה כללית**
עם נסיון בקלדנות
נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים לת.ד. 1992 תל־אביב

ארגון נכי צה"ל המרכז
דרושה
מזכירה בכירה
לתפקיד מנהלת לשכת יו"ר הארגון
נדרש:
★ נסיון מקיף בן 5 שנים לפחות בניהול משרד
★ פיקוח על צוות עובדים
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין כולל הדפסה
★ יכולת ליצור אוירת עבודה נעימה ופוריה
המעוניינות תפנינה בכתב בצרוף תולדות חיים, ובפרוט הנסיון והמלצות לת.ד. 39262 ת"א מיקוד 61392

אתה תדאג להתקשר אני אדאג לשאר.

יעקב אבידר
מנהל מח' סכנית

אני ועוזרי נדאג שתקבל מקום עבודה שמתאים לך. שתהיה מרוצה בו יום יום. מילה שלי!
לסניפנו בתל־אביב
● **מסגר אחזקה** - נסיון מעל 3 שנים בתעשיה, למפעל תעשייתי בת"א.
● **מהנדס כימיה/כימאים/ות** - למפעל עתיר ידע בשרון.
● **טכנאי כימיה/לבורנטים תעשייתיים** - לביקורת איכות למפעל עתיר ידע בשרון.
● **מחוונות/מלחימות** - לאחר שרות צבאי. נסיון אזרחי מעל שנתיים. עדיפות לבעלי נסיון תעופתי - 5 ימי עבודה, הסעות + ארוחות.
● **אדריכלים/הנדסאי אדריכלות** לפרוייקטים זמניים. מיידיים! רצוי הבנה במפרטים אמריקאיים - אנגלית טכנית חובה.
● **שרטטים/ות אדריכלות מנוסים/ות** - לעבודות זמניות בתנאים טובים מאזור המרכז.

המחלקה הטכנית
חבר
חברה לשרותי כח אדם
ת"א, בנין מגדלור, בן יהודה 1
טל: 03-5101420
● הצטיידו בפנקס מילואים, ת. שכ' והמלצות
● שעות הקבלה 08.00-18.30 לעבוד בחבר להרגיש בבית

לעבודה מיידית בחבר
לסניפנו בתל־אביב
● מזכירה דו לשונית + הדפסה יכולת ניסוח בשתי השפות, לעבודה מעניינת בתחום הביטוח. מידית, משרה מלאה!
● כתבניות מנוסות למעבד תמלילים IBM-PC בתוכנות: WORDMILL, אינשטיין, א-ב.

המחלקה המשרדית
חבר
חברה לשרותי כח אדם
ת"א, בנין מגדלור, בן יהודה 1
טל' 03-5101420
● הצטיידו בתעודת זהות, המלצות
● שעות הקבלה 08:00-16:30
לעבוד בחבר - להרגיש בבית

לחברה לעמילות מכס
דרוש/ה
איש/אשת מכירות
★ ידיעת השפות: עברית ואנגלית
★ עדיפות לבעלי/ות נסיון
המתאימים/ות יפנו בכתב, בצירוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 2136 תל־אביב, 61020, עבור "איש/ת מכירות"

לחברת שיווק צעירה למוצרי ילדים
דרוש
סוכן מכירות
לאזור השרון
נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 7105 ת"א 61070 עבור מס. 100

לבית חולים הרצפלד בגדרה
דרושים/ות
★ **אחיות מוסמכות**
★ **מרפאים בעיסוק**
★ **פיזיותרפיסטים**
★ **עובדים סוציאליים**
לפרטים נא לפנות למחלקת כח־אדם
טלפון: 08-591891

להברה לייצור במגון מובא
דרושים
★ **נהגי סמיטריילר**
(רשיון ד') בעלי נסיון של 3 שנים לפחות
★ **נהגים בעלי רשיונות מעל 15 טון**
עם נסיון של 3 שנים לפחות.
לפרטים נוספים נא להתקשר:
טל' 03-5365190 03-5865288 לאבנר

לניהול משרד עורכי־דין
דרושה מזכירה
הדפסה על מעבד תמלילים א"ב
בעברית ובאנגלית
נא להתקשר טלפונית 03-5101638

למפעל העובר ליצוא דרושה
פקידה
בעלת נסיון לעבודה בנושאי יצוא ויבוא ועבודה משרדית שוטפת.
טל': 03-7518866

מועצה אזורית מנשה
רח' הבנים 7 חדרה מיקוד 38100 טל' 06-326672 06-322502
מכרז לתפקיד עובד סוציאלי
כללי בלישכה לשירותים חברתיים
במועצה האזורית מנשה
מכרז מס' 4/88
דרישות התפקיד: ע"ס כשיר, או בעל תואר אקדמי בלימודי ע"ס. נסיון של 3 שנות עבודה לפחות כע"ס כללי ועבודה קהילתית ומשפחתית. התפקיד כולל עבודה בישובי המועצה.
היקף המשרה: בין 50 ל־100 אחוז משרה.
תנאי העסקה: בהתאם לכישורים וע"פ דירוג הסה"ש. יתרון בעל רכב.
המעוניינים יגישו מועמדותם במעטפה סגורה להנהלת המועצה ...
סגירת הגשת המועמדות: 25.4.88.
יאיר גבאי ראש המועצה

דרוש
מנהל מכירות
עם נסיון בהפצת מכשירי כתיבה ותיקים לחנויות עבור חברה בינלאומית
טל. 03-7516916
חדש בארץ

דוד תעשיות מיזוג אויר
דרוש
קניין/מנהל רכש
דרישות התפקיד:
● ניהול מערכת הרכש - רקע טכני
● יכולת מו"מ עם ספקים ● רשיון נהיגה
5 ימי עבודה
טל' 052-455311 משעה 17.00.

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | ב"דבר" ראשון בבוקר

ניצן — ענבר
מהנדסים בע"מ
דרוש
מהנדס בנין
דרישות התפקיד:
1. 7 שנות נסיון לפחות
2. ידע בפקוח ובנהול בצוע
3. ידע בעריכת חוזים ומו"מ עם קבלנים
4. ידע בתאום תכנון
5. עדיפות לבעל ידע במחשבים
6. ידע באנגלית ועברית.

תנאים טובים למתאימים
לפנות לטל. 03-652427 לקביעת ראיון
— סודיות מובטחת —

קרית יעקב הרצוג
חטיבת הבינים של מדרשית נעם
ת.ד. 55, כפר־סבא, טל. 052-27537
לקראת שנת הלימודים תשמ"ט
דרושים
מחנכי פנימיה
הכישורים הדרושים: השכלה ישיבתית תיכונית, בעלי גישה חינוכית (רצוי בעלי נסיון).
תינתן עדיפות לבוגרי ישיבות "הסדר" ולמועמדים המוכנים להקדיש את מירב זמנם לעבודה חינוכית.
(ניתן לשלב לימודים אקדמיים בתכנית חלקית).
הדיור במקום חובה.
המעוניינים יפנו בכתב יד לקרית יעקב הרצוג, ת.ד. 55, כפר־סבא, בצרוף קורות חיים, צילומי תעודות השכלה והמלצות ממקומות לימודיהם ועבודתם.
בקשר לבירורים נא לפנות למרכז בית־הספר שמואל בר־לבב, טל. 052-20007 (בשעות הערב), או למשרד הראשי בת"א 03-652637.

"מאיר" חברה למכוניות ומשאיות בע"מ
יבואני VOLVO בישראל
למוסך השרות המרכזי בפתח תקוה
דרושים
1. מכונאי דיזל
2. חשמלאי רכב
בעלי הסמכה
נא להתקשר טלפונית 03-9225455 לשלמה מלר

שטראוס
שטראוס שיווק בע"מ פ"ת
דרושים:
1. **מסדרות/מדגימות** לעבודה ברשתות השיווק בשעות 16.00—20.00 באזורים: הרצליה, יד אליהו, רמת־השרון, רחובות, רעננה.
2. **סדרן** לעבודה בהיפרכל קניון אילון לשעות הבוקר והערב.

נא לפנות ללאה 03-9234422
בין השעות 08.00—11.00

לחברת שקם בע"מ
דרושים/ות
לאיזור הקריה — חיפה
1) טבחים/ות
2) עובדים/ות למסעדה
הסעה מובטחת
אפשרות ל־5 ימי עבודה בשבוע
המעוניינים/ות יפנו/תפנינה למר ישראל או לגב' ציפי טל: 04-794084 04-794930

לחברת בטוח גדולה
למחלקה הנדסית
דרוש
פקיד בכיר
בעל ידע טכני והנדסאי
עם דגש בענף המחשבים
לפנות בכתב
בצרוף קורות חיים
לת.ד. 6450 תל־אביב

למחלקה לשרותים חברתיים בקריית־אונו — דרושים
עובדים סוציאליים
0.75 לטיפול כוללני במשפחות.
0.50 לייעוץ בחיי נישואין ומשפחה
בעל נסיון והכשרה בטיפול משפחתי ועבודה קבוצתית — משרה או במסגרת עמותה.
דרישות המשרה: בוגר אוניברסיטה בעבודה סוציאלית.
בדבר פרטים לפנות למחלקה לשרותים חברתיים בקרית־אונו טל. 03-716828-9

לפלווקו בע"מ
רחוב המשביר 20 תל־אביב
דרושה
פקידת יבוא
לטפול עצמאי בתיקי יבוא
נסיון מוכח
לפנות טלפונית 03-836624 ליהודית

למפעל מזון דרוש
מנהל שיווק
תושב גושדן, בעל רכב
★ נסיון 3 שנים לפחות
★ נסיון ברשתות השיווק ומוסדות
לפנות בכתב בצירוף המלצות וקורות חיים לת.ד. 1217 בת־ים 59112

עמקינח
דרושות
מוכרות מנוסות
למשרה חלקית אחה"צ
בחנויות החברה בר"ג, גבעתיים, ת"א.
★ השכלה תיכונית מלאה
★ רצוי מעל גיל 25
★ נסיון קודם במכירות
★ הופעה נאה ומסודרת
★ ידיעת השפה העברית על בוריה.
לקביעת ראיון נא לפנות לאורלי טל: 03-833677/833770

בראשל"צ
קלדנית מנוסה
במשרה מלאה.
טלפון 03-9614280

יש לך פנאי? אתה רוצה להרויח כסף?
יש לנו הצעה בשבילך!
לחב' מחשבים גדולה
דרושים
ראשי צוותים ואנשי מכירות מעולים
למכירת המחשבים הנמכרים ביותר בישראל
תיווך היקפי בכל חלקי הארץ.
המועמדים המתאימים יעברו קורס מכירות והכשרה בענף המחשבים.
לעומדים בדרישות החברה: מובטחות הכנסות [illegible]
לקביעת ראיון 03-7515511
לישראל/לילי/או יאיר

לחברת יבוא ושיווק
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
בעל נסיון מוכח של 5 שנים
בחברה מסחרית.
נא לפנות בכתב־יד בציון קורות חיים לת.ד. 36833 תל־אביב, מיקוד: 61367
— סודיות מובטחת —

ל"פלב" תעשיות ז'בוטינסקי 7 בני־ברק
דרושים
1. **מפעילים לאוטומטים** מסוג TRAUB
2. **עובדי ייצור** למחרטות "צריח", כרסומות ומקדחות
— תנאים טובים למתאימים —
בפרטים נא לטלפן 03-789192/3

למפעלנו בחולון דרוש/ה
חווט/ת לוחות חשמל
עם נסיון
תנאים טובים למתאימים
לפנות לטל: 03-804010

דרוש
תיקונצ'יק
(טייח ובנאי מעולה)
לעבודות קלות.
תנאים טובים למתאים
נא לפנות לטל: 03-5403727 רח' רח' סוקולוב רמת השרון

ל"פילקר" בע"מ
מיזוג אויר לרכב
דרושים
1. אחראי צוות למחלקת שרות
2. חשמלאי רכב
3. מכונאים

נסיון במיזוג אויר לרכב רצוי
03-9242049 03-9242018
— סודיות מובטחות —

לחברה מסחרית בת"א דרושה:
במשרה מלאה 6 ימי עבודה בשבוע
מזכירה
נסיון בניהול משרד
★ שליטה מלאה בשפת עברית ואנגלית כולל ניסוח מכתבים ותלקסים.
★ הדפסה מעולה עברית ואנגלית
לבקש את לולי 03-445004

לסוכנות ביטוח גדולה
★ **פקידה כללית**
כולל הדפסה, נסיון קודם בביטוח יתרון
★ **פקידת תיקיה**
שעות העבודה 8.00—16.00.
יום ו' 8.00—13.00
לפנות ליעל 03-280242

סוכני מכירות
לחברה מובילה בתחום יבוא ושיווק של תיקי עור.
התפקיד: שיווק תיקי עור לחנויות, רשתות שיווק [illegible]
[illegible] עדיפות לבעל נסיון בשיווק ומכירות.
לפנות בטלפון 03-725813

חברת יבוא בדרום תל־אביב
זקוקה
למזכירה קצרנית
בשפה האנגלית
כישורים: אנגלית ברמת שפת אם.
לשפות אחרות יתרון.
שעות העבודה עפ"י הסכם. נסיון מוכח.
לפנות טלפונית 03-836624 ליהודית

למוצר חדש
דרושים
סוכני מכירות
מאזור המרכז, בעלי רכב מסחרי
לשיטת שיווק חדשנית
טל. 03-247746 מ־9.30—17.00

לבית קפה מסעדה בתל־אביב
דרושים
★ **מנהל משמרת** עם נסיון
★ **קפיטר** ★ **ברמן**
טלפונים 03-217615, 03-21889

דרושה
מנהלת חנות
מנוסה בלבד
לחנות מתנות וכלי בית בתחרות ליום עבודה מפוצל.
לקביעת ראיון 03-731298 03-731782

דרוש/ה
נציג/ת מכירות
עדיפות לבעלי נסיון באחד התחומים הבאים:
★ עיבוד נתונים
★ שוק מערכות מנהלתיות/מסחריות
לפנות בכתב בפרוט נסיון
לת.ד. 9286 מקוד 61092 ת"א

לס.פ. רהיטים דרושים:
● **רפד** עם נסיון
עוזר לרפד
● **נגר שלדים**
טל' 03-834407

עורך דין
דרוש עורך־דין בעל נסיון בתחום האזרחי — מסחרי ליום עבודה רצוף מ־8.00—17.00 (בלי יום שישי).
טלפונים: 03-5448068 03-5448070

לחברה פיננסית גדולה בתל־אביב
דרושה
פקידה
מסחרית, בעלת נסיון במשא ומתן עם לקוחות, ובעבודה בנקאית — למשרה מלאה ויותר.
למתאימה תנאים מצויינים.
03-625824

לאגודה לתרבות הדיור דרושים
פקחים
למשרה חלקית, לפיקוח על עבודות שיפוץ לבתים משותפים באזור גוש דן (באים בחשבון גם פנסיונרים).
הכישורים: הנדסאי/טכנאי בנין או מנהלי עבודה בענף הבניה.
בעלי נסיון קודם יפנו בכתב בציון קורות חיים ורקע מקצועי לאגודה לתרבות הדיור ת.ד. 20133 ת"א מיקוד 61201 טל. 03-627623

לשנת הלימודים תשמ"ט
דרושים מורים
בעלי רשיון הוראה
לחטיבת הביניים חצ"ב
באלפי מנשה
במקצועות: ביולוגיה, פיזיקה, מתמטיקה, לשון ותורה שבע"פ
לפנות להנהלת בית־הספר
052-925484

דרושים
מקדמי מכירות
בעלי רכב מסחרי לצרכי משרד מתנות ומוצרי פרסום, משכורת+ אחוזים.
טלפון 03-289136

אלמקס משחת השיניים — יעילה פי 3 במניעת עששת

תורנות בתי מרקחת

תל־אביב
שלמה המלך — שלמה המלך 78 — 246461.
מוסר פארם — איינשטיין 40 רמת־אביב — 413730.
ירושלים
מרקחת רוממה — הצ"ן 28 — 528191.
חיפה
מירוני — הרצל 29 — 663596.
פתח־תקוה
קופ"ח כללית — רח' חיים עוזר 905271.
בני־ברק — רמת־גן
התיכון — עוזיאל 89 741949.
בת־ים — חולון
גני בת־ים — הנביאים 3 בת־ים — 5515671.
אחרון — הרצל 52 חולון 889153.
עין יהב — עין יהב 4 חולון 884854.
רחובות
כללית — בני משה 452381.

אלמקס
תוצרת [illegible] GABA [illegible]

מודעון

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות התורניות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל:
טלפון 03-433500
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב
ביום ו' ובערבי חג מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ.
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר כוכבא מס. 49 — טלפון 03-284649
בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00
בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים — מ־15.00 עד 21.00
אזור חיפה
רחוב הגפן 26 קומה ג' — 04-523566
כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00
שירותי עזרה ראשונה נפשית
תל־אביב — 03-5461111
קו לילדים ונוער — 03-261115
ירושלים — 02-227171
חיפה — 04-672222
נתניה — 053-335516
כרמיאל (גליל) — 04-988410
כפר־סבא — 052-913999
באר־שבע — 057-418111

פינה חמה ללב"י
הקרן למען בטחון ישראל

אל הציבור בע"מ:

הקרן לב"י מודיעה בזאת, כי בבית־המשפט המחוזי בת"א ניתן צו מניעה זמני נגד חברת א.ל. יניב בע"מ וכל הפועלים מטעמה, לפיו נאסר עליהם להפיק, לשווק ולהציג למכירה, כל תכשיט, כרטיס, לרבות כרטיסי הגרלה ו/או לערוך מבצעי התרמה ו/או תחרויות ו/או הגרלות תחת שם העמותה "למען בטחון ישראל (לב"י) — הקרן להתעצמות צה"ל" כולו או חלקו וכן אסר עליהם לעשות כל שימוש בשם לב"י לצורך פרסום ו/או ביצוע מכירות של חברת א.ל. יניב בע"מ.
הקרן מודיעה בזאת לציבור הרחב כי היא אינה מארגנת מטעמה מבצעי מכירות תכשיטים והגרלות ולכן כל מכירה או הצעה הינה בניגוד לצו.

היום יותר מתמיד — תן לבך ללב"י
קרן לב"י: רחוב ד' (אר"נא) ק. הקריה, תל־אביב 64734

טלוויזיה

חינוכית

ערב יום הזכרון
08.00 עד כאן: חדשות קול ישראל, דפי הטלטקסט.
08.05 שעת כושר.
08.15 חשבון פשוט (ו') חילוק ארוך (ב).
08.40 ראשית הקריאה: בלי סודות, חיריק 4.
09.00 אנגלית (ו"ז).
09.20 תשבון: גיאומטריה, הזווית (בתרגום לערבית).
10.10 אנגלית (ז').
10.30 רחוב סומסום: משפחת היפו.
11.00 צרפתית (על יסודי).
11.15 חשבון (ה') השארית בחילוק.
11.30 גיאוגרפיה של א"י: פני הארץ, ליד הגזל (ב).
12.00 גיאוגרפיה (ז'־ט') חופיה של אמריקה הצפונית.
12.25 ספרות (על יסודי) פוקנר, דליקה באסם.
13.00 מוסיקה ע"י העשרה: קולות וצלילים, צלילי הנשיפה.
13.30 מדעי הטבע: העלומה בכוורת.
14.00 עד כאן: חדשות קול ישראל, דפי הטלטקסט.
14.05 סרט קולנוע — "בצהרותיו של איש ושמו סוס" — סיפור המאבק של שבט הסו בפלישתם של מחפשי הזהב הלבנים לגבעות השחורות של האינדיאנים. בהשתתפות: ריצ'רד הריס.
15.55 פרפר נחמד "פרחים לחג העצמאות".
16.20 ערי הזהב הנסתרות (פרק 3) ה"אספרנצה" מגיעה למצר מגלן, המסוכן למעבר אניות. מנדוזה עומד ליד ההגה ומנווט את הספינה, בצאתם מן המצר הם נקלעים לסערה קשה.
16.50 40—40 עד כאן: מגזין טלטקסט יומי כולל מידע הסטורי, סיפורי רקע ומושגים מ־40 שנות מדינת ישראל.
17.00 ערב חדש.

כללית

17.30 זבנג לחדשות הפעם: "רמו התקלקל".
17.50 מרובעים — "שאלה למחשבה" התחרות שמתקיימת בין שני בתי הספר נקראת "שאלה למחשבה", ובאוסי מתאהבת בלארי מבית הספר המתחרה (עברי־ערבית).
18.20 קטנטן — סרט הנפשה.
18.30 קיצור החדשות (ערבית).
18.32 המוסיאון הגדול בעולם — סקירת תולדות האמנות דרך המוצגים השונים במוסאון "הלובר" (פרק ד'): "היום התיכון: רומאי" (עברי־ערבית).
19.30 חדשות (ערבית).
20.00 טקס פתיחת יום הזכרון לחללי מערכות ישראל ברחבת הכותל המערבי. הטקס יערך במעמד נשיא המדינה, הרמטכ"ל ואלופי צה"ל בכל הזמנים ובעלי עיטור הגבורה.
20.15 הבחור הגבוה במגבעת השחורה — סיפור חייו ומותו של אברהם לייב הויזמן חייל שנפל במלחמת השחרור במערכה על הקסטל. אברהם הויזמן היה בן למשפחה מן היישוב הישן, חבר הנוער האגודתי, שבגיל צעיר התגייס ל"הגנה" וגייס רבים מבני הנוער החרדי. הוא קשר קשרי ידידות עם אנשים מתחומים שונים, ביניהם חברי קיבוצים ומושבות הזוכרים אותו כ"בחור הגבוה עם המגבעת השחורה".
21.00 מבט לחדשות.
21.30 בני חורין — סיפורם של שני אחים, בני קיבוץ כפר מנחם, שנפלו באותו יום, בחזית הדרום במלחמת ששת הימים. יוחנן, נגן הנבחרת, שובב, אשר התקבל לפילהרמונית והעדיף את הצנחנים, ועמרם, הרציני, אשר התנגד למתן צל"שים לקצינים ולבסוף זכה בצל"ש, אותו קיבלו הוריו. 21 שנים לאחר מלחמת ששת הימים נחשף הצד הקודר שבאקסטזה של הניצחון. החינוך שהשאיר עמרם מאחוריו היה לצנרן המתמודד עם הסכנות שבמלחמות החדשות. הקיבוץ שכל שמונה מבניו. משפחת השכול שבקיבוץ מתלבטת בכאבה בשאלות הקיומיות של הציונות.
22.35 שירי זכרון.
23.15 חליל — קונצרט ובו תמונן סוויטה לחליל שכתב לאונרד ברנשטיין לזכרו של ידין טננבוים ז"ל, שנפל במלחמת יום הכיפורים בתעלה. הקונצרט נערך בבריכת השולטן (בשנת 1981). הסולן, ז'אן פייר רמפל עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית בניצוחו של המלחין לאונרד ברנשטיין. באולפן משוחח דוד ויצטום עם אחותו של ידין טננבוים, ועם המורה שלו, החלילן אורי טפליץ.
23.45 פסוקו של מקום, מבט אל שער הגיא; חדשות.

ערוץ 2

18.30 "אריק" (לילדים לערב יום הזכרון) — אריק, סייס ומפקד בחיל אויר, נפל עם מטוסו בקרבות מלחמת יום הכיפורים. בנו יעד היה אז תינוק כבן שנתיים. בהתבגרותו, מבקש יעד להכיר טוב יותר את דמותו של אביו. הוא מלקט סיפורים וזכרונות אודות אביו מבני משפחתו, מידידיו של אביו ומחבריו לטיס.
19.00 "שירת חייהם" (לזכרם של שבעה אמנים ויוצרים שנפלו במלחמות ישראל). באמצעות תמונות וסרטי ארכיון מסופרים חייהם של השבעה ומוצגת יצירותיהם. שבעת הנופלים הם: ידין טננבוים: חלילן, נפל במלחמת יום הכיפורים; עידו מוסינזון: שחקן, נפל במלחמת יום הכיפורים; מעון רוזנטל: משורר, נפל במלחמת יום הכיפורים; עמנואל הנקין: צייר, נפל במלחמת ששת הימים; רמון שרון: זמר ושחקן, נפל במלחמת יום הכיפורים; באריה חזק: משורר, נפל במלחמת יום הכיפורים; יאיר שפירא: רקדן, נפל במלחמת יום הכיפורים.
19.30 "שלוה בודדה" — פרקי קריאה ושירה ליום הזיכרון, משיריהם של מאיר ויזלטיר, נתן זך, יהודה עמיחי, זלדה ורעיה הרניק. אסתר שמיר ולהקת פיקוד דרום שרים משירי המשוררים.
20.00 העברה בשידור חי של טקס פתיחת יום הזיכרון לחללי צה"ל מרחבת הכותל המערבי.
20.20 "העקידה" — (מאת עירא דביר, על־פי מחזה שהוצג בפסטיבל עכו 1984). סיפורם של שני אבות שכולים, שסרן ובנץ, שאיבדו את בניהם במלחמת יום הכיפורים. השכול מפגיש שני עולמות שונים ומוליד חברות הנרקמת בחלקה הצבאית בבית קברות, כאשר הם פוקדים את קברות בניהם. שחקנים: יוסי ידין וגבי עמרני.

המזרח תיכונית

13.30 חיים אחרים (סידרה); 14.00 מועדון 700; 14.30 התעמלות; 15.00 ילדי החבובות (מצוייר); 15.30 הבית המעופף (מצוייר); 16.00 שוכני הסלעים (תכנית לילדים); 16.30 סרט "זה ענק של כסף" עם ג'רי לואיס; 18.00 נסיעה בחלל (דמיוני); 19.00 חדשות ערבית; 19.30 חדשות אנגלית; 20.00 צוות לענין (פעולה); 21.00 מקגייור (סוכן חשאי); 22.00 זאב מעופף (פעולה); 23.00 מועדון 700; 23.30 חיים אחרים (סידרה).

רדיו

קול המוסיקה

ערב יום הזכרון לחללי מערכות ישראל וצה"ל
07.09 בהאזנה מנוחה — מיצירות פורה (פלאס ומליסנד); שוברט (הסימפוניה החמישית); קודאי (האורי יאנוש, ואחרים).
09.00 קונצרט בוקר — היידן: שלישיית פסנתר; בריטן: סימפוניה פשוטה; בלוך: שלמה; ברהמס: שישייה מס' 2; מהלר: סימפוניה מס' 5.
11.57 פינת השיר — משירי חיים גורי.
12.00 מן הסדרה — דבוז'ק: חמישיה לכלי־קשת במי במול מז'ור, אריאנה: רביעייה ברה מינור.
13.05 בהאזנה מנוחה — דבוז'ק: סקרצו קפריצ'יוזו אופ. 66; רספיגי: הציפורים; גריג: קונצ'רטו לפסנתר בלה־מינור, גריג: סוויטה [illegible] אופ' 2.
15.00 מוסיקה צעירה.
16.00 מאולמי הקונצרטים בעולם — שבועות המוסיקה בברלין. [illegible] מוסיקה מהגולה [illegible] א. שטרנברג [illegible] מס. 1. [illegible] קרקט: 5 שירים לפי פזמונים של פרנץ קפקא; א. שנאבל: שלישייה לפסנתר, כנור וצ'לו.
17.30 קולות — לזכות "האמנויות הפורחות" [illegible]
18.00 מגזין ההוקליטה.
19.00 פרקי שירה ונגינה — קסטלנואובו־טדסקו: "קינה", לאורנן; צבי אבני: מוסיקה ל־4 קבוצות קטנות, וולנוסלו וקריין למלים מאת יהודה עמיחי; בארבר: אדאג'ו לכלי־קשת; יוחנן בוחם: "קינה" לחליל ולתזמורת; פורה: פאוואן; יצחק אדל: "קנטטה אבלי"; ראבל: "קדיש", לכנור ולתזמורת.
19.59 הודעת הקריין בעוד... תשמע ברחבי הארץ צפירת דומייה בת דקה לציון יום הזכרון לחללי השואה.
20.00 צפירת דומיה בת דקה.
20.06 פרקי נגינה.
20.30 קונצרט מהקלטות התזמורת הסימפ. של רשות השידור — יוסף טל: "מסדר הנופלים"; בטהובן: סימפוניה מס. 3; רחמנינוב: קונצ'רטו מס. 3 לפסנתר ותז'.
22.30 אדאג'ו — פרקי אדאג'ו מאת מוצרט, אלבינוני, סטוצ'בסקי, אנגל, באך, מטיאלי, סרטינן, רספיגי, דלרה, ברבר, בטהובן וברוך.

רשת א'

15.30 שיר לדרך — שירים ממזרח, ממערב ומן משלנו.
16.05 מועדון שעת הזהב — מעולמו של האדם המבוגר.
17.10 צבעי הקשת — "שירים ממזרח אירופה".
22.05 שירים עבריים.

רשת ב'

17.05 — רגעי קסם.

18.06 שירים מפולפלים.
19.35 עולם חדש — ענייני האדם וסביבתו.
20.01 טקס פתיחת יום הזכרון לחללי מערכות ישראל וצה"ל — שידור חי מהכותל המערבי.
20.15 פרקי תפילה.
20.30 שירים נוגים.
21.05 שירים עבריים.
22.05 נר זכרון.
00.15 שירים עבריים.

רשת ג'

16.05 נעימה וזמר.
18.06 שירים משלנו.
20.06 שירים עבריים (עד 00.05).

גלי צה"ל

10.55 יומן שירותרום.
18.05 שעה קלה על כלכלה.
18.45 חמש עשרה קטנות.
19.05 "משירי ארץ אהבתי".
19.55 פינה חמה ללב"י.
20.05 צפירה וטקס פתיחת יום הזכרון לחללי צה"ל מהכותל המערבי.
21.30 שירים עבריים.
22.05 מילים מדברות על מוות — סיפורה של מציאות ומלחמה שאורח בה. (ש.ת).
23.05 ומאז לא נודע עקבותיו — על החיילים שאבדו עקבותיהם (נעדרים).
00.05 אל מרגוע — שירים עבריים.
02.00 שירים אל תוך הלילה.

קולנוע

לרגל יום הזכרון כל בתי הקולנוע
יהיו סגורים הערב

■ **תל־אביב**
אסתר: הסיציליאני 9.45, 7.00, 4.15
אורלי: מוכת ירח 9.30, 7.30, 5
בית ליסין: בית החיות 23.15
בית־יהודה: הזהר גורלי 9.45, 7.15, 4.30
גורדון: בצילו של הלם קרב 9.30, 7.30, 5
גת: שאלה של שפיות 9.45, 7.30, 5
דיזנגוף 1: מאנון 9.50, 7.30, 5, 1.30, 11
דיזנגוף 2: ז'אן דה פלורט 9.50, 7.30, 5, 1.30, 11
דיזנגוף 3: תקוה ותהילה 9.50, 7.30, 5, 1.30, 11
דקל: חשוד 9.30, 7.00
דרייב־אין: עבודה בעיניים 7.45, הנרדף 9.45
הוד: עבודה בעיניים 9.30, 7.30, 5
הקולנוע (בית ציוני אמריקה): יפיו של החטא 9.30, 7.15, 4.30
חן 1: חל סטריס 9.50, 7.25, 5
חן 2: אימפריית השמש 9.30, 6.30, 3.30
חן 3: הקיסר האחרון 9.30, 6.30, 3.30, 12.30
חן 4: אי אפשר לקנות אהבה 9.50, 7.35, 5, 2, 11
חן 5: מעקב צמוד 9.50, 7.30, 5, 2, 11
לב 1: תפסה בכפר 9.55, 7.40, 5, 2
לב 2: המבצר הניסתר 9.45, 7.15, 4.45, 2
לב 3: מלאכים בשמי ברלין 9.45, 7.15, 4.45
שובו של מרטין גר 2
לב 4: סובלנות 9.30, 7.30, 5, 2
לימור: עשבי פרא 9.30, 7, 4.30
מוגרבי: סגור לרגל שיפוצים
מקסים: הבלתי משוחדים 9.30, 7.30
סיון (לשעבר אלנבי): מונטי פייטון — טעם החיים 9.40, 7.30, 5
סיילת 1 — הפתיחה ב־21.4.88
סיילת 2 — הפתיחה ב־21.4.88
סיילת 3 — הפתיחה ב־21.4.88
סמדרית: סגור
פאר: דוד טופו — תל־אביב לוס אנג'לס 9.30, 7.15
פריז: ליידי איב 9.30, 7.15, 4, 2, 12
23.30 פולשים — או הרפתקאותיו שלא יאמנו של פולשים בעל הביצים העגולות
צפון: להתראות ילדים 9.45, 7.30, 5
שחף: מוכת ירח 9.30, 7.30
תמוז — [illegible] 7.15 ריקוד מושחת 9.30 [illegible]
תכלת: עניין שלי 9.45, 7.30, 5
תל־אביב: הנרדף 9.30, 7.30, 5

בית אגרון: 6 קרוקודייל דנדי 8 [illegible]
אורגיל: חל סטריס 9.15, 6.50, 4.30
כפיר: מוכת ירח 9.30, 7.30, 4.30
מרשה: הזהר גורלי 9.30, 7.15
סמדר: תפסה בכפר 9.30, 7.30
עדן: עבודה בעיניים 9.30, 7.30, 4.30
רון: גבי — ספור אמיתי 9.30, 7.30, 4.30
תיאטרון ירושלים: תקוה ותהילה 9.30, 7 להתראות ילדים 9.30, 7

■ **ירושלים**
אדיסון: לוחמי החופש 9.30, 7.30, 4.30
אורנע: עיניים שחורות 9.15, 7, 4.30
אורין 1: עשבי פרא 9.15, 7
4.30 הנרדף
אור 2: הקיסר האחרון 8.45, 5.45
3.45 ריקוד מושחת
אור 3: תל־אביב לוס אנג'לס 9, 7.15, 4.30
23.15 הנרדף
אור 4: הלם קרב 9, 7, 4.30
אור 5: מעקב צמוד 9, 7, 4.30
23.15 [illegible]

■ **חיפה**
אורה: להתראות ילדים 9.15, 7, 4.30
אורלי: יפיו של החטא 9.15, 7
אמפיתיאטרון: סגור
ארמון: סגור
חן: אי אפשר לקנות אהבה 9.15, 7, 4.30
עצמון 1: הזהר גורלי 9.00, 6.45, 4.30
עצמון 2: עבודה בעיניים 9.15, 7, 4.30
עצמון 3: ריקוד מושחת 9.15, 7, 4.30
מאה: חל סטריס 9.15, 6.50, 4.30
קריאטר: [illegible] 9.15, 7, 4.30
רון: מוכת ירח 9.30, 7.30, 5
רב בת 1: שאלה של שפיות 9.15, 6.50, 4.30
רב בת 2: אימפריית השמש 9, 6
רב אור 1: הקיסר האחרון 8.15, 5
רב אור 2: מעקב צמוד 9.15, 6.50, 4.30
רב אור 3: [illegible] 9.15, 6.45, 4.30
שביט: בצילו של הלם קרב 9.00, 7

■ **קריות חיפה**
מוריה: חשוד 9.30, 7.15
מבוק: שאלה של שפיות 9.15, 7
אורות: הזהר גורלי 9.15, 7
בית העם: הלם קרב 9.15, 7
היכל: עבודה בעיניים 9.15, 7
צ'פלין: הנרדף 9.30, 7.15

■ **אשדוד**
צפורה: עבודה בעיניים 9.30, 7.15
אשדודה: אבא רד מהגג 9.30, 7.15

■ **אשקלון**
אמסטרדם: השוטר מלוס אנג'לס 9.30, 7.30
מאור: תל־אביב לוס אנג'לס 9.30, 7.30
רחל: תרגילים בחיזור 9.30, 7.30

■ **באר־שבע**
חן: עבודה בעיניים 9.30, 7.30, 5
היכל התרבות: מעקב צמוד 9.15, 7
4.30 [illegible]

■ **הרצליה** ■ **רמת השרון**
היכל: עבודה בעיניים 9.30, 7.30, 5
[illegible]: עשבי פרא 9.30, 6.45
כוכב: 7 ימים של תהילה, 9.45 [illegible]

■ **עפולה**
מתנ"ס: שיגעון בחלל 9.00

■ **דולפין** ■ **בת־ים**
אורנים: עבודה בעיניים 9.30, 7
ארמון: דוד טופו — תל־אביב לוס אנג'לס 9.30, 7.30
מגדל: שאלה של שפיות 9.30, 7.30
עצמאות: אי אפשר לקנות אהבה 9.30, 7.30, 5
מתנ"ס קרית שרת: ללא מוצא 9.30, 7.15
4 הילד שידע לעוף
ממי: הזהר גורלי 9.45, 7.15, 4.30
ריבה: עבודה בעיניים 9.30, 7.15

■ **חדרה**
תמר: הזהר גורלי 9.15, 7

■ **כפר־סבא** ■ **רעננה**
עמל: עבודה בעיניים 9.15, 7
חן: הזהר גורלי 9.15, 7
אורות: סגור

■ **לוד** ■ **רמלה**
אורלי: סגור
בית [illegible]: הזהר גורלי 9.15, 7
אורון: סגור

■ **נהריה** ■ **עכו**
הוד: לחיות ולמות בלוס אנג'לס 9.15, 7
רון: סגור
אמפיתיאטרון: סגור

■ **נתניה**
אסתר: עבודה בעיניים 9.15
שרון: הנרדף 9.15, 7
מגדלור: עיניים שחורות 9.30, 7.15, 7
רון: לילה מנביב 9.30, 7.15

■ **קרית אונו**
מתנ"ס: 4.30 הגונים 9.15, 7 זיווג משמיים

■ **פתח־תקוה**
שלום: הלם קרב 9.30, 7
היכל 1: עבודה בעיניים 9.30, 7.30, 5
היכל 2: הזהר גורלי 9.45, 7.15, 4.30
היכל 3: הנרדף 9.30, 7.30, 5

■ **קרית שמונה**
שמיר: הופעה

■ **ראשל"צ** ■ **רחובות**
ג.ב. חן 1: עבודה בעיניים 9.30, 7.30, 5
ג.ב. חן 2: מוכת ירח 9.30, 7.30
חבורת הזבל 5
נחמה: הנרדף 9.30, 7.30
ראשון: סגור
בית העם: עבודה בעיניים 9.30, 7.15
חן: הזהר גורלי 9.30, 7
חן: תל־אביב לוס אנג'לס 9.15, 7.15

■ **רמת־גן וגבעתיים**
אורנים: שאלה של שפיות 9.45, 7.25, 5
ארמון: סגור
לילה: תל־אביב לוס אנג'לס 9.30, 7.30
הדר: מוכת ירח 9.30, 7.30, 5
רב חן 1: חל סטריס 9.55, 7.30, 5
רב חן 2: מעקב צמוד 9.50, 7.30, 5
רב חן 3: אימפריית השמש 9.15, 6.15
רב חן 4: הקיסר האחרון 9.15, 6.15
שביט: הזהר גורלי 9.30, 7

• חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

"שבת שלום ולהתראות" ממוסקווה

(אמיר רוזנבליט). — „שבת שלום, להתראות, דרך צלחה", אלה הקריאות שקלט אתמול חובב הרדיו שלום בייטשר (מימין) מבאר שבע מחובב רדיו יהודי במוסקווה בשם ויקטור. מאז חודש האישור לחובבי הרדיו בברה"מ ליצור קשר עם חובבי רדיו בישראל, לפני כשבוע, יצר בייטשר קשר עם כ־100 מעמיתיו בברה"מ. אולם השיחה שניהל אתמול עם ויקטור היתה הקשר הראשון שלו עם חובב רדיו יהודי. השיחה, שנמשכה כרבע שעה, התנהלה באנגלית, אולם ויקטור שרבב מדי פעם מלים עבריות כגון „דרך צלחה", „שבת שלום", „להתראות". השניים נזהרו שלא לדבר בנושאים פוליטיים ומקדו את שיחתם בעיקר בתחומים המקצועיים הנוגעים לחובבות רדיו. ויקטור נענה לבקשתו של בייטשר והבטיח לשלוח לו העתקים מרשיונות הרדיו הניתנים לחובבים בברה"מ. בייטשר קיבל באחרונה תעודת הוקרה מממשלת מקסיקו על תרומתו להצלת בני אדם ברעש האדמה שאירע לפני יותר משנה במקסיקו־סיטי. קריאות הקשר שלו והמסרים שהועברו באמצעותו דרך חובבי רדיו במקסיקו־סיטי, סייעו רבות בעבודות החילוץ שנעשו שם בעקבות הרעש. בשבוע האחרון, עם חידוש הקשר בין חובבי הרדיו מברה"מ וישראל (איסור שהוטל מיד לאחר מלחמת ששת הימים בהוראת השלטונות הסובייטיים), מכוונת האנטנה שעל גג ביתו של בייטשר לכיוון ברה"מ והוא מקדיש את מירב מאמציו לנסיונות להקים קשר עם חובבי רדיו שם. על רשמיו מהשיחות שניהל עם חובבי הרדיו הרוסיים, סיפר אתמול: „הדבר הכי מרגש זה הצימאון שלהם לשוחח עם ישראלים. אתה רק משדר את אות הקריאה 'AISSUR' ומיד עטים עליך עשרות חובבי רדיו רוסיים כעל מוצאי שלל רב. יחד זאת, התחושה שלי היא שרבים מחובבי הרדיו הרוסיים עדיין אינם יודעים שהם כבר רשאים לנהל שיחות חופשיות עם עמיתיהם הישראלים"

לא אושר תקציב ביניים לרשות השידור

מאת אמנון אבל, מכתב הכלכלי של „דבר" בירושלים

ועדת הכספים דחתה אתמול את בקשת האוצר לאשר תקציב ביניים לרשות השידור בשביל אפריל בסך 6.2 מיליון שקל.

הסיבה שרשות השידור פועלת כבר יותר משבועיים ללא תקציב מאושר נובעת מהעובדה שתקופת כהונתו של הוועד המנהל הקודם הסתיימה ועד היום לא מונה ועד חדש.

חברי ועדת הכספים החליטו אתמול לדרוש מרשות השידור להגיש לה תקציב שנתי או תקציב ביניים לתקופה של חודשיים, כדי לאפשר למוסדות החדשים של הרשות לדון בתקציב השנתי לעומק לפני הגשתו לאישור ועדת הכספים.

בתזכיר שהכינה לקראת הדיון אתמול קובעת היועצת הכלכלית של ועדת הכספים, סמדר אלחנני, כי בשנה שעברה הוחלט להפחית את סכום האגרה בשנת 1988. לדבריה העלאת האגרה בגובה עליית המדד נוגדת את ההחלטה שהתקבלה לפני שנה.

נמל מים בראש הנקרה להגדלת היצוא ללבנון

מאת דויד מרשווב, סופר „דבר" לעניני חקלאות

צה"ל השלים בימים אלה הקמת נמל מים בראש הנקרה, סמוך מאד לגבול. הוא מיועד להגברת הייצוא החקלאי הישראלי ללבנון, שהיקפו הגיע בשנה האחרונה לחמישה מיליון דולר. בהקמת הנמל החדש הושקעו כ־300,000 דולר.

סגן שר החקלאות, ח"כ אברהם כץ עוז, שמסר על כך, אמר כי הנמל הקם מותיר אפשרות להעביר תוצרת חקלאית ישראלית לבירות ולצפון לבנון דרך היבשה. הוא הדגיש כי שלטונות ישראל ולבנון מעודדים מאד ייצוא זה.

ישראל מייצאת ללבנון ביצים, תוצרת חלב, אבטיחים, עגלים, ירקות ופירות. לדברי כץ עוז אין כל הגבלות מדיניות על הייצוא וכמותו נקבעת על ידי המוחרים. הסוחרים בלבנון בוחנים את העסקות עם ישראל מנקודת מבט כלכלית בלבד.

תוקם קרן על שמו של דוד פרידמן המנוח איש עת"ם

מאת סופרת „דבר" בירושלים

במלאות 30 למותו של דוד פרידמן, ראש מערכת עת"ם בירושלים, נערכה שלשום בבית אגרון אזכרה בהשתתפות ידידיו הרבים ובני משפחתו.

באזכרה הוכרז על הקמת קרן שתשא את שמו ואשר תעניק מדי שנה פרס לכתב שיצטיין בסיקור תחום החוק והמשפט. בראש הקרן יעמוד השר אמנון רובינשטיין.

כל הדוברים: אלתר ולנר עורך סוכנות עת"ם, צבי גורן מרשות השידור, ברוך מאירי מ„מעריב" השר אמנון רובינשטיין שבחו את כשרונו הרב של פרידמן ואת אישיותו.

ולנר אמר: „הוא לא הגיע למלוא כוחו אך הכרנו בכשרונו הגדול שאך התגלה". לדבריו פרידמן הצטיין בעבודתו ככתב המסקר את בית המשפט העליון, פרשיות השב"כ וועדות חקירה. ברוך מאירי ציין כי פרידמן שילב בתכונותיו כעיתונאי אמינות ולהישות.

השר רובינשטיין סיפר כי לאחר פגישות אחדות עימו נוכח לדעת שעל אף בקיאותו המשפטית הוא לא היה משפטן. רובינשטיין, שייחד דברים לחופש העיתונות, ציין כי זו פעם ראשונה מאז הקמת המדינה שחופש העיתונות נתון בסכנה. למרות שמתח ביקורת גם על פוליטיקאים התוקפים את העיתונות, הוא סבור כי הפגיעה הבאה תהיה בפוליטיקאים.

★ 11 פועלים לבנוניים מדרום לבנון, שהיו בדרכם לעבודה בישראל, נפצעו אתמול בבוקר באורח קל עד בינוני בהתהפך רכבם ליד כפר שמאי בכביש מירון־צפת. הם הועברו לבית החולים בצפת.

מחריפים היחסים במפעלי תדיראן בחולון ובפתח תקוה

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

כ־1,500 עובדים בקבוצת הקשר של תדיראן בחולון הפסיקו אתמול את העבודה למשך כשעה במחאה על שהבוררות בין הנהלה לעובדים בראשות השופט בדימוס נחמיה גופמן בעניין הפיטורים בקבוצה, הופסקה שלשום.

הבוררות הופסקה עקב חילוקי דיעות בין ועד העובדים להנהלת החברה על שיבוצם של עובדים קבועים בתפקידים בהם משמשים עובדים המועסקים בתדיראן באמצעות קבלנים פרטיים.

הנהלת החברה מבקשת לפטר בחטיבת הקשר 172 עובדים, אך הוועד טוען כי לא יתכן לפטר עובדים אלה כל עוד מועסקים בקבוצה כ־100 עובדים באמצעות קבלנים.

מתיחות בין העובדים להנהלה שוררת גם במפעל המתכת של תדיראן בחולון, בעקבות דרישת ההנהלה להוציא לחופשה קבוצת עובדים הול מאזור במאי.

במפעל התקשורת של החברה בפתח תקוה צפויים שיבושים מיום ראשון עקב סכסוך בין העובדים להנהלה סביב פרטיו של הסכם העבודה החדש ובנושאים הקשורים לפיטורי עובדים.

לא עובדים זרים

דניאל בן סימון, סופר „דבר", מוסר: מנכ"ל שירות התעסוקה דוד מגע דחה פניית תדיראן לייבא עובדים זרים.

החברה בקשה להביא מבלטנים וצבעים. מגע הודיע כי לא ייתן אישור משום שבאחרונה פיטרה החברה מאות עובדים.

מתה הישישה שנכוותה בפיצוץ בלון הגז שלה

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר"

אחרי יותר מחודשיים יסורים מתה אתמול ברמב"ם בלהה יעבץ (80) מקריית חיים שנכוותה כשדירתה קרסה כתוצאה מפיצוץ בלון הגז שלה.

בעלה חיים (88), שנפצע קשה, שוחרר מבית החולים לאחר טיפול ממושך והוא עתה בבית אבות בחיפה.

הפיצוץ אירע ב־15 בפברואר והדירה ברחוב הראשונים 22 קרסה וקירותיה כיסו את בני הזוג. כתוצאה מהפיצוץ נפגעו עשרות בתים. בני הזוג, שנותרו ללא קרובי משפחה שנספו בשואה, נותרו גם הם חסרי כל לאחר שלא ביטחו את דירתם.

שכנים רבים שדירותיהם ניזוקו רצו להגיש תביעות משפטיות ושלושה עשר אף הגישו תביעות לבית משפט השלום בחיפה נגד בני הזוג, אך שניים מהם הסירו אתמול את תביעתם לאחר ששמעו על מות הישישה.

שכנה אחת, שרית לוין, החליטה להמשיך בהליך התביעה. באמצעות עו"ד יואב צח הוציא בית משפט השלום בחיפה צו עיקול על אחת מהמשכנתאות הבנק של יעבץ הנמצא כאמור בבית אבות. התובעת טוענת כי נגרמו לה נזקים בסך 2100 שקל: דלת דירתה ותריסיה בעקבות חלונות הבית נופצו. לוין תובעת את בני הזוג יעבץ, את חברת פזגז שדליפת הגז באחריותה ונגד עיריית חיפה מאחר שהתובעת שמעה כי בכוונת העירייה לערוך הסכם עם הישישה: היא תקבל את דירתה ותמורת זאת תדאג לכל מחסור בבית האבות. עוד לא הוגש כתב הגנה.

מי ראוי להיות שליח עלייה
מתסיסים בעלי מסר ציוני, לא פקידים ממלאי טפסים

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

ראש מחלקת העלייה בסוכנות היהודית אורי גורדון אמר אתמול כי יש לשנות את הקריטריונים לבחירת שליחי העלייה ובמקום פקידים הממלאים טפסים יש לשלוח אנשים בעלי מסר ציוני־יהודי שיהיו גורם מתסיס בקהילה היהודית.

במסיבת עיתונאים ראשונה אחרי כניסתו לתפקיד כראש מחלקת העלייה בהסתדרות הציונית, אמר גורדון כי בכוונתו לפעול לעידוד העלייה בעיקר בקרב הצעירים ובני הנוער היהודי בתפוצות, שפוטנציאל העלייה אצלם הוא הגדול ביותר. גורדון אמר שבכוונתו לעודד הקמת מנהיגות יהודית צעירה בקהילות היהודיות תוך שיתוף פעולה עם הפדרציות היהודיות המקומיות בפרוייקטים לעידוד עלייה.

בהתייחסו לדו"ח כץ ולדיונים הנערכים בימים אלה על העברת האחריות על נושא הקליטה מהסוכנות לממשלה, אמר גורדון כי השיקול שלו הוא: מה טוב לעולה. הוא ציין כי הביקורת שנמתחה בעבר על מחדלי הסוכנות בתחום הקליטה, לא היתה מוצדקת ומרבית הבעיות נבעו למעשה ממחדלי משרדי הממשלה. הוא הוסיף כי יתנגד לסגירה מוחלטת של מרכזי הקליטה מפני שהעקרון של קליטה ישירה, שמנסה משרד הקליטה ליישם, טוב לחלק מהעולים אך לא לכולם.

ועדת המשנה הממונה ליישום דו"ח כץ, בראשותו של מנכ"ל משרד הקליטה מאיר שמיר, מתכנסת בימים אלה בקריית ענבים לדיון מקיף בהיבטים השונים הקשורים להעברת הקליטה לממשלה. בוועדה חברים מנכ"ל הסוכנות גדעון ויתקון, מנכ"ל מחלקת העלייה דוד לוין, מנכ"ל מחלקת הכספים צבי ברק ונציג האוצר אוהד מרני. גורדון הדגיש כי בשום מקרה לא יתן את ידו לפיטורים שרירותיים של עובדים ויעמוד על כך שבמסגרת יישום מסקנות דו"ח כץ, יימצאו פתרונות הולמים לכל העובדים.

צה"ל דחה תביעת מושתל כבד להכיר בו כנכה

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר"

פרופ' אליהו נאמן מהטכניון, שבגופו הושתל כבד בארה"ב, תבע מקצין התגמולים של צה"ל להכיר בו כנכה צה"ל לאחר שלטענתו עירוי דם שקיבל במהלך מלחמת השחרור גרם את מחלת הכבד שלו.

הקצין דחה את תביעתו. כן נדחתה התביעה בערכאה ראשונה על ידי בית משפט השלום בחיפה. פרופ' נאמן ערער על ההחלטה ובימים אלה אמור בית המשפט המחוזי בחיפה למסור את החלטתו.

פרופ' נאמן סיפר בתביעתו כי נפצע במלחמת השחרור בשתי רגליו מכדורי רובים. לדבריו, בשנת 1981 התברר כי הוא סובל משחמת הכבד וב־1985 הידרדר מצבו והוא נזקק להשתלה. לתביעה צירף חוות דעת של מומחים ידועי־שם שקבעו כי יכול להיווצר קשר סיבתי ישיר בין עירוי דם להתפתחות מחלות כבד. ד"ר יגאל קם, שניתח אותו בארה"ב, הצטרף לדעתו של פרופ' וגטל מארה"ב וקבע כי יתכן שהפציעה ב־1949 גרמה את התפתחות המחלה.

בחוות דעת נגדית שהגישה נציגת המדינה, עו"ד רחל לבנלמר, נטען כי לא נמצא קשר סיבתי ישיר בין הפציעה למחלה. היא ביקשה לדחות את הערעור ואמרה כי המומחים שהביא נאמן לא ענו לשאלה העיקרית שהתעוררה: כיצד התגלו סימני המחלה רק אחרי 32 שנה.

להחלטה של בית המשפט המחוזי עשויה להיות השפעה על חולי כבד נוספים שקיבלו בעבר עירויי דם.

נחלת יהודה סופחה לראשל"צ

מאת דני צוקני, סופר „דבר" בדרום

חגיגות יום העצמאות בראשון לציון יעמדו בסימן איחודה עם המושבה הסמוכה נחלת יהודה, שאיבדה לאחר 75 שנות קיומה את עצמאותה בצו של שר הפנים.

מועצת נחלת יהודה, שבה מתגוררים 2500 תושבים, התנגדה לאיחוד. ראש המועצה, שיקה גרבנרג, מונה ליועץ מיוחד לענייני נחלת יהודה ליד ראש עיריית ראשון מאיר ניצן.

מפגן ההסתדרות 1 במאי
הודעות המטה

מפגן ההסתדרות
1 במאי 1988
תל־אביב, 11.00 בבוקר
המסלול: מגשר בר־יהודה, לאורך רח' אבן־גבירול עד כיכר מלכי ישראל

★ **מקום הריכוז**
המשתתפים יגיעו למקום הריכוז, לפי הנחיות מטה המפגן, בין השעות 08.00–10.00: אזור רידינג, שד' רוקח, גשר בר־יהודה, כיכר מילנו.

★ **דגלים וקישוט**
יו"ר המרכז לתרבות ולחנוך ח' נחום פסה ויו"ר האגף למינהל וכ"א ח' גדעון שביט – פונים אל מנהלי כל המוסדות ומפעלי ההסתדרות ומנהלי כח־אדם, בבקשה להניף דגלים ולקשט, שוב, מיד לאחר יום העצמאות, את הבניינים, המרפסות והגגות, להוסיף סיסמאות מבין אלו שאושרו וכן לדאוג לתאורה הולמת.

★ **תגי דש**
הופקו תגי דש למסות ה־1 במאי. ניתן לקבל כמות נוספת ע"י פניה למערכת ההסברה במרכז לתרבות ולחינוך בועה"פ. כן יחולקו תגי דש בשטחי הכינוס לפני המפגן.

★ **מים ועזרה ראשונה**
מתקני מים יימצאו בשטחי הכינוס. רצוי להביא מימיות. בשטחי הכינוס ולאורך מסלול הצעידה הובטחו סדרי עזרה ראשונה למקרה הצורך.

★ **החתמה על מגילת העצמאות**
ביום ה־1 במאי תציג ההסתדרות הדכני החתמה על מגילת העצמאות של מדינת ישראל – בכיכר מלכי ישראל בתל־אביב. הציבור נקרא לגשת ולחתום.

★ **כנסים לסיכום ומסירת החומר להסעים**
ביום ג', 19.4.88, בשעה 09.30, בבית מועצת פועלי באר־שבע. לראשי מסות ה־1 במאי מאזור הדרום.
ביום ו', 22.4.88, בבית המרכז לתרבות ולחינוך, הועה"פ, ת"א. שני כנסים בשעה 09.00 ובשעה 10.30 לראשי מסות ה־1 במאי מאזור המרכז, לפי הודעות האגף לארגון ומועצות פועלים.
ביום א', 24.4.88, בשעה 10.00, בבית מועצת פועלי עכו. לראשי מסות ה־1 במאי מאזור הצפון.

★ **כנס סיכום והערכות**
כנס סיכום לקראת מפגן ה־1 במאי יתקיים ביום ג', 26.4.88, בשעה 12.30, בביה"ס לפעילי ההסתדרות, תל־אביב. יפתח מזכ"ל ההסתדרות, ח"כ ישראל קיסר. הוזמנו – מזכירי מועצות הפועלים, מזכירי האגודים המקצועיים, חברי מהנהלים במשק העובדים, מזכירי תנועות הנוער העובדת, מנהלי מוסדות ההסתדרות וראשי מסות ה־1 במאי למיגזריהם ומקומותיהם. הכנס יימשך כשעתיים.

★ חברי המטה האופרטיבי יהיו ביום ו', 22.4.88, בין השעות 08.30–12.30 בבית המרכז לתרבות ולחינוך, הועה"פ, ת"א. החברים יקבלו ... נוספת במועד זה.

★ הישיבה הבאה של המטה האופרטיבי תתקיים – ביום ב', 25.4.88, בשעה 07.30, בבית המרכז לתרבות ולחינוך הועה"פ, ת"א.

★ טלפונים למטה 03-262714, 256723

ההסתדרות עם המדינה לאורך כל הדרך
לבנין חברה עובדת וצודקת

הטור השבועי
גימלאיות וגימלאים
הכונו למפגן האחד במאי

באחד במאי השנה 40 שנה להקמת המדינה מקיימת ההסתדרות הפגנה לבטוי כוחה ועוצמתה למען הגשמת רעיונותיה הכלליים של המדינה ובדאגתה לקיום כלכלי נאות של העובדים והגימלאים.

בהפגנה יצעד גוש של גימלאים שיבטא סיסמאותיו את תביעותינו במדינה, בשטח הקיום הכלכלי, הבעיות המיוחדות לנו, מעמדנו הציבורי ובחברה, כולל המקום הראוי לנו בתוך ההסתדרות – ביתנו.

לשם הקלה על הגימלאים נקבע קיצור דרך, הגימלאים יצעדו מהרחבה שלפני הועד הפועל, מקום התכנסותם, עד למקום הריכוז ברחבת העירית, לערך 1/2 ק"מ.

תדאגו לשתף עצמכם ולהביא דבר ההפגנה וחשיבותה לחברים הגימלאים, כולנו להפגנה.

הלבושה: חולצה לבנה וכובע.

האוטובוסים בחזרה הביתה יחכו לגימלאים בחניון שליד הועד הפועל.

בברכת חברים,
מטה הפגנת האחד במאי של הגימלאים.

יבוצע חוק הסיעוד מיד
לאור הידיעות שהגיעו אל הסת. הגימלאים, כי חוק הסיעוד שאמור להיות מופעל מה־1 באפריל 1988, לא נכנס לביצוע – שלח א. אברהמוביץ את המברק הבא לממונים על ביצוע החוק. וכך נאמר:
„מסניפי הסתדרות הגימלאים מודיעים לנו, כי השרותים המגיעים בהתאם לחוק הסיעוד החל מ־1 באפריל 1988 לזקוקים – אינם מופעלים. הדבר הוא בלתי מובן אחרי תקופה ממושכת של הכנה לקראת הפעלת החוק. אנו דורשים תיקון מיידי של העוול שנעשה כלפי אנשים שמצוקתם גדולה."
המברק נשלח אל שר העבודה והרווחה, לשרת הבריאות, למנכ"ל הביטוח הלאומי והובא לידיעתם של מזכ"ל ההסתדרות, יו"ר ועדת העבודה והרווחה בכנסת ויו"ר קופ"ח.

התגייסו לפתרון שאלות יסוד
אנו מצפים לתשובה, לפחות חלקית, על שתי שאלות יסודיות במערכת הפנסיה בעתיד הקרוב שהועלו בוועדה בראשותו של הפרופ' צ. זוסמן ומן הוועדה המשותפת של ההסתדרות והאוצר בראשותו של חבר הוועדה המרכזת א. זילוני. אמר אוריאל אברהמוביץ יו"ר הסת. הגימלאים באסיפה רבת משתתפים בערד. הנושא הראשון אותו העמידו לפני ועדת זוסמן מחייב הכנסת כל רכיבי השכר לחישובי הפנסיה. הענין השני, נגע לשינוי שיטת עידכון הפנסיה על־מנת שלא ירד ערכן היחסי כלפי שכר העבודה, היינו עידכון בהתאם להתפתחות השכר הממוצע במשק. לאחר סיום המבצע לקבלת פצוי השחיקה לפנסיונרים המצטברים והתקציביים, רואה הסתדרות הגימלאים כתפקידה לפתור את שתי הבעיות הנ"ל.

בהשיבו לשאלות בעניין רשימת גימלאים עצמאית שעליה הודיעו בכלי התקשורת, אמר הנואם: אין להניח כי גימלאי ישראל יוותרו על זכותם ועל מלוא חובתם כאזרחי המדינה להביע בהצבעתם לכנסת את דעתם על הבעיות הגדולות של המדינה, על שלום ובטחון בהתאם להשקפתם הפוליטית.

נושא הגימלאים מצא ותצריך למצוא הד ותמיכה בקרב כל הסיעות ואין לצמצמו לרשימה קיקיונית של סיעת יחיד לפי חלומם של תומכי הרשימה. אין לתת יד לרשימה עצמאית כי היא מפלגת את ציבור הגימלאים המאוחד בהסתדרות הגימלאים, ציין המרצה.

בויכוח ער שהתפתח בעקבות ההרצאה, הובעה הסכמה כללית לדברי א. אברהמוביץ, פתח והנחה את האסיפה החי' אריה ולנר וסיכמה החי' בקר.

לחברינו
רחל וניסן שמואלי
מיטב הברכות
להולדת הנכד
נאור
בית „דבר"

„ציונות 88"
מוסף „דבר"
ליום העצמאות

על תפיסת הבטחון של **אהוד ברק**
ועל ההתקוממות בשטחים.
על געגועיו של **יצחק בן־נר.**
זהותו הישראלית של **חיים גורי**
ועל העתיד של מדינת ישראל
כפי שרואה אותו **שמעון פרס.**

אלה ועוד עשרות מאמרים וכתבות ב־116 עמודי צבע של מוסף „דבר" בערב יום העצמאות.

העורך: **חגי אשד**
הפקה: **ארטל**

לרגל תחילת מכירת השלב האחרון בנאות בן־אב"י,
נתניה
יוצאת חברת שיכון עובדים וּמ. שקד במבצע של
עד **8000** ש"ח **הנחה**
לחמשת הקונים הראשונים
לבחירתך דירות 5, 4½, 4 חדרים
לפרטים נוספים ולמכירה:
שיכון עובדים, לה־גרדיה 58 יד אליהו טל: 03-390721.
מ. שקד ובניו, ביאליק 21 נתניה טל: 053-336032.
שיכון עובדים · משה שקד ובניו

קבלת מודעות 24 שעות ברחוב
מודעות
משפחתיות ותוספות
וכל יתר סוגי ההודעות ל'
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות
24 שעות ביממה
ב' דרהון דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל. 246363 239952

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
הועד הפועל
אגף צעירים, נוער, סטודנטים וספורט

כנס יוצאי תנועות הנוער החלוציות ההעפלה והמחתרות בצפון אפריקה במדשאות בית ברל
יום העצמאות, ד' באייר תשמ"ח (21.4.88)

בתוכנית:
10.00 – **הגעה לבית ברל** (ע"י צופית – כפר־סבא)
התארגנות והתמקמות המשפחות
שירה בציבור
12.30–13.30 – ברכות: אישי המדינה
מזכ"ל ההסתדרות – **ח"כ ישראל קיסר**
יו"ר האגף לנוער וספורט – החי' **יעקב ישי**
יו"ר הארגון העולמי של יוצאי צפון אפריקה – החי' **שאול בן שמחון**
יוצאי ארגון המחתרות וההעפלה בצפון אפריקה – החי' **מאיר כנפו.**
13.30–18.00 – הלהקה הערבית ממרוקו – **רנסאנס**
להקת מתעמלות של „הפועל"
להקת מחול של רשות עמ"ל
18.00 – פיזור.
טל' למידע – 03-431918 03-431873-4

מדינת ישראל
יום הזיכרון הכללי לחללי מערכות ישראל
היום שבו מתייחד עם ישראל עם זכר יקיריו שנפלו
במוצאי שבת – ג' באייר תשמ"ז 2.5.87 בשעה 21:30 תשמע צפירה בכל רחבי הארץ.
נר זיכרון גבורה
ביום ... ד' באייר תשמ"ז 3.5.87 בשעה 11:00 תשמע צפירת דומיה וייערכו טקסי אזכרה ממלכתיים בבתי הקברות הצבאיים ובבתי הקברות בהם קבורים חללי מערכות ישראל.